

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Anna Vondřejcová

Zájezd (§ 2521 - § 2549a OZ)

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Josef Salač, Ph.D.

Katedra: Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 4. 3. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 647 844 znaků včetně mezer.

.....
Anna Vondřejcová

V Praze dne 4. 3. 2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala prof. JUDr. Josefovi Salačovi, Ph.D. za jeho podnětné a cenné rady, za odborné vedení, trpělivost, vstřícnost a ochotu při vedení mé diplomové práce. Také bych ráda poděkovala své rodině za podporu během studií.

Obsah

Úvod	7
1. Vývoj právní úpravy cestovního ruchu a smlouvy o zájezdu	10
1.1. Tradice a vývoj právní úpravy cestovního ruchu	10
1.1.1. Pojem cestovní ruch a právo cestovního ruchu	10
1.1.2. Tradice a historický vývoj cestovního ruchu	12
1.1.3. Prameny práva cestovního ruchu	16
1.1.4. Systém právní úpravy cestovního ruchu v České republice	22
1.2. Historický vývoj smlouvy o zájezdu	25
1.3. Vznik smlouvy o zájezdu	27
2. Právní předpisy upravující zájezd	30
2.1. Směrnice o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy (90/314/EHS)	30
2.2. Směrnice o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách (2015/2302)	36
2.3. Zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu	45
2.3.1. Vymezení klíčových pojmů v zákoně č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu	47
2.3.2. Pojištění cestovních kanceláří	57
2.3.2.1. Závěry z významných rozhodnutí	62
2.3.3. Povinnosti cestovní kanceláře	66
2.3.4. Garanční fond	67
2.3.5. Zbývající ustanovení zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu	69
3. Právní úprava smlouvy o zájezdu v občanském zákoníku	72
3.1. Smlouva o zájezdu a její náležitosti	77
3.1.1. Základní ustanovení	77
3.1.1.1. Jaké situace lze či nelze považovat za zájezd?	79
3.1.1.2. Celková cena za zájezd	83
3.1.2. Subjekty smlouvy o zájezdu	84
3.1.2.1. Zákazník	84

3.1.2.2. Pořadatel	86
3.1.3. Uzavření, forma a předsmulvní informace smlouvy o zájezdu	88
3.1.3.1. Uzavření smlouvy o zájezdu	88
3.1.3.2. Forma smlouvy o zájezdu	89
3.1.3.3. Předsmulvní informace	92
3.1.4. Potvrzení o zájezdu	96
3.1.4.1. Náležitosti potvrzení o zájezdu	101
3.1.5. Doplnující informace o zájezdu	106
3.1.6. Změna ceny zájezdu a jiné změny závazku ze smlouvy o zájezdu	107
3.1.6.1. Změna ceny zájezdu	107
3.1.6.2. Jiné změny závazku ze smlouvy o zájezdu	112
3.1.7. Postoupení smlouvy o zájezdu	115
3.1.8. Odstoupení od smlouvy	118
3.1.9. Vady zájezdu	124
3.1.9.1. Podstatné vady zájezdu	135
3.1.9.2. Pomoc v nesnázích	139
3.1.10. Náhrada škody	141
3.1.10.1. Liberační důvody aneb jak se může pořadatel zprostit povinnosti k náhradě škody	141
3.1.10.2. Co všechno je pořadatel povinen nahrazovat?	148
3.1.10.3. Ztráta radosti z dovolené	149
3.1.10.4. Omezení náhrady škody	155
3.1.11. Zahraniční školní pobyt	158
3.1.12. Společná ustanovení - § 2548, § 2549 občanského zákoníku	162
4. Zákon č. 185/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu – tzv. Lex Voucher	164
4.1. Popis právní úpravy Lex Voucheru	166
4.1.1. Působnost Lex Voucheru	168
4.1.2. § 3 Lex Voucheru – ochranná doba	169
4.1.3. Poukaz na zájezd	175
4.1.4. Odmítnutí poukazu na zájezd	177
4.1.5. Náhradní zájezd	179
4.1.6. Poukaz dle § 7 Lex Voucheru	180
4.1.7. Poučení zákazníka dle Lex Voucheru	182

4.1.8. Společná ustanovení dle Lex Voucheru a jeho účinnost	184
4.1.9. Problematické aspekty Lex Voucheru a jeho zhodnocení	186
4.1.9.1. Krátka reflexe judikatury k Lex Voucheru v době koronavirové pandemie	191
4.1.9.2. Problematika slučitelnosti Lex Voucheru s právem EU	195
5. Závěr	200
Seznam použitých zdrojů	208
Seznam příloh	242
Příloha č. 1	243
Příloha č. 2	247
Zájezd (§ 2521 - § 2549a OZ), abstrakt a klíčová slova	251
Package Tour (Section 2521 – 2549a of the Czech Civil Code), abstract and key words.....	253

Tato diplomová práce je napsána k právnímu stavu ke dni 25. 2. 2023.

Úvod

Jako téma své diplomové práce jsem si zvolila „Zájezd“ a jeho právní úpravu v občanském zákoníku v ustanoveních § 2521 až § 2549a¹ (po novele občanského zákoníku provedené zákonem č. 374/2022 Sb. účinné od 6. 1. 2023 se právní úprava smlouvy nachází v ustanoveních § 2521 až § 2549 občanského zákoníku)². Smlouva o zájezdu je pravděpodobně nejvýznamnější smlouvou v oblasti cestovního ruchu. Její právní úpravu jakožto samostatného smluvního typu nalezneme ve výše zmíněných paragrafech v části čtvrté, v hlavě II a v dílu 6 občanského zákoníku. Od 1. 1. 2014 nahradila do té doby existující cestovní smlouvu.

Toto téma jsem si zvolila, protože jej považuji za aktuální a praktické. Cestování se v minulých letech stalo více populárnějším a také dostupnějším. Vzhledem k tomuto je žádoucí, aby existovala právní úprava obsahující práva a povinnosti zákazníka a pořadatele zájezdu, která přináší obou stranám určitou jistotu a záruky. Zároveň jsem ve čtvrtém ročníku na Právnické fakultě UK navštěvovala předmět Právo a cestovní ruch pod vedením pana doktora Petráše. Předmět mě natolik zaujal, že jsem se rozhodla psát diplomovou práci z této oblasti. Zároveň jsme se jako společnost ocitli po dobu více jak dvou let ve velice nestandardní situaci vlivem celosvětové pandemie koronaviru (2019-nCoV) (koronavirové onemocnění označované též jako SARS CoV-2, dále jen jako „koronavirus“ nebo „covid“), která měla na oblast cestovního ruchu velký vliv, na což bylo nutné reagovat i z právního hlediska. Téma zájezdu a jeho právní úpravy mě natolik zaujalo, že jsem se jím začala hluboce zabývat, což vysvětluje i obsáhlejší rozsah této diplomové práce.

Těžiště právní úpravy zájezdu nalezneme v evropských a vnitrostátních právních předpisech. Jedná se především o směrnice Evropské unie. Základ vnitrostátní právní úpravy je poté zakotven v občanském zákoníku. Diplomová práce se zabývá obsahem těchto právních předpisů podrobněji.

Cestovní ruch dostal zejména v letech 2020 a 2021 nemilé a neočekávané změny a to vlivem zmíněné pandemie koronaviru (2019-nCoV). Přitom sezóna 2020 měla být pro cestovní kanceláře rekordní. Tržby z prodeje zájezdů v roce 2019 dosáhly 31,6 mld. Kč a pro rok 2020

¹ Celým názvem: Zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. února 2012, Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů* 22. 3. 2012, roč. 2012, částka 33.

² Zákon č. 374/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů* 7. 12. 2022, roč. 2022, částka 170.

byly plánované tržby stanoveny na 33,9 mld. Kč.³ V roce 2019 občané České republiky ve věku 15 a více let podnikli podle výsledků Výběrového šetření cestovního ruchu celkem 13,5 mil. delších a 20,0 mil. kratších soukromých cest, z čehož zhruba 38 % delších cest a 8 % kratších cest směřovalo do zahraničí.⁴ V roce 2020 vlivem celosvětové pandemie klesl počet cest českých občanů do ciziny o dvě třetiny. Občané České republiky uskutečnili podle výsledků Výběrového šetření cestovního ruchu v roce 2020 celkem 9,3 mil. delších a 13,4 mil. kratších soukromých cest, z čehož pouze 18 % delších cest a 4 % kratších cest směřovalo do zahraničí. Většina soukromých cest vedla po tuzemsku.⁵

Naplnit povinnost pořadatele zájezdu vrátit zákazníkovi platby přijaté za neuskutečněné zájezdy nejpozději do 14 dnů po ukončení závazku ze smlouvy o zájezdu, nebylo v podmínkách globální pandemie možné. Z tohoto důvodu připravilo Ministerstvo pro místní rozvoj návrh zákona o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu. Zákon byl schválen a vyhlášen ve Sbírce zákonů pod číslem 185/2020 s účinností ode dne 24. 4. 2020. Tento, doposud v oblasti cestovního ruchu nejmladší, právní předpis se snažil překlenout náročné období pro cestovní kanceláře z hlediska jejich bezprostřední platební povinnosti, na druhou stranu ale též respektovat finanční potřeby některých zákazníků.

Pro tuto diplomovou práci jsem zvolila metodu analýzy, ale také popisnou metodu, a to zejména pro popis základních pojmů, institutů a právní úpravy. V práci se však objeví i metoda komparativní v porovnání se zahraniční právní úpravou, a to zejména německou judikaturou, jelikož německá právní úprava v oblasti cestovního ruchu patří v Evropě mezi jednu ze stěžejních, ze které vychází i evropská právní úprava.

Cílem této diplomové práce je zanalyzovat a popsat právní úpravu zájezdu a zákona č. 185/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu – tzv. Lex Voucher a zhodnotit tento zákon, jeho účelnost a zda dostal svého cíle.

Diplomová práce je rozdělena celkově do čtyř částí. V první části se zaměřuji na vývoj právní úpravy cestovního ruchu a smlouvy o zájezdu. Ve druhé části jsou popsány právní

³ DVOŘÁKOVÁ, Klára; FRÝBOVÁ, Alice. *Lex voucher. Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 72 s. ISBN 978-80-7400-792-7. S. 1.

⁴ Český statistický úřad. *Kam Češi v roce 2019 ve volném čase cestovali?* [online]. [Cit. dne 24. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.czso.cz/csu/xc/kam-obyvatele-cr-v-roce-2019-ve-volnem-case-cestovali>

⁵ Český statistický úřad. *Počet cest českých občanů do ciziny meziročně klesl o dvě třetiny*. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.czso.cz/csu/xc/pocet-cest-ceskych-obcanu-do-ciziny-mezirocne-klesl-o-dve-tretiny>

předpisy upravující zájezd, a to zejména směrnice o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy (90/314/EHS), směrnice o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách (2015/2302) a zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a jeho vztah ke smlouvě o zájezdu. Právní úpravě zájezdu v občanském zákoníku se věnuje celá třetí část diplomové práce, která postupně upravuje právní instituty dle úpravy v občanském zákoníku. Závěr diplomové práce, tedy čtvrtá část, se poté věnuje poměrně mladé právní úpravě, která byla reakcí na koronavirovou pandemii, a to tzv. Lex Voucheru a jejímu hodnocení.

1. Vývoj právní úpravy cestovního ruchu a smlouvy o zájezdu

1.1. Tradice a vývoj právní úpravy cestovního ruchu

1.1.1. Pojem cestovní ruch a právo cestovního ruchu

Právní úpravu cestovního ruchu bychom mohli zařadit mezi nové právní fenomény. Výrazem moderní doby je vznik nových právních institutů, z nichž řada vytváří nová právní odvětví. Právní úprava cestovního ruchu je právě jedním z nich.⁶

Právo cestovního ruchu tvoří soubor právních předpisů, veřejnoprávní i soukromoprávní povahy, který upravuje podmínky poskytování služeb v cestovním ruchu (spotřebitelské právo cestovního ruchu), podnikání v oblasti cestovního ruchu a pracovněprávní vztahy v této oblasti.⁷ Právní úprava je rozptýlená ve vícero právních předpisech náležejících do různých právních odvětvích (např. občanské, obchodní či správní právo). Správní právo upravuje zejména otázky vzniku a podmínek fungování podnikatelů v oblasti cestovního ruchu.⁸ Občanské právo reguluje vztahy mezi podnikateli v oblasti cestovního ruchu navzájem, vztahy mezi podnikateli a zákazníky, důsledky porušení povinností v těchto vztazích, vztahy k pojišťovnám a další.⁹ V zahraničí právo cestovního ruchu často představuje běžně profilované právní odvětví (např. *Reiserecht*, *Tourismusrecht*, *Tourism Law*).¹⁰ K právní úpravě cestovního ruchu také významně přispívají prameny nadnárodní povahy, mezinárodní dohody a evropské právní akty.¹¹

Cestovní ruch je možné označit jako jeden z velmi významných sociálních a ekonomických jevů soudobé společnosti. Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO¹² –

⁶ PETRÁŠ, René. Obecné otázky právní úpravy cestovního ruchu. Tradice právní úpravy cestovního ruchu a současnost. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica* 3/2016. Vol. LXII. Univerzita Karlova. Nakladatelství Karolinum, 2016. 184 s. [online]. [Cit. dne 22. 2. 2022]. ISSN 2336-6478. Dostupné na WWW: https://www.prf.cuni.cz/sites/default/files/soubory/2020-01/Iurid_3_2016.pdf. S. 11, 12.

⁷ JURČOVÁ, Monika; DOBROVODSKÝ, Róbert; NEVOLNÁ, Zuzana; OLŠOVSKÁ, Andrea. *Právo cestovního ruchu*. 1. vydání. Bratislava : C. H. Beck, 2014. 360 s. ISBN 978-80-89603-27-5. S. 2, 3.

⁸ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 29.

⁹ Tamtéž, s. 7.

¹⁰ JURČOVÁ, Monika; DOBROVODSKÝ, Róbert; NEVOLNÁ, Zuzana; OLŠOVSKÁ, Andrea. *Právo cestovního ruchu*. 1. vydání. Bratislava : C. H. Beck, 2014. 360 s. ISBN 978-80-89603-27-5. S. 3.

¹¹ Tamtéž, s. 3.

¹² Světová organizace cestovního ruchu OSN (*United Nations Organization*) je agenturou OSN odpovědnou za propagaci odpovědného, udržitelného a všeobecně přístupného cestovního ruchu. Mezi její hlavní aktivity patří

United Nations World Tourism Organization) definuje cestovní ruch jako činnost osob cestujících do míst a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší než jeden ucelený rok, za účelem trávení volného času a služebních cest.¹³ Obdobně cestovní ruch definuje i nařízení Evropské unie č. 692/2011, a to jako „činnost návštěvníků, kteří se zúčastní cesty na místo určení mimo své obvyklé prostředí, a to na dobu kratší jednoho roku a za jakýmkoli hlavním účelem, včetně služebního účelu, využití volného času nebo jiného soukromého účelu, jiným, než je získání zaměstnání u subjektu se sídlem v navštěvovaném místě“.¹⁴

Evropská unie klasifikuje cestovní ruch pro statistické účely do pěti základních kategorií:

- a) „domácí cestovní ruch představující návštěvy uskutečněné v rámci členského státu návštěvníky, kteří jsou rezidenty daného členského státu (např. čeští rezidenti trávící dovolenou v České republice),
- b) aktivní cestovní ruch představující návštěvy uskutečněné návštěvníky v členském státě, kteří nejsou rezidenty daného státu (např. německý rezident na pracovním kongrese v České republice),
- c) pasivní cestovní ruch představující návštěvy uskutečněné rezidenty členského státu mimo tento členský stát (např. čeští občané na dovolené v Chorvatsku),
- d) národní cestovní ruch představující domácí a pasivní cestovní ruch (veškeré aktivity rezidentů v České republice náležející do definice cestovního ruchu v České republice i v zahraničí),
- e) vnitřní cestovní ruch představující domácí a aktivní cestovní ruch (veškeré aktivity v České republice spadající pod pojem cestovního ruchu nezávisle na tom, zda jsou vykonávány rezidenty či nerezidenty České republiky).“¹⁵

podpora vzdělávání a tvorba světových politik cestovního ruchu. Též podporuje implementaci Globálního etického kodexu cestovního ruchu, angl. Global Code of Ethics for Tourism, za účelem maximalizace socioekonomického příspěvku cestovního ruchu za současné minimalizace jeho možných negativních dopadů. (HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 88)

¹³ LOCHMANNOVÁ, Alena. *Cestovní ruch*. 1. vydání. Prostějov: Computer Media s.r.o., 2015, 112 s. ISBN 978-80-7402-216-6. S. 8.

¹⁴ Celým názvem: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 692/2011 ze dne 6. července 2011 o evropské statistice cestovního ruchu a o zrušení směrnice Rady 95/57/ES. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 22. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:192:0017:0032:CS:PDF>

¹⁵ JURČOVÁ, Monika; DOBROVODSKÝ, Róbert; NEVOLNÁ, Zuzana; OLŠOVSKÁ, Andrea. *Právo cestovního ruchu*. 1. vydání. Bratislava : C. H. Beck, 2014. 360 s. ISBN 978-80-89603-27-5. S. 2.

Od pojmu cestovní ruch musíme rozlišit pojem cestování. Samotné cestování je obecným pojmem označujícím přesun lidí v prostoru a čase. Zatímco cestovní ruch lze chápat jako samostatný obor lidské činnosti.¹⁶

1.1.2. Tradice a historický vývoj cestovního ruchu

Právo je obecně značně tradicionalistické. To však neplatí pro cestovní ruch.¹⁷ Za nejstarší cestovatele lze považovat Egypťany, Peršany, Sumery či Féniciány. Hlavním důvodem jejich cest byl obchod, poznání a vojenská tažení.¹⁸ Za počátek obchodních, objevitelských a kolonizačních cest do zámoří považujeme 13. století. Nejznámějším cestovatelem tohoto období byl benátský kupec Marco Polo (1254 – 1324).¹⁹

S jistou podobou cestovního ruchu se můžeme setkat i ve starověku. Původně však měly cesty jiný charakter, formu a byly motivovány i jiným účelem, než jak je tomu v současné době. Hlavními motivy byly náboženství, obchod, vojenské výpravy, objevitelské cesty mořeplavců či vzdělávání. Cestování tak bylo původně výsadou majetných společenských vrstev. V období 17. a 18. století zároveň existovalo právo volného pohybu po cizích územích pro šlechtice a kupce.²⁰

Podoba cestovního ruchu, tak jak jej známe dnes, se začala formovat ve druhé polovině 19. století. Od této doby se začal rozvíjet i cestovní ruch ve svém pravém slova smyslu a od přelomu 19. a 20. století se dostává cestovní ruch do popředí i jako sektor hospodářské činnosti.²¹ Zásadní roli v této době sehrává rozvoj průmyslu, pokrok v dopravě, zejména v oblasti železnice a hospodářský růst společnosti.²² Právě sociální vývoj a rostoucí životní úroveň obyvatelstva pozvedli turistiku jako takovou, jelikož do 20. století si z finančních i časových důvodů mohla dovolit cestovat jen omezená společenská skupina osob.²³ Na tuto

¹⁶ LOCHMANNOVÁ, Alena. *Cestovní ruch*. 1. vydání. Prostějov: Computer Media s.r.o., 2015, 112 s. ISBN 978-80-7402-216-6. S. 8.

¹⁷ PETRÁŠ, René. Obecné otázky právní úpravy cestovního ruchu. Tradice právní úpravy cestovního ruchu a současnost. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica 3/2016. Vol. LXII*. Univerzita Karlova. Nakladatelství Karolinum, 2016. 184 s. [online]. [Cit. dne 22. 2. 2022]. ISSN 2336-6478. Dostupné na WWW: https://www.prf.cuni.cz/sites/default/files/soubory/2020-01/Iurid_3_2016.pdf. S. 22.

¹⁸ LINDEROVÁ, Ivica. *Cestovní ruch – Základy a právní úprava*. 1. vydání. Jihlava : Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2013, 265 s. ISBN 978-80-87035-82-5. S. 102.

¹⁹ Tamtéž, s. 103.

²⁰ Tamtéž, s. 103.

²¹ Tamtéž, s. 102.

²² LOCHMANNOVÁ, Alena. *Cestovní ruch*. 1. vydání. Prostějov: Computer Media s.r.o., 2015, 112 s. ISBN 978-80-7402-216-6. S. 9.

²³ PETRÁŠ, René. Obecné otázky právní úpravy cestovního ruchu. Tradice právní úpravy cestovního ruchu a současnost. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica 3/2016. Vol. LXII*. Univerzita Karlova. Nakladatelství

skutečnost reagoval Angličan Thomas Cook, zakladatel první cestovní kanceláře, který v roce 1845 zorganizoval první zájezd s ubytováním z Leicesteru do Liverpoolu a posléze okružní cestu po Evropě.²⁴ V roce 1870 zorganizoval první turistickou cestu kolem světa. Thomas Cook nabízel svým klientům řadu moderních služeb, některé z nich jsou přeneseny i do současné praxe působení cestovních kanceláří. Jednalo se např. o využívání služeb ubytovacích zařízení smluvních partnerů prostřednictvím tzv. voucherů (blanketových úvěrových listů), dále o hotelové poukazy pro platbu ubytování a stravování ve vybraných hotelech a o peněžní poukázky umožňující výplatu hotovosti v místní měně, což je možno označit za předchůdce cestovních šeků.²⁵ K jeho dalším přínosům lze řadit i tzv. rooming list – ubytovací rozdělovník cestovní kanceláře sloužící k rozdělení klientů do objednaných pokojů, provizní prodej zájezdů a služeb, velkým počinem bylo i zpřístupnění nových destinací a do té doby neobjevených krajin a kontinentů pro cestovní ruch, např. Afriky.²⁶

Další významnou osobností rozvoje cestovního ruchu byl Němec Karl Baedeker, s jehož jménem je spojován první tištěný průvodce po krajinách Skandinávie a Švýcarsku, jenž byl vydán v roce 1827.²⁷ V řadě zemí v této době, včetně českých, se začínávají objevovat nové živnosti jako cestovní kancelář nebo průvodce turistů.²⁸ Do první světové války se cestovní ruch formoval především v podmínkách rozvíjejícího se hospodářství, lidé cestovali bez výraznějších administrativních omezení ze strany státu, docházelo k budování ubytovacích a stravovacích zařízení.²⁹ Pro toto období je zároveň charakteristický rozvoj parní železniční a lodní dopravy.³⁰

Mezi světovými válkami se cestovní ruch postupně stával stále dostupnějším širším vrstvám obyvatelstva. Pro Československo je významný rok 1920, kdy byla založena první cestovní kancelář – *Československá dopravní kancelář* (ČEDOK).³¹ Čedok se rychle rozrůstal

Karolinum, 2016. 184 s. [online]. [Cit. dne 22. 2. 2022]. ISSN 2336-6478. Dostupné na WWW: https://www.prf.cuni.cz/sites/default/files/soubory/2020-01/Iurid_3_2016.pdf. S. 22.

²⁴ LOCHMANNOVÁ, Alena. *Cestovní ruch*. 1. vydání. Prostějov: Computer Media s.r.o., 2015, 112 s. ISBN 978-80-7402-216-6. S. 10.

²⁵ Tamtéž, s. 10.

²⁶ LINDEROVÁ, Ivica. *Cestovní ruch – Základy a právní úprava*. 1. vydání. Jihlava : Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2013, 265 s. ISBN 978-80-87035-82-5. S. 105.

²⁷ Tamtéž, s. 105.

²⁸ PETRÁŠ, René. Obecné otázky právní úpravy cestovního ruchu. Tradice právní úpravy cestovního ruchu a současnost. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica 3/2016. Vol. LXII*. Univerzita Karlova. Nakladatelství Karolinum, 2016. 184 s. [online]. [Cit. dne 22. 2. 2022]. ISSN 2336-6478. Dostupné na WWW: https://www.prf.cuni.cz/sites/default/files/soubory/2020-01/Iurid_3_2016.pdf. S. 22.

²⁹ LOCHMANNOVÁ, Alena. *Cestovní ruch*. 1. vydání. Prostějov: Computer Media s.r.o., 2015, 112 s. ISBN 978-80-7402-216-6. S. 10.

³⁰ LINDEROVÁ, Ivica. *Cestovní ruch – Základy a právní úprava*. 1. vydání. Jihlava : Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2013, 265 s. ISBN 978-80-87035-82-5. S. 105.

³¹ Tamtéž, s. 112.

a na konci 80. let 20. století měl již 166 poboček v Československu, 20 zahraničních a majetkových účastí, 200 hotelů s kapacitou 22 tisíc lůžek a zaměstnával 22 tisíc osob, též disponoval vlastní autobusovou divizí.³² Velký význam pro rozvoj cestovního ruchu mělo přijetí Úmluvy o placené dovolené v roce 1936 Mezinárodní organizací práce (ILO – *International Labour Organization*), která zavedla, že každá osoba zaměstnaná minimálně jeden rok, má nárok na šest dní placené dovolené ročně.³³ Význam cestovního ruchu v životě lidí vzrostl ještě více po druhé světové válce a stal se nezastupitelnou složkou spotřeby obyvatelstva napříč ekonomickými vrstvami.³⁴ V zemích východní Evropy se rozvíjel zejména domácí cestovní ruch, chataření a chalupaření, vzhledem k omezení volného pohybu osob. V zemích západní Evropy došlo k prudkému nárůstu kapacity služeb v cestovním ruchu, a tím i k růstu konkurence.³⁵

Od 60. let minulého století dochází k novému fenoménu pro cestovní ruch do té doby neznámému, a to k masovému turismu.³⁶ Právě v této době vzniká i nový institut tzv. timeshare, dle terminologie občanského zákoníku se jedná o dočasné užívání ubytovacího zařízení a jiné rekreační služby.³⁷ Právně bychom timeshare mohli definovat jako úplatné získání práva strávit určitou dobu (obvykle jeden nebo několik týdnů v roce) v rekreačním zařízení v konkrétně určeném nebo určitelném časovém intervalu během roku.³⁸ Úprava timesharu vychází z evropského práva, a to z původní směrnice č. 94/47/ES³⁹, která byla později nahrazena směrnicí č. 2008/122/ES⁴⁰. Timeshare dlouhou dobu představoval tzv. nepojmenovanou smlouvu, jejíž podmínky se odvíjely čistě od dohody stran.

³² Tamtéž, s. 113.

³³ LINDEROVÁ, Ivica. *Cestovní ruch – Základy a právní úprava*. 1. vydání. Jihlava : Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2013, 265 s. ISBN 978-80-87035-82-5. S. 106.

³⁴ LOCHMANNOVÁ, Alena. *Cestovní ruch*. 1. vydání. Prostějov: Computer Media s.r.o., 2015, 112 s. ISBN 978-80-7402-216-6. S. 11.

³⁵ LINDEROVÁ, Ivica. *Cestovní ruch – Základy a právní úprava*. 1. vydání. Jihlava : Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2013, 265 s. ISBN 978-80-87035-82-5. S. 107.

³⁶ PETRÁŠ, René. Obecné otázky právní úpravy cestovního ruchu. Tradice právní úpravy cestovního ruchu a současnost. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica 3/2016. Vol. LXII*. Univerzita Karlova. Nakladatelství Karolinum, 2016. 184 s. [online]. [Cit. dne 22. 2. 2022]. ISSN 2336-6478. Dostupné na WWW: https://www.prf.cuni.cz/sites/default/files/soubory/2020-01/Iurid_3_2016.pdf. S. 12.

³⁷ § 1852 – 1867 občanského zákoníku

³⁸ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 141.

³⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/47/ES ze dne 26. října 1994 o ochraně nabyvatelů ve vztahu k některým aspektům smluv o nabytí práva k dočasnému užívání nemovitostí. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 22. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:31994L0047&from=CS>

⁴⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/122/ES ze dne 14. ledna 2009 o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasné užívání ubytovacích zařízení (timeshare), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a o výměně. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 22. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:32008L0122>

S rozvojem masové moderní turistiky se objevuje i požadavek na ochranu zákazníka organizátorů zájezdů. Řešení této otázky pochází ze Spolkové republiky Německo, jelikož velkou část turistů zahraničních zájezdů tvořili právě turisté ze západního Německa. V roce 1979 Německo přijalo jako první právní úpravu cestovní smlouvy (*Reisevertrag*), která byla začleněna do německého občanského zákoníku BGB - *Bürgerliches Gesetzbuch* (dále jen jako „BGB“). I přijetí klíčové směrnice č. 90/314/EHS iniciovalo fakticky Německo.⁴¹ První směrnice č. 94/47/ES upravující timeshare se v praxi nesečkala zcela s úspěchem a ochrana spotřebitelů při uzavírání těchto smluv se jevila jako nedostatečná.⁴²

Rok 1991 se stal významným pro cestovní ruch z důvodu přijetí statistické definice cestovního ruchu na konferenci Světové organizace cestovního ruchu v Ottawě.⁴³ Dle této definice představuje cestovní ruch činnost osoby, která cestuje na přechodnou dobu do místa mimo své běžné životní prostředí, přičemž hlavní účel cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě.⁴⁴

V roce 1991 byl Federálním shromážděním České a Slovenské Federativní Republiky přijat zákon č. 427/1990 Sb., o převodu některých věcí z vlastnictví státu do vlastnictví fyzických a právnických osob⁴⁵, kterým byla postupně navracena znárodněná zařízení cestovního ruchu.⁴⁶ Odhaduje se, že z více než 4 tisíc ubytovacích zařízení v České republice se navrátila asi polovina.⁴⁷

V tuto dobu se také začal značně vyvíjet timeshare, vznikla např. tzv. timesharingová výměna, tedy možnost využívat ne pouze jednu nemovitost v určeném čase, ale měnit vymezené časy nebo i nemovitosti. Proto v lednu 2009 byla směrnice nahrazena novou směrnicí č. 2008/122/ES, o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasném užívání ubytovacího zařízení (timeshare), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a o výměně.⁴⁸

⁴¹ PETRÁŠ, René. Obecné otázky právní úpravy cestovního ruchu. Tradice právní úpravy cestovního ruchu a současnost. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica 3/2016. Vol. LXII*. Univerzita Karlova. Nakladatelství Karolinum, 2016. 184 s. [online]. [Cit. dne 22. 2. 2022]. ISSN 2336-6478. Dostupné na WWW: https://www.prf.cuni.cz/sites/default/files/soubory/2020-01/Iurid_3_2016.pdf. S. 23.

⁴² PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 147.

⁴³ LINDEROVÁ, Ivica. *Cestovní ruch – Základy a právní úprava*. 1. vydání. Jihlava : Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2013, 265 s. ISBN 978-80-87035-82-5. S. 108.

⁴⁴ Tamtéž, s. 108.

⁴⁵ Celým názvem: Zákon č. 427/1990 Sb., o převodech vlastnictví státu k některým věcem na jiné právnické nebo fyzické osoby ze dne 25. října 1990. In: *Sbírka zákonů* 25. 10. 1990, roč. 1990, částka 73.

⁴⁶ LINDEROVÁ, Ivica. *Cestovní ruch – Základy a právní úprava*. 1. vydání. Jihlava : Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2013, 265 s. ISBN 978-80-87035-82-5. S. 117.

⁴⁷ Tamtéž, s. 117.

⁴⁸ PETRÁŠ, René. Obecné otázky právní úpravy cestovního ruchu. Tradice právní úpravy cestovního ruchu a současnost. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica 3/2016. Vol. LXII*. Univerzita Karlova. Nakladatelství

Konec 20. století a počátek 21. století je charakterizován globalizací, tj. zmenšováním a spojováním světa, což s sebou přináší i negativní důsledek v podobě potlačování národní identity. Reakcí na tento vývoj je požadavek udržitelnosti cestovního ruchu.⁴⁹

Jádrem právní úpravy cestovního ruchu v České republice je právní úprava zájezdu v občanském zákoníku a speciální zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu⁵⁰ (dále jen jako „zákon č. 159/1999 Sb.“ nebo „zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu“), přičemž tato právní úprava do značné míry vychází z evropské právní úpravy, zejména příslušných směrnic. Skutečnost, že je značná část úpravy zakotvena v občanském zákoníku vychází z německého vzoru.⁵¹

1.1.3. Prameny práva cestovního ruchu

Mezi prameny práva cestovního ruchu řadíme veškeré právní normy upravující otázky cestovního ruchu. Tradičně však můžeme rozlišovat mezi prameny práva mezinárodního, vnitrostátního a právními předpisy práva EU.⁵² Dle Statutu Mezinárodního soudního dvora jsou za prameny mezinárodního práva považovány převážně mezinárodní obyčej a mezinárodní smlouva.⁵³ Mezi významné mnohostranné mezinárodní smlouvy týkající se cestování řadíme⁵⁴:

- „Úmluvu o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké dopravě, Varšava, 12. 10. 1929,
- Úmluvu o sjednocení některých pravidel pro mezinárodní leteckou dopravu, Montreal, 28. 5. 1999,

Karolinum, 2016. 184 s. [online]. [Cit. dne 22. 2. 2022]. ISSN 2336-6478. Dostupné na WWW: https://www.prf.cuni.cz/sites/default/files/soubory/2020-01/Iurid_3_2016.pdf. S. 25.

⁴⁹ LINDEROVÁ, Ivica. *Cestovní ruch – Základy a právní úprava*. 1. vydání. Jihlava : Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2013, 265 s. ISBN 978-80-87035-82-5. S. 109.

⁵⁰ Celým názvem: Zákon č. 159/1999 Sb. ze dne 30. června 1999, o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů* 23. 7. 1999, roč. 1999, částka 53.

⁵¹ PETRÁŠ, René. Obecné otázky právní úpravy cestovního ruchu. Tradice právní úpravy cestovního ruchu a současnost. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica 3/2016. Vol. LXII*. Univerzita Karlova. Nakladatelství Karolinum, 2016. 184 s. [online]. [Cit. dne 22. 2. 2022]. ISSN 2336-6478. Dostupné na WWW: https://www.prf.cuni.cz/sites/default/files/soubory/2020-01/Iurid_3_2016.pdf. S. 26.

⁵² HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 30.

⁵³ Tamtéž, s. 30

⁵⁴ Tamtéž, s. 30, 31.

- *Úmluvu o mezinárodní železniční přepravě (COTIF), Bern, 9. 5. 1980, ve znění Vilniusského protokolu,*
- *Úmluvu o přepravě cestujících a jejich zavazadel po moři, Athény, 1974,*
- *Úmluvu o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, Brusel, 27. 9. 1968 (v praxi nahrazeno nařízením Brusel I bis⁵⁵),*
- *Úmluvu o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční přepravě cestujících a zavazadel, Ženeva, 1. 3. 1973,*
- *Úmluvu o dohodách o volbě soudu, Haagská konference o mezinárodním právu soukromém, 30. 6. 2005,*
- *Úmluvu o provádění důkazů v cizině ve věcech občanských a obchodních, Haag, 1970, vyhlášena pod č. 129/1976 Sb.,*
- *Úmluvu o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve věcech občanských a obchodních, Haag, 1965, vyhlášena pod č. 85/1982 Sb.,*
- *Úmluvu o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, Lugano, 30. 10. 2007,*
- *Úmluvu o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, New York, 10. 6. 1958,*
- *Úmluvu o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, Řím, 19. 6. 1980 (v praxi nahrazeno nařízením Řím I⁵⁶),*
- *Mezinárodní úmluvu o cestovních smlouvách, Brusel, 23. 4. 1970,*
- *Rámcová úmluva UNWTO o etice cestovním ruchu.“*

Mezi významné dvoustranné mezinárodní smlouvy týkající se cestování patří zejména dohody o spolupráci v oblasti cestovního ruchu.⁵⁷

Prameny vnitrostátního práva jsou především zákony, nařízení vlády a vyhlášky jednotlivých ministerstev. Řada z těchto pramenů odkazují i na české či mezinárodní technické normy, ty ale samy o sobě nejsou právně závazné a právně závaznými se stávají až, když na ně odkáže příslušný právní předpis.⁵⁸

⁵⁵ Celým názvem: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 9. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:32012R1215>

⁵⁶ Celým názvem: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 9. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:32008R0593>

⁵⁷ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 31.

⁵⁸ Tamtéž, s. 32.

Stěžejním vnitrostátním právním předpisem v oblasti cestovního ruchu je zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. Cílem tohoto zákona je ochrana spotřebitele, ale též odpovídajícím způsobem upravit podmínky podnikání v této oblasti.⁵⁹ Zákon o podpoře cestovního ruchu v České republice, na rozdíl např. od Slovenska (zákon č. 91/2010 Z.z., o podpoře cestovního ruchu), doposud přijat nebyl. Ze soukromoprávní úpravy patří mezi klíčové zákony cestovního ruchu občanský zákoník a zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech. Mezi další stěžejní zákony řadíme⁶⁰:

- „zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele,
- zákon č. 526/1990 Sb., o cenách,
- zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích,
- zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty,
- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání,
- zákon č. 525/2004 Sb., o ochraně osobních údajů,
- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce,
- zákon č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb,
- zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání),
- zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace).“

Výše zmíněný zákon o podpoře cestovního ruchu, též označovaný jako zákon o podpoře rozvoje cestovního ruchu, který by byl komplexní samostatnou právní úpravou odvětví cestovního ruchu, byl v České republice diskutován dlouhou řadu let.⁶¹

O vytvoření tohoto zákona se uvažovalo již od konce minulého tisíciletí a jeho příprava probíhala od roku 2009. Cílem zákona bylo zejména zefektivnit státní politiku v oblasti

⁵⁹ Tamtéž, s. 32.

⁶⁰ Tamtéž, s. 38.

⁶¹ CHALOUPKA, Radek. Příprava zákona o podpoře rozvoje cestovního ruchu a otázky regionalizace cestovního ruchu. Příprava zákona o podpoře rozvoje cestovního ruchu a jeho význam v kontextu politiky cestovního ruchu v České republice. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica* 3/2016. Vol. LXII. Univerzita Karlova. Nakladatelství Karolinum, 2016. 184 s. [online]. [Cit. dne 22. 2. 2022]. ISSN 2336-6478. Dostupné na WWW: https://www.prf.cuni.cz/sites/default/files/soubory/2020-01/Iurid_3_2016.pdf. S. 125.

cestovního ruchu a omezit nadbytečné užívání a plýtvání finančních prostředků.⁶² Zákon by řešil vytvoření organizační struktury a systém financování, který by zajistil alokaci veřejných prostředků.⁶³ Cestovní ruch v České republice spadá do samostatné působnosti obcí a krajů, takže možnosti státu koordinovat činnosti cestovního ruchu jsou jen omezené. Což zároveň vede až k diametrálním rozdílům v aktivitě týkající se cestovního ruchu mezi jednotlivými kraji a obcemi. Jsou používány i odlišné metody. Tomuto by právě mohl zamezit zákon o podpoře rozvoje cestovního ruchu, nicméně práce na něm od roku 2014 nepokračovaly.⁶⁴ Věcný záměr zákona, který byl projednán, skončil ještě před předložením do vlády a Ministerstvo pro místní rozvoj stáhlo předložení věcného záměru zákona z plánu legislativních úkolů vlády.⁶⁵ Postoj vlády k tomuto zákonu se však změnil s příchodem vlády Petra Fialy na podzim roku 2021. V programovém prohlášení vlády České republiky, jehož finální verzi vláda schválila 6. ledna 2022, si vláda v sekci Regionální a místní rozvoj v oblasti cestovního ruchu klade za cíl do konce roku 2023 představit zákon o cestovním ruchu a zlepšit tak koordinaci mezi rezorty, samosprávami a profesními organizacemi.⁶⁶ V historii příprav a návrhů zákona o podpoře cestovního ruchu se tak jedná o významný krok. Poslanecká sněmovna by zákon mohla schválit v roce 2024 a účinný by se zákon mohl stát za další dva roky, tedy ne dříve jak v roce 2026. Inspirací k tomuto zákonu by mohla být zejména právní úprava Rakouska.⁶⁷

Podzákonými právními předpisy jsou zejména nařízení vlády a vyhlášky ministerstev. Lze zmínit např. nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, vyhlášku Ministerstva pro místní rozvoj č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využití

⁶² PETRÁŠ, René. Příprava zákona o podpoře rozvoje cestovního ruchu. Článek ze dne 8. 1. 2015. [online]. [Cit. dne 23. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://celyoturismu.cz/priprava-zakona-o-podpore-rozvoje-cestovniho-ruchu/>

⁶³ CHALOUPKA, Radek. Příprava zákona o podpoře rozvoje cestovního ruchu a otázky regionalizace cestovního ruchu. Příprava zákona o podpoře rozvoje cestovního ruchu a jeho význam v kontextu politiky cestovního ruchu v České republice. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica 3/2016. Vol. LXII.* Univerzita Karlova. Nakladatelství Karolinum, 2016. 184 s. [online]. [Cit. dne 22. 2. 2022]. ISSN 2336-6478. Dostupné na WWW: https://www.prf.cuni.cz/sites/default/files/soubory/2020-01/Iurid_3_2016.pdf. S. 132.

⁶⁴ PETRÁŠ, René. Příprava zákona o podpoře rozvoje cestovního ruchu. Článek ze dne 8. 1. 2015. [online]. [Cit. dne 23. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://celyoturismu.cz/priprava-zakona-o-podpore-rozvoje-cestovniho-ruchu/>

⁶⁵ CHALOUPKA, Radek. Příprava zákona o podpoře rozvoje cestovního ruchu a otázky regionalizace cestovního ruchu. Příprava zákona o podpoře rozvoje cestovního ruchu a jeho význam v kontextu politiky cestovního ruchu v České republice. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica 3/2016. Vol. LXII.* Univerzita Karlova. Nakladatelství Karolinum, 2016. 184 s. [online]. [Cit. dne 22. 2. 2022]. ISSN 2336-6478. Dostupné na WWW: https://www.prf.cuni.cz/sites/default/files/soubory/2020-01/Iurid_3_2016.pdf. S. 132

⁶⁶ Vláda ČR. *Programové prohlášení vlády České republiky*. Leden 2022. [online]. [Cit. dne 24. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.vlada.cz/assets/jednani-vlady/programove-prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-Petra-Fialy.pdf>

⁶⁷ KRÁLOVÁ, Renata; PETRÁŠ, René. *Aktuální a připravované změny české právní úpravy cestovního ruchu*. Časopis Studia Turistica 01/22. Ročník 2022. Číslo 1. 51 s. ISSN 1804-252X. [online]. [Cit. dne 24. 11. 2022]. Dostupné na WWW: https://www.studiaturistica.cz/wp-content/uploads/2022/05/studia_turistica_2022_1.pdf. S. 9 a násl.

území, vyhlášku Ministerstva pro místní rozvoj č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby a vyhlášku Ministerstva pro místní rozvoj č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb. Mezi novější vyhlášky řadíme vyhlášku Ministerstva pro místní rozvoj č. 122/2018 Sb., o vzorech formulářů pro jednotlivé typy zájezdů a spojených cestovních služeb, dále vyhlášku Ministerstva pro místní rozvoj č. 3/2021 Sb., o stanovení vzorů průkazů průvodců a údajů v nich uvedených podle jednotlivých druhů a vyhlášku č. 314/2021 Sb., o výši ročního příspěvku cestovní kanceláře do garančního fondu pro rok 2022.⁶⁸

Mezi prameny práva cestovního ruchu na úrovni Evropské unie řadíme zejména směrnici Rady č. 90/314/EHS ze dne 13. června 1990 o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy⁶⁹ (dále jen jako „směrnice č. 90/314/EHS“) a směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2015/2302 ze dne 25. listopadu 2015 o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách (dále jen jako „směrnice č. 2015/2302“) ⁷⁰. Blíže o těchto pramenech bude psáno v další části této diplomové práce. Dále se můžeme setkat s nařízeními Evropského parlamentu a Rady v oblasti dopravy (např. nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 261/2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91), se směrnicemi a nařízeními EU v oblasti ochrany spotřebitele (např. směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2008/122/ES o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasném užívání ubytovacího zařízení (timeshare), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a výměně), dále se směrnicemi a nařízeními pro vztahy s cizím prvkem (např. nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech) a s dalšími směrnicemi a nařízeními s dopadem na podnikání v oblasti cestovního ruchu (např. směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu).⁷¹ S ohledem na koronavirovou pandemii lze jako

⁶⁸ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 38, 39.

⁶⁹ Celým názvem: Směrnice Rady ze dne 13. června 1990 o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy (90/314/EHS). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 11. 12. 2021]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:31990L0314>

⁷⁰ Celým názvem: Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2302 ze dne 25. listopadu 2015 o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU a o zrušení směrnice Rady 90/314/EHS. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 11. 12. 2021]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A32015L2302>

⁷¹ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 64, 65, 66, 67.

pramen práva cestovního ruchu na úrovni Evropské unie také zmínit nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/953, kterým se stanoví jednotná pravidla pro obsah certifikátů o očkování, testu a o zotavení („nařízení o COVID pasu“).^{72,73}

V cestovním ruchu dochází i k aplikaci řady technických norem. Dle § 4 zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky nicméně platí, že česká technická norma není obecně závazná. Technické normy lze považovat za normativní dokumenty svého druhu. U českých technických norem se setkáváme s označením ČSN.⁷⁴ Toto označení musí obsahovat každá technická norma, jiné označení mít nesmí. Povinnost dodržovat české technické normy vzniká teprve, až když je na jejich text odkázáno v jiném právním předpisu, smlouvě, pokynu nadřízeného nebo rozhodnutí správního orgánu.⁷⁵ Tvorbou a vydáváním technických norem je pověřen Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, podřízený Ministerstvu průmyslu a obchodu.⁷⁶ Vydání české technické normy se oznamuje ve Věstníku Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví.⁷⁷ Dle § 4a zákona č. 22/1997 Sb. platí, že česká technická norma se stává harmonizovanou českou technickou normou, přejímá-li plně požadavky stanovené evropskou normou nebo harmonizačním dokumentem, který uznaly orgány EU jako harmonizovanou evropskou normu, nebo evropskou normou, která byla jako harmonizovaná evropská norma stanovena v souladu s unijním právem společnou dohodou notifikovaných osob. Jako příklad harmonizovaných technických norem významných pro cestovní ruch lze zmínit např. ČSN EN 13809 (761201) – Služby cestovního ruchu – Cestovní agentury a cestovní kanceláře (touroperátoři) – Terminologie, ČSN EN ISO 18513 (761101) – Služby cestovního ruchu – Hotely a ostatní kategorie turistického ubytování – Terminologie či ČSN EN 14804 (761401) – Poskytovatelé jazykových studijních pobytů – Požadavky.⁷⁸

⁷² Tamtéž, s. 66.

⁷³ Celým názvem: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/953 ze dne 14. června 2021 o rámci pro vydávání, ověřování a uznávání interoperabilních certifikátů o očkování, o testu a o zotavení v souvislosti s onemocněním COVID-19 (digitální certifikát EU COVID) za účelem usnadnění volného pohybu během pandemie COVID-19. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 11. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0953>

⁷⁴ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 67.

⁷⁵ Tamtéž, s. 68.

⁷⁶ Tamtéž, s. 68.

⁷⁷ Tamtéž, s. 68.

⁷⁸ Tamtéž, s. 68, 69.

Dalším právním aktem svého druhu, který není obecně závazný a plní zejména informační charakter, jsou sdělení ministerstev, jejich varování či doporučení. Aktuální přehled doporučení a varování zveřejňuje Ministerstvo zahraničních věcí na svých internetových stránkách v sekci „Cestujeme“.⁷⁹ Také na úrovni EU, zejména v koronavirové pandemii, představovala sdělení a doporučení významný informační zdroj. Do přijetí nařízení č. 2021/953 o COVID pasu měla veškerá koordinační činnost EU nezávaznou povahu.⁸⁰ Jako významné doporučení lze zmínit doporučení Komise (EU) 2020/648 ze dne 13. 5. 2020 o poukazech nabízených cestujícím jako alternativa k vrácení peněz za zrušené souborné cestovní a přepravní služby a v souvislosti s pandemií Covid-19⁸¹, dále doporučení Rady (EU) 2020/912 ze dne 30. 6. 2020 o dočasném omezení cest do EU, jež nejsou nezbytně nutné⁸² a doporučení Rady (EU) 2022/66 ze dne 17. ledna 2022, kterým se předchozí doporučení mění.⁸³

1.1.4. Systém právní úpravy cestovního ruchu v České republice

V české odborné literatuře obecný systém právní úpravy cestovního ruchu zcela chybí, o systematizaci se však pokusil Petráš ve své publikaci.⁸⁴ Právní úpravu cestovního ruchu Petráš dělí do čtyř částí.

První část tvoří výše zmíněné jádro právní úpravy cestovního ruchu, tedy speciální zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu, a právní úprava týkající se cestovního ruchu v občanském zákoníku. Jedná se zejména o předpisy soukromoprávní povahy z odvětví občanského či obchodního práva.⁸⁵ Zákon č. 159/1999 Sb.

⁷⁹ Ministerstvo zahraničních věcí. Aktuální doporučení a varování. Sekce *Cestujeme*. [online]. [Cit. dne 9. 1. 2023]. Dostupné na WWW: https://www.mzv.cz/jnp/cz/cestujeme/aktualni_doporuceni_a_varovani/index.html

⁸⁰ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 70.

⁸¹ Doporučení Komise (EU) 2020/648 ze dne 13. května 2020 o poukazech nabízených cestujícím jako alternativa k vrácení peněz za zrušené souborné cestovní a přepravní služby a v souvislosti s pandemií Covid-19. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 11. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A32020H0648>

⁸² Doporučení Rady (EU) 2020/912 ze dne 30. června 2020 o dočasném omezení cest do EU, jež nejsou nezbytně nutné, a o možném zrušení tohoto omezení. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 11. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H0912&from=ES>

⁸³ Doporučení Rady (EU) 2022/66 ze dne 17. ledna 2022, kterým se mění doporučení (EU) 2020/912 o dočasném omezení cest do EU, jež nejsou nezbytně nutné, a o možném zrušení tohoto omezení. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 11. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022H0066>

⁸⁴ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 11 a n

⁸⁵ Tamtéž, s. 11.

přinesl i novelizaci živnostenského zákona⁸⁶ upravující především činnost cestovních kanceláří. Toto jádro české právní úpravy vychází z evropských směrnic.⁸⁷

Druhou část právní úpravy tvoří obecné předpisy obchodního práva upravující obecné právní řešení podnikání, např. právní úprava obchodních společností pro fungování cestovních kanceláří a agentur.⁸⁸ Do této části se i přes veřejnoprávní administrativní charakter řadí i zmiňovaný živnostenský zákon. Důležitá jsou ustanovení vymezující cestovní kanceláře, cestovní agentury a další živnosti. Cestovní kancelář je v současné době vymezena jako koncesovaná živnost, naproti tomu cestovní agentura a průvodce v cestovním ruchu představují živnost volnou. I tato druhá část je výrazně ovlivněna evropským právem.⁸⁹

Cestovní kancelář se stala novelou živnostenského zákona v roce 1995 z původní koncesované živnosti živností volnou. Tato změna však s sebou přinesla řadu problémů.⁹⁰ Cílem této novely byla větší liberalizace přístupu k podnikání, k čemuž skutečně došlo, na druhé straně se však ukázalo, že naprostá deregulace a volnost podnikání přináší i závažné negativní důsledky.⁹¹ Sezóna 1997 toho byla důkazem. Docházelo k problémům spojených s repatriací zákazníků cestovních kanceláří, ponechaných bez pomoci a prostředků v zahraničí a dále k problémům s vrácením peněžních prostředků složených zákazníkem za účelem nerealizované cesty v důsledku platební neschopnosti cestovní kanceláře.⁹² K tomu bylo nutné přiřadit i nejednotnost postupu cestovních kanceláří při uzavírání smluv, nejednotnost cestovních podmínek či přesouvání odpovědnosti cestovních kanceláří na zákazníka (zákazník uzavíral své individuální pojištění pro případy škod, za které odpovídá cestovní kancelář).⁹³

První dvě části systematiky právní úpravy cestovního ruchu představují zejména normy soukromého práva, u třetí a čtvrté části se poté jedná zejména o normy veřejnoprávního charakteru s převahou správního práva.⁹⁴

⁸⁶ Celým názvem: Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání ze dne 2. října 1991 (živnostenský zákon). In: *Sbírka zákonů* 15. 11. 1991, roč. 1991, částka 87.

⁸⁷ zejména evropská směrnice č. 90/314/EHS a směrnice č. 2015/2302

⁸⁸ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 15 a n.

⁸⁹ Tamtéž, s. 15.

⁹⁰ Obecná část důvodové zprávy k návrhu zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. V Praze dne 23. prosince 1998. In: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mjzhe4v6mjvhfpwi6q&rowIndex=0>

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Tamtéž.

⁹³ Tamtéž.

⁹⁴ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 16.

Do třetí části lze zařadit právní úpravu daní týkající se cestovního ruchu, zejména zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ale též i zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích nebo i výše zmiňovaný a připravovaný zákon o podpoře rozvoje cestovního ruchu. O právní úpravě spadající do třetí části mohou obvykle samostatně rozhodovat dle vlastního uvážení jen české instituce.⁹⁵

Čtvrtou a poslední část definují právní předpisy související s cestovním ruchem. Jejich množství je velmi vysoké a rozmanité, jedná se např. o problematiku památkové péče, ochrany přírody, dopravy, vinařství, ale i třeba cestovních dokladů.⁹⁶

Lze tedy shrnout, že právní úprava cestovního ruchu nepředstavuje tradiční a relativně uzavřené právní odvětví jako je tomu právě u tradičních odvětvích (např. občanské či trestní právo), nicméně vytváří soubor různorodých předpisů spadajících do velmi odlišných odvětví s často specifickými tradicemi.⁹⁷

Vymezení systematiky práva cestovního ruchu je náročné i v zahraničí a to právě vzhledem k obsáhlosti materie a k neuzavřenosti právního odvětví cestovního ruchu.⁹⁸ Např. v německé právní úpravě nejsou právní otázky týkající se cestovního ruchu zákonodárcem jednotně kodifikovány, ale jsou zakotveny ve vícero odvětvích. Německá právní úprava cestovního ruchu představuje průřezové právo a prostupuje horizontálně skrze občanskoprávní předpisy (např. německý občanský zákoník BGB, prováděcí zákon k občanskému zákoníku EGBGB – *Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche* či německý obchodní zákoník HGB - *Handelsgesetzbuch*), ale též i veřejnoprávní (živnostenský zákon (*Gewerbeordnung*), restaurační právo (*Gaststättenrecht*), potravinové právo (*Lebensmittelrecht*) či právo přepravy osob (*Personenbeförderungsrecht*).⁹⁹

Právo cestovního ruchu v německé právní úpravě, která v oblasti cestovního ruchu patří mezi nejvýznamnější a ovlivnila i vývoj právní úpravy na evropské úrovni, představuje průřezové, nikoli jednotné právní odvětví a zahrnuje soukromoprávní a další předpisy, které upravují práva a povinnosti mezi cestujícími a podnikateli v cestovním ruchu (např.

⁹⁵ Tamtéž, s. 17.

⁹⁶ Tamtéž, s. 20.

⁹⁷ Tamtéž, s. 21.

⁹⁸ Např. rozdělení právní úpravy cestovního ruchu v Německu. FÜHRICH, Ernst; STAUDINGER Ansgar. *Reiserecht: Handbuch des Pauschalreise-, Reisevermittlungs-, Reiseversicherungs- und Individualreiserechts*. 8. neu bearbeitete Auflage. München: C.H. Beck, 2019, lxiii, 1608 s. ISBN 978-3-406-71077-3. S. 4.

⁹⁹ FÜHRICH, Ernst; STAUDINGER, Ansgar. *Reiserecht: Handbuch des Pauschalreise-, Reisevermittlungs-, Reiseversicherungs- und Individualreiserechts*. 8. neu bearbeitete Auflage. München: C.H. Beck, 2019, lxiii, 1608 s. ISBN 978-3-406-71077-3. S. 4.

provozovatel souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy, cestovní kancelář, poskytovatel služeb a ubytování v cestovním ruchu či dopravce).¹⁰⁰

Německé právo cestovního ruchu zahrnuje čtyři oblasti, a to právo upravující smlouvu o zájezdu (*Pauschalreisevertragsrecht*), zprostředkování souvisejících služeb (*Vermittlung verbundener Reiseleistungen*), právo cestovních kanceláří (*Reisevermittlungsrecht*) a tzv. individuální právo cestovního ruchu (*Individualreiserecht*) zahrnující přepravu letadlem, autobusem, vlakem a lodí a přijímání hostů v ubytovacích zařízeních a v gastronomii.¹⁰¹

Předmětem práva upravujícím smlouvu o zájezdu jsou právní vztahy mezi cestujícím a provozovatelem souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy a právní předpisy upravující práva a povinnosti mezi těmito subjekty.¹⁰² Obdobně jako česká právní úprava i německá právní úprava cestovního ruchu vychází z dalších právních předpisů z různých odvětví. Jedná se např. o cenové právo, právo hospodářské soutěže, o mezinárodní civilní právo procesní či mezinárodní právo soukromé.¹⁰³

1.2. Historický vývoj smlouvy o zájezdu

Předchůdcem smlouvy o zájezdu byla výše zmíněná cestovní smlouva. Označení cestovní smlouva bylo doslova převzato z německého občanského zákoníku BGB z roku 1896, kam však byla tato speciální smlouva začleněná v roce 1979.¹⁰⁴ Důvodem zakotvení právní úpravy cestovní smlouvy v Německu byla potřeba zákonodárce upravit práva a povinnosti smluvních stran, která se dříve neřídila samostatným smluvním typem. K tomuto kroku také přispěla stále rostoucí masová turistika, která se v druhé polovině 20. století v Německu značně rozvíjela.¹⁰⁵ Byla zde potřeba objasnit právní postavení smluvních stran, aby nedocházelo k nejasným krokům ze strany provozovatelů souborných služeb pro cesty, pobyty a zájezdy a ti se dále nemohli zprošťovat své odpovědnosti skrze klauzule zakotvené ve všeobecných

¹⁰⁰ FÜHRICH, Ernst. *Basiswissen Reiserecht: Grundriss des Reisevertrags - und Individualreiserechts*. 4., überarbeitete Auflage. München: Vahlen, 2018, 346 s. ISBN 978-3-8006-5221-1. S. 4.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 4.

¹⁰² FÜHRICH, Ernst; STAUDINGER, Ansgar. *Reiserecht: Handbuch des Pauschalreise-, Reisevermittlungs-, Reiseversicherungs- und Individualreiserechts*. 8. neu bearbeitete Auflage. München: C.H. Beck, 2019, lxiii, 1608 s. ISBN 978-3-406-71077-3. S. 5, 6.

¹⁰³ Tamtéž, s. 7.

¹⁰⁴ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 119.

¹⁰⁵ Wikipedia. Die freie Enzyklopädie. *Massentourismus*. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://de.wikipedia.org/wiki/Massentourismus>

obchodních podmínkách.¹⁰⁶ V lednu 1979 byla tak právní úprava cestovní smlouvy zakotvena do německého občanského zákoníku do § 651a.¹⁰⁷ Důvody zakotvení právní úpravy cestovní smlouvy v německém právním řádě jsou obdobné jako důvody zakotvení cestovní smlouvy do českého právního řádu s tím, že cestovní smlouva byla zakotvena do právního řádu v České republice později.

Cestovní smlouva, jako vymezený smluvní typ, byla do občanského zákoníku z roku 1964¹⁰⁸ zavedena novelou provedenou zákonem č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu, a to s účinností od 1. 10. 2000.¹⁰⁹ Hlavním důvodem zavedení cestovní smlouvy a později smlouvy o zájezdu do českého právního řádu, jako speciálně upraveného smluvního typu, byla povinnost České republiky provést do svého právního řádu evropskou směrnicí č. 90/314/EHS. Tato směrnice byla později s účinností od 1. 1. 2018 nahrazena směrnicí č. 2015/2302.¹¹⁰ Před touto novelou byly mezi pořadateli zájezdů a jejich klienty uzavírány výslovně nepojmenované smlouvy, jejichž předmětem byly závazky pořadatelů obstarat pro klienta zájezd a klienti se zavazovali za to pořadatelům zaplatit odměnu. Občanský zákoník však do zavedení cestovní smlouvy nestanovil výslovně smluvním stranám zvláštní práva a povinnosti.¹¹¹ Na práva a povinnosti smluvních stran z těchto nepojmenovaných smluv bylo přiměřeně nahlíženo podle právní úpravy smlouvy o obstarávání věci, příkazní smlouvy a dle obecných ustanovení občanského zákoníku z roku 1964 o odpovědnosti za vadné plnění závazků.¹¹²

Důvodů zavedení právní úpravy cestovní smlouvy bylo několik. Jedním z nich byla implementace evropské směrnice č. 90/314/EHS, kdy cestovní smlouva byla zavedena jako právní nástroj transpozice části této směrnice.¹¹³ Dalším důvodem byla potřeba zvýšení ochrany

¹⁰⁶ CHAMBELLAN, Agnieszka. *Europäisierung des Reisevertragsrechts. Die Mängelrechte des Reisenden im deutsch-polnischen Rechtsvergleich*. Tübingen : Mohr Siebeck, 2016, 237 s. ISBN 978-3-16-154059-2. S. 11.

¹⁰⁷ Wikipedia. Die freie Enzyklopädie. *Massentourismus*. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://de.wikipedia.org/wiki/Massentourismus>

¹⁰⁸ Právní úprava cestovní smlouvy byla vložena do části osmé, hlavy XXI, § 852a až § 852k zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ze dne 26. února 1964. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky* 5. 3. 1964, roč. 1964, částka 19 (zrušen k 1. 1. 2014).

¹⁰⁹ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 266.

¹¹⁰ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2680.

¹¹¹ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 266.

¹¹² Tamtéž, s. 266.

¹¹³ Obecná část důvodové zprávy k návrhu zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. V Praze dne 23. prosince 1998. In: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mjzhe4v6mjvhfpwi6q&rowIndex=0>

spotřebitele v oblasti cestovního ruchu v České republice, zejména v případě úpadku cestovní kanceláře, a zkvalitnění služeb stávajících cestovních kanceláří.¹¹⁴ Základem právní úpravy cestovní smlouvy byla tedy evropská právní úprava, což mělo za následek, že veškerá ustanovení týkající se cestovní smlouvy musela být vykládána v souladu se směrnicí a v souladu s tím, jak jednotlivá ustanovení směrnice vykládá Evropský soudní dvůr.¹¹⁵ Vymezení právní úpravy cestovní smlouvy jistě vedlo k vyjasnění práv a povinností obou smluvních stran cestovní smlouvy, především v rámci odpovědnosti za vady zájezdu a odpovědnosti za škodu.¹¹⁶

1.3. Vznik smlouvy o zájezdu

Označení cestovní smlouva, které bylo převzato z německého názvu *Reisevertrag*, nebylo již po vzniku evropské směrnice č. 90/314/EHS zcela vhodné.¹¹⁷ Plněním této cesty je totiž zájezd jako soubor služeb cestovního ruchu, nikoli cesta jako taková. O tuto smlouvu půjde, i když doprava cestujícího nebude do poskytnutého souboru služeb cestovního ruchu zahrnuta vůbec.¹¹⁸ Zajímavostí je, že ve slovenské právní úpravě již od počátku byl zvolen termín smlouva o obstarání zájezdu.¹¹⁹ Při přípravách na občanský zákoník¹²⁰ zaznívaly zejména ze stran cestovních kanceláří názory, že daná terminologie a označení cestovní smlouva je již ustáleným spojením a nebylo by zcela žádoucí jej měnit.¹²¹ Vzhledem ke komplexnosti pojmu zájezd byl však do občanského zákoníku zakotven pojem smlouva o zájezdu. Předchozí právní úprava navíc zcela neodpovídala evropské směrnici č. 90/314/EHS. I toto bylo nutné při vzniku nové kodifikace občanského práva vzít v potaz a příslušně na to právně reagovat. Cestovní smlouva z roku 1999 se v řadě dílčích otázek odchýlila od pojetí evropské směrnice, což bylo ovlivněno i koncepcí dřívějšího československého a českého obchodního práva podle

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2015, 474 s. ISBN 978-80-7400-267-0. S. 192.

¹¹⁶ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 267.

¹¹⁷ ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vydání. Ostrava : Sagit, 2012, 1118 s. ISBN 978-80-7208-922-2. S. 918.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 918.

¹¹⁹ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 120.

¹²⁰ Tím myšleny přípravy na stávající platný občanský zákoník, zákon, č. 89/2012 Sb.

¹²¹ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 120.

obchodního zákoníku z let 1991 až 2013.¹²² Mezi základní nedostatky patřila skutečnost, že předchozí občanský zákoník z roku 1964 spojoval až příliš pořadatelsví zájezdu s existencí příslušného podnikatelského oprávnění, pojetí zájezdu neodpovídalo právní úpravě dle evropské směrnice a z práv cestujícího při porušení smlouvy pořadatelem bylo vyloučeno právo na odškodnění za ztrátu potěšení na dovolené.¹²³ Problematika ztráty radosti z dovolené poté patřila při přípravách na nový občanský zákoník k nejdiskutovanějším oblastem.¹²⁴ Je však nutné zmínit, že v některých ohledech byla dosavadní právní úprava cestovní smlouvy považována za příliš přepjatou a to zejména v požadavku písemné formy smlouvy.¹²⁵ Bylo tedy zřejmé, že je nutné tyto nedostatky odstranit. Zákonodárce provedl při vytváření nového občanského zákoníku řadu změn týkající se cestovní, či dle nové terminologie občanského zákoníku, smlouvy o zájezdu, např. byla odstraněna písemná forma smlouvy, došlo ke změně procesu vytýkání vad zájezdu, k širší pomoci v nesnázích a ochrany dobré víry zákazníka.¹²⁶ Návrh smlouvy o zájezdu se inspiroval též i v některých zahraničních právních úpravách a to zejména v německé, nizozemské či slovenské.¹²⁷

Cestovní smlouva je tedy již minulostí a od 1. 1. 2014, kdy vstoupil v účinnost občanský zákoník, je smlouva o zájezdu upravena v ustanoveních § 2521 až § 2549. Právní úprava smlouvy o zájezdu zapracovala evropskou směrnicí č. 90/314/EHS a její požadavky důkladněji.

Přechodná ustanovení občanského zákoníku upravují vztah mezi cestovní smlouvou a smlouvou o zájezdu. Dle ustanovení § 3028 odst. 1 občanského zákoníku platí, že se novou právní úpravou řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti. Dle § 3028 odst. 3 občanského zákoníku se právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, řídí dosavadními právními předpisy, tedy občanským zákoníkem z roku 1964. Práva a povinnosti stran cestovní smlouvy, uzavřené nejpozději 31. 12. 2013, se řídí občanským zákoníkem z roku 1964, zatímco práva a povinnosti stran téže smlouvy, uzavřené od 1. 1. 2014, se řídí občanským zákoníkem, tedy zákonem č. 89/2012 Sb. Cestovní kancelář a zákazník si však mohli ujednat, že cestovní smlouva, uzavřená před 1. 1.

¹²² Tamtéž, s. 120.

¹²³ ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vydání. Ostrava : Sagit, 2012, 1118 s. ISBN 978-80-7208-922-2. S. 918.

¹²⁴ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 121.

¹²⁵ Tamtéž, s. 121.

¹²⁶ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 935.

¹²⁷ ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vydání. Ostrava : Sagit, 2012, 1118 s. ISBN 978-80-7208-922-2. S. 918.

2014, tedy před datem nabytí účinnosti občanského zákoníku, se podřizuje ode dne nabytí účinnosti právní úpravě tohoto zákoníku.¹²⁸ Podle ustanovení § 3078 občanského zákoníku se na cestovní smlouvu uzavřenou před nabytím účinností občanského zákoníku aplikují některá ustanovení zákoníku, a to zejména v případech, kdy o uplatněných právech vyplývajících z takové smlouvy soud do 31. 12. 2013 nerozhodl. Jedná se o ustanovení upravující právo zákazníka na náhradu škody a újmy z narušení dovolené a objektivní odpovědnost pořadatele zájezdu za činnost osob, které v rámci zájezdu poskytly jednotlivé služby.¹²⁹

¹²⁸ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 268.

¹²⁹ Tamtéž.

2. Právní předpisy upravující zájezd

Jádrem právní úpravy cestovního ruchu a především zájezdu jako takového je evropská právní úprava, zejména výše zmiňované směrnice č. 90/314/EHS o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy a směrnice č. 2015/2302 o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách, o kterých bude blíže hovořeno v této části diplomové práce. Tato část práce se zaměří také na právní úpravu obsaženou v zákoně č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. Stěžejní právní úpravě zájezdu obsažené v občanském zákoníku je věnována celá třetí část diplomové práce. Ačkoli směrnice č. 90/314/EHS byla nahrazena novou směrnicí, a to směrnicí č. 2015/2302, je třeba si pro úplnost připomenout její obsah a z něho vycházející základní instituty.

2.1. Směrnice o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy (90/314/EHS)

Směrnice č. 90/314/EHS¹³⁰ je součástí tzv. spotřebitelského *acquis*, jež tvořilo osm směrnic prosazujících ochranu spotřebitele (směrnice č. 85/577/EHS o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory (již neplatná), směrnice č. 90/314/EHS o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy (již neplatná), směrnice č. 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, směrnice č. 94/47/ES o ochraně nabyvatelů ve vztahu k některým aspektům smluv o nabytí práva k dočasnému užívání nemovitostí (již neplatná), směrnice č. 97/7/ES o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku (již neplatná), směrnice č. 98/6/ES o ochraně spotřebitelů při označování cen výrobků nabízených spotřebiteli, směrnice č. 98/27/ES o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů (již neplatná) a směrnice č. 1999/44/ES o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk za toto zboží (již neplatná)).¹³¹ Rada z nich však v současné době již není platných, resp. byly nahrazeny novými právními akty. Přezkum spotřebitelského *acquis* byl zahájen Evropskou unií již v roce 2004. Jeho cílem bylo nastolit

¹³⁰ Celým názvem směrnice Rady ze dne 13. června 1990 o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy (90/314/EHS). In: EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 25. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:31990L0314>

¹³¹ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 934, 935.

takový právní stav, kdy základní práva spotřebitele bez ohledu na to, v jakém členském státě EU se spotřebitel nachází, budou ve všech členských státech stejná.¹³² Příslušné směrnice měly být po dokončení přezkumu *acquis* pozměněny či doplněny, buď vertikální metodou (revize jednotlivých směrnic nebo ucelenou regulací určitých odvětví), nebo metodou horizontální (přijetí jednoho či více rámcových nástrojů, kterými by se regulovaly společné rysy spotřebitelského *acquis* a které by obsahovaly jednotné definice platné obecně pro spotřebitelské právo EU).¹³³ Nejzásadnějším výsledkem přezkumu spotřebitelského *acquis* bylo přijetí nové směrnice o právech spotřebitelů¹³⁴, která byla do našeho občanského zákoníku implementována do ustanovení § 1810 a n.¹³⁵

Důvodů pro přijetí jednotné právní úpravy v oblasti cestovního ruchu na evropské úrovni je hned několik. Stěžejním byla snaha vytvořit jednotný společný vnitřní trh, tím eliminovat rozdíly, které se do té doby vyskytovaly v jednotlivých národních úpravách, a přispět tímto k větší ochraně spotřebitele, zejména stanovením minimálního standardu ochrany spotřebitele ve všech členských státech, ale též i samotných podnikatelů a podpořit přeshraniční poskytování služeb.¹³⁶ Pro samotné podnikatele měly platit srovnatelné rámcové podmínky ve všech členských státech, kde nabízí své služby.¹³⁷ Samotná směrnice č. 90/314/EHS je poté souhrnem minimálních požadavků vůči dotčeným podnikatelům a členským státům. Jejím cílem bylo harmonizovat právní úpravy o zájezdech a souborných cestovních službách v členských státech a ve smluvních státech tehdejšího Evropského hospodářského prostoru (Rakousko, Finsko, Lichtenštejnsko, Norsko, Švédsko), které se zavázaly implementovat sekundární právní akt do svého vnitrostátního právního řádu.¹³⁸ Také Švýcarsko dne 18. 6. 1993 přijalo zákon o zájezdech a o souborných cestovních službách inspirovaný touto směrnicí.¹³⁹ Přijetí této směrnice předcházelo v 80. letech minulého století průzkum spokojenosti

¹³² Tamtéž, s. 935.

¹³³ Tamtéž, s. 935.

¹³⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 25. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0083&from=CS>

¹³⁵ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 935.

¹³⁶ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2015, 474 s. ISBN 978-80-7400-267-0. S. 20.

¹³⁷ FÜHRICH, Ernst; STAUDINGER, Ansgar. *Reiserecht: Handbuch des Pauschalreise-, Reisevermittlungs-, Reiseversicherungs- und Individualreiserechts*. 8. neu bearbeitete Auflage. München: C.H. Beck, 2019, lxiii, 1608 s. ISBN 978-3-406-71077-3. S. 13.

¹³⁸ Tamtéž, s. 13.

¹³⁹ Tamtéž, s. 13.

spotřebitelů se zájezdy, jenž provedla Evropská komise.¹⁴⁰ Průzkum ukázal, že nejvíce nespokojení byli spotřebitelé s tím, že zájezd nesplňoval popis, cena zájezdu byla zvyšována i po jeho zakoupení, cestovní kanceláře se zříkaly odpovědnosti za vadná plnění dodavatelů služeb či bylo problematické se domoci kompenzace nebo spotřebitelé zůstávali v zahraničí poté, co se jejich cestovní kancelář dostala do úpadku.¹⁴¹ Z těchto důvodů bylo nutné a účelné přijmout směrnici, která by zajistila spotřebitelům alespoň určitý standard ochrany jejich práv, odstranila případné nedostatky či rozdíly mezi jednotlivými národními úpravami a ochránila spotřebitele v mimořádných situacích jako je tomu v případě úpadku cestovní kanceláře.

U směrnice č. 90/314/EHS byla zvolena metoda tzv. minimální harmonizace, kdy členské státy mají možnost přijmout nebo zachovat v oblasti souborných služeb přísnější předpisy na ochranu spotřebitele a mohou se tedy při její transpozici odchýlit od minimálních požadavků směrnice k přísnější právní úpravě.¹⁴² Tato možnost je zakotvena v článku 8 samotné směrnice.

V článku 1 této směrnice je vymezen její předmět. Předmětem této směrnice je sblížení právních a správních předpisů členských států o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy prodávaných nebo nabízených k prodeji na území Společenství. Souborem služeb se pro účely této směrnice rozumí *„předem stanovená kombinace alespoň dvou z následujících položek, je-li prodávána nebo nabízena k prodeji za souhrnnou cenu a je-li služba poskytována po dobu přesahující 24 hodin nebo zahrnuje-li nocleh:*

- a) *doprava,*
- b) *ubytování,*
- c) *jiné služby cestovního ruchu, které nejsou doplňkem dopravy nebo ubytování a tvoří významnou část souboru služeb.*¹⁴³

Dalším významným pojmem, který směrnice vymezuje je organizátor. Organizátorem se má na mysli *„osoba, která jinak než příležitostně organizuje souborné služby a prodává je nebo je nabízí k prodeji, přímo nebo prostřednictvím prodejce.*¹⁴⁴ Prodejcem je *„osoba, která prodává nebo nabízí k prodeji soubor služeb sestavený organizátorem.*¹⁴⁵

Směrnice č. 90/314/EHS užívá pojmu „spotřebitel“, na místo pojmu „zákazník“, tak jak činí občanský zákoník. Pod tento pojem řadí:

¹⁴⁰ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2015, 474 s. ISBN 978-80-7400-267-0. S. 19.

¹⁴¹ Tamtéž, s. 19.

¹⁴² Tamtéž, s. 21.

¹⁴³ Čl. 2 odst. 1 směrnice č. 90/314/EHS.

¹⁴⁴ Čl. 2 odst. 2 směrnice č. 90/314/EHS.

¹⁴⁵ Čl. 2 odst. 3 směrnice č. 90/314/EHS.

- a) hlavní smluvní stranu,
- b) ostatní příjemce a
- c) příjemce.

Spotřebitelem se pro účely směrnice rozumí osoba, která si koupí nebo se zaváže, že si koupí soubor služeb (hlavní smluvní strana) nebo jakákoli osoba, jejímž jménem se hlavní smluvní strana zavazuje ke koupi souboru služeb (ostatní příjemce) nebo jakákoli osoba, na kterou hlavní smluvní strana nebo ostatní příjemci převedou soubor služeb (příjemce).¹⁴⁶

Pojem spotřebitel je pojat ve směrnici velice široce. Důvodem takto širokého pojetí je, že „spotřebitel musí využívat ochrany zaváděné touto směrnicí bez ohledu na to, zda je smluvní stranou, příjemcem nebo členem skupiny, na jejíž účet uzavřela smlouvu na souborné služby jiná osoba.“¹⁴⁷

Další nezvyklostí této směrnice je právě skutečnost, že v případě spotřebitele hovoří o osobě. Spotřebitelem ve smyslu směrnice č. 90/314/EHS může tedy být fyzická, ale též právnická osoba, což je v rámci evropského spotřebitelského práva krok zcela nezvyklý.^{148,149} Český zákonodárce obdobně stanoví v občanském zákoníku, že zákazníkem může být fyzická i právnická osoba. Ovšem obecně v evropském právu převládá názor, že se za spotřebitele považuje výlučně fyzická osoba.¹⁵⁰ Tento názor potvrzuje i stanovisko generálního advokáta ze dne 14. června 2001 týkající se spojených věcí *Snc proti Idealservice Srl (C-541/99)* a *Idealservice MN RE Sas proti OMAI Srl (C-542/99)*.¹⁵¹ Český zákonodárce rozlišuje mezi spotřebitelem a zákazníkem. Zákazník uzavírající smlouvu o zájezdu bude někdy naplňovat atributy spotřebitele (§ 419 občanského zákoníku), jindy se může jednat o jiný subjekt (např. podnikatele).¹⁵²

Směrnice dále upravuje povinnosti a odpovědnost organizátorů nebo prodejců poskytující souborné služby. Jakýkoli popis souborných služeb, jeho cena a veškeré další podmínky smlouvy nesmějí obsahovat žádné klamavé údaje.¹⁵³ Smlouvou se dle směrnice

¹⁴⁶ Čl. 2 odst. 4 směrnice č. 90/314/EHS.

¹⁴⁷ Bod 10 preambule směrnice č. 90/314/EHS.

¹⁴⁸ Podle obecného chápání spotřebitele je spotřebitelem výlučně fyzická osoba.

¹⁴⁹ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2015, 474 s. ISBN 978-80-7400-267-0. S. 203.

¹⁵⁰ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 937.

¹⁵¹ Stanovisko generálního advokáta ze dne 14. června 2001 ve spojených věcech *Snc proti Idealservice Srl (C-541/99)* a *Idealservice MN RE Sas proti OMAI Srl (C-542/99)*. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [online]. [Cit. dne 10. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:61999CC0541>

¹⁵² HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 938.

¹⁵³ Čl. 3 směrnice č. 90/314/EHS.

rozumí dohoda, která zavazuje spotřebitele vůči organizátorovi nebo prodejci.¹⁵⁴ Ve směrnici je obsažena řada informačních povinností organizátorů vůči spotřebitelům. Organizátor musí dle článku 4 směrnice č. 90/314/EHS poskytnout spotřebiteli ještě před uzavřením smlouvy obecné informace o pasových a vízových požadavcích, jakož i informace o zdravotních dokladech požadovaných pro cestu a pobyt. Dále je dle směrnice kladen důraz na transparentnost samotného smluvního procesu a všechna smluvní ustanovení mají mít písemnou nebo jakoukoli jinou srozumitelnou formu přístupnou spotřebiteli.¹⁵⁵ Spotřebitel může, je-li mu znemožněno nastoupit na cestu, převést smlouvu v přiměřené lhůtě na osobu, která vyhovuje podmínkám pro soubor služeb.¹⁵⁶ Směrnice č. 90/314/EHS též zavádí větší jistotu týkající se cen stanovených ve smlouvách, kdy dle čl. 4 odst. 4 písm. a) platí, že „*ceny stanovené ve smlouvě nesmějí být měněny, ledaže smlouva výslovně stanoví možnost zvýšení nebo snížení ceny a určí přesný způsob výpočtu a výhradně, aby přihlédla ke změnám cen za dopravu, včetně pohonných hmot, poplatků za určité služby (letištní, přístavní poplatky), směnných kurzů použitých pro daný soubor služeb*“. Během dvaceti dnů předcházejících stanovenému dnu odjezdu nesmí být cena uvedená ve smlouvě zvýšena. Pokud i přesto je organizátor před odjezdem nucen změnit některou ze základních podmínek smlouvy, např. cenu, musí spotřebiteli umožnit přijmout vhodné rozhodnutí, zda odstoupí od smlouvy bez sankce či přijme dodatek ke smlouvě upřesňující provedené změny a jejich vliv na cenu.¹⁵⁷ Pokud spotřebitel využije této možnosti a od smlouvy odstoupí nebo organizátor z jakéhokoli důvodu soubor služeb před sjednaným dnem odjezdu zruší, s výjimkou porušení povinností spotřebitelem, má spotřebitel právo na jiný soubor služeb odpovídající nebo vyšší kvality nebo na navrácení peněz a v obou případech má právo na náhradu škody za porušení smlouvy, s výjimkou dvou případů zproštění odpovědnosti za škodu, a to v případě, kdy není dosažen minimální počet zákazníků, či z důvodu vyšší moci.¹⁵⁸

Významným ustanovením je článek 5 směrnice č. 90/314/EHS, který zavádí, že organizátor nebo prodejce odpovídají spotřebiteli za řádné plnění závazků vyplývajících ze smlouvy bez ohledu na to, zda tyto závazky má splnit organizátor nebo prodejce anebo jiný poskytovatel služeb (např. dopravce, ubytovatel či průvodce), aniž by bylo dotčeno právo organizátora nebo prodejce tyto jiné poskytovatele služeb postihnout. K tomuto musí členské státy přijmout nezbytná opatření. Organizátor se nemůže zprostit odpovědnosti za neplnění

¹⁵⁴ Čl. 2 odst. 5 směrnice č. 90/314/EHS.

¹⁵⁵ Čl. 4 odst. 2 písm. b) směrnice č. 90/314/EHS.

¹⁵⁶ Čl. 4 odst. 3 směrnice č. 90/314/EHS.

¹⁵⁷ Čl. 4 odst. 5 směrnice č. 90/314/EHS.

¹⁵⁸ Čl. 4 odst. 6 směrnice č. 90/314/EHS.

nebo nesprávné plnění smlouvy, ledaže toto neplnění či nesprávné plnění smlouvy lze přičíst spotřebiteli, vyšší moci či třetí osobě, která není spojena s poskytováním smluvně sjednaných služeb a takové nedostatky jsou nepředvídatelné nebo nepřekonatelné.¹⁵⁹

Spotřebiteli má být nahrazena újma, a to škoda na majetku a na zdraví. Nemateriální újma, např. ztráta radosti z dovolené, je směrnicí pokryta též. Vyplývá to tak z výkladu ustanovení článku 5 směrnice č. 90/314/EHS, který podal Evropský soudní dvůr ve věci *Simone Leitner*.¹⁶⁰ V případě *Simone Leitner proti TUI Deutschland GmbH & Co. KG*, C-168/00 řešil Evropský soudní dvůr otázku, zda právo zákazníka (spotřebitele) obsahuje náhradu materiální i nemateriální újmy – ztrátu požitku z dovolené (v tomto případě onemocněla dcera v důsledku požití jídla salmonelou a rodiče se o ni museli starat, místo toho, aby si užívali klidné dovolené).¹⁶¹ Soud však dospěl k závěru, že vzhledem ke znění čl. 5 odst. 2 směrnice č. 90/314/EHS je nutné jej vykládat tak, že spotřebiteli svědčí též právo na náhradu nemateriální újmy, která v sobě zahrnuje ztrátu požitku z dovolené, nesplní-li poskytovatel zájezdu řádně všechny své povinnosti vyplývající z cestovní smlouvy. Za náhradu nemajetkové újmy je tedy možno rovněž považovat újmu vyvolanou nesplněním či vadným plněním závazku (ztrátu požitku z dovolené) a směrnicí je nutno vykládat eurokonformně.¹⁶²

Účelem článku 7 směrnice č. 90/314/EHS je chránit spotřebitele před ekonomickými riziky vyplývajícími z platební neschopnosti nebo úpadku organizátora. Podle tohoto ustanovení platí, že organizátor nebo prodejce (v České republice organizátor) musí předložit dostatečné záruky pro zajištění vrácení vložených prostředků a pro návrat spotřebitele v případě platební neschopnosti nebo úpadku.

Směrnice č. 90/314/EHS chrání spotřebitele po odjezdu na zájezd zakotvením právní úpravy práva spotřebitele na jiná vhodná opatření nebo na dopravu zpět na místo odjezdu, dále zakotvením práva spotřebitele na pomoc v nesnázích, odpovědnosti organizátora za poskytnuté služby či odškodnění spotřebitele.¹⁶³

¹⁵⁹ Čl. 5 odst. 2 směrnice č. 90/314/EHS.

¹⁶⁰ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2015, 474 s. ISBN 978-80-7400-267-0. S. 23.

¹⁶¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. 3. 2002, ve věci *Simone Leitner proti TUI Deutschland GmbH & Co. KG*, C-168/00. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 27. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62000CJ0168>. Citováno též z: PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 136.

¹⁶² HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 976, 977.

¹⁶³ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2015, 474 s. ISBN 978-80-7400-267-0. S. 22.

Členským státům byla uložena povinnost promítnout požadavky směrnice do svých právních předpisů nejpozději do 31. prosince 1992.¹⁶⁴ Český zákonodárce transponoval evropskou směrnicí č. 90/314/EHS zákonem č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a v souvislosti s tímto byla do českého právního řádu s účinností od 1. 10. 2000 transponována právní úprava cestovní smlouvy, a to do ustanovení občanského zákoníku z roku 1964 (§ 852a až § 852k).¹⁶⁵

2.2. Směrnice o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách (2015/2302)

Směrnice č. 90/314/EHS byla nahrazena směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2302 ze dne 25. listopadu 2015 o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách.¹⁶⁶ Nová směrnice je reakcí na vývoj cestovního ruchu, který se odehrál od přijetí směrnice č. 90/314/EHS, reaguje na rozvoj on-line obchodních technik zakoupení služeb cestovního ruchu a též promítá judikaturu Evropského soudního dvora (např. výše zmíněný rozsudek Evropského soudního dvora *Simone Leitner*, C-168/00 a jeho závěry týkající se náhrady újmy imateriální povahy).¹⁶⁷ Za tuto dobu výrazně vzrostl význam internetu jakožto prostředku k nabízení či prodeji cestovních služeb, které začaly být sestavovány podle potřeb zákazníka a nemají již podobu předem sestavených souborných služeb.¹⁶⁸ Směrnice č. 2015/2302 cílí právě na přizpůsobení rozsahu ochrany tomuto vývoji, větší transparentnost a větší právní jistotu pro cestující a obchodníky.¹⁶⁹ V Úředním věstníku EU byla směrnice č. 2015/2302 publikována dne 11. prosince 2015 a členské státy byly povinny ji do 1. 1. 2018 transponovat do svých národních právních řádů (čl. 28 odst. 1 směrnice č. 2015/2302). Účinnost

¹⁶⁴ Čl. 9 směrnice č. 90/314/EHS.

¹⁶⁵ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 1.

¹⁶⁶ Celým názvem: Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2302 ze dne 25. listopadu 2015 o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU a o zrušení směrnice Rady 90/314/EHS. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 27. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A32015L2302>

¹⁶⁷ KRÁLOVÁ, Renata. Obecné otázky právní úpravy cestovního ruchu. Nová směrnice EU o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách – co je nového a co zůstává? *Acta Universitatis Carolinae. Juridica 3/2016. Vol. LXII.* Univerzita Karlova. Nakladatelství Karolinum, 2016. 184 s. [online]. [Cit. dne 27. 2. 2022]. ISSN 2336-6478. Dostupné na WWW: https://www.prf.cuni.cz/sites/default/files/soubory/2020-01/Jurid_3_2016.pdf. S. 29.

¹⁶⁸ Bod 2 preambule směrnice č. 2015/2302.

¹⁶⁹ Tamtéž.

národních zákonů byla stanovena od 1. 7. 2018 (čl. 28 odst. 2 směrnice č. 2015/2302), odkdy se též ruší stará směrnice č. 90/314/EHS (čl. 29 směrnice č. 2015/2302).¹⁷⁰

U této směrnice již byla zvolena tzv. plná harmonizace na rozdíl od směrnice č. 90/314/EHS, čímž mělo být zamezeno tomu, aby se v různých členských státech lišila míra ochrany spotřebitele. Částečná harmonizace směrnice č. 90/314/EHS vedla totiž k vytvoření podobného, ale nikoli identického práva cestovního ruchu v jednotlivých členských státech EU.¹⁷¹ Členské státy dle směrnice č. 2015/2302 nesmějí zavádět ani ponechat v platnosti ustanovení odchylná od ustanovení této směrnice, včetně více či méně přísných ustanovení, za účelem zajištění odlišné úrovně ochrany cestujících, není-li ve směrnici stanoveno jinak.¹⁷² Bod 21 preambule směrnice č. 2015/2302 zní: „*Členským státům by v souladu s právem Unie měla být i nadále ponechána pravomoc uplatňovat ustanovení této směrnice v oblastech, které do oblasti její působnosti nespádají. Členské státy mohou ponechat v platnosti nebo přijmout vnitrostátní právní předpisy, které odpovídají této směrnici nebo některým z jejich ustanovení, vztahující se na smlouvy, které nespádají do oblasti působnosti této směrnice. Členské státy mohou například ponechat v platnosti nebo přijmout odpovídající ustanovení týkající se určitých samostatných smluv na jednotlivé cestovní služby (například pronájem rekreačních obydlí) nebo souborných služeb a spojených cestovních služeb nabízených nebo zprostředkovaných na neziskovém základě, omezené skupině cestujících a pouze příležitostně nebo souborných služeb a spojených cestovních služeb, které jsou poskytovány po dobu kratší než 24 hodin a které nezahrnují ubytování.*“¹⁷³ Určitou výjimku z maximální harmonizace představuje článek 12 odst. 5 směrnice, dle kterého mohou členské státy stanovit, že cestující má právo odstoupit od smlouvy o souborných službách pro cesty uzavřené mimo obchodní prostory bez udání důvodu ve lhůtě 14 dnů. Také v čl. 13 odst. 1 ve větě druhé je uvedeno, že „*členské státy mohou ve svých vnitrostátních právních předpisech ponechat v platnosti nebo zavést ustanovení, podle nichž za poskytování souborných služeb odpovídá též prodejce. V tomto případě se ustanovení článku 7 (obsah smlouvy o souborných službách pro cesty dokumentace, která musí být poskytnuta před zahájením poskytování souborných služeb), kapitoly III (změny smlouvy o souborných službách pro cesty před zahájením poskytování souborných služeb), kapitoly IV (poskytování souborných služeb) a kapitoly V (ochrana pro*

¹⁷⁰ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 45.

¹⁷¹ BERGMANN, Stefanie. *Das neue Reiserecht. Die Umsetzung der EU-Pauschalreiserechtlinie*. München : C. H. Beck, 2018, 131 s. ISBN 978-3-406-72026-0. S. 1, 2.

¹⁷² Čl. 4 směrnice č. 2015/2302.

¹⁷³ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 49, 50.

případ platební neschopnosti) *vztahující se na pořadatele použijí přiměřeně rovněž na prodejce.*¹⁷⁴ Členské státy také mají možnost uvážení co do způsobu implementace článku 17 a 19 týkajících se pořadatelů usazených na jejich území, aby poskytli dostatečnou záruku vrácení veškerých plateb uskutečněných cestujícími nebo v jejich prospěch, nejsou-li příslušné služby poskytnuty v důsledku platební neschopnosti pořadatele, a dle článku 19, jsou-li obchodníci odpovědní za přepravu osob, také repatriaci cestujících.¹⁷⁵

Jak bylo řečeno výše, směrnice byla publikována po řádném legislativním postupu v Úředním věstníku EU dne 11. prosince 2015.¹⁷⁶ Právním základem této směrnice je článek 114 Smlouvy o fungování Evropské unie¹⁷⁷ předvídací přijímání právních a správních předpisů Radou a Evropským parlamentem za účelem vytvoření a fungování vnitřního trhu, přičemž Komise dle odstavce 3 téhož článku vychází v rámci návrhů týkajících se ochrany spotřebitele z vysoké úrovně ochrany.¹⁷⁸

V článku 1 směrnice č. 2015/2302 je vymezen účel této směrnice. Směrnice si klade za cíl dosáhnout vysoké úrovně ochrany spotřebitele sblížením právních a správních předpisů členských států, jedná-li se o smlouvy mezi cestujícími a obchodníky o souborných službách pro cesty a o spojených cestovních službách.¹⁷⁹

Pojem „cestující“ a „obchodník“ jsou stěžejními označeními. Účelem směrnice č. 2015/2302 je poskytnout cestujícímu jedinou smluvní stranu, která je odpovědná za plnění povinností vyplývajících ze smlouvy.¹⁸⁰ Za cestujícího (směrnice č. 90/314/EHS užívala pojmu „spotřebitel“) směrnice č. 2015/2302 dle čl. 3 odst. 6 považuje „každou osobu, která má v úmyslu uzavřít smlouvu v oblasti působnosti této směrnice nebo má právo cestovat na základě takovéto smlouvy.“ Oproti tomu pořadatelem je „obchodník, který kombinuje a prodává nebo

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 50.

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 50.

¹⁷⁶ KRÁLOVÁ, Renata. Obecné otázky právní úpravy cestovního ruchu. Nová směrnice EU o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách – co je nového a co zůstává? *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica 3/2016. Vol. LXII.* Univerzita Karlova. Nakladatelství Karolinum, 2016. 184 s. [online]. [Cit. dne 27. 2. 2022]. ISSN 2336-6478. Dostupné na WWW: https://www.prf.cuni.cz/sites/default/files/soubory/2020-01/Iurid_3_2016.pdf. S. 30.

¹⁷⁷ Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění) . Úřední věstník Evropské unie C 326/47. Rozesláno 26. 10. 2012. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 27. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>

¹⁷⁸ KRÁLOVÁ, Renata. Obecné otázky právní úpravy cestovního ruchu. Nová směrnice EU o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách – co je nového a co zůstává? *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica 3/2016. Vol. LXII.* Univerzita Karlova. Nakladatelství Karolinum, 2016. 184 s. [online]. [Cit. dne 27. 2. 2022]. ISSN 2336-6478. Dostupné na WWW: https://www.prf.cuni.cz/sites/default/files/soubory/2020-01/Iurid_3_2016.pdf. S. 30.

¹⁷⁹ Čl. 1 směrnice č. 2015/2302.

¹⁸⁰ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 20.

nabízí k prodeji souborné služby, ať už bezprostředně, či prostřednictvím jiného obchodníka, anebo společně s jiným obchodníkem, nebo obchodník, který předává údaje o cestujícím jinému obchodníkovi [...].¹⁸¹ Obchodníkem je poté dle čl. 3 odst. 7 směrnice č. 2015/2302 „*fyzická nebo právnická osoba, bez ohledu na to, zda je v soukromém nebo veřejném vlastnictví, která jedná, i prostřednictvím jiné osoby jednající jejím jménem nebo v její prospěch, za účelem, který lze považovat za její obchodní činnost, podnikání, řemeslo nebo povolání v souvislosti se smlouvami, na které se vztahuje tato směrnice, ať už vystupuje jako pořadatel, prodejce, obchodník zprostředkávající spojené cestovní služby nebo poskytovatel cestovních služeb.*“ Jsou-li souborné služby zakoupeny od samostatných obchodníků prostřednictvím propojených online rezervačních procesů, za pořadatele je též možno považovat obchodníka, který jako první uzavře smlouvu a který následně předává údaje o cestujícím jinému obchodníkovi do 24 hodin po potvrzení rezervace první cestovní služby. V takovém případě však obchodník musí být cestovní kancelář.¹⁸²

Cestovní službou se dle směrnice č. 2015/2302 má na mysli přeprava osob, ubytování, které z podstaty není součástí přepravy cestujících a není k účelům bydlení, pronájem automobilů, jiných motorových vozidel a jakákoli jiná služba cestovního ruchu, která není z podstaty součástí jiné cestovní služby ve smyslu přepravy, ubytování či pronájmu automobilů či jiných motorových vozidel.¹⁸³

Stěžejní novinkou, kterou směrnice č. 2015/2302 zavádí, je definice spojených cestovních služeb. Tento pojem předcházející směrnice (směrnice č. 90/314/EHS) neuváděla.

Obdobně jako směrnice č. 90/314/EHS se i směrnice č. 2015/2302 vztahuje na souborné služby. Avšak nová definice souborných služeb je detailnější. Její ustanovení čl. 3 odst. 2 směrnice obsahuje pozitivní i negativní vymezení pojmu.

Soubornými službami se dle čl. 3 odst. 2 směrnice č. 2015/2302 rozumí „*kombinace alespoň dvou rozdílných typů cestovních služeb pro těžké cesty nebo pobyty, pokud:*

- a) kombinaci těchto služeb provádí jeden obchodník, a to i na žádost nebo podle výběru cestujícího, ještě před uzavřením jediné smlouvy o veškerých službách, nebo*
- b) bez ohledu na to, zda jsou uzavřeny samostatné smlouvy s jednotlivými poskytovateli cestovních služeb, jsou tyto služby:*

¹⁸¹ Čl. 3 odst. 8 směrnice č. 2015/2302.

¹⁸² ŠVESTKA, Jirí; DVORÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 20.

¹⁸³ Čl. 3 odst. 1 směrnice č. 2015/2302.

- i) *zakoupeny na jediném prodejním místě a byly vybrány předtím, než cestující souhlasí se zaplacením,*
- ii) *nabízeny, prodávány nebo účtovány za souhrnnou nebo celkovou cenu,*
- iii) *pro účely inzerce nebo prodeje označeny jako „souborné služby“ či obdobně,*
- iv) *kombinovány po uzavření smlouvy, již obchodník opravňuje cestujícího k výběru z různých typů cestovních služeb, nebo*
- v) *zakoupeny od samostatných obchodníků prostřednictvím propojených on-line rezervačních procesů, při nichž obchodník, s nímž byla uzavřena první smlouva, předá jméno, platební údaje a e-mailovou adresu cestujícího dalšímu obchodníkovi nebo dalším obchodníkům a s tímto obchodníkem nebo obchodníky je uzavřena smlouva do 24 hodin po potvrzení rezervace první cestovní služby.*

Kombinace cestovních služeb, při níž se nanejvýš jeden typ cestovní služby [...] (přeprava, ubytování či pronájem automobilů, jiných motorových vozidel) kombinuje s jednou nebo více službami cestovního ruchu [...] (jakákoli jiná služba cestovního ruchu, která není přepravou osob, ubytováním či pronájmem automobilů, jiných motorových vozidel), nepředstavuje souborné služby, pokud tyto služby cestovního ruchu:

- a) *nepředstavují významnou část hodnoty dané kombinace, nejsou inzerovány jako podstatná část kombinace ani jiným způsobem nepředstavují podstatnou část kombinace, nebo*
- b) *jsou vybrány a zakoupeny až po zahájení poskytování cestovní služby [...] (přeprava, ubytování či pronájem automobilů, jiných motorových vozidel).¹⁸⁴*

Vyústěním spojených cestovních služeb, jež jsou definovány dle článku 3 odst. 5 směrnice č. 2015/2302, jako kombinace alespoň dvou cestovních služeb pro účely téže cesty nebo pobytu, a které představují zcela nový cestovní produkt, je uzavření samostatných smluv s jednotlivými poskytovateli cestovních služeb, zprostředkovává-li obchodník cestujícím při jediné návštěvě či kontaktu se svým prodejním místem samostatný výběr a samostatnou platbu každé jednotlivé cestovní služby.¹⁸⁵ Anebo může být možným vyústěním též uzavření

¹⁸⁴ Čl. 3 odst. 2 směrnice č. 2015/2302.

¹⁸⁵ KRÁLOVÁ, Renata. Obecné otázky právní úpravy cestovního ruchu. Nová směrnice EU o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách – co je nového a co zůstává? *Acta Universitatis Carolinae.*

samostatných smluv s jednotlivými poskytovateli, zprostředkovává-li obchodník cíleným způsobem pořízení alespoň jedné další cestovní služby od jiného obchodníka a je-li smlouva s tímto jiným obchodníkem uzavřena do 24 hodin po potvrzení rezervace první cestovní služby.¹⁸⁶ Jak uvádí bod 9 preambule směrnice č. 2015/2302 obchodníci pomáhají přes Internet nebo v obchodních prostorech cestujícím opatřit si cestovní služby, a to i pomocí propojených rezervačních procesů.

U souborných služeb je ochrana cestujícího vyšší. Takovému cestujícímu se zaručují veškerá práva stanovená směrnicí. Zakoupí-li si však spojené cestovní služby, musí jej obchodník informovat, že se na ně nevztahují práva cestujících na zájezdu, na druhou stranu požívá práva na ochranu pro případ platební neschopnosti obchodníka, který prodej zprostředkoval.¹⁸⁷ Ochrana se však vztahuje jen na ty částky, které cestující zaplatí přímo obchodníkovi. Rozdíl se týká i tzv. repatriace (návrat cestujícího do místa odjezdu nebo do jiného místa, na němž se smluvní strany dohodnou), která je v případě spojených cestovních služeb zajištěna, jen pokud obchodníkem zprostředkujícím spojené cestovní služby, je přímo dopravce.¹⁸⁸

Co se týká oblasti působnosti směrnice č. 2015/2302, se „*směrnice nepoužije na souborné služby a spojené cestovní služby:*

- a) *na dobu kratší než 24 hodin, jestliže nezahrnují nocleh,*
- b) *nabízené nebo zprostředkované příležitostně, na neziskovém základě a pouze omezené skupině cestujících (např. cesty, které pouze několikrát ročně organizují charitativní organizace či sportovní kluby pro své členy a nejsou nabízeny široké veřejnosti),*
- c) *zakoupené na základě obecné smlouvy o pořádání pracovních cest mezi obchodníkem a jinou fyzickou či právnickou osobou, která jedná za účelem souvisejícím s její obchodní činností, podnikáním, řemeslem nebo povoláním.“¹⁸⁹*

V kapitole II směrnice jsou zakotveny informační povinnosti a obsah smlouvy o souborných službách pro cesty. Směrnice č. 2015/2302 zvyšuje požadavky na informovanost zákazníka. Zcela zásadním je, že cestovní kanceláře a prodejci zájezdů musí cestující informovat o tom, zda jim jsou nabízeny souborné služby nebo spojené cestovní služby.

Juridica 3/2016. Vol. LXII. Univerzita Karlova. Nakladatelství Karolinum, 2016. 184 s. [online]. [Cit. dne 27. 2. 2022]. ISSN 2336-6478. Dostupné na WWW: https://www.prf.cuni.cz/sites/default/files/soubory/2020-01/Jurid_3_2016.pdf. S. 32.

¹⁸⁶ Tamtéž, s. 32.

¹⁸⁷ Tamtéž, s. 32.

¹⁸⁸ Tamtéž, s. 32.

¹⁸⁹ Čl. 2 odst. 2 směrnice č. 2015/2302.

Informace, které má poskytovatel či prodejce souborných služeb poskytnout cestujícímu před uzavřením smlouvy, jsou podrobně uvedeny v článku 5 směrnice. Hlavní náležitosti cestovních služeb jsou uvedeny v čl. 5 odst. 1 písm. a) směrnice a vytváří kategorii zvláštního významu, jelikož dle čl. 11 odst. 2 směrnice platí, že pokud pořadatel podstatným způsobem změní některou z hlavních náležitostí cestovních služeb nebo navrhne-li zvýšit cenu souborných služeb o více než 8 % , může cestující v přiměřené lhůtě určené pořadatelem navrhovanou změnu přijmout nebo smlouvu ukončit bez nutnosti zaplacení storno poplatku. Informace o souborných službách musí být sdělovány čitelně, srozumitelně, přesně a nesmějí obsahovat klamavé informace. Informace mohou být nově předávány na standardizovaných informačních formuláři.¹⁹⁰

Mezi hlavní náležitosti cestovních služeb patří např. cestovní destinace, trasa, délka termínu, počet zahrnutých nocí, je-li součástí ubytování, dopravní prostředky, stravování, návštěvy, výlety nebo jiné služby zahrnuté v ceně za sjednané souborné služby, či jazyk, v němž budou služby poskytovány.¹⁹¹ Mezi další informace, o kterých před uzavřením smlouvy pořadatel nebo prodejce souborných služeb informuje cestující, se řadí obchodní firma, adresa pořadatele či prodejce, celková cena za souborné služby, včetně daní, poplatků a jiných nákladů, způsob platby, minimální počet osob nutný k uskutečnění souborných služeb, obecné informace o pasových a vízových požadavcích, informace o možnosti ukončení smlouvy kdykoli před zahájením poskytování souborných služeb proti zaplacení přiměřeného storno poplatku a informace o nepovinném nebo povinném pojištění nákladů na ukončení smlouvy cestujícím nebo nákladů na pomoc, včetně repatriace, v případě nehody, nemoci či smrti.¹⁹² Takové informace musí obsahovat i smlouva o souborných službách pro cesty nebo potvrzení o jejím uzavření. Vedle těchto informací musí též zahrnovat zvláštní požadavky cestujícího, které pořadatel přijal, dále informace, že pořadatel odpovídá za řádné poskytování sjednaných cestovních služeb, povinnost pořadatele poskytnout pomoc v obtížích a další.¹⁹³

Dle článku 8 směrnice platí, že důkazní břemeno ohledně plnění požadavků na informace uvedených v této kapitole nese obchodník. Cestující má opět právo převést svou smlouvu o souborných službách pro cesty na jinou osobu, která splňuje všechny podmínky, jež

¹⁹⁰ KRÁLOVÁ, Renata. Obecné otázky právní úpravy cestovního ruchu. Nová směrnice EU o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách – co je nového a co zůstává? *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica* 3/2016. Vol. LXII. Univerzita Karlova. Nakladatelství Karolinum, 2016. 184 s. [online]. [Cit. dne 27. 2. 2022]. ISSN 2336-6478. Dostupné na WWW: https://www.prf.cuni.cz/sites/default/files/soubory/2020-01/Iurid_3_2016.pdf. S. 32, 33.

¹⁹¹ Čl. 5 odst. 1 písm. a) směrnice č. 2015/2302.

¹⁹² Čl. 5 odst. 1 směrnice č. 2015/2302.

¹⁹³ Čl. 7 odst. 2 směrnice č. 2015/2302.

se na danou smlouvu vztahují.¹⁹⁴ Za uhrazení doplatku ceny i za dodatečné poplatky nebo jiné náklady, jež převod obnáší, odpovídají společně a nerozdílně převodce smlouvy o souborných službách pro cesty i osoba, na níž se smlouva převádí.¹⁹⁵ Nově v souvislosti s převodem může pořadatel požadovat úhradu nákladů. Náklady nesmějí být nepřiměřené a musejí být převodci doložené.¹⁹⁶

Cena po uzavření smlouvy o souborných službách pro cesty může být zvýšena pouze za předpokladu, že smlouva tuto možnost výslovně uvádí. Cenu lze zvýšit v důsledku změny ceny přepravy cestujících vyplývající z nákladů na pohonné hmoty nebo jiné zdroje energie, výše daní nebo poplatků z cestovních služeb nebo směnných kurzů souvisejících se soubornými službami.¹⁹⁷ Výhrada zvýšení ceny musí zároveň zaručovat možnost snížení ceny, při kterém má pořadatel právo na odečtení skutečných administrativních výdajů od částky, jež má být cestujícímu vrácena.¹⁹⁸ Dojde-li ke zvýšení ceny o více jak 8 %, má cestující právo odstoupit od smlouvy bez zaplacení storno poplatků.¹⁹⁹ Obdobně jako dle směrnice č. 90/314/EHS oznámí pořadatel cestujícímu zvýšení ceny nejpozději 20 dnů před zahájením poskytování souborných služeb.²⁰⁰

Dále lze jako významnou část směrnice č. 2015/2302 zmínit kapitolu V a VI, která se zaměřuje na ochranu cestujícího v případě platební neschopnosti. Záruka vrácení se poskytuje na veškeré platby uskutečněné cestujícím nebo v jeho prospěch, je-li součástí smlouvy o souborných službách i přeprava, musí se záruka vztahovat i na repatriaci.²⁰¹ Avšak nově lze nabídnout i „*pokračování souborných služeb*“.²⁰² A to z toho důvodu, že dojde-li k úpadku a do odjezdu zbývá již jen několik dnů, bylo by účinnější, nechat zákazníka dovolenou dovyčerpat namísto okamžité repatriace.²⁰³

Taková záruka musí být účinná a zohledňovat období mezi obdržením záloh a konečných plateb a dokončením souborných služeb, jakož i odhadované náklady na repatriaci v případě platební neschopnosti pořadatele.²⁰⁴ Ochrana se musí na cestujícího vztahovat bez ohledu na jejich bydliště, místo odjezdu nebo místo, kde byly souborné služby prodány, a bez

¹⁹⁴ Čl. 9 odst. 1 směrnice č. 2015/2302.

¹⁹⁵ Čl. 9 odst. 2 směrnice č. 2015/2302.

¹⁹⁶ Čl. 9 odst. 2, 3 směrnice č. 2015/2302.

¹⁹⁷ Čl. 10 odst. 1 směrnice č. 2015/2302.

¹⁹⁸ Čl. 10 odst. 1, 4 směrnice č. 2015/2302.

¹⁹⁹ Čl. 10 odst. 2 směrnice č. 2015/2302.

²⁰⁰ Čl. 10 odst. 3 směrnice č. 2015/2302.

²⁰¹ Čl. 17 odst. 1 směrnice č. 2015/2302.

²⁰² HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 54.

²⁰³ Tamtéž, s. 54.

²⁰⁴ Čl. 17 odst. 2 směrnice č. 2015/2302.

ohledu na členský stát, ve kterém se subjekt poskytující ochranu pro případ platební neschopnosti nachází.²⁰⁵ U spojených cestovních služeb je dle čl. 19 odst. 1 směrnice č. 2015/2302 ochrana pro případ platební neschopnosti nižší, než jak je tomu u souborných služeb, jelikož se ochrana vztahuje na platby, které obchodník obdrží od cestujících, pokud cestovní služba, která je součástí spojených cestovních služeb, nebyla v důsledku jejich platební neschopnosti poskytnuta vůbec.

Na členských státech je ponecháno, jakými prostředky ochranu pro případ platební neschopnosti zajistí. Konkrétními nástroji záruky mohou být pojištění, bankovní záruky, garanční fondy, trusty, vázané účty a další.²⁰⁶

Již na první pohled je patrné, že tato směrnice je detailnější než původní směrnice č. 90/314/EHS a zavádí řadu novinek (např. možnost odstoupení cestujícího v případě mimořádných a nevyhnutelných okolností, což, jak je později popsáno, je zásadní ustanovení). Směrnice tak do svých ustanoveních promítá výsledky významných soudních rozhodnutí (např. rozsudek Evropského soudního dvora *Simone Leitner*, C-168/00), zvyšuje úroveň ochrany spotřebitele a respektuje technologický vývoj v oblasti on-line rezervací pro kombinaci cestovních služeb a právně na toto reaguje. Směrnice č. 90/314/EHS obsahovala celkově 10 článků, směrnice č. 2015/2302 je obsáhlejší a počítá na 31 článků. Také obsahuje celkově tři přílohy ročleněné na několik částí. Příloha I upravuje vzory standardních formulářů pro informace ke smlouvě o souborných službách pro cesty, příloha II upravuje vzory standardních formulářů pro spojené cestovní služby lišících se od sebe podle toho, zda je obchodníkem zprostředkujícím spojené cestovní služby dopravce nebo jiný obchodník, dle druhu spojené cestovní služby a způsobu jejich nabídky. Příloha III poté představuje srovnávací tabulku směrnice č. 90/314/EHS a směrnice č. 2015/2302. Zásadním ustanovením však zůstává zavedení definice spojených cestovních služeb. Směrnice č. 2015/2302 měla být členskými státy provedena do 1. ledna 2018, avšak podnikatelům bylo poskytnuto ještě dalších 6 měsíců, aby se připravili na účinnost transpoziční úpravy.²⁰⁷ Od 1. července 2018 tak byla zrušena směrnice č. 90/314/EHS.²⁰⁸ Směrnice č. 2015/2302 byla do českého právního řádu transponována zákonem č. 111/118 Sb.²⁰⁹ Tento zákon novelizoval ustanovení smlouvy o

²⁰⁵ Čl. 17 odst. 3 směrnice č. 2015/2302.

²⁰⁶ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 55.

²⁰⁷ Čl. 28 odst. 1, 2 směrnice č. 2015/2302.

²⁰⁸ Čl. 29 směrnice č. 2015/2302.

²⁰⁹ Celým názvem: Zákon č. 111/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony ze dne 29. května 2018. In: *Sbírka zákonů* 15. 6. 2018, roč. 2018, částka 56.

zájezdu v občanském zákoníku. Právní úprava smlouvy o zájezdu ve znění této novely se tak aplikuje na všechny smlouvy uzavřené od 1. července 2018.

2.3. Zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu

Zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) ve znění pozdějších předpisů patří mezi klíčové předpisy právní úpravy cestovního ruchu.²¹⁰ Celkově se zákon dělí na pět částí. Část první upravuje některé podmínky podnikání v oblasti cestovního ruchu, část druhá obsahuje základní činnosti horské služby a její výkon, část třetí se vztahuje na průvodcovskou činnost v oblasti cestovního ruchu a její výkon, část čtvrtá upravuje změny živnostenského zákona a v páté části jsou obsaženy přechodná a závěrečná ustanovení. Zákon vychází z evropské právní úpravy, a to z původní směrnice č. 90/314/EHS, reagoval však i na problematiku vývoje českých cestovních kanceláří a jejich existenci v 90. letech minulého století.²¹¹ V současné době byl zákon č. 159/1999 Sb. celkově novelizován již třináctkrát.

Za cíl si zákon stanovil tři oblasti – implementaci evropské směrnice č. 90/314/EHS, zvýšení ochrany spotřebitele v oblasti cestovního ruchu a zkvalitnění služeb cestovních kanceláří.²¹² Vývoj českých cestovních kanceláří s sebou přinesl i jisté negativní důsledky, jež se projeví např. v úpadcích cestovních kanceláří na konci minulého století. Dle důvodové zprávy²¹³ k tomuto zákonu „je na jedné straně problém garancí pro spotřebitele i stát velmi

²¹⁰ Celým názvem: Zákon č. 159/1999 Sb. ze dne 30. června 1999, o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů* 23. 7. 1999, roč. 1999, částka 53.

²¹¹ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 91.

²¹² Obecná část důvodové zprávy k návrhu zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. V Praze dne 23. prosince 1998. In: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mjzhe4v6mjvhfpwi6q&rowIndex=0>

²¹³ Tamtéž.

aktuální, na straně druhé se jedná o zcela novou problematiku a dosažení nutného konsenzu v otázce formy a rozsahu těchto garancí je velmi problematické“.

Problémy, které doprovázely v 90. letech cestovní kanceláře, byly způsobeny právními změnami, zejména živnostenského zákona. Cestovní kancelář, jak již bylo zmíněno výše, byla původně považována za jednu z živností koncesovaných. Vlivem novely živnostenského zákona z roku 1995, se stala živností volnou a v důsledku tohoto kroku nastaly u některých cestovních kancelářích značné problémy (např. platební neschopnost cestovních kancelářích).²¹⁴ S ohledem na ochranu zákazníka byl zvolen jednotný přístup právní úpravy v jednom zákoně, nikoli roztráštěným způsobem prostřednictvím pouhých novel v již stávajících zákonech.²¹⁵ Zákon č. 159/1999 Sb. zpracovává evropské požadavky právních aktů, kdy mezi nejspornější ustanovení patřil článek 7 směrnice č. 90/314/EHS, který ukládá organizátorovi (v českých podmínkách cestovní kanceláři) povinnost předložit dostatečné důkazy o záruce pro vrácení zbytku peněz a zajištění návratu ze zahraničí (repatriaci) v případě platební neschopnosti.²¹⁶ Dále zákon zpracovává požadavky směrnice č. 2015/2302, která byla do zákona promítnuta novelou, a to zákonem č. 111/2018 Sb.²¹⁷ Novela upravuje v souladu se směrnicí pravidla prodeje zájezdů a spojených cestovních služeb. Další významnou novelou, jak bude uvedeno níže, je zákon č. 117/2020 Sb.²¹⁸, který se týká podmínek výkonu činnosti průvodce v oblasti cestovního ruchu.²¹⁹

Zákon zvolil poměrně specifickou koncepci, kdy upravuje primárně podnikání cestovních kancelářích. Ochrana zákazníka byla zakotvena do občanského zákoníku.²²⁰ Na jedné straně řadíme zákon č. 159/1999 Sb. do skupiny právních předpisů zabývajících se ochranou zájmů spotřebitele, na druhé straně zákon také upravuje podmínky podnikání na vnitřním trhu.

²¹⁴ Tamtéž.

²¹⁵ Tamtéž.

²¹⁶ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 92, 93.

²¹⁷ Celým názvem: Zákon č. 111/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony ze dne 29. května 2018. In: *Sbírka zákonů* 15. 6. 2018, roč. 2018, částka 56.

²¹⁸ Celým názvem: Zákon č. 117/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony ze dne 4. března 2020. In: *Sbírka zákonů* 24. 3. 2020, roč. 2020, částka 43.

²¹⁹ Přednáška JUDr. Renaty Králové ze dne 3. 11. 2020. Předmět *Právo a cestovní ruch*. Právnická fakulta Univerzity Karlovy.

²²⁰ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 93.

2.3.1. Vymezení klíčových pojmů v zákoně č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu

Dle ustanovení § 1 zákona č. 159/1999 Sb. upravuje tento zákon podmínky nabízení, prodeje a zprostředkování zájezdů a spojených cestovních služeb, rozsah ochrany zákazníků pro případ úpadku cestovní kanceláře a výkon státní správy v oblasti cestovního ruchu. Oproti tomu se zákon nevztahuje na zájezdy nebo spojené cestovní služby na dobu kratší než 24 hodin, jestliže nezahrnují nocleh, jejichž nabízení, prodej nebo zprostředkování není činností vykonávanou podnikatelským způsobem, nebo zakoupené osobou na základě rámcové smlouvy o pořádání pracovních cest souvisejících s její obchodní činností, podnikáním nebo povoláním.²²¹ V § 1b zákona č. 159/1999 Sb. je zakotvena poměrně obsáhlá pozitivní i negativní definice zájezdu jako jednoho z produktů cestovní kanceláře. Místo směrnice používaného názvu pro tento produkt „soubor služeb“ byl zvolen jednoslovný název „zájezd“, který z legislativního hlediska lépe vyhovuje.²²² Anglickým ekvivalentem slova „zájezd“ je *package*²²³ či *package tour/holiday*²²⁴, v německém jazyce se jedná o *Pauschalreise*²²⁵.

Pozitivně je zájezd v § 1b odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 159/1999 Sb. vymezen jako „soubor alespoň dvou různých typů služeb cestovního ruchu pro účely téže cesty nebo pobytu, pokud

- a) soubor těchto služeb je nabízen jediným podnikatelem, případně je sestaven na žádost nebo podle výběru zákazníka ještě před uzavřením jediné smlouvy o zájezdu, nebo

²²¹ § 1 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

²²² K § 1 zvláštní části důvodové zprávy k návrhu zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. V Praze dne 23. prosince 1998. In: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mjzhe4v6mjvhfpwi6q&rowIndex=0>

²²³ Přeloženo dle: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář. 2.* vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2681, HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo. 2.* vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 15, 270.

²²⁴ Přeloženo dle: Slovníky Lingea. On-line slovníky, překlady, gramatiky a konverzace. *Překlad slova „zájezd“*. [online]. [Cit. dne 18. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://slovníky.lingea.cz/anglicko-cesky/zajezd>

²²⁵ Přeloženo dle: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář. 2.* vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2681, HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo. 2.* vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 15, 270.

- b) *bez ohledu na to, zda jsou uzavřeny samostatné smlouvy s jednotlivými poskytovateli služeb cestovního ruchu, jsou tyto služby cestovního ruchu*
- 1. zakoupeny na jediném prodejním místě a zákazníkem vybrány před tím, než se zavázal k úhradě jejich ceny,*
 - 2. nabízeny, prodávány nebo účtovány za celkovou cenu,*
 - 3. inzerovány nebo prodávány s označením „zájezd“ nebo s podobným označením,*
 - 4. sestaveny po uzavření smlouvy, která opravňuje zákazníka k výběru z různých typů služeb cestovního ruchu, nebo*
 - 5. zakoupeny od jednotlivých poskytovatelů služeb cestovního ruchu prostřednictvím online rezervačního systému, při kterém podnikatel, s nímž je uzavřena první smlouva, předá jméno, platební údaje a elektronickou adresu svého zákazníka dalšímu podnikateli a s tímto podnikatelem je uzavřena smlouva o další službě cestovního ruchu do 24 hodin po potvrzení rezervace první služby cestovního ruchu.“*

Ustanovení reaguje na nové distribuční systémy zájezdů. Tato pozitivní definice byla zavedena do zákona č. 159/1999 Sb. novelou, a to zákonem č. 111/2018 Sb., účinným od 1. července 2018, který zpracovává požadavky směrnice č. 2015/2302. V případě § 1b odst. 1 písm. b) zákona č. 159/1999 Sb. mají pro účely naplnění definice zájezdu význam objektivní kritéria, při jejichž naplnění mohou zákazníci důvodně předpokládat, že půjde o zájezd.²²⁶ Může se jednat např. o situaci, kdy v rámci jednoho rezervačního procesu budou pro tutéž cestu nebo pobyt kupovány na jediném prodejním místě různé typy služeb cestovního ruchu a tyto služby budou vybrány předtím, než cestující souhlasí se zaplacením, nebo kdy jsou takové služby nabízeny nebo účtovány za souhrnnou cenu, nebo inzerovány či prodávány pod názvem „souborné služby“, „zájezd“ nebo pod jiným podobným názvem, např. pod názvem „kombinovaná nabídka“, „all inclusive“ či „vše v jednom“.²²⁷ Zájezdem se rozumí kombinace, při níž si obchodníci předávají jméno cestujícího, jeho platební údaje a e-mailovou adresu a kdy je druhá smlouva uzavřena do 24 hodin po potvrzení rezervace první služby cestovního ruchu.²²⁸ Zájezdem můžeme rozumět rovněž nabídku kombinace dopravy a ubytování za

²²⁶ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2682.

²²⁷ Tamtéž, s. 2682.

²²⁸ Tamtéž, s. 2682.

jednotnou cenu umístěnou na internetu, jestliže nebyl prokázán samostatný prodej letenky nebo ubytování a byly účtovány servisní poplatky za spojení obou služeb.²²⁹

Definice upřesňuje, že je irelevantní, zda jde o předem sestavený soubor nebo o soubor na přání zákazníka, a je také irelevantní, zda je nabízen jedním podnikatelem nebo k jeho vytvoření dojde na základě více smluv s více poskytovateli služeb cestovního ruchu.²³⁰ Ovšem je-li soubor vytvořen na základě více smluv s více poskytovateli půjde o zájezd jen za splnění některého z pěti kritérií uvedených v ustanoveních v § 1b odst. 1 písm. b) zákona č. 159/1999 Sb.²³¹ Na ustanovení § 1b odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb. poté reaguje ustanovení § 2522 občanského zákoníku, dle kterého se užijí ustanovení ve čtvrté části hlavy II dílu 6 občanského zákoníku upravujícího zájezd i na situace, kdy se obstarává zájezd na základě několika smluv.

Je nerozhodné, jaký účel mají poskytované služby splňovat, aby naplnily definici zájezdu. Za zájezd lze též považovat konferenční pobyt, vzdělávací pobyt, zdravotní pobyt, pobyty podnikatelů či profesionálů kombinované s volnočasovými aktivitami - tzv. *bleisure*, pracovní cesta a další.²³² Pracovní účel cesty lze z definice zájezdu vyjmout pouze v případě existence rámcové smlouvy o pořádání pracovních cest souvisejících s obchodní činností, podnikáním nebo povoláním dle ustanovení § 1 odst. 2 písm. c) zákona č. 159/1999 Sb.²³³ Další případy, které lze považovat za zájezd, avšak pouze za splnění určitých podmínek, nebo jej nelze za zájezd považovat vůbec, jsou blíže vymezeny v třetí části této diplomové práce, která se zabývá smlouvou o zájezdu dle občanského zákoníku úžeji.

Službou cestovního ruchu se dle § 1a zákona č. 159/1999 Sb. má na mysli doprava zákazníka, ubytování, které není součástí dopravy a není určeno k účelům bydlení, nájem automobilu, motocyklu nebo jiného motorového vozidla, nebo jiná služba z oblasti cestovního ruchu, která není ze své podstaty součástí dopravy, ubytování či nájmu automobilu, motocyklu nebo jiného motorového vozidla.²³⁴ Pouze tyto služby cestovního ruchu mohou dát vzniknout zájezdu. Výčet služeb cestovního ruchu je doslovnou transpozicí čl. 3 odst. 1 směrnice č. 2015/2302. Liší se pouze názvosloví. Směrnice č. 2015/2302 hovoří o cestovních službách (*travel services*). Historicky používá české právo pojmu „služby cestovního ruchu“. V nařízení

²²⁹ Tamtéž, s. 2682.

²³⁰ Tamtéž, s. 2681.

²³¹ Tamtéž, s. 2681.

²³² Tamtéž, s. 2682.

²³³ Tamtéž, s. 2682.

²³⁴ § 1a zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností poté můžeme nalézt demonstrativní výčet služeb cestovního ruchu.²³⁵

Doprava jako služba cestovního ruchu, a ani přeprava, nejsou v českém právním řádě definovány. Doprava je ve všech jejích formách základní podmínkou realizace cestovního ruchu. Rozlišujeme pozemní dopravu (železniční, silniční), leteckou a vodní.²³⁶ Dle směrnice č. 2015/2302 představuje doprava „přepřavu“ (*carriage*) osob autobusem, vlakem, lodí či letadlem, blíže ji však nespecifikuje.²³⁷ Přepřavu bychom obecně mohli vymezit jako podmnožinu dopravy, u které je předem určena cesta z místa A do místa B, přičemž významný není proces dopravy (např. zastávky na cestě), ale dosažení cílového místa. Z judikatury Evropského soudního dvora z rozsudku SDEU C-336/03, *easyCar (UK) Ltd proti Office of Fair Trading*²³⁸ se pro účely výkladu dřívější směrnice č. 97/7/ES o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku za dopravu považuje rovněž nájem automobilů.

V případě ubytování, které není součástí dopravy a není určeno k účelům bydlení půjde zpravidla o poskytnutí prostor v hotelu, penzionu, noclehárně, ubytovně či v jiných zařízeních.²³⁹ Služba ubytování může být poskytována jako hostinská činnost (řemeslná živnost) nebo jako ubytovací služba (volná živnost). Obě živnosti zahrnují jakékoliv ubytovací služby.²⁴⁰ Hostinská činnost je obsahově vymezena v příloze č. 1 nařízení vlády č. 278/2008 Sb., ubytovací služba je poté vymezena v příloze č. 4 téhož nařízení vlády.²⁴¹ Je-li poskytován nocleh jako součást přepravy cestujících po silnici, vlakem, lodí či letadlem, není ubytování v takovém případě samostatnou službou cestovního ruchu a je tedy součástí dopravy.²⁴² V případě souběhu dopravy a ubytování lze tedy rozlišit dvě situace. Je-li hlavní složkou takové služby doprava, nebude ubytování považováno za samostatnou službu (např. zmiňovaný

²³⁵ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2682.

²³⁶ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 7.

²³⁷ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2683.

²³⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. března 2005, ve věci *easyCar (UK) Ltd proti Office of Fair Trading* (C-336/03). In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 11. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62003CJ0336> . Citováno též z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2683.

²³⁹ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 7.

²⁴⁰ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2683.

²⁴¹ Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností ze dne 23. července 2008. In: *Sbírka zákonů* 14. 8. 2008, roč. 2008, částka 94.

²⁴² PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2683.

nocleh, který je poskytován jako součást přepravy cestujících po silnici, vlakem či letadlem).²⁴³ V takovém případě je účelem služby spíše přeprava zákazníka a nocleh např. v autobuse nepředstavuje samostatnou službu. Avšak u okružních plaveb na zaoceánských lodích jde primárně o pobyt na lodi, spojený s využíváním zařízení na lodi. Přeprava je v tomto případě až sekundární.²⁴⁴

Další službou cestovního ruchu je nájem automobilu, motocyklu nebo jiného motorového vozidla jako specifických dopravních prostředků. Nájem elektrokola, lodě, člunu, letadla apod. nebo nemotorových přístrojů není nájmem ve smyslu § 1a písm. c) zákona č. 159/1999 Sb.²⁴⁵ Dle evropského nařízení č. 2018/858 o schvalování motorových vozidel a jejich přípojných vozidel²⁴⁶ se dle čl. 3 odst. 16 za motorové vozidlo považuje „*motorem poháněné vozidlo, které je konstruováno a vyrobeno tak, aby se pohybovalo vlastními prostředky, má alespoň čtyři kola, je úplné, dokončené nebo neúplné a má nejvyšší konstrukční rychlost vyšší než 25 km/h*“. V české právní úpravě je motorové vozidlo vymezeno v zákoně č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, a to jako nekolejové vozidlo poháněné vlastní pohonnou jednotkou nebo jako trolejbus.²⁴⁷

Jinou službou cestovního ruchu můžeme rozumět např. vstupenky na koncerty, sportovní události, výlety nebo akce zábavních parků, prohlídky s průvodcem, skipasy a pronájem sportovního vybavení.²⁴⁸ Tato jiná služba povede k vytvoření zájezdu jen tehdy, když bude představovat významnou část hodnoty zájezdu nebo bude inzerována jako podstatná část cesty nebo pobytu nebo bude jiným způsobem představovat podstatnou část cesty nebo pobytu.²⁴⁹ Tvoří-li jiná služba cestovního ruchu alespoň 25 % hodnoty dané kombinace, měla by být považována za podstatnou část cesty nebo pobytu (bod 18 preambule směrnice č. 2015/2302).

²⁴³ ŠVESTKA, Jiří; DVORÁK, Jan; Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 7.

²⁴⁴ Tamtéž, s. 7.

²⁴⁵ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2683.

²⁴⁶ Celým názvem: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/858 ze dne 30. května 2018 o schvalování motorových vozidel a jejich přípojných vozidel, jakož i systémů, konstrukčních částí a samostatných technických celků určených pro tato vozidla a o dozoru nad trhem s nimi, o změně nařízení (ES) č. 715/2007 a č. 595/2009 a o zrušení směrnice 2007/46/ES . In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 5. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A32018R0858>

²⁴⁷ § 2 písm. g) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů ze dne 14. září 2000. In: *Sbírka zákonů* 19. 10. 2000, roč. 2000, částka 98.

²⁴⁸ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2683.

²⁴⁹ Tamtéž, s. 2683.

Preambule směrnice č. 2015/2302 poté vymezuje další případy služeb, které by se neměly posuzovat jako samostatné cestovní služby z hlediska vyhodnocení, zda jejich kombinace je nebo není zájezdem.²⁵⁰ Za samostatné cestovní služby by se neměly považovat např. finanční služby jako je cestovní pojištění nebo služby, které jsou součástí jiné cestovní služby (drobné dopravní služby jako je přeprava cestujících při prohlídce s průvodcem nebo přeprava mezi hotelem a letištěm, přeprava zavazadel poskytovaná jako součást přepravy osob).²⁵¹

Negativní definice zájezdu, tedy soubor služeb, který se nepovažuje za zájezd, je vymezen v ustanovení § 1b odst. 2 zákona č. 159/1999 Sb. O zájezd se nejedná, pokud služby cestovního ruchu (doprava, ubytování, nájem automobilu dle § 1a písm. a), b) nebo c) zákona č. 159/1999 Sb.) s jednou nebo více službami cestovního ruchu (jiná služba z oblasti cestovního ruchu, která není ze své podstaty součástí dopravy, ubytování či nájmu automobilu, motocyklu nebo jiného motorového vozidla dle § 1a písm. d) zákona č. 159/1999 Sb.) nepředstavují významnou část zájezdu nebo jsou vybrány a zakoupeny až po zahájení poskytování některého z typů služeb cestovního ruchu (doprava, ubytování, nájem automobilu).²⁵² Má se za to, že soubor těchto služeb cestovního ruchu představuje významnou část zájezdu v případě, kdy služby tvoří alespoň 25 % celkové ceny zájezdu a nejsou inzerovány jako podstatná část zájezdu a ani ji jiným způsobem nepředstavují.²⁵³ Jsou-li služby zakoupeny až na místě, může mít vynětí ze zájezdu zásadní roli při posuzování odpovědnosti pořadatele zájezdu za škodu. Toto reflektoval Nejvyšší soud i ve svém rozsudku 25 Cdo 271/2012.²⁵⁴

Tzv. spojené cestovní služby nejsou zájezdem a je nutné je od zájezdu odlišovat. Na jejich poskytnutí se však uzavírají samostatné smlouvy s jednotlivými poskytovateli služeb cestovního ruchu. Na základě směrnice č. 2015/2302 i takové kombinace zasluhují právní ochrany, byť nižší, než je tomu u souborných služeb.²⁵⁵ Režim spojených cestovních služeb

²⁵⁰ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. 2.* vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 8.

²⁵¹ Tamtéž, s. 8.

²⁵² § 1b odst. 2 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

²⁵³ § 1b odst. 2 písm. a) zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

²⁵⁴ K uznání odpovědnosti pořadatele za škodu vzniklou v průběhu fakultativního výletu, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2012, sp. zn. 25 Cdo 271/2012, uveřejněný pod číslem 134/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní („*Porušení povinnosti cestovní kanceláře poskytnout řádné plnění sjednané cestovní smlouvou může být předpokladem jak odpovědnosti za vady poskytnuté služby, tak i odpovědnosti za škodu, jež následkem tohoto porušení vznikla. Je však třeba rozlišovat nároky plynoucí z odpovědnosti za vadné plnění závazků sjednaných v cestovní smlouvě, (...), a nároky z odpovědnosti za škodu, jež v důsledku porušení těchto závazků vznikla.*“). Citováno z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář. 2.* vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2684.

²⁵⁵ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. 2.* vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 3.

(angl. „*linked travel arrangements*“, něm. „*verbundene Reiseleistungen*“) představuje situaci, kdy obchodníci přes internet nebo v obchodních prostorech cestujícímu pomáhají opatřit si cestovní služby, v důsledku čehož cestující uzavře smlouvy s různými poskytovateli cestovních služeb, a to i pomocí propojených rezervačních procesů, přičemž taková služba nevykazuje znaky souborných služeb a nebylo by na místě u ní uplatňovat veškeré povinnosti, které se na souborné služby vztahují.²⁵⁶ Dle ustanovení § 1c zákona č. 159/1999 Sb. se spojenými cestovními službami rozumí „alespoň dva různé typy služeb cestovního ruchu zakoupené pro účely téže cesty nebo pobytu, které nejsou zájezdem a na jejichž poskytnutí jsou uzavírány samostatné smlouvy, jestliže cestovní kancelář zákazníkovi

- a) při jediné návštěvě či kontaktu se svým prodejním místem zprostředkuje samostatný výběr a samostatnou platbu každé jednotlivé služby cestovního ruchu, nebo
- b) zprostředkuje cíleným způsobem pořízení alespoň jedné další služby cestovního ruchu od jiného poskytovatele služeb cestovního ruchu, a pokud je smlouva s tímto poskytovatelem uzavřena do 24 hodin po potvrzení rezervace první služby cestovního ruchu.“

Spojenými cestovními službami není služba cestovního ruchu uvedená v § 1a písm. a), b) nebo c) zákona č. 159/1999 Sb. spojená s jednou nebo více službami cestovního ruchu uvedenými v § 1a písm. d) zákona č. 159/1999 Sb., pokud služby podle § 1a písm. d) zákona č. 159/1999 Sb. nepředstavují významnou část ceny (služba nebo služby, jejichž cena tvoří alespoň 25 % ceny spojených cestovních služeb) dané kombinace služeb, nejsou inzerovány jako podstatná část ceny cesty nebo pobytu a ani jiným způsobem nepředstavují jejich podstatnou část.²⁵⁷ Spojené cestovní služby vytváří kombinaci služeb cestovního ruchu, která může být zprostředkována jen cestovní kanceláří a u každé kombinace je nutné v praxi zkoumat, zda nejde o zájezd.²⁵⁸ Nejde-li o zájezd, může jít o spojené cestovní služby, o zprostředkování nebo prodej samostatných služeb cestovního ruchu.²⁵⁹ Občanský zákoník termín spojených cestovních služeb neuvádí.²⁶⁰

²⁵⁶ Tamtéž, s. 3.

²⁵⁷ § 1c odst. 2 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

²⁵⁸ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2685.

²⁵⁹ Tamtéž, s. 2685.

²⁶⁰ ŠVESTKA, Jirí; DVORÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 3.

Dalšími stěžejními ustanoveními jsou § 2 a § 3 zákona č. 159/1999 Sb., jelikož vymezují živnosti - cestovní kancelář a cestovní agenturu.

Cestovní kancelář je podnikatelem oprávněným k sestavování služeb cestovního ruchu pro účely zájezdu, může nabízet, prodávat zájezdy nebo zprostředkovávat spojené cestovní služby.²⁶¹

Provozovatel cestovní agentury je též podnikatelem, který smí obdobně jako cestovní kancelář provozovat následující činnosti dle § 2 odst. 3 zákona č. 159/1999 Sb., s určitou modifikací činnosti dle odst. d). Dle § 3 odst. 2 zákona č. 159/1999 Sb. nesmí cestovní agentura zprostředkovávat prodej zájezdu pro jinou osobu, která není cestovní kancelář.

Dle § 2 odst. 3 zákona č. 159/1999 Sb. „v rámci své koncese cestovní kancelář může:

- a) nabízet a prodávat jednotlivé služby cestovního ruchu,
- b) organizovat kombinace služeb cestovního ruchu a nabízet je a prodávat jiné cestovní kanceláři za účelem jejího dalšího podnikání,
- c) zprostředkovávat prodej jednotlivých služeb cestovního ruchu pro jinou cestovní kancelář nebo cestovní agenturu, případně pro jiné osoby (dopravce, pořadatele kulturních, společenských a sportovních akcí apod.),
- d) zprostředkovávat prodej zájezdu pro jinou cestovní kancelář,
- e) prodávat věci související s cestovním ruchem, zejména vstupenky, mapy, plány, jízdní řády, tištěné průvodce a upomínkové předměty.“

Cestovní kancelář nicméně může být též osoba, která „má v okamžiku uzavření smlouvy o zájezdu nebo zprostředkování spojených cestovních služeb sídlo nebo místo podnikání v jiném členském státě Evropské unie nebo v jiném smluvním státě Dohody o Evropském hospodářském prostoru a jehož činnost jakýmkoli způsobem směřuje do České republiky, a to včetně online prodeje.“²⁶²

Cestovní agentura se stává na základě ohlášení volné živnosti podnikatelem.²⁶³ Nesmí sama organizovat zájezdy, může je však za cestovní kanceláře prodávat a ty poté nesou za zájezdy odpovědnost.²⁶⁴ Cestovní agentury bývají nejčastějšími osobami, prostřednictvím kterých cestovní kancelář nabízí zájezdy.²⁶⁵ Cestovní kancelář může nabízet zájezdy buď

²⁶¹ § 2 odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

²⁶² § 2 odst. 2 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

²⁶³ § 3 odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

²⁶⁴ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 96.

²⁶⁵ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 21.

vlastním jménem podle § 2 odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb., nebo prostřednictvím právě tzv. provizních prodejců – cestovních agentur, případně jiných cestovních kanceláří, které mohou zařadit zájezdy jiné cestovní kanceláře do své nabídky.²⁶⁶ Dle ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb. je provozovatel cestovní agentury podnikatelem, který může nabízet a prodávat jednotlivé služby cestovního ruchu, organizovat kombinace služeb cestovního ruchu a nabízet je a prodávat jiné cestovní kanceláři za účelem jejího dalšího podnikání, dále může zprostředkovávat prodej jednotlivých služeb cestovního ruchu pro jinou cestovní kancelář nebo cestovní agenturu, případně pro jiné osoby (dopravce, pořadatele kulturních, společenských a sportovních akcí apod.) a zprostředkovávat prodej zájezdu pro jinou cestovní kancelář.²⁶⁷ Zprostředkovávat prodej zájezdu, jak bylo uvedeno výše, nesmí cestovní agentura pro subjekt, který není cestovní kanceláří.²⁶⁸

Cestovní agentura musí zřetelně označovat svoji provozovnu a materiály určené zákazníkům tak, aby nemohlo dojít k záměně s cestovní kanceláří.²⁶⁹ Cestovní agentura plní v rámci zákona č. 159/1999 Sb. zejména pomocný charakter.²⁷⁰

„Zákazníkem je osoba, která má v úmyslu uzavřít nebo uzavře s cestovní kanceláří smlouvu o zájezdu nebo spojených cestovních službách, nebo osoba, v jejíž prospěch byla některá z těchto smluv uzavřena, anebo osoba, které byla smlouva postoupena.“²⁷¹

Zákazník je příjemcem služeb cestovního ruchu (resp. zájezdu), který má právo na poskytnutí zájezdu.²⁷²

Za zákazníka lze považovat též právnickou osobu, která nakupuje zájezd pro své potřeby, např. své zaměstnance, ať v rámci služebních cest, či za odměnu, nebo školy nakupující zájezdy pro své žáky.²⁷³

Zákazníkem se všemi jeho právy je také osoba, na kterou byla smlouva o zájezdu postoupena. Už občanský zákoník z roku 1964 obsahoval právo cestujícího postoupit smlouvu jinému.²⁷⁴ Možnost postoupit smlouvu v určitých případech vychází z bodu 30 preambule

²⁶⁶ Tamtéž, s. 21.

²⁶⁷ § 3 odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

²⁶⁸ § 3 odst. 2 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

²⁶⁹ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 96.

²⁷⁰ Tamtéž, s. 96.

²⁷¹ § 4 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

²⁷² ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 12.

²⁷³ Tamtéž.

²⁷⁴ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 43.

směrnice č. 2015/2302, kdy „vzhledem k tomu, že se souborné služby často nakupují s velkým předstihem, mohou nastat nepředvídané okolnosti. Cestující by proto měl mít právo převést za určitých podmínek smlouvu o souborných službách pro cesty na jiného cestujícího. V takových situacích by měl mít pořadatel možnost získat zpět náklady, například požaduje-li subdodavatel poplatky za změnu jména cestujícího nebo za zrušení přepravního dokladu.“ Blíže se převodu smlouvy o souborných službách pro cesty na jiného cestujícího věnuje článek 9 směrnice č. 2015/2302.

Pojem zákazník není v občanském zákoníku výslovně definován, proto je toto ustanovení v zákoně č. 159/1999 Sb. společně s definicí „cestujícího“ obsažené ve směrnici č. 2015/2302 stěžejní.²⁷⁵ Zákazníkem může být nejen objednatel jako strana smlouvy, ale také ti, v jejichž prospěch byla smlouva uzavřena.²⁷⁶ Tento názor potvrdil i ve svých rozsudcích Nejvyšší správní soud. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu 1 As 46/2010-79 vyplývá, že „pojem „zákazník“ [...] je nutno vykládat tak, že zahrnuje rovněž osoby, v jejichž prospěch byla cestovní smlouva uzavřena. Jestliže provozovatel cestovní kanceláře omezuje ve svých všeobecných podmínkách právo reklamovat porušení závazků vyplývajících z cestovní smlouvy pouze na osoby, které s ním cestovní smlouvu uzavřely, dopouští se porušení § 13 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.“²⁷⁷ Nejvyšší správní soud poukázal na nutnost eurokonformního výkladu příslušných ustanovení, ale také na obecné pravidlo „*in dubio pro consumptore* – tj. v pochybnostech výklad pro spotřebitele nejpriznivější“. Pojem zákazník je tedy nutné vykládat širším způsobem. Totéž potvrzuje Nejvyšší správní soud ve svém jiném rozsudku 7 As 61/2011, podle kterého „dikce § 4 zákona č. 159/1999 Sb. ve spojení s dikcí § 13 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele i se smyslem a účelem informační povinnosti podle tohoto ustanovení tvoří ve svém souhrnu přesvědčivé důvody pro závěr, že zákazníkem je každý, kdo je na základě cestovní smlouvy (ať již ji s cestovní kanceláří uzavřel kdokoli a ať

²⁷⁵ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2681.

²⁷⁶ Tamtéž, s. 2681.

²⁷⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19.8.2010, čj. 1 As 46/2010 - 79, č. 2161/2010 Sb. Citováno z: ŠVESTKA, Jirí; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0, S. 58, HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 939. a HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 273, 274.

*tak učinil svým jménem na svůj účet, svým jménem na cizí účet, nebo cizím jménem na cizí účet) beneficentem služeb zájezdu poskytovaného cestovní kanceláří.*²⁷⁸

Cestujícím ve smyslu směrnice č. 2015/2302 je každá osoba, která má v úmyslu uzavřít smlouvu v oblasti směrnice nebo má právo cestovat na základě takové smlouvy.²⁷⁹ Cestujícím tedy může být zájemce o uzavření smlouvy, osoba, která smlouvu uzavřela (objednatel), a také ten, v jehož prospěch byla smlouva sjednána (účastník zájezdu).²⁸⁰ Pojem cestující není shodný s pojmem spotřebitel. Spotřebitelem dle ustanovení § 419 občanského zákoníku je totiž každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná. Zákazníka občanský zákoník nedefinuje a ani neodkazuje na zákon č. 159/1999 Sb. Avšak směrnice č. 2015/2302 vychází z obecného pojetí cestujícího – může jím být fyzická i právnická osoba.²⁸¹

2.3.2. Pojištění cestovních kanceláří

Institut povinného pojištění záruky cestovních kanceláří pro případ úpadku byl do českého právního řádu zakotven v roce 1999 do zákona č. 159/1999 Sb. jako reakce na evropskou právní úpravu, zejména článek 7 směrnice č. 90/314/EHS, a na s tím související judikaturu.²⁸² Též dle důvodové zprávy k zákonu č. 159/1999 Sb. důvodem zavedení právní úpravy byla implementace evropské směrnice č. 90/314/EHS, zvýšení ochrany spotřebitele v oblasti cestovního ruchu v České republice a zkvalitnění služeb stávajících cestovních kanceláří.²⁸³

²⁷⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2011, čj. 7 As 61/2011. Citováno z: HULMÁK, Milan *a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář.* 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8, S. 939 a

HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 152.

²⁷⁹ Čl. 3 odst. 6 směrnice č. 2015/2302.

²⁸⁰ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol. Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2681.

²⁸¹ Tamtéž, s. 2681.

²⁸² HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 431.

²⁸³ Obecná část důvodové zprávy k návrhu zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. V Praze dne 23. prosince 1998. In: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 12. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mjzhe4v6mjvhfpwi6q&rowIndex=0>

Hlava II první části zákona č. 159/1999 Sb. s názvem provozování cestovní kanceláře a cestovní agentury řeší podmínky udělení koncese pro provozování cestovní kanceláře a též zejména ochranu pro případ úpadku. § 5 uvádí další náležitosti, které musí žádost o koncesi pro provozování cestovní kanceláře obsahovat vedle náležitostí stanovených živnostenským zákonem. Otázka udělení koncese je svěřena Ministerstvu pro místní rozvoj, a to jako klíčovému orgánu státní správy pro oblast cestovního ruchu.²⁸⁴ V tomto případě sehrává zákon č. 159/1999 Sb. roli speciálního prováděcího předpisu k živnostenskému zákonu č. 455/1991 Sb.²⁸⁵ Smlouva o pojištění záruky pro případ úpadku cestovní kanceláře, jejíž stejnopis je nutno v žádosti o udělení koncese předložit, hraje zásadní roli, jelikož v české právní úpravě se vyžaduje pojištění všech cestovních kancelářů.²⁸⁶ Dále je nutné dle písm. d) § 5 odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb. předložit též i „*podnikatelský záměr, který obsahuje podrobnější údaje o činnosti žadatele, a to zejména ve kterých oblastech cestovního ruchu hodlá podnikat, zda součástí zájezdů nebo zprostředkování spojených cestovních služeb bude i doprava, za jaké služby, které jsou součástí zprostředkovaných spojených cestovních služeb, bude žadatel vybírat platby přímo od zákazníků, předpokládaný počet zákazníků, a v případě že jde o cestovní kancelář, která ke dni podání žádosti již provozovala činnost, i počet zákazníků odbavených v rámci zájezdu v předchozím kalendářním roce*“.

Cestovní kancelář je obecně povinna mít po celou dobu provozování živnosti provozování cestovní kanceláře sjednáno pojištění záruky pro případ úpadku nebo sjednáno bankovní záruku pro případ úpadku a též je povinna hradit roční příspěvek do garančního fondu.²⁸⁷ Tyto tři instituty představují v současnosti v ČR zajištění pro případ úpadku. Zájemcům cestovní kancelář na jejich žádost dokládá pojištění záruky pro případ úpadku nebo bankovní záruku pro případ úpadku nebo doklad o ochraně pro případ úpadku, a to před uzavřením smlouvy o zájezdu nebo smlouvy vedoucí ke sjednání spojených cestovních služeb.²⁸⁸

²⁸⁴ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 98.

²⁸⁵ Tamtéž, s. 98.

²⁸⁶ Tamtéž, s. 98.

²⁸⁷ § 9 odst. 1 písm. a) zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

²⁸⁸ § 9 odst. 2 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

Pojišťovny mají tvořit dle důvodové zprávy k tomuto zákonu první kontrolní síto dostatečných kvalit potenciální cestovní kanceláře a zhodnotit rizika a solidnost podnikatele.²⁸⁹ Na základě tohoto tak pojišťovny rozhodují, zda pojistnou smlouvu uzavřou nebo neuzavřou.²⁹⁰

Ministerstvo má mít možnost posoudit, zda předkládaná pojistná smlouva odpovídá svým rozsahem i výši pojistné částky rozsahu podnikání. Důležitým hlediskem posuzování žadatele je i zdroj financování jeho činnosti.²⁹¹ Je třeba vymezit i oblast cestovního ruchu, v nichž může žadatel podnikat, neboť i to má dopad na požadovaný rozsah pojištění a dalších povinností podnikatele.²⁹²

Ministerstvo vydá kladné stanovisko, předloží-li žadatel požadované podklady a jsou-li splněny i další předpoklady, a současně v něm vymezí oblast cestovního ruchu a druh činností, pro které stanovisko vydává.²⁹³ Stanovisko ministerstva je pouze podkladem pro konečné rozhodnutí živnostenského úřadu a ještě není zárukou, že koncese bude skutečně vydána, jelikož žadatel musí splnit i další podmínky stanovené živnostenským zákonem.²⁹⁴ Stanovisko je závazné pouze v případě, bylo-li by negativní, v takovém případě nelze koncesi vydat.²⁹⁵

Právě ustanovení § 6 až § 7d zákona č. 159/1999 Sb. představují klíčový aspekt, kterým je ochrana pro případ úpadku, čímž se primárně zajišťuje ochrana spotřebitele v rámci cestovního ruchu. Tento požadavek pochází z původní evropské směrnice č. 90/314/EHS, která připouštěla i jiné formy zajištění vrácení peněz, než je pojištění.²⁹⁶ Obecně mezi evropské systémy ochrany proti úpadku patří povinné pojištění proti úpadku, např. bankovní záruka, garanční fond nebo koncesní (licenční) systém, kdy podmínkou získání licence je předložení dokladu o získání pojištění, případně jejich kombinace.²⁹⁷ Český zákonodárce původně zvolil jako jedinou možnost zajištění ochrany spotřebitele právě pojištění cestovních kancelářů. Později do zákona č. 159/1999 Sb. byla novelou (zákon č. 341/2015 Sb.²⁹⁸) zakotvena i možnost

²⁸⁹ K § 5 zvláštní části důvodové zprávy k návrhu zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. V Praze dne 23. prosince 1998. In: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 3. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mjzhe4v6mjvhfpwi6q&rowIndex=0>.

²⁹⁰ Tamtéž.

²⁹¹ Tamtéž.

²⁹² Tamtéž.

²⁹³ Tamtéž.

²⁹⁴ Tamtéž.

²⁹⁵ Tamtéž.

²⁹⁶ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 101.

²⁹⁷ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 28.

²⁹⁸ Celým názvem: Zákon č. 341/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský

bankovní záruky.²⁹⁹ V souvislosti se zavedením bankovní záruky do právního řádu se též uvažovalo o zajištění cestovní kanceláře pro případ úpadku prostřednictvím svěřenského fondu, od této varianty nicméně bylo nakonec upuštěno.³⁰⁰ Samotná smlouva o pojištění záruky pro případ úpadku musí být poté uzavřena v písemné formě.³⁰¹

Dle ustanovení § 6 zákona č. 159/1999 Sb. platí, že „*cestovní kancelář je povinna sjednat pojištění záruky pro případ úpadku nebo bankovní záruku pro případ úpadku, na základě kterých vzniká zákazníkovi cestovní kanceláře právo na plnění v případech, kdy cestovní kancelář z důvodu svého úpadku*

- a) *neposkytne zákazníkovi repatriaci,*
- b) *nevrátí zákazníkovi zaplacenou zálohu nebo cenu zájezdu včetně ceny zaplacené za poukaz na zájezd v případě neuskutečnění zájezdu, nebo*
- c) *nevrátí zákazníkovi rozdíl mezi zaplacenou cenou zájezdu a cenou částečně poskytnutého zájezdu v případě, že se zájezd uskutečnil pouze zčásti.“*

„*Repatriaci zákazníka je povinna pojistit cestovní kancelář jen v případě, že je odpovědná za přepravu.*“³⁰²

Podle odstavce 7 téhož ustanovení § 6 zákona č. 159/1999 Sb. „*pojišťovna předá cestovní kanceláři kromě pojistky rovněž doklady určené zákazníkům, které musí obsahovat informace o uzavřeném pojištění, zejména označení pojišťovny, podmínky pojištění a způsob oznámení pojistné události, cestovní kancelář je povinna předat tyto doklady zákazníkovi spolu s potvrzením o zájezdu nebo se stejnopisem smlouvy o zájezdu.*“ Lze tedy vycházet z toho, že pořadatel zájezdu je vždy povinen poskytnout zákazníkovi takové doklady, které mu pro zákazníka předala pojišťovna, a též na vyžádání takové doklady osvědčující pojištění pořadatele.³⁰³

Povinné pojištění záruky pro případ úpadku se řídí občanským zákoníkem, není-li stanoveno jinak.³⁰⁴ Zároveň platí, že lze pojištění záruky pro případ úpadku sjednat pouze u pojišťovny, která je podle zákona upravujícího pojišťovnictví (zákon č. 363/1999 Sb., o

zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů ze dne 24. listopadu 2015. In: *Sbírka zákonů* 14. 12. 2015, roč. 2015, částka 144.

²⁹⁹ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 101.

³⁰⁰ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 428.

³⁰¹ § 6 odst. 4 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

³⁰² § 6 odst. 2 in fine zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

³⁰³ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2689.

³⁰⁴ § 6 odst. 3 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

pojišťovnictví³⁰⁵) oprávněna provozovat na území České republiky pojištění záruky.³⁰⁶ Oproti tomu bankovní záruku pro případ úpadku lze sjednat pouze u banky nebo u zahraniční banky, která je oprávněná působit na území České republiky.³⁰⁷ Pojištění záruky pro případ úpadku jsou cestovní kancelář a pojišťovna povinny sjednat v takovém rozsahu, aby sjednaný limit pojistného plnění činil minimálně 30 % ročních plánovaných tržeb z prodeje zájezdů nebo v případě, že tyto tržby mají být nižší než tržby předchozím roce, minimálně 30 % těchto tržeb v předchozím roce.³⁰⁸ Nároky zákazníků je poté pojišťovna povinna uspokojit až do výše sjednaného limitu pojistného plnění. Přesahují-li nároky zákazníků sjednaný limit pojistného plnění, budou nároky uspokojeny v plné výši vyplacením peněžních prostředků z garančního fondu.³⁰⁹

Zákazník je zároveň zvlášť chráněn i proti ustanovením odchylovujícím se od zákona č. 159/1999 Sb. v jeho neprospěch. K takovým ujednáním smlouvy o pojištění záruky pro případ úpadku se nepřihlíží.³¹⁰

Cestovní kancelář musí oznámit vznik škodné události v sjednané lhůtě, jinak může pojišťovna namítnout takové oznámení jako opožděné, což může vést až k nepřiznání práva soudem na pojistné plnění.³¹¹ Ustanovení § 7a odst. 2 zákona č. 159/1999 Sb. umožňuje si sjednat v případě pojištění záruky promlčecí lhůtu, která nesmí být kratší než 3 měsíce a delší než 6 měsíců.

Obdobně tomu tak je u bankovní záruky. Dle ustanovení § 2038 občanského zákoníku platí, že *„finanční záruku lze omezit na určitou dobu. Neuplatní-li věřitel vůči výstavci své právo v době určené záruční listinou, finanční záruka zanikne.“* Avšak banka nebo zahraniční banka může s cestovní kanceláří sjednat prekluzivní lhůtu, která nesmí být kratší než 3 měsíce a delší než 6 měsíců.³¹²

Aby nedocházelo k nežádoucím jevům jako je tzv. podpojištění cestovních kanceláří, kdy si cestovní kancelář sjedná pojištění na nižší sumu, má cestovní kancelář vůči pojišťovnám řadu informačních povinností. Cestovní kancelář tak předkládá pojišťovně údaje týkající se

³⁰⁵ Celým názvem: zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví) ze dne 21. prosince 1999. In: *Sbírka zákonů* 30. 12. 1999, roč. 1999, částka 112.

³⁰⁶ § 7b odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

³⁰⁷ § 8b odst. 2 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

³⁰⁸ § 7b odst. 2 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

³⁰⁹ Tamtéž.

³¹⁰ § 6 odst. 8 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

³¹¹ § 2869 občanského zákoníku.

³¹² § 8b odst. 3 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

jejího hospodaření a to jak před uzavřením smlouvy, tak i v průběhu trvání pojištění.³¹³ Pojišťovna tímto způsobem prověřuje finanční hospodaření cestovní kanceláře.

Pojišťovna má povinnost informovat Ministerstvo pro místní rozvoj do 5 pracovních dnů ode dne obdržení výpovědi smlouvy o pojištění záruky pro případ úpadku cestovní kanceláře nebo ode dne odeslání pojišťovnou cestovní kanceláři výpovědi této smlouvy, včetně údaje o dni, ke kterému dojde k zániku pojištění výpovědí.³¹⁴ Smlouvu o pojištění záruky pro případ úpadku může cestovní kancelář i pojišťovna vypovědět bez udání důvodu ke konci pojistného období za podmínek stanovených občanským zákoníkem. Do 5 pracovních dnů ode dne zániku pojištění jsou cestovní kancelář i pojišťovna povinny informovat o této skutečnosti ministerstvo.³¹⁵

Lze shrnout, že zákon č. 159/1999 Sb. svěřuje pojišťovnám silné postavení, kdy právě pojišťovny dohlíží na hospodářské fungování cestovních kanceláří a mají také poměrně širokou informační povinnost vůči ministerstvu.³¹⁶ Je však nutné zdůraznit, že pojištění pro případ úpadku nekryje další pojistná rizika, např. vznik škody. Pokud by měla cestovní kancelář zájem kryt i taková pojistná rizika, musela by zvlášť sjednat pojištění na takové riziko.³¹⁷

2.3.2.1. Závěry z významných rozhodnutí

V oblasti pojištění cestovních kanceláří sehrává významnou roli i judikatura, především Evropského soudního dvora. Obecně judikatura Evropského soudního dvora vycházela ze závěrů, že ujednání pojišťovny nebo banky s cestovní kanceláří, která omezují práva spotřebitele zaručená unijním právem, např. sjednáním limitu plnění, považovala za neúčinná. V následujících řádcích jsou uvedeny závěry významných rozhodnutí. Převratnou v tomto smyslu byla novela zákona č. 159/1999 Sb., a to zákon č. 111/2018 Sb., která zavedla možnost pojišťovny nebo banky obdržet peněžní prostředky od garančního fondu, jestliže finanční částka na úhrady zákazníkům v celém rozsahu překročí sjednaný limit pojistného plnění nebo bankovní záruky.³¹⁸ V současné době je garanční fond, o kterém se pojednává v následující

³¹³ § 8a odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

³¹⁴ § 8a odst. 3 písm. e) zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

³¹⁵ § 8a odst. 4 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

³¹⁶ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 104.

³¹⁷ ŠVESTKA, Jirí; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 28.

³¹⁸ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 443.

kapitole, pro účely zajištění cestovní kanceláře pro případ úpadku stěžejním institutem. Avšak zmíněná judikatura byla již i před novelou provedenou zákonem č. 111/2018 Sb. určující, a proto je vhodné ji zmínit.

Účelem článku 7 tehdejší směrnice č. 90/314/EHS, podle kterého organizátor nebo prodejce má předložit dostatečné záruky pro zajištění vrácení vložených prostředků a pro návrat spotřebitele v případě platební neschopnosti nebo úpadku, je ochrana spotřebitele před případnými riziky způsobenými platební neschopností organizátora. Na toto poukázal Soudní dvůr ve věci C-178/94 *Erich Dillenkoffer* a ostatní³¹⁹, v bodě 59 rozsudku. Dle Soudního dvora by bylo v rozporu s tímto účelem omezit tuto ochranu tím, že by jakákoli záloha zaplacená účastníkem cesty byla ponechána nekrytá zajištěním pro její vrácení. Vnitrostátní právní předpis, který umožňuje organizátorům cest požadovat od účastníků zaplacení zálohy, bude v souladu s článkem 7 zmíněné směrnice pouze tehdy, pokud bude v případě platební neschopnosti organizátora zaručeno vrácení zálohy.

Ve věci C-140/97 *Jürgen Blödel – Pawlik proti HanseMerkurReiseversicherung AG*³²⁰ byla Soudním dvorem EU řešena otázka, zda podle tehdejší směrnice č. 90/314/EHS a jejího ustanovení článku 7, je pojišťovna povinna proplatit cestu i v případě, kdy důvodem zrušení cesty bylo podvodné jednání organizátora, který nikdy neměl v úmyslu cestu zrealizovat. Soudní dvůr dospěl k závěru, že ustanovení článku 7 směrnice č. 90/314/EHS je nutno vykládat v tom smyslu, že do jeho rozsahu působnosti spadá situace, v níž je platební neschopnost organizátora cesty způsobena jeho podvodným jednáním. Dle názoru Soudního dvora takové okolnosti, jako je nerozvážené jednání organizátora cesty nebo výskyt mimořádných nebo nepředvídatelných událostí, nepředstavují překážku pro vrácení vložených prostředků a pro návrat spotřebitelů ve smyslu článku 7 směrnice č. 90/314/EHS a takový výklad též potvrzuje cíl směrnice, čímž je zabezpečení vysoké úrovně ochrany spotřebitele.

³¹⁹ Celým názvem: Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. října 1996, ve spojených věcech *Erich Dillenkoffer, Christian Erdmann, Hans-Jürgen Schulte, Anke Heuer, Werner, Ursula a Trosten Knor* proti Bundesrepublik Deutschland (C-178/94, C-179/94, C-188/94, C-189/94 a C-190/94). In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 13. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A61994CJ0178>. Citováno též z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 429.

³²⁰ Celým názvem: Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. února 2012, ve věci *Jürgen Blödel – Pawlik* proti *HanseMerkurReiseversicherung AG* (C-140/97). In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [online]. [Cit. dne 13. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:62011CJ0134&from=CS>. Citováno též z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 429.

Otázkou plného odškodnění klientů zkrachovalé cestovní kanceláře za neuskutečnění zahraničního zájezdu se zabýval Nejvyšší soud ČR v roce 2015.³²¹ Jednalo se o případ, kdy zájezd pořádaný cestovní kanceláří nebyl uskutečněn z důvodu jejího nastalého úpadku. Cestovní kancelář byla pojištěna pro případ jejího úpadku, avšak s limitem pojistného plnění. Klientům nakonec pojišťovna vyplatila poměrnou částku pouze ve výši 5,4 %. Nejvyšší soud uvedl, že i když nebylo v průběhu řízení zjištěno, že by pojišťovna sjednala ve smlouvě nižší než stanovený limit a tím porušila tehdejší ustanovení zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů³²², je pouze na pojišťovně, zda uzavře s cestovní kanceláří pojistnou smlouvu na odpovídající pojistnou částku, či v případě pochybností pojistnou smlouvu neuzavře. Nejvyšší soud se v daném případě ztotožňuje s dříve vysloveným názorem Ústavního soudu (nález III. ÚS 1996/13)³²³, že limit pojistného plnění sjednaný v pojistné smlouvě mezi cestovní kanceláří a pojišťovnou nemůže omezovat právo spotřebitele na zaplacení celé částky uhrazené za zájezd vůči pojišťovně. V tomto nálezu Ústavní soud vychází z dříve vysloveného názoru obecného soudu a uvádí, že ujednání pojišťovny s cestovní kanceláří, které omezuje práva spotřebitele zaručená právem Evropské unie a následně také ustanoveními § 6 až § 8 zákona č. 159/1999 Sb., je ve vztahu ke spotřebiteli neúčinné, respektive jej – jako subjekt stojící mimo jimi uzavřenou smlouvu – nezavazuje, takže nemůže být promítnuto do jeho právní pozice. Neposkytnutí plné náhrady by proto odporovalo závazkům České republiky plynoucím z jejího členství v Evropské unii (čl. 1 odst. 2, čl. 10a odst. 1 Ústavy České republiky³²⁴). Omezení pojistného plnění (na základě tehdejšího § 28 odst. 1 a 3 zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, a o změně souvisejících zákonů) nelze použít i z toho důvodu, že soukromoprávní ujednání dvou podnikatelských subjektů nemůže vést k vyloučení nebo omezení zákonných nároků spotřebitele, který ani nemá na toto soukromoprávní ujednání jakýkoliv vliv. Ústavní soud v nálezu III. ÚS 1996/13 zdůrazňuje jeden ze základních principů – ochranu spotřebitele – na kterém je fungování Evropské unie založeno a kterým se musí Česká republika jako její členský stát, resp. její orgány při své činnosti řídit, popř. je respektovat při začleňování obsahu unijního práva do vnitrostátního

³²¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 2016, sp. zn. 23 Cdo 2221/2015, uveřejněný pod číslem 102/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 430.

³²² Celým názvem: Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů ze dne 17. prosince 2003. In: *Sbírka zákonů* 5. 2. 2004, roč. 2004, částka 12.

³²³ Celým názvem: Nález Ústavního soudu ze dne 16. 7. 2015, sp. zn. III. ÚS 1996/13. In: *Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu*, roč. 2015, svazek 78, III. díl, č. 130, s. 57. Citováno též z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 430.

³²⁴ Čl. 1 odst. 2, čl. 10a odst. 1 ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb. ze dne 16. prosince 1992, Ústava České republiky. In: *Sbírka zákonů* 28. 12. 1992, roč. 1993, částka 1.

právního řádu, anebo naopak se určité úpravy zdržet (tzv. pozitivní a negativní implementace), jak to plyne z čl. 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii³²⁵ a zejména z čl. 291 odst. 1 ve spojení s čl. 169 Smlouvy o fungování Evropské unie³²⁶.

Obdobnou problematikou se zabýval též Ústavní soud ve svém nálezu IV. ÚS 3092/16³²⁷. V daném případě zaplatili klienti cestovní kanceláři před konáním zájezdu zálohu ve výši 50 % celkové ceny zájezdu, který se však v důsledku úpadku cestovní kanceláře neuskutečnil. Z pojištění cestovní kanceláře pro případ úpadku však bylo klientům poskytnuto pojistné plnění ve výši 5,4 % zaplacené zálohy s odůvodněním, že pojišťovna nemůže krýt škody klientů cestovní kanceláře nad limit pojistného plnění sjednaného v rámci pojistné smlouvy, které v plném rozsahu vyplatila. Ústavní soud opětovně klade důraz na povinnost interpretovat a aplikovat vnitrostátní právo eurokonformním způsobem, to znamená při více možných výkladových variantách volit tu, jež bude v souladu s právem Evropské unie, v tomto konkrétním případě v souladu se směrnicí č. 90/314/EHS, a v bodě 24 nálezu odkazuje na závěry Ústavního soudu v nálezu III. ÚS 1996/13, podle kterého vzniká zákazníkovi pojištěnému cestovní kanceláři vůči pojišťovně v případě úpadku cestovní kanceláře právo na plnění v plné výši ceny zájezdu.

Z judikatury Evropského soudního dvora týkající se článku 7 směrnice č. 90/314/EHS vyplývala řada povinností pro Českou republiku, na které Česká republika reagovala v roce 1999 zavedením povinného pojištění záruky pro případ úpadku a jeho zavedením v § 6 až § 8 zákona č. 159/1999 Sb. V roce 2015 tato právní úprava byla novelizována a k pojištění přibyla možnost bankovní záruky. V roce 2018 byl poté do právní úpravy v souladu se směrnicí č. 2015/2302 zakotven garanční fond (viz kapitola 2.3.4. Garanční fond této diplomové práce).³²⁸

³²⁵ Celým názvem: Smlouva o Evropské unii (konsolidované znění). Úřední věstník Evropské unie C-326/13. Rozesláno 26. 10. 2012. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 14. 3. 2022]. Dostupné na WWW: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0008.02/DOC_1&format=PDF

³²⁶ Celým názvem: Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění). Úřední věstník Evropské unie C 326/47. Rozesláno 26. 10. 2012. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 27. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>

³²⁷ Celým názvem: Nález Ústavního soudu z 18. 7. 2017, sp. zn. IV. ÚS 3092/16. In: *Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu*, roč. 2017, svazek 86, III. díl, č. 128, s. 195. Citováno též z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 430.

³²⁸ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 431.

2.3.3. Povinnosti cestovní kanceláře

Cestovní kancelář musí splnit jako každý podnikatel řadu veřejnoprávních povinností. Velkou řadu povinností ji ukládá i samotný zákon č. 159/1999 Sb.³²⁹ Výčet povinností je tak rozsáhlý, že se i Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku 7 As 61/2011 zaobíral otázkou přisnosti této regulace.³³⁰ Dospěl však k závěru, že „*jakkoli je regulace stanovená zákonem č. 159/1999 Sb. velmi přísná, nevybočuje z ústavních limitů, kterými může být omezeno právo podnikat na straně provozovatelů cestovních kanceláří (viz čl. 26 odst. 1, 2. alt. Listiny základních práv a svobod) a všeobecná svoboda jednotlivce jednat podle své libosti na straně konzumentů služeb cestovních kanceláří (čl. 2 odst. 3, čl. 4 Listiny základních práv a svobod)*“.³³¹ Účelem této kapitoly není předložit seznam jednotlivých povinností, které cestovní kancelář musí splnit, avšak upozornit na skutečnost, že rozsah povinností, které právní úprava po cestovních kancelářích vyžaduje, je velmi široký. Jak však bylo řečeno výše, a jak uvádí i důvodová zpráva k zákonu č. 159/1999 Sb., jedním z požadavků na právní úpravu dle zákona č. 159/1999 Sb. bylo zvýšení ochrany spotřebitele v oblasti cestovního ruchu v České republice. Povinností, zejména informačního charakteru, které ve vztahu k zákazníkovi musí cestovní kancelář splnit, je skutečně mnoho. Lze se však ale v určitých případech pozastavit nad otázkou, zda se zákazník nedostává do situace, kdy se mu dostává mnoho informací, v rámci kterých se orientovat může být obtížné, byť se tak činí za dobrým účelem, a to ochranou spotřebitele. Je však spotřebitel v takové situaci reálně chráněn a informován?

V § 9 zákona č. 159/1999 Sb. nalezneme výčet povinností a podmínek, které musí cestovní kancelář při své činnosti splnit. § 9a poté obsahuje všeobecné informační povinnosti, které musí cestovní kancelář a prodejce zájezdu poskytnout zákazníkovi před tím, než učiní závaznou objednávku, nebo před uzavřením smlouvy o zájezdu. Tyto informace se podávají na příslušném formuláři. Vzor formuláře včetně informací v nich uvedených stanoví Ministerstvo pro místní rozvoj vyhláškou. Zásadní je, aby vzor formuláře obsahoval informaci, zda se jedná o zájezd nebo spojené cestovní služby, a informaci o způsobu právní ochrany zákazníka.³³² Dle

³²⁹ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 152.

³³⁰ Celým názvem: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2011, čj. 7 As 61/2011. Citováno z: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 939 a HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 152.

³³¹ Tamtéž.

³³² § 9a odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

ustanovení § 9a odst. 6 zákona č. 159/1999 Sb. musí být informace poskytovány jasným, srozumitelným a zřetelným způsobem. Jsou-li poskytovány písemně, musí být čitelné. Je však nutné mít na paměti i poměrně širokou informační povinnost, která je obsažena v občanském zákoníku, kdy má zákazník nárok na informace týkající se zájezdu.

Má-li být uzavřena smlouva na službu, která je součástí spojených cestovních služeb, musí cestovní kancelář jasným, srozumitelným a zřetelným způsobem informovat zákazníka alespoň o tom, že se na něj nevztahuje žádné z práv, která se vztahují výhradně na zájezdy, a že za řádné poskytování jednotlivých služeb cestovního ruchu odpovídá výlučně jejich poskytovatel a že se na zákazníka vztahuje ochrana pro případ úpadku cestovní kanceláře (pojištění záruky pro případ úpadku nebo bankovní záruka).³³³

Nesplnění povinností cestovní kanceláře, zejm. informačních, např. dle ustanovení § 9a zákona č. 159/1999 Sb., pokud cestovní kancelář neinformuje zákazníka před uzavřením smlouvy o zájezdu, nebo nesplní-li některou z povinností stanovených v § 9c odst. 1 nebo 2 zákona č. 159/1999 Sb., je dle § 10b zákona č. 159/1999 Sb. přestupkem právnické a podnikající fyzické osoby. Přestupky fyzických osob jsou uvedeny v § 10c zákona č. 159/1999 Sb. Přestupky podle zákona č. 159/1999 Sb. projednává obecní živnostenský úřad.³³⁴ Porušení povinnosti podle § 3 odst. 2 (zákaz cestovní agentury zprostředkovávat prodej zájezdu pro osobu, která není cestovní kancelář) nebo § 9 odst. 1 písm. a) nebo c) zákona č. 159/1999 Sb. se považuje za závažné porušení podmínek tohoto zákona. V takovém případě může živnostenský úřad dle ustanovení § 58 odst. 2 a 3 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, zrušit živnostenské oprávnění nebo pozastavit provozování živnosti.

2.3.4. Garanční fond

Garanční fond byl vtělen do zákona č. 159/1999 Sb. jeho novelou, a to zákonem č. 111/2018 Sb. Jeho právní úpravu nalezneme v části první v hlavě III zákona (ustanovení § 10f až 10i). Účelem garančního fondu je sdružení peněžních prostředků z příspěvků cestovních kanceláří, pokut za určité přestupky a peněžních prostředků obstaraných Státním fondem podpory investic a takto sdružené prostředky jsou z garančního fondu vypláceny pouze, když finanční částka na úhrady oprávněných nároků zákazníků v případě úpadku cestovní

³³³ § 9c odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

³³⁴ § 10d odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

kanceláře překročí v celém rozsahu sjednaný limit pojistného plnění nebo bankovní záruku.³³⁵ Sdružené prostředky jsou ve vlastnictví České republiky a hospodaří s nimi Státní fond podpory investic.³³⁶ Lze tedy říci, že garanční fond je pojistkou práv zákazníků.³³⁷

Je povinností cestovních kanceláří, na rozdíl od cestovních agentur, přispívat do garančního fondu a mít tento roční příspěvek uhrazen po celou dobu provozování živnosti provozování cestovní kanceláře.³³⁸ Státní fond podpory investic zajišťuje výběr příspěvků cestovních kanceláří, ukládá je na odděleném účtu, obstarává i vyplácení peněžních prostředků garančního fondu.³³⁹ Základem pro výpočet ročního příspěvku cestovní kanceláře do garančního fondu jsou roční plánované tržby cestovní kanceláře z prodeje zájezdů a z prodeje služeb cestovního ruchu, které jsou součástí spojených cestovních služeb. Každý podnikatel si samostatně na základě svých kvalifikovaných odhadů a zkušeností stanovuje plán tržeb.³⁴⁰ Tržbou se rozumí jakákoliv skutečně přijatá platba za prodej zájezdu nebo jiné cestovní služby, která je součástí spojených cestovních služeb, bez ohledu na to, zda jde o zálohu, doplatek nebo celkovou platbu.³⁴¹

Mají-li ale být tyto tržby nižší než tržby dosažené cestovní kanceláří v předchozím roce, pak jsou základnou pro výpočet ročního příspěvku tržby z prodeje zájezdů a z prodeje služeb cestovního ruchu, které jsou součástí spojených cestovních služeb v předchozím roce.³⁴² Výši ročního příspěvku cestovní kanceláře stanoví vždy Ministerstvo pro místní rozvoj vyhláškou. Výše příspěvku, která může činit nejvýše 0,1 % ze základu pro výpočet ročního příspěvku do garančního fondu, je vždy platná od 1. ledna následujícího kalendářního roku do 30. září běžného kalendářního roku, splatný je příspěvek vždy do 31. prosince přechodního běžného kalendářního roku.³⁴³

³³⁵ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Garanční fond cestovních kanceláří*. [online]. [Cit. dne 9. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/pro-profesionaly/garancni-fond-cestovnich-kancelari>

³³⁶ § 10f odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

³³⁷ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 443.

³³⁸ § 9 odst. 1 písm. a bod 1. zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

³³⁹ § 10f odst. 2, 3 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

³⁴⁰ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 443, 444.

³⁴¹ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Garanční fond cestovních kanceláří*. [online]. [Cit. dne 9. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/pro-profesionaly/garancni-fond-cestovnich-kancelari>

³⁴² § 10g odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

³⁴³ § 10g odst. 3, 4 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

V roce 2020 činila výše ročního příspěvku cestovní kanceláře 0,05 % ze základu pro výpočet ročního příspěvku do garančního fondu.³⁴⁴ Vzhledem k celosvětové pandemii, jež nastala během roku 2020, byl roční příspěvek pro rok 2021 stanoven ve výši 0 % ze základu.³⁴⁵

Výše ročního příspěvku pro rok 2022 je určena vyhláškou Ministerstva pro místní rozvoj č. 314/2021 Sb. a činí 0,03 % ze základu pro výpočet ročního příspěvku do garančního fondu.³⁴⁶ Vzhledem k tomu, že do konce září roku 2022 nebyla vydána nová vyhláška týkající se výše ročního příspěvku cestovní kanceláře do garančního fondu pro rok 2023, zůstává jeho výše shodná s rokem 2022.³⁴⁷

2.3.5. Zbývající ustanovení zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu

Ne zcela vhodným způsobem byla do zákona č. 159/1999 Sb. do jeho druhé části (§ 11a až §11d) vložena ustanovení týkající se horské služby. Horská služba s cestovním ruchem souvisí poměrně volně a s právní úpravou podnikání cestovních kanceláří ještě méně.³⁴⁸ Zákon č. 159/1999 Sb. obsahuje především normy obchodně-právní povahy, do kterých se však vložila právní úprava horské služby – tedy úprava povahy veřejnoprávní.³⁴⁹ Tímto postupem dochází k přehlížení rozdílů mezi soukromým a veřejným právem a takový postup bychom mohli označit za tzv. legislativní přílepek, což je jev v přijímání zákonů nežádoucí.³⁵⁰ Ustanovení o horské službě byla přijata jako součást zákona upravujícího zcela odlišnou právní materii a novelou poté vložena do zákona č. 159/1999 Sb.³⁵¹

V třetí části zákona (§12 až § 12d) nalezneme právní úpravu průvodcovské činnosti v oblasti cestovního ruchu a její výkon. Ustanovení třetí části zákona se však nevztahují na průvodce v objektech nebo na průvodce vykonávající činnost v územích přístupných veřejnosti

³⁴⁴ Vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 246/2019 Sb., o výši ročního příspěvku cestovní kanceláře do garančního fondu pro rok 2020 ze dne 17. září 2019. In: Sbirka zákonů 24. 9. 2019, roč. 2019, částka 105.

³⁴⁵ Vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 372/2020 Sb., o výši ročního příspěvku cestovní kanceláře do garančního fondu pro rok 2021 ze dne 10. září 2020. In: *Sbirka zákonů* 17. 9. 2020, roč. 2020, částka 151.

³⁴⁶ Vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 314/2021 Sb., o výši ročního příspěvku cestovní kanceláře do garančního fondu pro rok 2022 ze dne 23. srpna 2021. In: *Sbirka zákonů* 31. 8. 2021, roč. 2021, částka 139.

³⁴⁷ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Garanční fond cestovních kanceláří*. [online]. [Cit. dne 9. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/pro-profesionaly/garancni-fond-cestovnich-kancelari>

³⁴⁸ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 109.

³⁴⁹ Tamtéž, s. 110.

³⁵⁰ Tamtéž, s. 110.

³⁵¹ Tamtéž, s. 110.

vymezených v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.³⁵² Průvodcem je fyzická osoba, která provádí návštěvníky v jazyce podle jejich výběru a poskytuje výklad o kulturním a přírodním dědictví oblasti, pro kterou je specializován. Většina průvodců cestovního ruchu vykonává svoji činnost průvodce jako podnikatelé v rámci volné živnosti „Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách č. 1 až 3 živnostenského zákona – obor č. 71 „Provozování cestovní agentury a průvodcovská činnost v oblasti cestovního ruchu“.³⁵³ V roce 2020 byl přijat zákon č. 117/2020 Sb.³⁵⁴, který novelizuje zákon č. 159/1999 Sb. a zavádí nově průkaz průvodce, též upravuje vydávání průkazu, a dále zavádí seznam průvodců. Od 1. 3. 2021 může činnost průvodce vykonávat pouze ta osoba, které byl vydán český národní průkaz průvodce.³⁵⁵ Dle § 12 třetí části zákona č. 159/1999 Sb. platí, že je průvodce povinen mít po celou dobu výkladu na území České republiky průkaz na viditelném místě svého oděvu. Průkazem se rozumí veřejná listina, která osvědčuje, že průvodce splňuje podmínky podle zákona č. 159/1999 Sb.³⁵⁶ Ministerstvo pro místní rozvoj vydává průkazy tzv. I. a II. stupně. Novela č. 117/2020 Sb. zavádí tedy dvě kategorie průkazů. Průkaz I. stupně vydává ministerstvo žadateli, který má právo provozovat průvodcovskou činnost v oblasti cestovního ruchu podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, nebo prokáže, že je k osobě, která toto oprávnění má, ve smluvním vztahu. Průkaz II. stupně se vydává žadateli, který splní odbornou způsobilost dle ustanovení § 12b odst. 3 zákona č. 159/1999 Sb. (např. vysokoškolské vzdělání ve studijním programu a studijním oboru zaměřeném na historii nebo cestovní ruch, vyšší odborné vzdělání nebo střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru vzdělání zaměřeném na cestovní ruch, střední vzdělání s maturitní zkouškou a osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný akreditovaným zařízením, profesní kvalifikace pro průvodce cestovního ruchu, uznání odborné kvalifikace).³⁵⁷ Obecně bychom tedy mohli průkazy rozdělit na tzv. kvalifikovaný (neboli průkaz II. stupně určený pro žadatele s prokázanou kvalifikací) a nekvalifikovaný průkaz (průkaz I. stupně).

³⁵² § 12 odst. 3 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

³⁵³ Obecná část důvodové zprávy k zákonu č. 117/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 18. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqiyf6mjrg5pwi6q&rowIndex=0>

³⁵⁴ Celým názvem: Zákon č. 117/2020 Sb. kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony ze dne 4. března 2020. In: *Sbírka zákonů* 24. 3. 2020, roč. 2020, částka 43.

³⁵⁵ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Průvodci v ČR*. [online]. [Cit. dne 4. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://mmr.cz/cs/microsites/pruvodci/pruvodci-v-cr>

³⁵⁶ § 12a zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

³⁵⁷ § 12a písm. b) zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

Část čtvrtá zákona č. 159/1999 Sb. poté v jednom ustanovení vymezuje některé změny zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Pátá část poté obsahuje ve dvou ustanoveních přechodná a závěrečná ustanovení.

3. Právní úprava smlouvy o zájezdu v občanském zákoníku

Právní úprava zájezdu jako závazku je, jak již bylo řečeno výše, upravena v ustanoveních § 2521 až § 2549 občanského zákoníku (§ 2549a občanského zákoníku byl novelou provedenou zákonem č. 374/2022 Sb. zrušen, viz více v kapitole 3.1.12. Společná ustanovení - § 2548, § 2549 občanského zákoníku). Ustanovení se nalézají ve čtvrté části občanského zákoníku, kde jsou upravena relativní majetková práva, v hlavě II – závazky z právních jednání, a dílu 6.

Ustanovení o zájezdu je nutné vykládat v kontextu a v pojmosloví zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu, dále v souladu s obecnou ochranou spotřebitele (§ 1810 a n. občanského zákoníku), včetně např. výkladových pravidel „*lze-li obsah smlouvy vyložit různým způsobem, použije se výklad pro spotřebitele nejprůzračnější*“³⁵⁸, rovněž lze aplikovat obecná ustanovení regulující závazkové právo.³⁵⁹

Závazkové právo (obligační právo) lze charakterizovat jako objektivní právo (souhrn právních norem) upravující závazky. Jedná se o část občanského práva tvořící soubor právních norem, která upravují vztahy mezi věřiteli a dlužníky.³⁶⁰ Závazkové právo působí tzv. *inter partes* (mezi stranami), oproti tomu účinky věcných práv působí tzv. *erga omnes* (vůči všem). Závazkové právo předpokládá existenci vztahů mezi subjekty, které mají vůči sobě právo na určité plnění.³⁶¹ Samotným závazkem lze poté rozumět právní poměr, zatímco závazková povinnost, z tohoto vztahu vycházející, nese označení dluh.³⁶² Základními párovými pojmy závazkového práva jsou: pohledávka a dluh, též věřitel a dlužník. Pohledávka představuje subjektivní právo jednoho subjektu závazkového právního vztahu (věřitele) požadovat od druhého subjektu téhož vztahu určité plnění (tj. *dare, facere, omittere, pati*).³⁶³ Dluh poté představuje subjektivní povinnost subjektu závazku uspokojit právo věřitele na poskytnutí jím požadovaného a dlužníkem slíbeného určitého plnění.³⁶⁴ Základem tohoto je ustanovení § 1721 občanského zákoníku, které vymezuje, že „*ze závazku má věřitel vůči dlužníku právo na určité*

³⁵⁸ § 1812 odst. 1 občanského zákoníku

³⁵⁹ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 935.

³⁶⁰ TINTĚRA, Tomáš; PODRAZIL, Petr; PETR, Pavel. *Základy závazkového práva*. Praha: Leges, 2016, 1. díl. 288 s. ISBN 978-80-7502-124-3. S. 17.

³⁶¹ Tamtéž, s. 17.

³⁶² Tamtéž, s. 23.

³⁶³ Tamtéž, s. 23.

³⁶⁴ Tamtéž, s. 23.

plnění jako na pohledávku a dlužník má povinnost toto právo splněním dluhu uspokojit.“ Hlavní povinností dlužníka je splnění tohoto dluhu.

Na smlouvu o zájezdu se aplikují specifika spotřebitelských smluv. Je tomu tak proto, že smlouva o zájezdu je v běžných situacích spotřebitelskou smlouvou. Spotřebitelskou smlouvou rozumíme smlouvu, kterou se spotřebitelem uzavírá podnikatel.³⁶⁵ Spotřebitelem se dle ustanovení § 419 občanského zákoníku rozumí „každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná.“ Naopak podnikatel je ten, kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, se zřetelem k této činnosti.³⁶⁶ Pro účely ochrany spotřebitele se za podnikatele považuje také každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání, popřípadě osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele.³⁶⁷ Za podnikatele se také považuje osoba zapsaná v obchodním rejstříku.³⁶⁸ Má se za to, že podnikatelem je také osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle jiného zákona.³⁶⁹ Bývá tedy pravidlem, že pořadatel zájezdu je podnikatelem, avšak nelze opomenout ustanovení § 2523 odst. 2 občanského zákoníku, které připouští výjimku.³⁷⁰ Jestliže by pořadatel zájezdu nebyl podnikatelem, existuje přesto v odborných kruzích názor, že vzhledem ke specifickým smlouvy o zájezdu, je třeba i přesto dodržet obecné požadavky pro spotřebitelské smlouvy.³⁷¹

Spotřebitelské smlouvy jsou charakterizovány určitými specifiky. Obecná ustanovení týkající se spotřebitelských smluv (část čtvrtá, hlava I, díl 4, oddíl 1, § 1810 až 1819 občanského zákoníku) se plně aplikují na smlouvu o zájezdu. Na toto navazují speciální ustanovení obsažená v právní úpravě smlouvy o zájezdu.

Zásadním požadavkem na sdělení podnikatele vůči spotřebiteli je, že musí být tato sdělení učiněna jasně, srozumitelně a v jazyce, ve kterém se uzavírá smlouva.³⁷² Je nezbytné, aby byl spotřebitel řádně informován. Právní úkon je nesrozumitelný, nelze-li zjistit, jaký obsah

³⁶⁵ § 1810 občanského zákoníku.

³⁶⁶ § 420 odst. 1 občanského zákoníku.

³⁶⁷ § 420 odst. 2 občanského zákoníku.

³⁶⁸ § 421 odst. 1 občanského zákoníku.

³⁶⁹ § 421 odst. 2 občanského zákoníku.

³⁷⁰ § 2523 odst. 2 občanského zákoníku zní: „Kdo zprostředkuje nebo zařídí jednotlivé služby cestovního ruchu, se považuje za pořadatele, vyvolá-li na základě zvláštních okolností u třetích osob představu, že služby cestovního ruchu poskytuje jako zájezd na vlastní odpovědnost.“

³⁷¹ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 249.

³⁷² § 1811 odst. 1 občanského zákoníku.

jím měl být vyjádřen.³⁷³ Sdělení musí být čitelné, aby byl seznatelný jeho obsah.³⁷⁴ Obsah nesmí být prezentován matoucím způsobem.³⁷⁵ Co se týká jazykového požadavku není možné, aby předmluvní sdělení a smlouvy byly sepsány v různých jazycích, avšak ovládá-li spotřebitel i jiný cizí jazyk, nemusí být nutně sdělení poskytnuto s určitými výjimkami dle zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, v českém jazyce.³⁷⁶

§ 1811 odst. 2 občanského zákoníku poté uvádí přehled skutečností, které musí podnikatel v dostatečném předstihu před uzavřením smlouvy nebo před tím, než spotřebitel učiní závaznou nabídku, sdělit spotřebiteli. Doba dostatečného předstihu může být závislá např. na délce sdělení, zejména na čase, jenž je nutný vynaložit na přečtení textu sdělení.³⁷⁷ Okamžik doručení sdělení by měl být podnikatel schopen dokázat, aby mohl zároveň prokázat, že doba dostatečného předstihu byla dodržena.³⁷⁸ Lze však dovodit, že dodrží-li cestovní kancelář, resp. cestovní agentura, informační povinnosti uvedené v ustanovení § 10 zákona č. 159/1999 Sb., naplní tím tak i § 1811 občanského zákoníku.³⁷⁹

V případě sporu o výklad určitého ustanovení smlouvy nebo sporu o význam určitého jednání, např. předmluvních či jiných informací týkajících se vztahu mezi spotřebitelem a podnikatelem, bude vždy v pochybnostech využit výklad pro spotřebitele nejpriznivější.³⁸⁰ K ujednáním odchylovajícím se v neprospěch spotřebitele od ustanovení zákona stanovených k ochraně spotřebitele se nepřihlíží. To platí i v případě, že se spotřebitel vzdá zvláštního práva, které mu zákon poskytuje.³⁸¹

Dalším specifikem spotřebitelských smluv je zákaz tzv. zneužívajících ujednání dle § 1814 občanského zákoníku. Toto ustanovení obsahuje výčet ujednání, která jsou vůči spotřebiteli zneužívající a jsou-li obsaženy ve smlouvě, nepřihlíží se k nim. Avšak spotřebitel se jich může dovolat.³⁸²

Zásadním ustanovením týkajícím se spotřebitelských smluv je požadavek textové podoby informací dle § 1819 občanského zákoníku. Dle tohoto platí, že „*textová podoba je zachována, jsou-li údaje poskytnuty na listině nebo na jiném trvalém nosiči dat, který umožňuje*

³⁷³ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 1907.

³⁷⁴ Tamtéž, s. 1907.

³⁷⁵ Tamtéž, s. 1907.

³⁷⁶ Tamtéž, s. 1907.

³⁷⁷ Tamtéž, s. 1908.

³⁷⁸ Tamtéž, s. 1908.

³⁷⁹ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 250.

³⁸⁰ § 1812 odst. 1 občanského zákoníku.

³⁸¹ § 1812 odst. 2 občanského zákoníku.

³⁸² § 1815 občanského zákoníku.

adresátovi uchovat jemu určené údaje tak, aby mohly být využívány po dobu přiměřenou jejich účelu, a který umožňuje jejich nezměněnou reprodukci.“ Po novele občanského zákoníku, provedenou zákonem č. 374/2022 Sb., byl text ustanovení § 1819 občanského zákoníku zpřesněn a dán do souladu s evropským chápáním pojmu trvalého nosiče. Účelem ustanovení § 1819 občanského zákoníku je umožnit spotřebiteli uchovávat informace tak dlouho, jak je to pro něj z hlediska ochrany jeho zájmů plynoucích z jeho vztahu s podnikatelem nutné.³⁸³

Původní ustanovení § 1819 občanského zákoníku znělo, že *„textová podoba je zachována, jsou-li údaje poskytnuty takovým způsobem, že je lze uchovat a opakovaně zobrazovat.“* Toto ustanovení bylo původně reakcí na praktické problémy, které vznikaly v souvislosti s požadavkem na písemnou formu některých právních jednání (předchozí terminologií právních úkonů), dle předchozí právní úpravy, zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník³⁸⁴. Tento požadavek vyvolával představu, že sdělení v písemné formě má splňovat všechny náležitosti stanovené pro tuto formu včetně podpisu osoby, která jej činí.³⁸⁵ V praxi tak vznikaly výkladové spory, že i při sdělování údajů spotřebiteli musí být zachována pravidla týkající se písemné formy.³⁸⁶

Ukládat informace, a to způsobem vhodným pro jejich budoucí použití, po dobu přiměřenou jejich účelu, a nástroj, který umožňuje reprodukci uložených informací v nezměněném stavu, je např. dle čl. 2 odst. 10 směrnice č. 2011/83/EU právě trvalý nosič. Mezi takové nosiče lze zařadit papír, zařízení USB, CD-ROMy, DVD, paměťové karty nebo pevné disky počítačů a elektronickou poštu.³⁸⁷ Obdobně chápe pojem trvalý nosič i směrnice č. 2008/122/ES³⁸⁸ o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasném

³⁸³ K části druhé. 23. bod (§ 1819 občanského zákoníku) důvodové zprávy k zákonu č. 374/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 20. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgizf6mzxgrpwi6q&rowIndex=0>

³⁸⁴ Celým názvem: Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ze dne 26. února 1964. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky* 5. 3. 1964, roč. 1964, částka 19.

³⁸⁵ K § 1818 důvodové zprávy k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Vydáno dne 18. 5. 2011. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [online]. [Cit. dne 27. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgezif6obz15shuldtmeyq&rowIndex=0#>

³⁸⁶ Tamtéž.

³⁸⁷ Bod 23 preambule směrnice č. 2011/83/EU.

³⁸⁸ Čl. 2 odst. 1 písm. h) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/122/ES ze dne 14. ledna 2009 o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasném užívání ubytovacích zařízení (timeshare), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a o výměně. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 22. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:32008L0122> zní:

„Pro účely této směrnice se „trvalým nosičem“ rozumí jakýkoliv nástroj, který spotřebiteli nebo obchodníkovi umožňuje ukládat informace určené jemu osobně, to způsobem vhodným pro jejich budoucí použití, po dobu přiměřenou jejich účelu, a který umožňuje reprodukci uložených informací v nezměněném stavu.“

užívání ubytovacích zařízení (timeshare), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a o výměně nebo směrnice č. 2019/770³⁸⁹ o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb. Na toto evropské pojetí pojmu trvalý nosič reagoval český zákonodárce a ustanovení § 1819 občanského zákoníku tak od 6. ledna 2023 dostalo změny. Nově byl zapracován i požadavek nezměnitelnosti reprodukce informací.

Textová podoba může být za splnění následujících podmínek naplněna i u internetových stránek, a to jestliže:

1. internetová stránka umožňuje spotřebiteli uložit informace, které obdržel,
2. uložení musí být zajištěno na dostatečně dlouhou dobu a
3. je-li zajištěna nezměnitelnost informací ze strany poskytovajícího subjektu.³⁹⁰

Běžná internetová stránka uvedené požadavky textové podoby nesplňuje.³⁹¹ Textová podoba nebude naplněna ani v případě, kdy budou informace poskytnuty pouhým hypertextovým odkazem na internetové stránky.³⁹² Obdobný názor zastával i Evropský soudní dvůr ve svém rozhodnutí *Content Services Ltd*, C-49/11³⁹³, byť se tento rozsudek týká dříve platné směrnice č. 97/7/ES o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku a výkladu jeho čl. 5 odst. 1 a s tím souvisejícího pojmu „stálý komunikační prostředek“. ³⁹⁴ Obdobně se k tomuto staví Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku 7 As 15/2016-23.³⁹⁵ V tomto konkrétním případě byl ceník služeb penzionu zveřejněn na webových stránkách, na které odkazoval jídelní lístek v restauraci náležící k penzionu. Dle názoru soudu však nelze tento způsob zpřístupnění informace považovat za dostatečný ve smyslu zákona č. 634/1992

³⁸⁹ Čl. 2 odst. 13 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/770 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 27. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32019L0770> zní:

„Pro účely této směrnice se rozumí „trvalým nosičem“ jakýkoli nástroj, který umožňuje spotřebiteli nebo obchodníkovi ukládat informace určené jemu osobně, a to způsobem vhodným pro jejich budoucí použití, po dobu přiměřenou jejich účelu, a který umožňuje reprodukci uložených informací v nezměněném stavu.“

³⁹⁰ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 253.

³⁹¹ Tamtéž, s. 253.

³⁹² Tamtéž, s. 253.

³⁹³ Celým názvem: Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. července 2012, ve věci *Content Services Ltd* (C-49/11). In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 14. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62011CJ0049>. Citováno též z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 253.

³⁹⁴ Celým názvem: Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 14. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/ALL/?uri=CELEX:31997L0007>

³⁹⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2016, čj. 7 As 15/2016-23, č. 3461/2016 Sb. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 253.

Sb., o ochraně spotřebitele, a to i z důvodu, že klade nepřiměřené technické nároky na vybavení spotřebitele. Informace by měly být zásadně zpřístupněny bezprostředně (nikoliv odkazem na zdroje, které nejsou v provozovně fyzicky přítomny), viditelně a bez nutnosti interakce spotřebitele s obsluhou prodejce či poskytovatele služeb.

3.1. Smlouva o zájezdu a její náležitosti

3.1.1. Základní ustanovení

Stěžejní ustanovení § 2521 odst. 1 a 2 občanského zákoníku zní:

(1) „Smlouvou o zájezdu se pořadatel zavazuje obstarat pro zákazníka zájezd a zákazník se zavazuje zaplatit celkovou cenu.“

(2) „Zájezdem je soubor služeb cestovního ruchu podle zákona upravujícího některé podmínky podnikání a výkon některých činností v oblasti cestovního ruchu.“

Zájezd je právní kategorií *sui generis* vytvořenou směrnicí č. 90/314/EHS.³⁹⁶ Zájezd je speciálním právním institutem, který byl zaveden v souvislosti s pojmenováním smlouvy o zájezdu (dle předchozí právní úpravy cestovní smlouva).³⁹⁷ Smlouva o zájezdu je tedy pojmenovanou smlouvou, též smlouvou úplatnou a je dvoustranným právním jednáním.³⁹⁸ Též Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí 33 Cdo 3661/2013 uvádí, že úprava smlouvy o zájezdu je specifická, komplexní a úplná, má speciální povahu vůči obecným ustanovením občanského zákoníku o závazkových vztazích.³⁹⁹ Smlouva o zájezdu je titulem vzniku závazku obstarání zájezdu.⁴⁰⁰ Účelem smlouvy o zájezdu je zajistit pro zákazníka zájezd dle jeho výběru. Tento smluvní typ může být sjednán mezi podnikatelem a spotřebitelem (B2C - *business to consumer*), nebo mezi podnikateli mezi sebou (B2B – *business to business*), či mezi podnikatelem a státem nebo samosprávnou korporací v případě uspokojování veřejných potřeb (B2G *business to government*).⁴⁰¹

³⁹⁶ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 2.

³⁹⁷ Tamtéž, s. 2.

³⁹⁸ Tamtéž, s. 12.

³⁹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2013, sp. zn. 33 Cdo 3661/2013. Citováno z: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 17.

⁴⁰⁰ HULMÁK, Milan *a kol.* *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014).* Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 936.

⁴⁰¹ Tamtéž, s. 936.

Na rozdíl od právní úpravy dřívější cestovní smlouvy, která musela mít obligatorně písemnou formu, je občanský zákoník založen na bezformálnosti a smlouva o zájezdu může být uzavřena i třeba konkludentně. Pořadatel je však nositelem zákonné povinnosti vydat zákazníkovi písemné potvrzení o zájezdu.⁴⁰²

Ustanovení § 2521 občanského zákoníku vymezuje předmět smlouvy. Obecně bývá předmětem závazku určité lidské chování, tedy to, na co závazek působí. Může se projevat v podobě aktivního lidského chování (*dare, facere*) nebo v podobě pasivního právně významného lidského chování (*pati, omittere*).⁴⁰³ V daném případě je předmětem smlouvy závazek pořadatele obstarat pro zákazníka předem připravený soubor služeb cestovního ruchu (zájezd) a jemu odpovídající závazek zákazníka zaplatit souhrnnou cenu. Je zřejmé, že se jedná o smlouvu úplatnou. Obstaráním připraveného souboru služeb cestovního ruchu se poté rozumí složení jednotlivých služeb do balíčku, který se nazývá zájezd, a jeho prodej zákazníkovi.⁴⁰⁴ Pořadatel je povinen zajistit všechny služby (komponenty) tvořící zájezd jednotlivě, ale i v jejich souhrnu, aby zájezd představoval jeden jediný celek.⁴⁰⁵ Povinnost obstarat zájezd je sice definována zákonem, nicméně vyplývá ze smlouvy o zájezdu. Bude se tedy jednat o povinnost smluvní.⁴⁰⁶

Smlouva o zájezdu může být uzavřena jako jediná smlouva, anebo se zájezd může skládat i z několika smluv. Děje se tak z důvodu samotného vymezení zájezdu v § 1b odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 159/1999 Sb. Toto ustanovení se promítá do zmíněného § 2522 občanského zákoníku.⁴⁰⁷ Zájezd může být prodáván na základě jediné smlouvy o zájezdu, kdy v takovém případě se za zájezd považuje kombinace služeb předem připravená, anebo kombinace služeb sestavená na žádost zákazníka ještě před uzavřením smlouvy o zájezdu.⁴⁰⁸ Zájezd se však může skládat i z několika smluv, kdy v takovém případě je nutno vycházet z definice zájezdu zakotvené v § 1b odst. 1 písm. b) zákona č. 159/1999 Sb. Může se tak jednat o kombinaci služeb cestovního ruchu, které jsou sjednány několika smlouvami s jednotlivými poskytovateli služeb, např. služby, které jsou zakoupeny na jediném prodejním místě a zákazníkem vybrány předtím, než se zavázal k úhradě jejich ceny, to znamená, že jsou

⁴⁰² § 2525 odst. 1 občanského zákoníku.

⁴⁰³ TINTĚRA, Tomáš; PODRAZIL, Petr; PETR, Pavel. *Základy závazkového práva*. Praha: Leges, 2016, 1. díl. 288 s. ISBN 978-80-7502-124-3. S. 24.

⁴⁰⁴ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2681.

⁴⁰⁵ ŠVESTKA, Jirí; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 13.

⁴⁰⁶ Tamtéž, s. 13.

⁴⁰⁷ Dle ustanovení § 2522 občanského zákoníku platí: „Obstarává-li se zájezd na základě několika smluv, použijí se ustanovení tohoto dílu na všechny smlouvy.“

⁴⁰⁸ § 1b odst. 1 písm. a) zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

nakupovány v rámci téhož rezervačního procesu, nebo jsou nabízeny pod názvem „souborné služby“ (např. kombinovaná nabídka „all inclusive“), dále kombinace, které opravňují zákazníka k výběru z různých typů služeb cestovního ruchu (např. dárkové poukazy, kdy zákazník může v hodnotě poukazu využít služeb dle svého výběru do daného limitu), a dále kombinace, které jsou zakoupeny od jednotlivých poskytovatelů služeb cestovního ruchu prostřednictvím online rezervace, při které podnikatel, s nímž je uzavřena první smlouva, předá jméno a další údaje dalšímu podnikateli a s tímto podnikatelem je uzavřena smlouva o další službě cestovního ruchu do 24 hodin po potvrzení rezervace první služby cestovního ruchu.⁴⁰⁹ Soubor několika samotných smluv lze v takových případech považovat za zájezd. Na tuto kombinaci se bude vztahovat stejná právní ochrana, jako kdyby šlo o jedinou smlouvu.⁴¹⁰ Zákazníkovi tak za splnění povinností vyplývajících ze smluv odpovídá jeden nebo více poskytovatelů služeb, kteří naplní definici pořadatele uvedenou v § 2523 občanského zákoníku.⁴¹¹

3.1.1.1. Jaké situace lze či nelze považovat za zájezd?

Co se týče definice zájezdu, vycházíme z ustanovení zákona č. 159/1999 Sb., ve kterém je zájezd vymezen v § 1b. Nachází se zde, jak bylo uvedeno v druhé části diplomové práce v kapitole o zákoně č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu, pozitivní, ale též negativní definice zájezdu. Zaměříme-li se blíže na případy, které splňují definici zájezdu pouze za splnění určitých podmínek, nebo ji nespĺňují vůbec, je nutné upozornit na ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 159/1999 Sb., který ze své věcné působnosti vylučuje zájezdy nebo spojené cestovní služby na dobu kratší než 24 hodin, dále jestliže nezahrnují nocleh, jejichž nabízení, prodej nebo zprostředkování není činností vykonávanou podnikatelským způsobem, anebo zakoupené osobou na základě rámcové smlouvy o pořádání pracovních cest souvisejících s její obchodní činností, podnikáním nebo povoláním. Základní podmínkou zájezdu je, aby byl uspořádán na dobu delší než 24 hodin nebo zahrnoval nocleh. Je-li cesta kratší než 24 hodin a zároveň bez noclehu, není zájezdem. Avšak jedná-li se o cestu s noclehem, i přesto, že je kratší než 24 hodin, lze ji považovat za zájezd. Děje se tak z důvodu,

⁴⁰⁹ ŠVESTKA, Jirí; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 18, 19.

⁴¹⁰ Tamtéž, s. 19.

⁴¹¹ Tamtéž, s. 19.

aby bylo zamezeno zbytečnému zatěžování podnikatelů a trh služeb cestovního ruchu nebyl nepřiměřeně přeregulován.⁴¹²

Jednodenní výlety, i přestože zahrnují dopravu autobusem, prohlídku města a plavbu lodí, nelze tedy považovat za zájezd. Je nutné opět odkázat na ustanovení § 1 odst. 2 písm. a) zákona č. 159/1999 Sb., dle kterého platí, že se tento zákon nevztahuje na zájezdy nebo spojené cestovní služby na dobu kratší než 24 hodin, jestliže nezahrnují nocleh. Obstarání takové služby tedy není zájezdem, a je potřeba ji podřadit pod příkazní smlouvu podle § 2430 občanského zákoníku, jejímž předmětem je obstarání záležitosti pro zákazníka.⁴¹³

Dále platí, že hlavní a drobná služba, která je ze svého základu součástí dopravy, ubytování, pronájmu automobilů, motocyklů nebo jiného motorového vozidla nebo jiných služeb cestovního ruchu, nemůže vést ke vzniku zájezdu.⁴¹⁴

Vrátíme-li se zpět k pracovním cestám, vycházíme primárně z ustanovení § 1 odst. 2 písm. c) zákona č. 159/1999 Sb.⁴¹⁵, jak již bylo řečeno výše ve druhé části diplomové práce. Předmětem takové rámcové smlouvy musí být zajištění pracovní cesty související s obchodní činností objednatele. Rámcová smlouva o pořádání pracovních cest by tedy měla být uzavřena s tou osobou, s jejíž obchodní činností, podnikáním nebo povoláním souvisí (např. obchodní společnost uzavře smlouvu s cestovní agenturou o pořádání pracovních cest jejích zaměstnanců).⁴¹⁶ Samotnou pracovní cestu je nutno vykládat širěji, než jak je tomu dle zákoníku práce.⁴¹⁷ Pracovní cesta je běžně vázána na pracovněprávní vztah mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, nicméně pro účely zákona č. 159/1999 Sb. postačí souvislost s obchodní činností, podnikáním nebo povoláním osoby, která rámcovou smlouvu uzavírá, aniž by musel

⁴¹² Bod 19 preambule směrnice č. 2015/2302.

⁴¹³ ŠVESTKA, Jirí; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 10.

⁴¹⁴ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2684.

⁴¹⁵ Dle § 1 odst. 2 písm. c) zákona č. 159/1999 Sb., platí, že se tento zákon „nevztahuje na zájezdy a spojené cestovní služby zakoupené osobou na základě rámcové smlouvy o pořádání pracovních cest souvisejících s její obchodní činností, podnikáním nebo povoláním.“

⁴¹⁶ Ministerstvo pro místní rozvoj. *Zájezd, spojené cestovní služby – Modelové příklady.* [online]. [Cit. dne 7. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://mmr.cz/cs/cape-dotazy/cestovni-ruch/zajezd,-spojene-cestovni-sluzby---modelove-priklad>

⁴¹⁷ § 42 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce ze dne 21. dubna 2006. In: *Sbírka zákonů* 7. 6. 2006, roč. 2006, částka 84 zní: „Pracovní cestou se rozumí časově omezené vyslání zaměstnance zaměstnavatelem k výkonu práce mimo sjednané místo výkonu práce. Zaměstnavatel může vyslat zaměstnance na dobu nezbytné potřeby na pracovní cestu jen na základě dohody s ním. Zaměstnanec na pracovní cestě koná práci podle pokynů vedoucího zaměstnance, který ho na pracovní cestu vyslal.“

existovat pracovněprávní vztah (např. u jednatelů je dostačující uzavřená smlouva o výkonu funkce).⁴¹⁸

Dle ustanovení § 2548 občanského zákoníku, který též upravuje negativní definici zájezdu, se za zájezd nepovažuje ani soubor služeb poskytnutý podnikateli za účelem jeho dalšího podnikání. Uvedené ustanovení bude dopadat především na cestovní agentury, jelikož cestovní agentury vytvářejí kombinace služeb cestovního ruchu a prodávají je cestovním kancelářím za účelem dalšího prodeje zákazníkům, a tak uvedené ustanovení § 2548 občanského zákoníku dopadne právě na ně.⁴¹⁹ Totéž platí pro soubor služeb cestovního ruchu, jehož nabídka a poskytnutí není podnikáním. Zde je nutné zmínit, že směrnice č. 2015/2302 v bodě 19 preambule hovoří o tom, že zájezdem nejsou služby nabízené nebo zprostředkované příležitostně a na neziskovém základě pouze omezenému počtu cestujících (např. cesty, které pouze několikrát ročně organizují charitativní organizace, sportovní kluby nebo školy pro své členy a nejsou nabízeny široké veřejnosti).⁴²⁰ Ustanovení však nedopadá na podnikatele, kteří soubor služeb cestovního ruchu koupí jako odměnu pro své zaměstnance nebo vybrané obchodní partnery nebo klienty.⁴²¹ Zde se bude jednat o zájezd a o smlouvu o zájezdu uzavřenou tzv. mezi B2B (*business to business* – mezi podnikateli).

Další otázkou, se kterou se lze v souvislosti s vymezením zájezdu často setkat, je, zda lze považovat za zájezd i okružní plavby či tzv. *cruises*. Bod 17 preambule směrnice č. 2015/2302 považuje tyto cesty za zcela specifickou kombinaci služeb cestovního ruchu. Definice okružní plavby není nikde stanovena. Nicméně ze směrnice vyplývá, že je nutno tyto okružní plavby, zahrnují-li nocleh, považovat za zájezd. U okružních plaveb je nutno klást důraz na skutečnost, že cílem cesty je plavba samotná, nikoliv cíl cesty, a cestující nemá možnost ovlivnit program a itinerář cesty, který je pevně dán.⁴²² Též judikatura Evropského soudního dvora se v případě *Pammer*, C-585/08⁴²³, přiklonila k tomuto názoru, kdy zájezdem

⁴¹⁸ Ministerstvo pro místní rozvoj. *Zájezd, spojené cestovní služby – Modelové příklady*. [online]. [Cit. dne 7. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://mmr.cz/cs/caste-dotazy/cestovni-ruch/zajezd,-spojene-cestovni-sluzby---modelove-priklad>

⁴¹⁹ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 24.

⁴²⁰ Tamtéž, s. 24, 25.

⁴²¹ Tamtéž, s. 24, 25.

⁴²² PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2682.

⁴²³ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010, ve věci Peter Pammer proti Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG (C-585/08) a Hotel Alpenhof GesmbH proti Oliver Heller (C-144/09). In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 7. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:62008CJ0585> ,

Citováno též z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2682 a

ve smyslu okružní plavby je plavba uskutečněná na základě smlouvy o plavbě, která za souhrnnou cenu zahrnuje vedle dopravy i ubytování a trvá déle než 24 hodin.

Dále se můžeme ptát, zda je možno považovat za určitých podmínek za zájezd i jazykové kurzy (pobyty). Zde je nutné připomenout, že zájezd vzniká určitou kombinací alespoň dvou služeb cestovního ruchu. Služby cestovního ruchu, jak uvádí § 1a zákona č. 159/1999Sb., jsou vymezeny blíže v druhé části této diplomové práce. Jazykové kurzy v zahraničí lze přitom považovat za jiné služby cestovního ruchu, neboť představují významnou část zájezdu (alespoň 25 % z celkové ceny).⁴²⁴ Jazykový kurz se tedy může stát zájezdem nebo spojenou cestovní službou za splnění podmínek zákona č. 159/1999 Sb., dojde-li ke kombinaci alespoň dvou z následujících služeb cestovního ruchu – jazykového kurzu, ubytování a dopravy.⁴²⁵ Dle bodu 17 preambule směrnice č. 2015/2302 nicméně platí, že „*ubytování za účelem bydlení, i při dlouhodobých jazykových kurzech, by se nemělo považovat za ubytování ve smyslu této směrnice.*“ Ve věci *AFS Intercultural Programs Finland ry*, C-237/97⁴²⁶, vyšel Evropský soudní dvůr z toho, že o bydlení se bude jednat v případě pobytu v délce alespoň 6 měsíců. Je-li student v rámci studentské zahraniční výměny ubytován v hostitelské zemi s cílem seznámit se s lidmi a kulturou této země zdarma v hostitelské rodině, jako kdyby byl jejím členem, nespĺňuje takové ubytování znaky služby cestovního ruchu.⁴²⁷

Judikatura Evropského soudního dvora hraje ve vymezení, jaké situace lze a jaké situace již nelze považovat za zájezd nemalou roli. Skutečnost, že v praxi vznikají spory, ve kterých není jednoznačné, zda se jedná o zájezd, je dána dynamickým vývojem služeb cestovního ruchu a technickým a společenským pokrokem. Doba, kdy se za zájezd považoval tradiční pobyt u moře či lyžařský zájezd, je již dávno překonána a můžeme tak být svědky vzniku dalších nových oblastí turismu a cestování za zvláštními účely (např. angl. *medical tourism* – cestování za zdravotními zákroky).

Ministerstvo pro místní rozvoj. *Zájezd, spojené cestovní služby – Modelové příklady*. [online]. [Cit. dne 7. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://mmr.cz/cs/caste-dotazy/cestovni-ruch/zajezd.-spojene-cestovni-sluzby---modelove-priklad>

⁴²⁴ Ministerstvo pro místní rozvoj. *Zájezd, spojené cestovní služby – Modelové příklady*. [online]. [Cit. dne 7. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://mmr.cz/cs/caste-dotazy/cestovni-ruch/zajezd.-spojene-cestovni-sluzby---modelove-priklad>

⁴²⁵ Tamtéž.

⁴²⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. února 1999, ve věci *AFS Intercultural Programs Finland ry* (C-237/97). In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [online]. [Cit. dne 8. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:61997CJ0237>. Citováno též z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2682 a

Ministerstvo pro místní rozvoj. *Zájezd, spojené cestovní služby – Modelové příklady*. [online]. [Cit. dne 7. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://mmr.cz/cs/caste-dotazy/cestovni-ruch/zajezd.-spojene-cestovni-sluzby---modelove-priklad>

⁴²⁷ Tamtéž.

3.1.1.2. Celková cena za zájezd

Dle ustanovení § 2521 občanského zákoníku platí, že zákazník se zavazuje za zájezd zaplatit celkovou cenu. Původně občanský zákoník užíval pojmu „souhrnná cena“, to se však novelou⁴²⁸ od 1. 7. 2018 změnilo. Lze se ale však domnívat, že se jedná pouze o terminologickou změnu, jelikož se k této změně nevyjadřuje ani samotná důvodová zpráva.⁴²⁹ Proto z tohoto důvodu lze „souhrnnou“ a „celkovou“ cenu považovat za synonyma. Dle ustanovení § 4a zákona č. 159/1999 Sb., platí, že *„cenou zájezdu se pro účely tohoto zákona rozumí rovněž cena zaplacená za platební prostředek vydaný cestovní kanceláří k zaplacení zájezdu (dále jen „poukaz na zájezd“). Oprávněným k plnění v případě úpadku cestovní kanceláře je držitel tohoto poukazu na zájezd.“*

Celkovou cenou bychom mohli rozumět cenu zájezdu, včetně daní, poplatků nebo jiných obdobných peněžitých plnění a veškerých případných dalších nákladů.⁴³⁰ Nemůže-li pořadatel před uzavřením smlouvy alespoň přiměřeným způsobem vyčíslit další náklady, musí uvést aspoň druh nákladů, jež zákazníkovi mohou ještě vzniknout.⁴³¹

§ 13a zákona č. 526/1990 Sb.⁴³², o cenách upravuje informování o cenách při poskytování služeb cestovní kanceláří. Dle tohoto ustanovení musí prodávající při nabídce zájezdů poskytnout spotřebiteli informaci o konečné ceně zájezdu, která má být zaplacená. Je-li informace o ceně zájezdu tvořena z více složek, uvede prodávající také aktuální cenu všech oddělených složek. Nelze-li cenu některé složky zájezdu uvést, musí v nabídce zájezdu informovat o čase a místě zpřístupnění této ceny pro spotřebitele jiným vhodným způsobem.⁴³³ Z tohoto lze tedy usuzovat, že celková cena je konečná cena zájezdu.

⁴²⁸ Zákon č. 111/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony ze dne 29. května 2018. In: *Sbírka zákonů* 15. 6. 2018, roč. 2018, částka 56.

⁴²⁹ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 15.

⁴³⁰ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol. Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2681.

⁴³¹ Tamtéž, s. 2681.

⁴³² Zákon č. 526/1990 Sb., o cenách ze dne 27. listopadu 1990. In: *Sbírka zákonů* 21. 12. 1990, roč. 1990, částka 86.

⁴³³ Tamtéž, § 13a.

3.1.2. Subjekty smlouvy o zájezdu

Strany smlouvy o zájezdu jsou označovány jako pořadatel zájezdu a zákazník. Těmito stěžejními pojmy se diplomová práce zabývala již výše, a to vzhledem k tomu, že úprava těchto pojmů je značným způsobem ovlivněna evropským právem (směrnice č. 90/314/EHS hovořila o „spotřebiteli“ a „organizátorovi“ či „prodejci“, naproti tomu směrnice č. 2015/2302 užívá pojmu „cestující“, „obchodník“ a „pořadatel“). V následujících řádcích půjde tedy o shrnutí, případně doplnění vymezení těchto pojmů.

3.1.2.1. Zákazník

Jak již bylo uvedeno výše, směrnice č. 2015/2302 neuznává pojmu „zákazník“, nicméně pracuje s pojmem „cestující“. Naopak předchozí směrnice č. 90/314/EHS užívala pojmu „spotřebitel“. Cestujícím je dle směrnice č. 2015/2302 každá osoba, která má v úmyslu uzavřít smlouvu v oblasti působnosti této směrnice nebo má právo cestovat na základě takové smlouvy.⁴³⁴ Na rozdíl od pořadatele zájezdu, není zákazník v občanském zákoníku definován.⁴³⁵ Pro výklad pojmu zákazník je tedy vypovídající ustanovení zákona č. 159/1999 Sb. (§ 4) a směrnice č. 2015/2302 (cestující). Z § 2521 občanského zákoníku bychom však mohli zákazníka vymezit jako osobu, pro kterou pořadatel obstarává zájezd – předem připravený soubor služeb cestovního ruchu. Dle ustanovení § 4 zákona č. 159/1999 Sb.⁴³⁶ platí, jak bylo řečeno výše, že se za zákazníka považuje ne jen fyzická, ale též právnická osoba, která nakupuje zájezd pro své potřeby, např. pro své zaměstnance v rámci služební cesty či za odměnu.

Hlavní smluvní strana může smlouvu o zájezdu uzavřít též ve prospěch třetí osoby (např. otec rodiny uzavře smlouvu o zájezdu též ve prospěch manželky a dětí).⁴³⁷ Tito vedlejší účastníci, kteří se stávají zákazníky v důsledku uzavření smlouvy otcem, vyjadřují svůj souhlas

⁴³⁴ Čl. 3 odst. 6 směrnice 2015/2302.

⁴³⁵ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2681.

⁴³⁶ § 4 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu zní: „Zákazníkem je osoba, která má v úmyslu uzavřít nebo uzavře s cestovní kanceláří smlouvu o zájezdu nebo spojených cestovních službách, nebo osoba, v jejíž prospěch byla některá z těchto smluv uzavřena, nebo osoba, které byla smlouva postoupena.“

⁴³⁷ ŠVESTKA, Jirí; DVORÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 12.

se smlouvou tím, že se zájezdu zúčastní, tedy konkludentně.⁴³⁸ Tito vedlejší účastníci bývají obvykle uvedeni přímo ve smlouvě o zájezdu.⁴³⁹ Co se týče uzavření smlouvy o zájezdu ve prospěch třetí osoby, je nutno vycházet z obecných ustanovení občanského zákoníku týkající se smlouvy ve prospěch třetí osoby.⁴⁴⁰ Z § 1767 odst. 1 občanského zákoníku vyplývá, že má-li podle smlouvy dlužník (pořadatel zájezdu) plnit třetí osobě (např. manželce), může věřitel (zákazník sjednávající smlouvu o zájezdu – hlavní strana smlouvy) požadovat, aby pořadatel poskytl zájezd této třetí osobě. Zda a případně kdy má osoba, v jejíž prospěch byl zájezd sjednán, přímé právo požadovat plnění po pořadateli ve smyslu § 1767 odst. 2 občanského zákoníku, se posoudí podle obsahu, povahy a účelu smlouvy.⁴⁴¹

Z čistě praktického pohledu je za zákazníka obvykle považována osoba, která se dostaví do cestovní kanceláře a fyzicky smlouvu o zájezdu podepíše.⁴⁴² Její jméno se poté objevuje na smlouvě v kolonce „zákazník“ nebo „objednatel“. ⁴⁴³ Zákazníkem jsou ale také všechny vedlejší osoby, v jejichž prospěch byla smlouva uzavřena, ať již se jedná o členy rodiny, známé, žáky a další osoby, které jsou ve smlouvě obvykle uvedeny pod označením „spolucestující“ nebo „další osoby“. ⁴⁴⁴ Zákazníkem ale také může být ten, na koho původní zákazník svou účast na zájezdu postoupil, neboť se ho z různých důvodů nemůže zúčastnit. ⁴⁴⁵ Pokud se v určitém případě za zákazníka považuje osoba, která smlouvu uzavřela, ale též osoba, v jejíž prospěch byla smlouva uzavřena, poté obě tyto osoby požívají stejných práv zákazníka vůči pořadateli a všech povinností. ⁴⁴⁶ A jak již bylo uvedeno výše, právo na uplatnění vady nemusí mít pouze ten zákazník, který smlouvu uzavřel. ⁴⁴⁷

V praxi bychom se též mohli setkat s otázkou, zda osoba, v jejíž prospěch byla smlouva uzavřena, je též povinna zaplatit cenu zájezdu. Lze říci, že taková osoba neodpovídá za úhradu ceny společně a nerozdílně se zákazníkem, který je stranou smlouvy, ani za splnění jeho

⁴³⁸ Tamtéž, s. 12.

⁴³⁹ Tamtéž, s. 12.

⁴⁴⁰ Tamtéž, s. 12.

⁴⁴¹ Tamtéž, s. 12.

⁴⁴² HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 273.

⁴⁴³ Tamtéž, s. 273.

⁴⁴⁴ Tamtéž, s. 273.

⁴⁴⁵ Tamtéž, s. 273.

⁴⁴⁶ Tamtéž, s. 273.

⁴⁴⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19.8.2010, čj. 1 As 46/2010 - 79, č. 2161/2010 Sb. Citováno z: ŠVESTKA, Jirí; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0, S. 58, HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 939 a HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 273, 274.

povinnosti neručí.⁴⁴⁸ Opačný postoj by byl v rozporu s institutem plnění „ve prospěch třetího“, kdy se v jeho jádru musí jednat o prospěch, nikoli o závazek, a rovněž se zásadou soukromého práva, že osobě, která není stranou smlouvy, nelze uložit povinnost.⁴⁴⁹ Pokud by však zákonodárce měl v úmyslu zakotvit v právní úpravě povinnost strany smlouvy odpovídat společně a nerozdílně, musel by tak zakotvit přímo v zákoně. Obdobně jak činí u postupníka dle § 2532 odst. 4 občanského zákoníku.⁴⁵⁰ Též Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí 33 Cdo 715/2017 došel k závěru, že skutečnost, že spolucestující osoby přijaly sjednané plnění, z nich nečiní smluvní stranu a nezakládá jejich povinnost uhradit cenu zájezdu.⁴⁵¹

3.1.2.2. Pořadatel

Pořadatel jako strana smlouvy o zájezdu je vymezen v ustanovení § 2523 občanského zákoníku. Dle odstavce 1 tohoto ustanovení platí, že:

„Za pořadatele se považuje ten, kdo nabízí zájezd veřejnosti nebo skupině osob podnikatelským způsobem, a to i prostřednictvím třetí osoby. Za pořadatele se považuje také podnikatel, který předává údaje o zákazníkovi dalšímu podnikateli podle zákona upravujícího některé podmínky podnikání a výkon některých činností v oblasti cestovního ruchu.“

Občanský zákoník užívá pojmu pořadatel, nikoli cestovní kancelář či cestovní agentura. Je to z toho důvodu, aby podtrhl, že pro stranu smlouvy o zájezdu není určující její forma, nýbrž její faktická činnost, a to pořádání zájezdů.⁴⁵² Směrnice č. 2015/2302 pracuje místo jednoho pojmu „pořadatel“ s pojmy jako je „pořadatel“, „prodejce“ a „obchodník“.

Pořadatel odpovídá zákazníkovi za plnění povinností ze smlouvy o zájezdu, jakož i dalších zákonných povinností, zejm. informačních.⁴⁵³ A především odpovídá zákazníkovi za správné poskytnutí zájezdu. Pořadatelem zájezdu jsou obvykle cestovní kanceláře (tour-operátoři), které jsou blíže vymezeny v § 2 zákona č. 159/1999 Sb.⁴⁵⁴ Zájezdy nejčastěji

⁴⁴⁸ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 274.

⁴⁴⁹ Tamtéž, s. 274.

⁴⁵⁰ Tamtéž, s. 274.

⁴⁵¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2018, sp. zn. 33 Cdo 715/2017, uveřejněný pod číslem 100/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 274.

⁴⁵² PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2685.

⁴⁵³ ŠVESTKA, Jirí; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 20.

⁴⁵⁴ Tamtéž, s. 20.

prodávají cestovní kanceláře, které je předem sestavují nebo je prodávají prodejci, kteří je však sami netvoří, avšak pouze přeprodávají zájezdy sestavené cestovními kanceláři.⁴⁵⁵ Samotná cestovní kancelář poté splňuje všechny definiční znaky pořadatele dle § 2523 odst. 1 občanského zákoníku, tedy nabízí zájezdy veřejnosti nebo skupině osob osobně nebo prostřednictvím třetích osob a činí tak podnikatelským způsobem, jelikož je povinně na základě koncese živnostníkem.⁴⁵⁶ Podnikatelský způsob poté souvisí s vymezením samotného podnikatele dle § 420 odst. 1 občanského zákoníku. Dle tohoto ustanovení platí, že podnikatelem je ten, „*kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, (...)*“. Lze říci, že cestovní kancelář ve smyslu § 2 zákona č. 159/1999 Sb. je podnikatelem.

Ustanovení „*podnikatel, který předává údaje o zákazníkovi dalšímu podnikateli*“ (2. věta v ustanovení § 2523 odst. 1 občanského zákoníku) respektuje definici zájezdu a skutečnost, že zájezd může být tvořen i několika smlouvami o službách cestovního ruchu, které jsou postupně uzavřeny s různými podnikateli.⁴⁵⁷ Takový podnikatel je poté pořadatelem. Předpokladem postupného uzavření smluv o jednotlivých službách, které dohromady vytvoří zájezd, je předání údajů o zákazníkovi.⁴⁵⁸

Odstavec 2 § 2523 občanského zákoníku zní:

„*Kdo zprostředkuje nebo zařídí jednotlivé služby cestovního ruchu, se považuje za pořadatele, vyvolá-li na základě zvláštních okolností u třetích osob představu, že služby cestovního ruchu poskytuje jako zájezd na vlastní odpovědnost.*“

Tento odstavec chrání dobrou víru zákazníka. Zatímco první odstavec § 2523 občanského zákoníku klade důraz na faktickou činnost spočívající v nabízení zájezdu veřejnosti podnikatelským způsobem, zde je modelové řešení založeno na fikci (*považuje se*) a zákazník je chráněn i v případech, kdy druhá smluvní strana ad hoc vyvolá v zákazníkovi dojem, „*že služby cestovního ruchu poskytuje jako zájezd na vlastní odpovědnost.*“⁴⁵⁹ Může se jednat např. o situaci, kdy se cestovní agentura zajišťující jednotlivou službu vůči zákazníkovi chová jako cestovní kancelář.⁴⁶⁰ Do této kategorie lze zařadit řadu dalších subjektů, které u třetí osoby

⁴⁵⁵ Tamtéž, s. 20.

⁴⁵⁶ Tamtéž, s. 20.

⁴⁵⁷ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2685.

⁴⁵⁸ Tamtéž, s. 2685.

⁴⁵⁹ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář. 1. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 945.

⁴⁶⁰ Tamtéž, s. 945.

vyvolají představu, že služby poskytují jako zájezd na vlastní odpovědnost a které zprostředkují nebo zařídí jednotlivé služby cestovního ruchu. Lze sem tedy zařadit jakékoliv jiné subjekty než cestovní kanceláře, např. cestovní agentury, poskytovatele jednotlivých služeb cestovního ruchu, zprostředkovatele, agenty i jakékoliv jiné subjekty (spolky, církve, školy apod.).⁴⁶¹ Za třetí osoby lze považovat fyzické či právnické osoby, které nemusí být nutně držiteli statutu zákazníka.⁴⁶²

3.1.3. Uzavření, forma a předmluvní informace smlouvy o zájezdu

3.1.3.1. Uzavření smlouvy o zájezdu

Dle ustanovení § 1b odst. 4 zákona č. 159/1999 Sb. se prodejem zájezdu rozumí okamžik uzavření smlouvy o zájezdu. Obecně platí, že ke vzniku smlouvy o zájezdu dojde v okamžiku, kdy si strany ujednají obsah smlouvy, tedy jakmile smluvní strana přijme závaznou nabídku druhé strany k uzavření smlouvy. Občanský zákoník neupravuje podrobnější pravidla kontraktačního procesu smlouvy o zájezdu, je tedy nutné vyjít z obecných ustanovení občanského zákoníku o právních jednáních a o uzavírání smluv.⁴⁶³ Při uzavírání smlouvy o zájezdu je tedy nutné mít na paměti obecná pravidla pro právní jednání (§ 545 a n. občanského zákoníku), pro účely vzniku závazku a uzavírání smluv (§ 1724 a n. občanského zákoníku), minimální smluvní náležitosti smlouvy o zájezdu a ustanovení občanského zákoníku týkající se závazků z tzv. spotřebitelských smluv (§1810 a n. občanského zákoníku), je-li smlouva uzavírána se spotřebitelem.⁴⁶⁴ Smlouva o zájezdu může být uzavřena několika způsoby, a to písemně, ústně, konkludentně, prostředky komunikace na dálku, prostřednictvím online nákupního systému či distančně.⁴⁶⁵ Zvláštní ustanovení o závazcích ze smluv uzavíraných distančním způsobem jsou zakotvena v § 1824 a n. občanského zákoníku. Stěžejní ustanovení § 1840 písm. l) občanského zákoníku stanoví, že „*ustanovení tohoto pododdílu se nepoužijí na*

⁴⁶¹ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 22.

⁴⁶² Tamtéž, s. 22.

⁴⁶³ Tamtéž, s. 14.

⁴⁶⁴ Tamtéž, s. 14.

⁴⁶⁵ Tamtéž, s. 14.

*smlouvu o zájezdu s výjimkou § 1825 a 1826a.*⁴⁶⁶ V praxi se forma smluv o zájezdu jakožto distančních smluv užívá poměrně často.⁴⁶⁷ Podává-li spotřebitel objednávku prostřednictvím některého prostředku komunikace na dálku, neprodleně podnikatel potvrdí její obdržení též prostřednictvím některého prostředku komunikace na dálku (§ 1827 odst. 1 občanského zákoníku).⁴⁶⁸ Z uvedeného lze vyvodit, že režim o smlouvách uzavíraných distančním způsobem a smlouvách uzavíraných mimo obchodní prostory se na smlouvu o zájezdu neaplikuje, vyjma zmíněných ustanovení § 1825 a § 1826a občanského zákoníku.

Samotným uzavřením smlouvy vzniká pořadateli zájezdu vůči zákazníkovi řada informačních povinností. Mezi tyto povinnosti lze zařadit např. povinnost vydat zákazníkovi potvrzení o zájezdu v textové podobě⁴⁶⁹, je-li však smlouva vyhotovena v písemné formě, nahrazuje písemná smlouva stejnopis potvrzení o zájezdu⁴⁷⁰, dále se může jednat o povinnost pořadatele vydat zákazníkovi doklad o svém pojištění pro případ úpadku nebo doklad o bankovní záruce⁴⁷¹. Podobná povinnost je zakotvena v ustanovení § 9 odst. 2 písm. a) zákona č. 159/1999 Sb., nicméně zde se doklad o pojištění záruky nebo o bankovní záruce nebo doklad o ochraně pro případ úpadku cestovní kanceláře zájemci předkládá na jeho žádost. Další povinnosti jsou zakotvené v § 2529 občanského zákoníku (např. informovat zákazníka podrobněji o všech skutečnostech, které jsou důležité vzhledem k samotnému průběhu a organizaci zájezdu (tzv. pokyny před cestou) a vyžadují-li to okolnosti, předat zákazníkovi letenku, poukaz k ubytování nebo stravování nebo jiné doklady nutné pro uskutečnění zájezdu).

3.1.3.2. Forma smlouvy o zájezdu

Jak již bylo řečeno, na rozdíl od právní úpravy předchozí cestovní smlouvy, nevyžaduje současný občanský zákoník obligatorní písemnou formu smlouvy o zájezdu. Na požadavek písemné formy cestovní smlouvy a na jeho přílišnou přepjatost upozornila již důvodová zpráva k občanskému zákoníku, kdy se tento požadavek obracel paradoxně proti samotnému

⁴⁶⁶ V § 1825 občanského zákoníku se jedná o zvláštní ustanovení o uzavírání smluv po telefonu a § 1826a občanského zákoníku obsahuje ustanovení týkající se uzavírání úplatné smlouvy za použití elektronických prostředků.

⁴⁶⁷ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 15.

⁴⁶⁸ Tamtéž, s. 15.

⁴⁶⁹ §2525 odst. 1 občanského zákoníku.

⁴⁷⁰ §2525 odst. 2 občanského zákoníku.

⁴⁷¹ § 2526 občanského zákoníku.

zákazníkovi, jelikož nedostatek formy způsobil neplatnost smlouvy.⁴⁷² Takový formální požadavek již dnes není vyžadován a nedodržení písemné smlouvy o zájezdu nemá za následek neplatnost smlouvy. Obligatoční forma smlouvy je tak překonána. Smlouva o zájezdu může být uzavřena v jakékoli formě, tedy ústně za fyzické přítomnosti stran, písemně, konkludentně, telefonicky, anebo i třeba elektronicky.

Článek 7 směrnice č. 2015/2302 vyžaduje, aby smlouvy o souborných službách pro cesty byly formulovány jasným a srozumitelným jazykem a aby byly čitelné, jsou-li písemné.

Zákon stanovuje též určitý formální požadavek u smlouvy o zájezdu, a to výše zmíněný požadavek textové podoby u potvrzení o zájezdu dle ustanovení § 2525 odst. 1 občanského zákoníku, dle kterého „*pořadatel vydá zákazníkovi při uzavření smlouvy či bezprostředně po jejím uzavření doklad o smlouvě (potvrzení o zájezdu) v textové podobě.*“ Budou-li uzavření smlouvy o zájezdu přítomny obě smluvní strany současně, je zákazník oprávněn požadovat vyhotovení smlouvy na listině.⁴⁷³ Směrnice č. 2015/2302 v čl. 7 odst. 1 hovoří o papírové podobě.

Potvrzení o zájezdu tedy dokládá uzavření smlouvy a zachycuje její obsah.⁴⁷⁴ Účelem tohoto požadavku je ochrana zákazníka.⁴⁷⁵ Dle Šípa samotná smlouva o zájezdu nemusí být uzavřena v písemné formě, avšak potvrzení o zájezdu musí být písemné vždy.⁴⁷⁶ V praxi tedy zákazník obdrží od pořadatele buď písemnou formu smlouvy o zájezdu, anebo písemné potvrzení o zájezdu.

Za určitých podmínek může písemná smlouva nahradit potvrzení o zájezdu. Byla-li smlouva uzavřena v písemné podobě a obsahuje-li všechny náležitosti stanovené pro potvrzení o zájezdu, nemusí být potvrzení vystaveno, jelikož jej nahrazuje stejnopis smlouvy.⁴⁷⁷ Bylo by neúčelné požadovat po pořadateli vydání opětovného potvrzení o zájezdu, jestliže smlouva již obsahuje veškeré nezbytné náležitosti.⁴⁷⁸

Pokud by došlo k situaci, kdy by se obsah smlouvy a potvrzení o zájezdu lišili ve svých údajích, může se zákazník dovolat toho, co je pro něj výhodnější.⁴⁷⁹ Toto pravidlo je nutné aplikovat i na rozpory mezi dalšími informacemi od pořadatele zájezdu, poskytnutými před

⁴⁷² ELIÁŠ, Karel *a kol.* *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou.* 1. vydání. Ostrava : Sagit, 2012, 1118 s. ISBN 978-80-7208-922-2. S. 918.

⁴⁷³ § 2525 odst. 3 občanského zákoníku.

⁴⁷⁴ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 14.

⁴⁷⁵ Tamtéž, s. 14.

⁴⁷⁶ Tamtéž, s. 14.

⁴⁷⁷ § 2525 odst. 2 občanského zákoníku.

⁴⁷⁸ HULMÁK, Milan *a kol.* *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014).* Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 948.

⁴⁷⁹ § 2525 odst. 4 občanského zákoníku.

odjezdem, smlouvou a katalogem.⁴⁸⁰ Analogicky lze odkázat nejen na § 2525 odst. 4 občanského zákoníku, ale též na obecné pravidlo obsažené v ustanovení § 1812 odst. 1 občanského zákoníku.⁴⁸¹

Pořadatel je dále povinen spolu s potvrzením o zájezdu vydat zákazníkovi doklad o sjednaném pojištění pro případ úpadku vystavený pojistitelem nebo doklad o bankovní záruce pro případ úpadku vystavený bankou nebo zahraniční bankou.⁴⁸²

Jedná se o požadavek vycházející z článku 17 směrnice č. 2015/2302, dle kterého mají členské státy zajistit, aby pořadatelé usazení na jejich území poskytli záruku vrácení veškerých plateb uskutečněných cestujícími nebo v jejich prospěch, nejsou-li příslušné služby poskytnuty v důsledku platební neschopnosti pořadatele. Je-li součástí smlouvy též přeprava osob, poskytnou pořadatelé záruku rovněž pro repatriaci cestujících. Není-li pořadatel usazen v určitém členském státě, ale prodává souborné služby nebo je nabízí k prodeji v některém členském státě nebo jeho činnosti směřují jiným způsobem do některého členského státu, je povinen poskytnout záruku v souladu s právními předpisy daného členského státu. Takto poskytnutá záruka musí být účinná a musí se vztahovat na důvodně předvídatelné náklady.⁴⁸³ Ochrana pro případ platební neschopnosti, jak hovoří směrnice č. 2015/2302 ve svém čl. 17 odst. 3, se musí vztahovat na cestující bez ohledu na jejich bydliště, místo odjezdu nebo místo, kde byly souborné služby prodány, a bez ohledu na členský stát, ve kterém se subjekt poskytující ochranu pro případ platební neschopnosti nachází. Směrnice č. 2015/2302 využívá pojmu platební neschopnost, tato povinnost je provedena do ustanovení § 8a a § 8b zákona č. 159/1999 Sb., kde se hovoří o úpadku. Samotný pojem úpadek je definován insolvenčním zákonem⁴⁸⁴ v § 3, nicméně proto, abychom mohli aplikovat ustanovení o pojištění záruky, fakticky postačí, pokud cestovní kancelář nesplní své povinnosti. Prohlášení úpadku insolvenčním soudem není tedy pro uplatnění pojištění záruky nezbytně nutné.⁴⁸⁵ Již v samotném potvrzení o zájezdu je pořadatel povinen uvést název a kontaktní údaje subjektu, který má poskytnout ochranu pro případ úpadku, včetně jeho adresy, aby pokud cestovní

⁴⁸⁰ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 26.

⁴⁸¹ Dle § 1812 odst. 1 občanského zákoník platí: „*Lze-li obsah smlouvy vyložit různým způsobem, použije se výklad pro spotřebitele nejvýhodnější.*“

⁴⁸² § 2526 občanského zákoníku.

⁴⁸³ Čl. 17 odst. 2 směrnice č. 2015/2302.

⁴⁸⁴ Celým názvem: Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) ze dne 30. března 2006. In: *Sbírka zákonů* 9. 5. 2006, roč. 2006, částka 62.

⁴⁸⁵ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 27.

kancelář neposkytne zájezd, z důvodu, že se dostala do úpadku, nebo nezajistí návrat zákazníka ze zájezdu, mohl zákazník uplatnit svá práva vůči pojišťovně.⁴⁸⁶

Povinnost zakotvená v článku 17 směrnice č. 2015/2302 vychází z identické povinnosti upravené v článku 7 směrnice č. 90/314/EHS, ke které existuje početná judikatura, jak již bylo uvedeno výše (např. *Blödel Pawlik C-140/97*, *Dillenkoffer* a ostatní *C-178/94*, *C-179/94*, *C-188/94*, *C-189/94* a *C-190/94* a další).⁴⁸⁷

Pojišťovna též zajistí zákaníkovi repatriaci, nebude-li mu poskytnuta. K tomu pojišťovna zajistí ubytování a stravování a to i tehdy, jestliže se neprokáže do 12 hodin, že skutečně došlo k pojistné události a repatriace nebyla zajištěna z důvodu, že se cestovní kancelář dostala do úpadku.⁴⁸⁸ Jestliže si tyto záležitosti zajistí zákazník na své náklady sám, pojišťovna mu poté proplatí peněžní plnění jen do výše, jakou by sama musela vynaložit, zajišťovala-li by ubytování a další záležitosti sama.⁴⁸⁹ Zjistí-li se následně, že k pojistné události nedošlo, je cestovní kancelář povinna, uhradit pojišťovně částku, jež vynaložila.⁴⁹⁰

3.1.3.3. Předmluvní informace

Již samotný zákon č. 159/1999 Sb. stanoví v předkontraktační fázi povinnosti pro pořadatele. Zákazník by před uzavřením smlouvy měl obdržet relevantní informace o tom, jaké služby kupuje, zda jsou zájezdem, spojenými cestovními službami, či nikoliv, jaký mají tyto služby právní režim, aby se zákazník mohl rozhodnout, zda příslušnou smlouvu uzavře či nikoli. Informace, jež mají být zákazníkovi v případě zájezdu sděleny, jsou poté uvedeny v ustanovení § 9a zákona č. 159/1999 Sb., pro spojené cestovní služby poté v § 9c. Některé informace, které sděluje prodejce zájezdu dle ustanovení § 9a odst. 2 zákona č. 159/1999 Sb., jsou identické s informacemi uvedenými v § 2527 občanského zákoníku jako hlavní náležitosti potvrzení o zájezdu.⁴⁹¹ U informací, které sděluje cestovní kancelář zákazníkovi v rámci spojených cestovních služeb, platí, že sdělí nejprve zákazníkovi, že se na něj nevztahuje žádné z práv, která se vztahují výhradně na zájezdy, že za řádné poskytnutí jednotlivých služeb cestovního ruchu odpovídá výlučně jejich poskytovatel a že se na něj vztahuje ochrana pro

⁴⁸⁶ § 2528 odst. 1 písm. i) občanského zákoníku.

⁴⁸⁷ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2688.

⁴⁸⁸ § 7 odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách v podnikání v oblasti cestovního ruchu.

⁴⁸⁹ Tamtéž.

⁴⁹⁰ Tamtéž.

⁴⁹¹ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2686.

případ úpadku cestovní kanceláře.⁴⁹² Informace mají být sděleny jasným, srozumitelným a zřetelným způsobem⁴⁹³ na předtištěných formuláři, jejichž vzory stanoví Ministerstvo pro místní rozvoj vyhláškou.^{494,495}

Poskytnutí předšmluvních informací v rámci uzavření smlouvy o zájezdu je v občanském zákoníku upraveno v ustanovení § 2524. Je tedy nezbytné rozlišovat mezi předšmluvní informační povinností a informacemi, které musí být povinně obsaženy ve smlouvě nebo v potvrzení o zájezdu dle § 2527 občanského zákoníku, byť se jejich rozsah v zásadě shoduje.⁴⁹⁶ Je možné vycházet též ze skutečnosti, že náležitosti potvrzení o zájezdu jsou navázány na předšmluvní informační povinnost dle § 2524 občanského zákoníku.⁴⁹⁷ Již preambule směrnice č. 2015/2302 v bodech 25 a 26 uvádí, že by se cestujícímu mělo dostat veškerých nutných informací, ať už prodej probíhá na dálku, v obchodních prostorech či jiným způsobem. Dle bodu 26 by poté „*klíčové informace, např. o hlavních vlastnostech cestovních služeb nebo o cenách, uváděné v inzertních materiálech, na internetových stránkách pořadatele nebo v katalogích v rámci poskytování informací před uzavřením smlouvy, měly být závazné, pokud si pořadatel nevyhradí právo tyto prvky změnit a pokud tyto změny jasným, srozumitelným a výrazným způsobem nesdělí cestujícímu ještě před uzavřením smlouvy o souborných službách pro cesty.*“

Pořadatel zájezdu má informační povinnost ke všem zákazníkům bez ohledu na státní příslušnost.⁴⁹⁸

Již odstavec 1 § 2524 občanského zákoníku odkazuje na v předešlých řádcích zmíněná ustanovení zákona č. 159/1999 Sb. Změny takto poskytnutých informací musí být sděleny zákazníkovi před tím, než učiní závaznou objednávku nebo před uzavřením smlouvy o zájezdu.

Ustanovení § 2524 odst. 2 občanského zákoníku dostalo po novele (zákon č. 374/2022 Sb.) změny, a to tak, že údaje o obsahu závazku podle § 2527 a § 2528 odst. 1 písm. b) až d) a f) občanského zákoníku, které pořadatel nebo zprostředkovatel zájezdu sdělil zákazníkovi podle odst. 1 § 2524 občanského zákoníku, se stávají obsahem smlouvy. Toto ustanovení úzce souvisí se změnou § 2531 odst. 4 občanského zákoníku, na jehož formulaci měla výše zmíněná

⁴⁹² § 9c odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb.

⁴⁹³ § 9a odst. 6 a § 9c odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

⁴⁹⁴ § 9a odst. 1 a § 9c odst. 2 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.

⁴⁹⁵ Vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 122/2018 Sb., o vzorech formulářů pro jednotlivé typy zájezdů a spojených cestovních služeb ze dne 13. června 2018. In: *Sbírka zákonů* 21. 6. 2018, roč. 2018, částka 60.

⁴⁹⁶ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2686.

⁴⁹⁷ Tamtéž, s. 2687.

⁴⁹⁸ Tamtéž, s. 2687.

novela též dopad. Tyto údaje mohou být změněny jen výslovnou dohodou smluvních stran a jejich změny musí být opět zákazníkovi sděleny jasným, srozumitelným a zřetelným způsobem před uzavřením smlouvy. Před novelou mohly být tyto údaje, tedy náležitosti zájezdu dle § 2527 a § 2528 písm. b) až d) a f) občanského zákoníku, měněny jen s výslovným souhlasem zákazníka (dle původního znění § 2531 odst. 4 občanského zákoníku), jednalo se však o nepřesnou transpozici směrnice č. 2015/2302. Změně § 2531 občanského zákoníku a jeho znění po novele provedené zákonem č. 374/2022 Sb. se blíže věnuje kapitola 3.1.6.2 Jiné změny závazku ze smlouvy o zájezdu této diplomové práce.

3. odstavec ustanovení § 2524 občanského zákoníku poté reaguje na čl. 6 odst. 2 směrnice č. 2015/2302, kdy zákazník není povinen uhradit cenu zájezdu, jestliže pořadatel či prodejce nesplní svou informační povinnost vůči cestujícímu týkající se poplatků nebo jiných nákladů, a to ještě před uzavřením smlouvy o souborných službách pro cesty. Zajímavá je v tomto ohledu i judikatura. Zákonná úprava přenáší na pořadatele zájezdu informační povinnost týkající se cestovních pasů, víz a zdravotních dokladů. Tímto zakládá současně zákazníkovi právo domáhat se náhrady škody a újmy způsobené pochybením pořadatele při plnění této povinnosti, což se projevilo i v několika soudních sporech.⁴⁹⁹ Na druhou stranu, jak bude uvedeno v jednom soudním rozhodnutí níže, se však předpokládá určitá míra obezřetnosti u průměrného spotřebitele a její nedostatek tak může vést ke vzniku podílu na náhradě škody.⁵⁰⁰ Dle rozsudku Nejvyššího soudu 25 Cdo 2496/2012⁵⁰¹ platí, že je-li nad rámec smluvních či zákonných povinností poskytnuta informace obsahově nesprávná, odpovídá za škodu tím způsobenou cestovní kancelář či agentura, jež informaci podala. Poskytnutí nesprávné informace, v tomto případě o vízové povinnosti není vadným plněním závazku ze smlouvy (tehdejší cestovní smlouvy), nýbrž odlišným případem porušení právní povinnosti, s nímž zákon odpovědnost cestovní kanceláře za počínání jiných subjektů nespojuje.⁵⁰² V daném případě byla uzavřena cestovní smlouva s osobou, jež nebyla občanem ČR, a které byla poskytnuta informace ohledně možnosti získání víza na letišti až v zájezdové destinaci. Cestovní smlouva byla uzavřena za účinnosti staré právní úpravy, ohledně informačních povinností se aplikoval zákon č. 159/1999 Sb., který však neobsahoval zákonnou povinnost pořadatele zájezdu poskytnout cizímu státnímu příslušníkovi informace o způsobu získání víza

⁴⁹⁹ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 283.

⁵⁰⁰ Tamtéž, s. 283.

⁵⁰¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 25 Cdo 2496/2012. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 283.

⁵⁰² Tamtéž.

a sama cestovní smlouva nehovořila o povinnosti pořadatele zjistit informaci o vízech. Dle Nejvyššího soudu tak „vzhledem k zákonným požadavkům na to, aby zákazník byl dostatečně informován jak před uzavřením cestovní smlouvy, tak před samotným zájezdem, lze za porušení právní povinnosti plynoucí z § 852d obč. zák. (dle předchozí právní úpravy, zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník) či § 10 odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb. vedle případu, kdy informace poskytnuta nebyla vůbec, považovat i skutečnost, že cestovní kancelář nad rámec smluvních či zákonných povinností poskytla informaci obsahově nesprávnou či mylnou.“⁵⁰³

V jiném rozsudku obdobně Nejvyšší soud konstatoval, že porušením právní povinnosti cestovní kanceláře je jak okolnost, že cestovní kancelář neposkytla zákonem vyjmenované informace zákazníkovi vůbec, tak i okolnost, že nad rámec smluvních či zákonných povinností poskytnutá informace byla obsahově nesprávná či mylná.⁵⁰⁴

Závěry Nejvyššího soudu jsou aplikovatelné i na právní úpravu smlouvy o zájezdu dle současného občanského zákoníku.

Zajímavý je však i závěr Nejvyššího soudu obsažený v rozsudku 25 Cdo 1214/2018⁵⁰⁵, dle kterého se u průměrného spotřebitele předpokládá určitá míra obezřetnosti a při jejím nedostatku má zákazník podíl na vzniku škody. Z odůvodnění Nejvyššího soudu vyplývá:

„[...] na osobu chystající se k zahraničnímu zájezdu se kladou určité požadavky ohledně míry obezřetnosti, neboť neobdrží-li (vůbec či včas) od cestovní kanceláře informaci o náležitostech cestovních dokladů, neměla by zůstat zcela nečinná. Patří totiž ke všeobecně známým skutečnostem, že do řady zemí je třeba mít vstupní vízum, případně že jsou kladeny určité požadavky na platnost cestovního pasu. Je jistě rozdíl mezi tím, kdy se klient spolehne na údaje cestovní kanceláře o podmínkách vstupu do exotických zemí, oproti situaci, kdy mu není poskytnuta relativně dostupná a víceméně všeobecně známá informace o vstupu do USA. Jinými slovy nedostatek či plná absence sdělení cestovní kanceláře nemůže vést klienta bez dalšího k závěru, že splňuje podmínky pro vstup do cizí země, jestliže je to v rozporu s obecně známými a dosažitelnými informacemi pro většinu společnosti.“

Zároveň nesmíme zapomínat na obecnou předmluvní informační povinnost zakotvenou v § 1811 občanského zákoníku, podle které je podnikatel povinen před uzavřením

⁵⁰³ Tamtéž.

⁵⁰⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2009, sp. zn. 25 Cdo 1394/2007, uveřejněný pod číslem 59/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 283.

⁵⁰⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2018, sp. zn. 25 Cdo 1214/2018. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 283.

spotřebitelské smlouvy nebo před tím, než spotřebitel učiní závaznou nabídku, sdělit svoji totožnost, popřípadě telefonní číslo nebo adresu pro doručování elektronické pošty nebo jiný kontaktní údaj, označení zboží nebo služby a popis jejich hlavních vlastností, cenu zboží nebo služby, popřípadě způsob jejího výpočtu včetně všech daní a poplatků, způsob platby a další nezbytné údaje.⁵⁰⁶ Povinnosti uvedené v § 1811 občanského zákoníku vycházejí ze směrnice č. 2011/83/EU o právech spotřebitele.^{507,508}

Lze tedy shrnout, že požadavky uvedené ve směrnici č. 2011/83/ES a směrnici č. 2015/2302⁵⁰⁹ provádí v oblasti veřejného práva zákon č. 159/1999 Sb., v oblasti soukromého práva tak činí § 1811 a § 2524 občanského zákoníku.

3.1.4. Potvrzení o zájezdu

V této podkapitole se dostáváme k otázce obsahu smlouvy o zájezdu. Před novelou provedenou zákonem č. 374/2022 Sb. občanský zákoník neobsahoval výčet povinných obsahových náležitostí smlouvy o zájezdu.⁵¹⁰ Novela však přinesla zásadní změnu ustanovení § 2524 odst. 2 občanského zákoníku, podle kterého se údaje o obsahu závazku dle § 2527 a § 2528 písm. b) až d) a f) občanského zákoníku stávají obsahem smlouvy. Novela tak vede k upřesnění obsahu smlouvy o zájezdu.

Lze tak říci, že náležitostmi smlouvy o zájezdu, resp. součástí jejího obsahu, tak jsou hlavní náležitosti potvrzení smlouvy o zájezdu uvedené v § 2527 občanského zákoníku a další náležitosti potvrzení o zájezdu v § 2528 písm. b) až d) a f) občanského zákoníku (jedná se zejména o celkovou cenu zájezdu včetně daní, poplatků nebo jiných obdobných peněžitých plnění a veškerých případných dalších nákladů, dále o způsob platby či nejnižší počet osob nutný k uskutečnění zájezdu a údaj o tom, že zákazník může odstoupit od smlouvy kdykoli před zahájením zájezdu proti zaplacení přiměřeného odstupného za předčasné ukončení závazku ze

⁵⁰⁶ § 1811 odst. 2 občanského zákoníku.

⁵⁰⁷ Celým názvem: Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 25. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0083&from=CS>

⁵⁰⁸ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 1906.

⁵⁰⁹ V této směrnici jsou požadavky na poskytnutí informací předtím, než bude cestující vázán smlouvou o souborných službách pro cesty či odpovídající smluvní nabídkou, zakotveny zejména v ustanovení čl. 5.

⁵¹⁰ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 276.

smlouvy, případně odstupného stanoveného pořadatelem v souladu se zákonem upravujícím některé podmínky podnikání a výkon některých činností v oblasti cestovního ruchu). Co do obsahu smlouvy o zájezdu, přináší tak novela zásadní změnu.

Dle Šípa se za podstatné náležitosti smlouvy o zájezdu považuje povinnost k obstarání zájezdu a k úhradě ceny zájezdu.⁵¹¹ Lze říci, že tato myšlenka vychází z hlavní formulace smlouvy o zájezdu uvedené v § 2521 odst. 1 občanského zákoníku. Změna, které ustanovení § 2524 odst. 2 občanského zákoníku dostalo po výše zmíněné novele, však upřesňuje obsah smlouvy o zájezdu důkladněji.

Podpůrně se aplikuje na potvrzení o zájezdu též § 1757 občanského zákoníku, avšak pořadatel má povinnost vydat potvrzení o zájezdu vždy, nejedná se o fakultativní možnost.⁵¹² Je nutné mít na paměti, že práva a povinnosti musí být vymezena přesně, jasně a srozumitelně, prostá od všech nejasností.⁵¹³

Smlouva o zájezdu představuje svou povahou dvoustranné právní jednání, oproti tomu potvrzení o zájezdu je jednostranným právním aktem, do jehož obsahu zákazník zvlášť nezasahuje, je mu však zaručena možnost dovolat se v případě rozporu potvrzení se smlouvou o zájezdu pro něj výhodnějších podmínek.⁵¹⁴ Potvrzení o zájezdu musí působit vůči zákazníkovi jako garance jeho smluvních práv.⁵¹⁵

Občanský zákoník dělí náležitosti potvrzení o zájezdu na hlavní (§ 2527 občanského zákoníku) a na další náležitosti (§ 2528 občanského zákoníku). Hlavní náležitosti upravují zejména předmět smlouvy, tedy podrobný popis jednotlivých služeb zájezdu.⁵¹⁶ Další náležitosti ukládají poté další povinnosti související se zájezdem.⁵¹⁷ Tato právní úprava vychází ze směrnice č. 2015/2302 z článku 5. Informace zakotvené v tomto článku jsou právě údaji obsaženými v § 2527 a § 2528 občanského zákoníku.⁵¹⁸

Účelem potvrzení o zájezdu je doložit vznik smlouvy a její obsah.⁵¹⁹ Zajišťuje však i splnění informačních povinností pořadatele vůči zákazníkovi, a je nosičem informací, které je

⁵¹¹ ŠVESTKA, Jirí; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 13.

⁵¹² Tamtéž, s. 24.

⁵¹³ Tamtéž, s. 24.

⁵¹⁴ Tamtéž, s. 24, 25.

⁵¹⁵ Tamtéž, s. 24, 25.

⁵¹⁶ Tamtéž, s. 13.

⁵¹⁷ Tamtéž, s. 13.

⁵¹⁸ Tamtéž, s. 13.

⁵¹⁹ Tamtéž, s. 24.

pořadatel povinen sdělit zákazníkovi před zájezdem.⁵²⁰ Může však obsahovat i další informace, které mají být zákazníkovi poskytnuty nejpozději 7 dní před zahájením zájezdu.⁵²¹

Ještě před vymezením náležitostí potvrzení o zájezdu, je nutné zmínit, že část obsahu smlouvy o zájezdu lze určit též odkazem na jednu stranou formulované dokumenty, může se jednat např. o obchodní podmínky, nebo katalogy či jiná jednostranná prohlášení.⁵²² Z formálního hlediska lze obchodní podmínky považovat za nepřímá smluvní ujednání, tedy takové části sjednaného obsahu závazku, které nejsou obsaženy v samotném těle smlouvy, ale na které smlouva odkazuje a jsou obsaženy v jiném dokumentu.⁵²³ Z alternativního pohledu materiálního pojetí představují obchodní podmínky standardizovaná ujednání, bez ohledu na to, zda jsou součástí podepisované smlouvy či samostatného dokumentu.⁵²⁴ Pro právní úpravu obchodních podmínek je stěžejní ustanovení § 1751 občanského zákoníku, ve kterém český zákonodárce spojuje obchodní podmínky s použitím odkazu a řeší jejich vtělení do smlouvy. Dle ustanovení § 1751 odst. 1 občanského zákoníku platí, že „*část obsahu smlouvy lze určit odkazem na obchodní podmínky, které navrhovatel připojí k nabídce nebo které jsou stranám známy.* [...]“ Dle Havlíčkové je nutné pro to, aby se obchodní podmínky staly součástí smlouvy, aby naplnila určitá kritéria při uzavírání smlouvy, která vycházejí z obecných zásad (např. zásada rovnosti, poctivosti) a jsou vtěleny v ustanoveních občanského zákoníku.⁵²⁵ Jedná se o podmínku převzetí, podmínku poctivosti a podmínku transparentnosti.⁵²⁶ Podmínka převzetí spočívá v tom, že je zákazník před uzavřením smlouvy upozorněn na existenci obchodních podmínek jako součástí smlouvy, obchodní podmínky musí vzít na vědomí, nebo mít alespoň o tomto možnost a odkaz na obchodní podmínky musí být učiněn způsobem, který nevyvolává nedorozumění.⁵²⁷ Zároveň platí, že upozornění na obchodní podmínky musí být formulováno takovým způsobem, aby si jejich zahrnutí do smlouvy všiml i průměrný zákazník, včetně osoby, jež není způsobilá číst drobný text.⁵²⁸ Vzhledem k tomu, že smlouvy v cestovním ruchu často bývají formulářovými smlouvami, budou se též aplikovat ustanovení týkající se smluv uzavíraných adhezním způsobem (§ 1798 a n. občanského zákoníku).⁵²⁹ Za smlouvy uzavírané

⁵²⁰ Tamtéž, s. 24.

⁵²¹ § 2529 odst. 1 občanského zákoníku.

⁵²² PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2687.

⁵²³ Tamtéž, s. 1805.

⁵²⁴ Tamtéž, s. 1805.

⁵²⁵ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 241.

⁵²⁶ Tamtéž, s. 241.

⁵²⁷ Tamtéž, s. 241.

⁵²⁸ Tamtéž, s. 241.

⁵²⁹ Tamtéž, s. 242.

adhezním způsobem se dle § 1798 odst. 1 občanského zákoníku považují takové smlouvy, jejichž základní podmínky byly určeny jednou ze smluvních stran nebo podle jejích pokynů, aniž slabší strana měla skutečnou příležitost obsah těchto základních podmínek ovlivnit. Doložka v takové smlouvě, která odkazuje na podmínky uvedené mimo vlastní text smlouvy, je platná, byla-li slabší strana s doložkou a jejím významem seznámena nebo prokáže-li se, že význam doložky musela znát.⁵³⁰ Je tedy nezbytné, aby zákazník vzal obchodní podmínky na vědomí, přinejmenším měl alespoň možnost tak učinit.⁵³¹ Je-li smlouva uzavírána mezi nepřítomnými, lze tak naplnit zasláním obecných podmínek před uzavřením samotné smlouvy.⁵³² Je-li uzavírána mezi přítomnými, je nutné zákazníkovi obecné podmínky vydat, v elektronickém styku dle některých odborníků⁵³³ postačí tak poskytnout dobře viditelný odkaz na webové stránky.⁵³⁴ Dle Dvořákové a Králové je však ve spotřebitelských smlouvách uzavřených prostředky elektronické komunikace nejen nutné, aby zákazník vzal všeobecné obchodní podmínky na vědomí, ale aby jej měl také k dispozici v textové podobě (§ 1827 odst. 2 občanského zákoníku). Tento požadavek však nebude pouhým odkazem na webovou stránku, u které může postupem času dojít ke změně či k úplnému zmizení, naplněn.⁵³⁵

Mezi zákazníkem a podnikatelem je jistá nerovnost v jejich postavení, která je dána tím, že podnikatel je v daném oboru profesionálem, má větší přehled a odbornou převahu než samotný zákazník.⁵³⁶ Na tomto místě je možné odkázat na § 6 odst. 1 občanského zákoníku, dle kterého je každý povinen jednat v právním styku poctivě.

K uplatnění všeobecných obchodních podmínek ve spotřebitelských smlouvách se vyjadřuje též Ústavní soud a to např. v nálezu I. ÚS 3512/11⁵³⁷, kdy se v bodě 29 a 30 nálezu uvádí následující:

„V praxi se zásada poctivosti projevuje mimo jiné tím, že text spotřebitelské smlouvy, obzvláště jedná-li se o smlouvu formulářovou, má být pro průměrného spotřebitele dostatečně

⁵³⁰ § 1799 občanského zákoníku.

⁵³¹ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 242.

⁵³² Tamtéž, s. 242.

⁵³³ TICHÝ, Luboš. *Kupní smlouva a spotřebitelská kupní smlouva, včetně odpovědnosti za vady*. Bulletin Advokacie. Odborný právní časopis české advokacie. Publikováno 18. 8. 2014. [online]. [Cit. dne 16. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <http://www.bulletin-advokacie.cz/kupni-smlouva-a-spotrebitelska-kupni-smlouva-vcetne-odpovednosti-za-vady>

⁵³⁴ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 242.

⁵³⁵ Tamtéž, s. 242.

⁵³⁶ Tamtéž, s. 242.

⁵³⁷ Celým názvem: Nález Ústavního soudu z 11. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 3512/11. In: *Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu*, roč. 2013, svazek 71, IV. díl, č. 183, s. 201.

Citováno též z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 243.

čitelný, přehledný a logicky uspořádaný. Například smluvní ujednání musí mít dostatečnou velikost písma, nesmějí být ve výrazně menší velikosti než okolní text, nesmějí být umístěna v oddílech, které vzbuzují dojem nepodstatného charakteru. Uvedená zásada poctivosti dopadá i na aplikaci všeobecných obchodních podmínek. Jak bylo uvedeno v bodě 9, i ve spotřebitelských smlouvách je možno všeobecné obchodní podmínky uplatnit, nicméně taková aplikace má nejen formální omezení, nýbrž i omezení obsahová.“

„Je třeba zdůraznit, že obchodní podmínky ve spotřebitelských smlouvách na rozdíl třeba od obchodních smluv mají sloužit především k tomu, aby nebylo nezbytné do každé smlouvy přepisovat ujednání technického a vysvětlujícího charakteru. Naopak nesmějí sloužit k tomu, aby do nich v často nepřehledné, složitě formulované a malým písmem psané formě skryl dodavatel ujednání, která jsou pro spotřebitele nevýhodná a o kterých předpokládá, že pozornosti spotřebitele nejspíše uniknou (například rozhodčí doložka nebo ujednání o smluvní pokutě). Pokud tak i přesto dodavatel učiní, nepočíná si v právním vztahu poctivě a takovému jednání nelze přiznat právní ochranu.“

Z uvedeného vyplývá, že nepoctivému jednání, kterým se poskytovatel služeb zpronevěří důvěře zákazníka, nebude poskytnuta právní ochrana.

Dalším požadavkem na obchodní podmínky je jejich transparentnost. Ta souvisí se zásadou poctivosti, ale též s jasností, srozumitelností, jednoznačností a určitostí podmínek.⁵³⁸ Jakýmsi ukazatelem srozumitelnosti obchodních podmínek je samotný spotřebitel. Porozuměl-li spotřebitel jejich obsahu, lze očekávat, že formulace obchodních podmínek bude srozumitelná.⁵³⁹

Veškeré tyto požadavky a nezbytnosti, jež jsou kladeny na obchodní podmínky, především týkající se jejich přesné formulace, jsou zakotveny i v dalších ustanoveních občanského zákoníku, než jen pouze ve výše zmíněných.

Například dle § 1753 občanského zákoníku platí, že „*ustanovení obchodních podmínek, které druhá strana nemohla rozumně očekávat, je neúčinné, nepřijala-li je tato strana výslovně.*“ To znamená, že neočekávaná ustanovení obchodních podmínek jsou účinná pouze, pokud je následně druhá smluvní strana výslovně přijme, jinak jsou neúčinná.⁵⁴⁰

Další ustanovení § 1754 občanského zákoníku hovoří o tom, že „*použijí-li strany ve smlouvě doložku upravenou v užívaných vykládacích pravidlech, má se za to, že touto doložkou*

⁵³⁸ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 243.

⁵³⁹ Tamtéž, s. 243.

⁵⁴⁰ Tamtéž, s. 243.

zamýšlely vyvolat právní účinky stanovené vykládacími pravidly, na něž se ve smlouvě odvolaly, popřípadě těmi vykládacími pravidly, která se s přihlédnutím k povaze smlouvy obvykle používají.“ Může se jednat např. o různá výkladová pravidla např. v oblasti dopravy, ubytování, stravování.⁵⁴¹

Vypovídající v tomto ohledu je též ustanovení § 1800 odst. 1 občanského zákoníku, dle kterého *„obsahuje-li smlouva uzavřená adhezním způsobem doložku, kterou lze přečíst jen se zvláštními obtížemi, nebo doložku, která je pro osobu průměrného rozumu nesrozumitelná, je tato doložka platná, nepůsobí-li slabší smluvní straně újmu nebo prokáže-li druhá strana, že slabší straně byl význam doložky dostatečně vysvětlen.“* Avšak *„obsahuje-li smlouva uzavřená adhezním způsobem doložku, která je pro slabší stranu zvláště nevýhodná, aniž je pro to rozumný důvod, zejména odchyluje-li se smlouva závažně a bez zvláštního důvodu od obvyklých podmínek ujednávaných v obdobných případech, je doložka neplatná.“*

Je nutné mít na paměti, že odchýlná ujednání ve smlouvě mají od znění obchodních podmínek přednost.⁵⁴² Je-li právo či povinnost vymezena ve smlouvě odlišně či jej obchodní podmínky vůbec neuvádí, aplikuje se vždy znění smlouvy.

3.1.4.1. Náležitosti potvrzení o zájezdu

Ustanovení § 2527 a § 2528 občanského zákoníku vymezují minimální obsahové náležitosti potvrzení o zájezdu a jsou určující i pro stanovení hlavního obsahu smlouvy. Náležitosti potvrzení o zájezdu, jak bylo řečeno výše, se dělí na hlavní a vedlejší. Tento požadavek vychází z čl. 7 odst. 2 směrnice č. 2015/2302.⁵⁴³ S dalším upřesněním určitých parametrů služeb před zahájením zájezdu počítá i § 2529 odst. 2 občanského zákoníku. Hlavní náležitosti obecně vymezují předmět smlouvy, specifikují zájezd a jeho jednotlivé služby.⁵⁴⁴ Vedlejší náležitosti, jak bylo řečeno výše, poté vymezují další práva a povinnosti spojené se zájezdem, např. možnost odstoupit od smlouvy, dojde-li k její změně, právo na informace o změně, právo požadovat náhradu škody a slevu při změně po odjezdu a další.⁵⁴⁵

⁵⁴¹ Tamtéž, s. 244.

⁵⁴² § 1751 odst. 1 věta 2. občanského zákoníku.

⁵⁴³ ŠVESTKA, Jirí; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 31.

⁵⁴⁴ Tamtéž, s. 31.

⁵⁴⁵ Tamtéž, s. 31.

Občanský zákoník ve svých ustanoveních neuvádí požadavky na kvalitu zájezdu ani jednotlivých služeb cestovního ruchu.⁵⁴⁶ Takové služby mohou být více rozvedeny ve speciálních právních předpisech (např. předpisy upravující dopravu, ubytování), nebo i v lokálních předpisech, normách, standardech používaných v cestovním ruchu.⁵⁴⁷ Lze vycházet i ze zvyklostí platných v destinaci zájezdu.⁵⁴⁸

Na tomto místě je opět třeba upozornit na ustanovení § 2524 občanského zákoníku po novele učiněné zákonem č. 374/2022 Sb., kdy se údaje o obsahu závazku dle § 2527 a § 2528 písm. b) až d) a f) občanského zákoníku, které jsou pořadatelem nebo zprostředkovatelem zákazníkovi sděleny dle § 2524 odst. 1 občanského zákoníku, stávají obsahem smlouvy.

Hlavní náležitosti potvrzení o zájezdu jsou uvedeny v § 2527 občanského zákoníku, dle kterého pořadatel v potvrzení o zájezdu uvede:

- a) *„místo určení cesty nebo pobytu, trasu a délku pobytu včetně termínů a, je-li součástí ubytování, i počet nocí,*
- b) *ujednané dopravní prostředky, jejich vlastnosti a kategorie, místa, data a časy odjezdu a příjezdu, trvání a místa zastávek a dopravní spojení, není-li přesný čas ještě stanoven, sdělí pořadatel a tam, kde je to významné, zprostředkovatel prodeje zájezdu zákazníkovi přibližný čas odjezdu a příjezdu,*
- c) *umístění, hlavní znaky a případnou turistickou kategorii, do níž je podle pravidel státu místo určení cesty nebo pobytu ubytování zařazeno,*
- d) *ujednané stravování,*
- e) *návštěvy, výlety nebo jiné služby zahrnuté v celkové ceně zájezdu,*
- f) *údaj, zda některá ze služeb cestovního ruchu bude zákazníkovi poskytována v rámci skupiny a, je-li tomu tak a je-li to možné, o přibližné velikosti skupiny, pokud to není zřejmé ze souvislosti,*
- g) *jazyk, v němž se služby cestovního ruchu poskytují, závisí-li využití těchto služeb zákazníkem na ústní komunikaci, a*
- h) *údaj, zda jsou cesta nebo pobyt obecně vhodné pro osoby s omezenou schopností pohybu, a na žádost zákazníka údaj o vhodnosti cesty nebo pobytu s ohledem na potřeby zákazníka.“*

⁵⁴⁶ Tamtéž, s. 31.

⁵⁴⁷ Tamtéž, s. 31.

⁵⁴⁸ Tamtéž, s. 31.

Ustanovení § 2528 odst. 1 občanského zákoníku, jež obsahuje další náležitosti potvrzení o zájezdu je o trochu obsáhlejší. Lze zmínit např. náležitost uvedenou v písm. d), kdy pořadatel v potvrzení o zájezdu uvede nejnižší počet osob nutný k uskutečnění zájezdu a lhůtu, během níž může pořadatel odstoupit od smlouvy dle § 2536 odst. 1 písm. a) občanského zákoníku. Vzhledem k tomu, že pořadatel před konáním zájezdu nemá možnost zjistit, kolik osob se na daný zájezd přihlásí a aby pro něho byl zájezd výnosný, umožňuje mu zákon v potvrzení o zájezdu vymezit minimální počet osob, které se musí na zájezd přihlásit, aby se mohl konat.⁵⁴⁹ Nebude-li tento počet dosažen, pořadatel má právo tento zájezd zrušit a dle § 2536 odst. 1 písm. a) občanského zákoníku odstoupit od smlouvy. Novela (zákon č. 111/2018 Sb.) zavedla minimální lhůty pro oznámení odstupňované od délky zájezdu.⁵⁵⁰

Další významnou vedlejší náležitostí potvrzení o zájezdu dle písm. e) § 2528 odst. 1 občanského zákoníku jsou obecné údaje o pasových a vízových požadavcích včetně přibližných lhůt pro vyřízení víz a údaje o zdravotních požadavcích státu určení. Znalost o pasových, vízových a zdravotních požadavcích je nezbytná pro vstup do příslušného státu a vycestování z něj.⁵⁵¹ Tato znalost má zásadní vliv na to, zda se zákazník zájezdu vůbec zúčastní či nikoli, a proto by měl mít možnost v dostatečném časovém předstihu ověřit, zda tyto požadavky splňuje.⁵⁵² Informace mají být poskytnuty jak pro země, kde je cesta realizována (případně tranzit), tak i místa pobytu.⁵⁵³ Pro poskytnutí těchto informací zákon nepředepisuje žádnou formu, lze tak učinit různými způsoby, písemně, emailem, prostřednictvím katalogu či ústním sdělením.⁵⁵⁴ Za pasový požadavek lze považovat situaci, kdy se pro vstup do určité země vyžaduje platnost cestovního pasu např. 6 měsíců po opuštění země.⁵⁵⁵ Vízem se rozumí povolení cizího státu ke vstupu, průjezdu anebo pobytu na jeho území.⁵⁵⁶ Dle evropského nařízení č. 810/2009⁵⁵⁷ se pro účely tohoto nařízení vízem rozumí oprávnění udělené členskými státy pro průjezd přes území členských států nebo předpokládaný pobyt na tomto území, který

⁵⁴⁹ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 33.

⁵⁵⁰ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2691.

⁵⁵¹ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 33.

⁵⁵² Tamtéž, s. 33.

⁵⁵³ Tamtéž, s. 33.

⁵⁵⁴ Tamtéž, s. 33.

⁵⁵⁵ Tamtéž, s. 33.

⁵⁵⁶ Tamtéž, s. 33.

⁵⁵⁷ Celým názvem: Čl. 2 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. Července 2009 o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 14. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R0810&from=CS>

nepřesáhne tři měsíce během jakéhokoli šestiměsíčního období ode dne prvního vstupu na území dotyčných členských států, nebo průjezd přes mezinárodní tranzitní prostory na letištích členských států.

Jestliže občan České republiky cestuje do státu, se kterým má Česká republika uzavřenou mezinárodní dohodu o zrušení vzájemné vízové povinnosti, vízum se při cestách do takového státu nevyžaduje. Víza do zemí s vízovou povinností vydávají zastupitelské úřady těchto zemí na území České republiky.⁵⁵⁸

Dle bodu 28 preambule směrnice č. 2015/2302 platí, že by pořadatelé měli poskytovat obecné informace o vízových požadavcích země určení. Informace o přibližných lhůtách pro vyřízení víz mohou poskytnout odkazem na úřední informace země určení.⁵⁵⁹ Zákazníci si však mohou víza zajistit sami, anebo víza zařídí cestovní kancelář.⁵⁶⁰ Pokud se cestovní kancelář zaváže splnit vízovou povinnost, odpovídá za splnění této povinnosti, stejně jako za vadně podanou informaci o pasových, vízových nebo zdravotních požadavcích.⁵⁶¹

Za zdravotní doklady lze poté považovat např. povinná očkování, osvědčení o nenakažení virem HIV, Evropský průkaz zdravotního pojištění (tzv. karta EHIC), potvrzení dočasně nahrazující kartu EHIC.⁵⁶²

Jako další náležitosti potvrzení o zájezdu dle § 2528 odst. 1 občanského zákoníku lze zmínit obchodní sídlo a adresu sídla nebo adresu bydliště pořadatele, celkovou cenu zájezdu včetně daní, poplatků nebo jiných obdobných peněžitých plnění a veškerých případných dalších nákladů, nebo, nelze-li tyto náklady přiměřeným způsobem vyčíslit před uzavřením smlouvy, uvede pořadatel druh dalších nákladů, jež mohou zákazníkovi ještě vzniknout, dále způsob platby včetně částky nebo procenta z ceny, jež mají být zaplacený jako záloha, údaj, že zákazník může kdykoli odstoupit od smlouvy před zahájením zájezdu proti zaplacení přiměřeného odstupného za předčasné ukončení závazku ze smlouvy, případně odstupného stanoveného pořadatelem v souladu se zákonem upravujícím některé podmínky podnikání a výkon některých činností v oblasti cestovního ruchu, údaj o pojištění pro případ krytí nákladů spojených s ukončením závazku ze smlouvy zákazníkem nebo nákladů na pomoc zahrnujících repatriaci v případě úrazu, nemoci nebo smrti, zvláštní požadavky zákazníka, které pořadatel

⁵⁵⁸ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 33.

⁵⁵⁹ Tamtéž, s. 34.

⁵⁶⁰ Tamtéž, s. 34.

⁵⁶¹ Tamtéž, s. 34.

⁵⁶² Tamtéž, s. 35.

přijal (jedná se o skutečnou závaznou úpravu zájezdu dle přání zákazníka⁵⁶³), název a kontaktní údaje subjektu, který má poskytnout ochranu pro případ úpadku, kontaktní údaje místního zástupce pořadatele nebo jiné služby, které zákazníkovi umožní urychleně pořadatele kontaktovat a účinně s ním komunikovat, požádat o pomoc, ocitne-li se zákazník v nesnázích, nebo vytknout vadu zájezdu. Pořadatel též uvádí údaj, že zákazník musí v souladu s § 2537 odst. 2 občanského zákoníku vytknout vadu zájezdu, dále údaje umožňující spojit se s nezletilým nebo s osobou, která za nezletilého odpovídá v místě jeho pobytu, údaje o dostupných vnitřních postupech vyřizování stížností a o způsobech alternativního řešení sporů dle jiného právního předpisu, údaj o právu zákazníka postoupit smlouvu v souladu s § 2532 občanského zákoníku, lhůtu, ve které může zákazník oznámit, že se zájezdu místo něho zúčastní jiná osoba, a též případné další podmínky, které musí účastník zájezdu splňovat, jsou-li pro určení podmínek důvody.⁵⁶⁴

Těmito případnými dalšími podmínkami mohou být zvláštní fyzické či jazykové předpoklady, licence k určité činnosti, speciální vybavení, dosažení minimálního věku.⁵⁶⁵ Může se však jednat i např. o zájezd, jež je určen ke zvláštním účelům, např. seznamovacím nebo zájezd seniorů, zájezd s rodičů s dětmi a další.⁵⁶⁶ A nebylo by zcela žádoucí a vhodné, aby se účastník zájezdu zcela vymykal z takové skupiny, neboť by to nebylo přínosné ani pro jednu stranu.⁵⁶⁷ Pokud zákazník nejpozději do odjezdu na zájezd takové podmínky nesplní nebo není schopen jejich splnění prokázat, pořadatel může účast zákazníka nepřipustit nebo jej dokonce ze zájezdu vyloučit.⁵⁶⁸ Pokud se v průběhu zájezdu ukáže, že zákazník požadované podmínky nesplňuje a byla-li by tímto ze strany zákazníka pořadateli způsobena škoda, odpovídá za tuto škodu zákazník.⁵⁶⁹

Odstavec 2 ustanovení § 2528 občanského zákoníku vychází z požadavků směrnice č. 2015/2302, podle které se vyžaduje, aby v potvrzení o zájezdu bylo uvedeno, že za řádné poskytnutí služeb cestovního ruchu odpovídá pořadatel⁵⁷⁰ (§ 2542 odst. 1 občanského zákoníku), což je hlavním znakem souborných služeb – zájezdu, a že je zákazníkovi povinen

⁵⁶³ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2691.

⁵⁶⁴ § 2528 odst. 1 písm. k), l), m), n), o), p) občanského zákoníku.

⁵⁶⁵ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 35.

⁵⁶⁶ Tamtéž, s. 35.

⁵⁶⁷ Tamtéž, s. 35.

⁵⁶⁸ Tamtéž, s. 35.

⁵⁶⁹ Tamtéž, s. 35.

⁵⁷⁰ Bod 22 preambule, čl. 7 odst. 2 písm. b) bod i), čl. 13 odst. 1 směrnice č. 2015/2302.

poskytnout pomoc v nesnázích⁵⁷¹ (§ 2541 občanského zákoníku).⁵⁷² Pomoci v nesnázích se blíže věnuje kapitola 3.1.9.2. této diplomové práce.

3.1.5. Doplnující informace o zájezdu

Nejpozději 7 dní před odjezdem na zájezd by měl zákazník disponovat všemi nezbytnými informacemi, jak vyplývá z ustanovení § 2529 odst. 1 občanského zákoníku. Toto ustanovení vychází z čl. 7 odst. 5 směrnice č. 2015/2302, dle kterého předá pořadatel s dostatečným předstihem před zahájením poskytování souborných služeb cestujícímu nezbytné stvrzenky, poukázky nebo přepravní doklady a podá mu informace o plánovaných časech odjezdu a případné lhůtě pro odbavení, jakož i o plánovaných časech zastávek, dopravních spojeních a příjezdu.⁵⁷³ V občanském zákoníku byla určena minimální 7denní lhůta, kterou lze ve smlouvě o zájezdu upravit, a to ve prospěch zákazníka, nelze ji však zkrátit na méně než 7 dnů.⁵⁷⁴ Zároveň zákazník nemůže vyžadovat poskytnutí těchto informací dříve než 7 dní před odjezdem na zájezd, ledaže se k tomuto dřívějšímu poskytnutí pořadatel zaváže ve smlouvě či ve všeobecných obchodních podmínkách.⁵⁷⁵

Tyto informace ještě více upřesňují informace uvedené ve smlouvě o zájezdu či v potvrzení o zájezdu, vymezují předmět a kvalitu plnění zájezdu a jsou vůči zákazníkovi závazné.⁵⁷⁶ Pořadatel je povinen tyto informace zákazníkovi doručit, nikoli sdělit.⁵⁷⁷ Ústní forma tedy není dostačující.⁵⁷⁸ Navíc se tak má stát vhodným způsobem, tedy takovým způsobem, který povede k včasnému doručení.⁵⁷⁹ Jsou-li ovšem tyto informace obsaženy již ve smlouvě nebo v potvrzení o zájezdu, anebo v katalogu, který zákazníkovi pořadatel předal, nemusí již tyto informace pořadatel zákazníkovi poskytovat.⁵⁸⁰

⁵⁷¹ Bod 37 preambule, čl. 7 odst. 2 písm. b) bod ii), čl. 16 směrnice č. 2015/2302.

⁵⁷² ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 35.

⁵⁷³ Tamtéž, s. 36.

⁵⁷⁴ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2691.

⁵⁷⁵ Tamtéž, s. 2691.

⁵⁷⁶ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 36.

⁵⁷⁷ Tamtéž, s. 36.

⁵⁷⁸ Tamtéž, s. 36.

⁵⁷⁹ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2691.

⁵⁸⁰ § 2529 odst. 1 občanského zákoníku.

Odstavec 2 § 2529 občanského zákoníku ještě více vymezuje, jaké informace má pořadatel v rámci údajů podle odstavce 1 zejména poskytovat. Jedná se o údaje o plánovaných časech odjezdu, popřípadě o lhůtách o odbavení, plánovaných časech zastávek, dopravním spojení a příjezdu.

V 7denní lhůtě má pořadatel zákazníkovi též předat veškeré nezbytné doklady, např. letenky, poukaz k ubytování nebo stravování a další.⁵⁸¹

Informace pořadatel poskytuje v době, kdy je již smlouva o zájezdu uzavřena. Avšak dle odstavce 4 § 2529 občanského zákoníku uzavírá-li se smlouva v době kratší než 7 dní před zahájením zájezdu, tzv. last minute zájezdy, je pořadatel povinen splnit povinnosti uvedené v předešlých odstavcích § 2529 občanského zákoníku při uzavření smlouvy.

Nesplní-li pořadatel tuto informační povinnost ani sedmý den před zahájením zájezdu, dopouští se porušení své zákonné povinnosti. Zásadní otázkou je, jaké následky jsou s tímto porušením spojeny a zda může zákazník odstoupit od smlouvy. Transpozice směrnice č. 2015/2302 ani judikatura tuto otázku neřeší uspokojivě.⁵⁸² V odpovědích na tuto otázku se setkáme i s různými názory odborníků. Jedni jsou názoru, že důvodem pro odstoupení od smlouvy zákazníkem by mělo být podstatné porušení povinností pořadatelem⁵⁸³, jiní zastávají názor, že neposkytnutí informace může i nemusí být podstatným porušením smlouvy, tedy za určitých podmínek nesplnění informační povinnosti považují za důvod k odstoupení od smlouvy.⁵⁸⁴

3.1.6. Změna ceny zájezdu a jiné změny závazku ze smlouvy o zájezdu

3.1.6.1. Změna ceny zájezdu

Občanský zákoník a směrnice č. 2015/2302 upravují několik možností, jak změnit závazkový právní vztah ze smlouvy o zájezdu. Zprv je postoupit celou smlouvu na jinou osobu v případě, kdy se původní zákazník nemůže účastnit zájezdu (čl. 9 směrnice č. 2015/2302, § 2532 občanského zákoníku), zadruhé se může jednat o změnu ceny zájezdu, kdy

⁵⁸¹ § 2529 odst. 3 občanského zákoníku.

⁵⁸² PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2692.

⁵⁸³ Tamtéž, s. 2692.

⁵⁸⁴ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 285.

se dle směrnice č. 2015/2302 rozlišuje změna ceny do 8 % celkové ceny souborných služeb (§ 2530 odst. 1 občanského zákoníku) a nad 8 % celkové ceny (čl. 10 odst. 2 směrnice č. 2015/2302, § 2531 odst. 2 občanského zákoníku).⁵⁸⁵ Zatřetí směrnice č. 2015/2302 rozlišuje tzv. nevýznamnou změnu podmínek smlouvy o souborných službách pro cesty (čl. 11 odst. 1 směrnice č. 2015/2302), a contrario k tomuto ustanovení změnu významnou dle čl. 11 odst. 2 směrnice č. 2015/2302, zakotvenou v § 2531 odst. 2 občanského zákoníku.

Změna ceny zájezdu je jednou z podstatných náležitostí smlouvy o zájezdu, resp. potvrzení o zájezdu (§ 2528 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku).⁵⁸⁶ Lze říci, že změna ceny zájezdu představuje výjimku ze zásady, že uzavřenou smlouvu nelze jednostranně měnit.⁵⁸⁷ Změna ceny zájezdu je ve směrnici č. 2015/2302 zakotvena v článku 10. Úprava změny ceny v občanském zákoníku dostala touto směrnicí značné změny.⁵⁸⁸

Již preambule směrnice č. 2015/2302 se vyjadřuje v bodě 33 k případnému zvýšení ceny za souborné služby. V tomto bodě se shrnují základní podmínky, kdy tak lze učinit. Dle tohoto je zvýšení ceny možné pouze, došlo-li ke změně nákladů na pohonné hmoty nebo na jiné zdroje energie k přepravě osob, výše daní nebo poplatků uložených třetími stranami, která se přímo nepodílí na poskytování cestovních služeb zahrnutých ve smlouvě o souborných službách pro cesty, nebo došlo-li ke změně směnných kurzů souvisejících se soubornými službami, ale pouze, pokud možnost zvýšení ceny výslovně uvádí smlouva a zároveň uvádí, že cestující má právo na slevu odpovídající snížení uvedených nákladů. Preambule uvádí i 8% hranici celkové ceny, která je-li překročena, měl by mít cestující možnost smlouvu o souborných službách pro cesty ukončit bez zaplacení storno poplatku. V zásadě totéž je poté stanoveno i v čl. 10 odst. 1 směrnice č. 2015/2302, je však nutné mít na paměti, že musí být ve smlouvě o souborných službách pro cesty navíc stanoven způsob výpočtu cenových úprav.

Ustanovení § 2530 občanského zákoníku obsahuje dva odstavce, které vymezují podmínky, za kterých smí pořadatel jednostranně změnit cenu.

Je nutné rozlišovat zvýšení ceny zájezdu do 8 % celkové ceny, jak uvádí směrnice č. 2015/2302, kdy v takovém případě smí pořadatel jednostranně zvýšit cenu zájezdu, splní-li

⁵⁸⁵ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 38.

⁵⁸⁶ Tamtéž, s. 38.

⁵⁸⁷ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2692.

⁵⁸⁸ Tamtéž, s. 2692.

předepsané podmínky. Změny ceny přesahující 8 % celkové ceny musí být provedeny odlišným postupem (čl. 10 odst. 2 směrnice č. 2015/2302, § 2531 odst. 2 občanského zákoníku).⁵⁸⁹

Aby jednostranné zvýšení ceny do 8 % celkové ceny zájezdu pořadatelem bylo platné, je nutné splnit několik podmínek:

1. pořadatel může zvýšit cenu zájezdu, jen je-li to výslovně ujednáno ve smlouvě (§ 2530 odst. 1 písm. a) občanského zákoníku),
2. recipročně k možnosti zvýšení ceny zájezdu musí být sjednáno právo zákazníka na snížení ceny zájezdu, dojde-li ke snížení v zákoně vyjmenovaných nákladů, ke kterému dojde v době mezi uzavřením smlouvy a zahájením zájezdu (§ 2530 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku).
3. ve smlouvě o zájezdu musí být stanoven přesný způsob výpočtu navýšení (§ 2530 odst. 1 písm. c) občanského zákoníku),
4. změnu ceny lze provést jen v taxativně vymezených případech uvedených v § 2530 odst. 2 občanského zákoníku a
5. zvýšení ceny zájezdu musí být zákazníkovi včas oznámeno (§ 2530a odst. 1 občanského zákoníku).⁵⁹⁰

Právo na jednostranné zvýšení ceny zájezdu pořadatelem musí být sjednáno ve smlouvě. Nezmiňuje-li se pořadatel ve smlouvě o zájezdu o tomto právu, nemůže bez souhlasu zákazníka po uzavření smlouvy zvýšit cenu zájezdu.⁵⁹¹

Aby existovalo právo pořadatele na zvýšení ceny zájezdu, musí být zákazníkovi stanoveno právo požadovat snížení ceny zájezdu v situacích uvedených v § 2530 odst. 2 občanského zákoníku.⁵⁹²

Dále je nutné ve smlouvě o zájezdu sjednat přesný způsob výpočtu zvýšení ceny. Chybí-li toto ujednání, nemůže pořadatel, i kdyby byly splněny všechny ostatní podmínky, jednostranně cenu zájezdu navýšit. Účelem tohoto ujednání je, aby si byl zákazník schopen sám vypočítat, zda ke zvýšení nebo snížení ceny skutečně došlo.⁵⁹³ Způsob výpočtu zvýšení ceny zájezdu musí být v oznámení změny jasný a srozumitelný (čl. 10 odst. 3 směrnice č. 2015/2302,

⁵⁸⁹ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 39.

⁵⁹⁰ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 286.

⁵⁹¹ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 286.

⁵⁹² Tamtéž, s. 288.

⁵⁹³ Tamtéž, s. 287.

§ 2530a odst. 1 občanského zákoníku). Aby tohoto bylo dosaženo, je žádoucí ve smlouvě uvést, jakým způsobem byla cena za dopravu kalkulována nebo při jakých kurzech a cenách byla kalkulována a jak se bude navyšovat v případě, nastanou-li situace vymezené občanským zákoníkem v § 2530 odst. 1.⁵⁹⁴

Změnu ceny může pořadatel provést pouze v taxativně vymezených případech uvedených v § 2530 odst. 2 občanského zákoníku, a to zvýší-li se:

- a) *„cena za dopravu vyplývající ze zvýšení cen pohonných hmot nebo jiných zdrojů energie,*
- b) *daně, jakákoli dodatečná obdobná peněžita plnění nebo úplaty z cestovních služeb poskytovaných podle smlouvy třetími stranami, které se přímo nepodílejí na poskytnutí zájezdu, včetně plateb spojených s dopravou, nebo*
- c) *směnný kurs české koruny použitý pro stanovení ceny zájezdu.“*

Odlisný postup platí, jak bylo řečeno výše, pro změny ceny zájezdu převyšující 8 % celkové ceny. I zde však nadále platí, že změna ceny může nastat pouze z taxativně uvedených důvodů vymezených v § 2530 odst. 2 občanského zákoníku. Zákazník má buď právo přijmout návrh pořadatele na zvýšení ceny převyšující 8 % celkové ceny, anebo může ve lhůtě určené dle smlouvy, která nesmí být kratší než 5 dnů a musí skončit před začátkem zájezdu, od smlouvy odstoupit.⁵⁹⁵ Jestliže zákazník odstoupí od smlouvy ve lhůtě, nemusí platit odstupné za předčasné ukončení závazků.⁵⁹⁶ Pokud však od smlouvy ve lhůtě neodstoupí, platí, že se změnou ceny zájezdu souhlasí a změna ceny nabude právních účinků.⁵⁹⁷

Dále je možné poukázat na ustanovení § 2530a odst. 1 občanského zákoníku, kde v poslední větě stojí, že doručí-li pořadatel oznámení o zvýšení ceny zákazníkovi později než 20. den před zahájením zájezdu, nemá zvýšení ceny právní účinky. Z ustanovení § 2530a odst. 1 občanského zákoníku, jež bylo doplněno novelou, zákonem č. 111/2018 Sb., je patrné, že určujícím momentem je doručení oznámení zákazníkovi.

Před novelou (zákon č. 111/2018 Sb.) někteří odborníci⁵⁹⁸ považovali za určující okamžik odeslání oznámení, nikoli jeho doručení zákazníkovi, tak jak je tomu dnes. V současné době musí pořadatel oznámení o zvýšení ceny dle § 2530a odst. 1 občanského zákoníku doručit

⁵⁹⁴ Tamtéž, s. 287.

⁵⁹⁵ ŠVESTKA, Jirí; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 39.

⁵⁹⁶ Tamtéž, s. 39.

⁵⁹⁷ Tamtéž, s. 39.

⁵⁹⁸ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 288.

zákazníkovi v textové podobě nejpozději 20. den před zahájením zájezdu a svým obsahem musí být jasné a srozumitelné.

Směrnice č. 2015/2302 v tomto ohledu ve svém čl. 10 odst. 3 uvádí, že cenové zvýšení je možné pouze tehdy, předá-li pořadatel cestujícímu nejpozději 20 dnů před zahájením poskytování souborných služeb na trvalém nosiči jasné a srozumitelné oznámení se zdůvodněním a výpočtem tohoto zvýšení.

I samotná směrnice č. 2015/2302 považuje za stěžejní okamžik předání oznámení na trvalém nosiči (jakýkoli nástroj, který umožňuje cestujícímu nebo obchodníkovi ukládat informace určené jemu osobně způsobem vhodným pro jejich budoucí použití po dobu přiměřenou jejich účelu, a který umožňuje reprodukci uložených informací v nezměněném stavu), proto lze považovat okamžik, kdy je zákazníkovi skutečně doručeno oznámení, za určující. Samotné odeslání oznámení je hmotněprávní podmínkou vzniku nároku pořadatele na zaplacení rozdílu v ceně zájezdu, ovšem oznámení se stává účinným až okamžikem doručení zákazníkovi (dojití do sféry vlivu adresáta).⁵⁹⁹

Původní ustanovení § 2530 odst. 3 občanského zákoníku ve znění před novelou provedenou zákonem č. 374/2022 Sb. znělo, že „*odešle-li pořadatel oznámení o zvýšení ceny zákazníkovi později než dvacátý první den před zahájením zájezdu, nemá zvýšení ceny právní účinky.*“ Toto ustanovení však bylo nepřesné, neodpovídalo výše zmíněnému ustanovení čl. 10 odst. 3 směrnice č. 2015/2302 a bylo navíc duplicitní ke zmíněné poslední větě § 2530a odst. 1 občanského zákoníku.⁶⁰⁰ Z tohoto důvodu jej novela (zákon č. 374/2022 Sb.) ruší.

Pokud by pořadatel sjednal cenovou doložku o jednostranném zvýšení ceny zájezdu, avšak z jiných důvodů a za odchylných podmínek, než je tomu v § 2530 občanského zákoníku, a jednalo by se o podmínky, které by byly pro spotřebitele méně výhodné, než jak stanoví zákonná úprava, k takovému ujednání by se nepřihlíželo.⁶⁰¹ V zásadě platí, že celá úprava smlouvy o zájezdu je kogentní ve prospěch spotřebitele.

⁵⁹⁹ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 39.

⁶⁰⁰ K části druhé. 121. bod (§ 2530 občanského zákoníku) důvodové zprávy k zákonu č. 374/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 20. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgizf6mzxgrpwi6q&rowIndex=0>

⁶⁰¹ § 2549 občanského zákoníku.

Lze tak shrnout, že ustanovení § 2530a občanského zákoníku upravuje způsob oznámení cenových úprav a následky nedodržení lhůty pro oznámení zvýšení ceny ze strany pořadatele. Pozdní oznámení změny ceny nemá právní účinky. Pořadatel musí doručit oznámení o zvýšení ceny dle § 2530 odst. 2 občanského zákoníku v textové podobě, která je zachována, jsou-li údaje poskytnuty na listině nebo na jiném trvalém nosiči dat, který umožňuje adresátovi uchovat jemu určené údaje tak, aby mohly být využívány po dobu přiměřenou jejich účelu, a který umožňuje jejich nezměněnou reprodukci. Oznámení musí být jasné a srozumitelné, musí obsahovat zdůvodnění zvýšení ceny a výpočet tohoto zvýšení.⁶⁰² V oznámení musí uvedené zvýšení ceny poté odpovídat ujednání o způsobu výpočtu cenových úprav dle § 2530 odst. 1 písm. c) občanského zákoníku. Dojde-li v době mezi uzavřením smlouvy a zahájením zájezdu ke snížení nákladů, zákazníkovi vzniká právo na snížení ceny zájezdu. Pořadatel je oprávněn odečíst si z částky vracené zákazníkovi skutečné administrativní náklady. Na žádost zákazníka je pořadatel povinen tyto náklady doložit.⁶⁰³

3.1.6.2. Jiné změny závazku ze smlouvy o zájezdu

Ustanovení § 2531 občanského zákoníku upravuje, jak bylo řečeno výše, změny ceny zájezdu převyšující 8% hranici, ale též změny závazku ze smlouvy před odjezdem na zájezd.

Toto ustanovení občanského zákoníku dostalo s účinností od 6. ledna 2023 poměrně významné změny. Před touto novelou (zákon č. 374/2022 Sb.⁶⁰⁴) § 2531 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku hovořil o tom, že pořadatel může změnit závazek ze smlouvy, jde-li o nepodstatnou změnu. Právo pořadatele učinit změnu závazku ze smlouvy se tak před novelou odlišovalo podle toho, zda jde o nepodstatnou, či o podstatnou změnu, což bylo třeba posoudit vždy *ad hoc*.⁶⁰⁵ Jak ale uvádí důvodová zpráva k zákonu č. 374/2022 Sb., pojem „nepodstatný“ navozoval dojem, že se jedná o souvislost s tzv. podstatnými a nepodstatnými náležitostmi smlouvy, kdy za podstatné náležitosti jsou považovány takové, které jsou nezbytné ke vzniku smlouvy (viz § 1732 odst. 1 občanského zákoníku).⁶⁰⁶ Okruh nepodstatných náležitostí byl

⁶⁰² § 2530a odst. 1 občanského zákoníku.

⁶⁰³ § 2530a odst. 2 občanského zákoníku.

⁶⁰⁴ Celým názvem: Zákon č. 374/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů* 7. 12. 2022, roč. 2022, částka 170.

⁶⁰⁵ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2694.

⁶⁰⁶ K části druhé. 122. a 123. bod (§ 2531 odst. 1 občanského zákoníku) důvodové zprávy k zákonu č. 374/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č.

tedy značně široký, k čemuž ale směrnice č. 2015/2302 nesměřuje.⁶⁰⁷ Zároveň by takové situace neměly být ztotožňovány s podstatnými vadami zájezdu podle § 2538 odst. 1 občanského zákoníku.⁶⁰⁸ Tato změna tak předchází libovolným jednostranným změnám závazku ze smlouvy ze strany pořadatele.⁶⁰⁹

Bod 33 preambule směrnice č. 2015/2302 hovoří o tom, že by pořadatelé mělo být umožněno, aby provedl ve smlouvě o souborných službách pro cesty jednostranné změny, ovšem cestující by měli mít právo smlouvu o souborných službách pro cesty ukončit, jestliže změny výrazným způsobem mění některou z hlavních vlastností příslušných cestovních služeb. Směrnice č. 2015/2302 tedy užívá pojmu „výrazná“, nikoli „podstatná“ změna. Dle směrnice půjde o výraznou změnu, např. dojde-li ke snížení kvality nebo hodnoty cestovních služeb.

Pojem kvalita ovšem vždy záleží na subjektivním vnímání.⁶¹⁰ V praxi se může jednat o situaci, kdy změna způsobí naprostý výpadek některé z přislíbených náležitostí, např. nebude vůbec dostupný český průvodce zájezdu nebo dojde ke změně ubytování, anebo ke změně některé z dílčích služeb v rámci určité kategorie hlavních náležitostí.⁶¹¹ Vždy je však nutné při každé dílčí změně posuzovat její podíl na ceně zájezdu.⁶¹² Například odpadne-li možnost navštívit jednu z deseti kulturních památek, avšak jedná se zrovna o památku s vysokým vstupným, může i taková změna představovat změnu významnou.⁶¹³

Bod 33 preambule směrnice č. 2015/2302 dále uvádí, že změny časů odjezdu nebo příjezdu uvedené ve smlouvě o souborných službách pro cesty by měly být považovány za významné, pokud by například cestujícímu způsobily značné nesnáze nebo další náklady, například v případě změn v přepravě nebo ubytování.

Lze tak shrnout, že novelou (zákonem č. 374/2022 Sb.) zavedené změna z „nepodstatné“ na „nevýznamnou“ změnu tak lépe odpovídá smyslu jednostranných změn ze strany pořadatele ve smlouvě o souborných službách, tak jak jsou chápány směrnicí č. 2015/2302. Novela (zákon č. 374/2022 Sb.) tak uvádí ustanovení § 2531 občanského zákoníku do většího souladu se směrnicí č. 2015/2302 po obsahové i terminologické stránce.

89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 20. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgizf6mzxgrpwi6q&rowIndex=0>

⁶⁰⁷ Tamtéž.

⁶⁰⁸ Tamtéž.

⁶⁰⁹ Tamtéž.

⁶¹⁰ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář. 2. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2694.

⁶¹¹ Tamtéž, s. 2694.

⁶¹² Tamtéž, s. 2694.

⁶¹³ Tamtéž, s. 2694.

Odstavec 1 ustanovení § 2531 občanského zákoníku obsahuje postup pořadatele při nevýznamné změně závazku, kdy tak pořadatel může učinit jednostranným oznámením, a to, pokud si toto právo vyhradil ve smlouvě, a to jde-li o nevýznamnou změnu, a oznámí-li pořadatel zákazníkovi údaje o změně v textové podobě jasným a srozumitelným způsobem.

Kvalifikovaný postup se užije pro zvýšení ceny zájezdu převyšující 8% hranici, dále v takovém případě, kdy vnější okolnosti nutí pořadatele podstatně změnit hlavní náležitosti zájezdu uvedené v § 2527 občanského zákoníku nebo nemůže-li pořadatel splnit zvláštní požadavky zákazníka, které přijal podle § 2528 odst. 1 písm. h) občanského zákoníku. Obecně bychom situace popsané v § 2531 odst. 2 občanského zákoníku po novele učiněné zákonem č. 374/2022 Sb. mohli považovat za významné změny závazku ze smlouvy o zájezdu (a contrario k ustanovení § 2531 odst. 1 občanského zákoníku). V těchto případech může zákazník návrh na změnu přijmout, anebo může odstoupit od smlouvy ve lhůtě podle smlouvy, aniž by musel hradit odstupné za předčasné ukončení zájezdu. Neodstoupí-li zákazník od smlouvy ve lhůtě, je toto považováno za domněnku souhlasu se změnou.⁶¹⁴ V takovém případě má přesto zákazník právo na přiměřenou slevu, jestliže se v důsledku oznámení změny závazku od smlouvy sníží jakost nebo náklady zájezdu.⁶¹⁵

Odstoupí-li zákazník od smlouvy dle § 2531 odst. 2 občanského zákoníku, může mu být nabídnut náhradní zájezd, dále má právo na vrácení celkové ceny zájezdu bez povinnosti platit odstupné (§ 2534 a § 2536a občanského zákoníku) a podle okolností případu také právo na náhradu škody (§ 2543 občanského zákoníku).

Spolu s předložením návrhu na změnu závazku dle odstavce 2 § 2531 občanského zákoníku oznámí pořadatel jasným, srozumitelným a zřetelným způsobem a bez zbytečného odkladu v textové podobě dopad navrhovaných změn na cenu zájezdu, lhůtu, v níž může zákazník odstoupit od smlouvy (dle čl. 11 odst. 3 písm. b) směrnice č. 2015/2302 by se mělo jednat o přiměřenou lhůtu), důsledky pro zákazníka, neodstoupí-li od smlouvy včas a údaje o případném náhradním zájezdu a jeho ceně.⁶¹⁶

Novela provedená výše zmíněným zákonem č. 374/2022 Sb. vypouští z ustanovení § 2531 občanského zákoníku odstavec 5. a mění také odstavec 4. Dle § 2531 odst. 4 občanského zákoníku po novele (zákon č. 374/2022 Sb.) tak platí, že sníží-li se v důsledku změny závazku

⁶¹⁴ § 2531 odst. 2 občanského zákoníku.

⁶¹⁵ § 2531 odst. 4 občanského zákoníku.

⁶¹⁶ § 2531 odst. 3 občanského zákoníku.

ze smlouvy o zájezdu v souladu s § 2531 odst. 2 občanského zákoníku jakost nebo náklady zájezdu, má zákazník právo na přiměřenou slevu.⁶¹⁷

Před novelou tak změny podmínek speciálně uvedených v odstavci 4 § 2531 občanského zákoníku, tedy změny podmínek zájezdu dle § 2527 a § 2528 písm. b) až d) a f) občanského zákoníku byly podmíněny výslovným souhlasem zákazníka. Toto ustanovení bylo vloženo do občanského zákoníku zákonem č. 111/2018 Sb., jednalo se však o nepřesnou transpozici čl. 6 odst. 1 věty první směrnice č. 2015/2302.⁶¹⁸ Čl. 6 odst. 1 věta první směrnice č. 2015/2302 se týká předmluvních informací, dle kterého členské státy mají zajistit, aby informace uvedené v nabídce pořadatele byly závazné a nemohly být před uzavřením smlouvy pořadatelem měněny, aniž by s tím zákazník výslovně souhlasil. § 2531 odst. 4 občanského zákoníku se však před novelou provedenou zákonem č. 374/2022 Sb. týkal smlouvy o zájezdu, a proto jej bylo třeba změnit, resp. vypustit.⁶¹⁹

3.1.7. Postoupení smlouvy

Právní úprava zájezdu umožňuje provést změnu smlouvy navrhovanou zákazníkem, a to postoupit smlouvu o zájezdu na třetí osobu dle § 2532 občanského zákoníku. Postoupení smlouvy je možné pouze na straně zákazníka, nikoli pořadatele. Vzhledem k povaze zájezdu lze postoupit vždy zájezd jako celek, nikoli jen část smlouvy či jednotlivé služby.⁶²⁰ Důvody pro postoupení mohou být různé, např., že původní zákazník přestal splňovat podmínky účasti zájezdu nebo ho k postoupení vedly jiné osobní důvody (nemoc, rodinné důvody aj.).⁶²¹ Občanský zákoník z roku 1964 umožňoval postoupit cestovní smlouvu, přestože obecný institut postoupení smlouvy neupravoval.⁶²² Současný občanský zákoník již ve svých ustanoveních (§ 1895 až § 1900) upravuje obecný institut postoupení smlouvy, ovšem ustanovení § 2532

⁶¹⁷ § 2531 odst. 4 občanského zákoníku.

⁶¹⁸ K části druhé. 124. bod (§ 2531 odst. 4 občanského zákoníku) důvodové zprávy k zákonu č. 374/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 20. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgizf6mzxgrpwi6q&rowIndex=0>

⁶¹⁹ Tamtéž.

⁶²⁰ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 46.

⁶²¹ Tamtéž, s. 43.

⁶²² Tamtéž, s. 43.

občanského zákoníku, jež upravuje postoupení smlouvy o zájezdu, je k těmto ustanovením úpravou speciální.⁶²³

Požadavek převoditelnosti celé smlouvy o zájezdu vyplývá z evropského právního předpisu, a to ze směrnice č. 2015/2302.⁶²⁴ Preambule směrnice č. 2015/2302 se v bodě 30⁶²⁵ vyjadřuje k možnosti postoupení smlouvy. V článku 9 je poté upraven převod smlouvy o souborných službách pro cesty na jiného cestujícího.

Postoupením smlouvy o zájezdu vznikají celkově tři vztahy, a to vztah mezi původním zákazníkem (postupitelem) a novým zákazníkem (postupníkem), vztah mezi novým zákazníkem (postupníkem) a pořadatelem zájezdu (postoupenou stranou) a vztah mezi původním zákazníkem (postupitelem) a pořadatelem (postoupenou stranou).⁶²⁶

Třetí osoba, na kterou může zákazník smlouvu o zájezdu postoupit, musí splňovat podmínky účasti na zájezd.⁶²⁷ Postupník se stává zákazníkem smlouvy o zájezdu, tedy osobou se všemi jejími právy, na kterou byla smlouva postoupena, a vstupuje do práv a povinností původního zákazníka.⁶²⁸ Měly by se teda na něj vztahovat veškeré slevy a akce poskytnuté původnímu zákazníkovi, pokud jejich čerpání není vázáno na zvláštní vlastnosti a dovednosti původního zákazníka.⁶²⁹

Smlouva o zájezdu se postupuje jako celek, nikoli jen pohledávky ze smlouvy vznikající.⁶³⁰ Jsou-li splněny podmínky postoupení dle § 2532 občanského zákoníku, je pořadatel povinen postoupení akceptovat.⁶³¹

Aby změna v osobě zákazníka byla vůči pořadateli účinná, je nezbytné, aby postupitel včas doručil pořadateli oznámení o postoupení smlouvy, a to v textové podobě.⁶³² Odchylně od ustanovení § 1897 občanského zákoníku se nemůže pořadatel vyjadřovat, zda postupníka schválí či nikoli s výjimkou situace, kdy by postupník nesplňoval podmínky účasti na zájezdu.

⁶²³ Tamtéž, s. 43.

⁶²⁴ Tamtéž, s. 43.

⁶²⁵ „Vzhledem k tomu, že se souborné služby často nakupují s velkým předstihem, mohou nastat nepředvídané okolnosti. Cestující by proto měl mít právo převést za určitých podmínek smlouvu o souborných službách pro cesty na jiného cestujícího. V takových situacích by měl mít pořadatel možnost získat zpět náklady, například požaduje-li subdodavatel poplatky za změnu jména cestujícího nebo za zrušení přepravního dokladu a vystavení nového.“

⁶²⁶ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 44.

⁶²⁷ § 2532 odst. 1 občanského zákoníku.

⁶²⁸ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 293.

⁶²⁹ Tamtéž, s. 293.

⁶³⁰ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2695.

⁶³¹ Tamtéž, s. 2695.

⁶³² § 2532 odst. 2 občanského zákoníku.

Oznámení je včas doručeno, stane-li se tak alespoň 7 dnů před zahájením zájezdu.⁶³³ Čl. 9 odst. 1 směrnice č. 2015/2302 hovoří o „přiměřeném předstihu“, přičemž oznámení předané nejpozději 7 dní před zahájením poskytování souborných služeb je v každém případě považováno za přiměřené.

Je-li tato lhůta promeškána, nebude změna účastníka zájezdu vůči postupiteli účinná, resp. pořadatel již nemusí postoupení smlouvy akceptovat.⁶³⁴

Kratší lhůtu lze ujednat pouze, pokud byla smlouva o zájezdu uzavřena v době kratší než 7 dnů před zahájením zájezdu.⁶³⁵

Společně s oznámením o postoupení smlouvy je postupitel povinen doručit pořadateli prohlášení postupníka, že s uzavřenou smlouvou souhlasí, a že naplňuje podmínky účasti na zájezdu.⁶³⁶ Lze tak učinit obecně (odkazem na zájezd) nebo podrobnější specifikací podmínek a vysloveným souhlasem.⁶³⁷ Pokud by pořadatel zjistil, že postupník nesplňuje podmínky účasti zájezdu, nebude tak dle některých odborných názorů změna účastníka zájezdu vůči pořadateli účinná.⁶³⁸ Obdobně by tak platilo i pro případ, kdy by v oznámení o změně zákazníka chybělo prohlášení o splnění podmínek zájezdu.⁶³⁹ Dle některých názorů by v takovém případě mohl pořadatel účast postupníka zájezdu odeprít.⁶⁴⁰ Na druhou stranu záleží na odborném posouzení pořadatele a jeho odpovědnosti, aby takovou situaci vyhodnotil a rozhodl o případné účasti postupníka na zájezdu.⁶⁴¹

Přestože zákon nestanoví podrobnější náležitosti oznámení o postoupení smlouvy, mělo by proto splňovat alespoň základní požadavky na právní jednání a obsahovat minimálně označení stran, zájezdu, osoby nabyvatele a ujednání o převodu smlouvy.⁶⁴²

Včasným oznámením změny v osobě zákazníka vstupuje postupník do právní pozice postupitele, tedy takové pozice, v jaké se nacházel postupitel ke dni účinnosti postoupení smlouvy.⁶⁴³ Jestliže pořadatel splnil svou informační povinnost již předem vůči postupiteli, nebude již muset tuto povinnost plnit znovu vůči postupníkovi.⁶⁴⁴

⁶³³ § 2532 odst. 2 občanského zákoníku.

⁶³⁴ ŠVESTKA, Jiří; DVORÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 44.

⁶³⁵ § 2532 odst. 2 občanského zákoníku.

⁶³⁶ § 2532 odst. 2 občanského zákoníku.

⁶³⁷ ŠVESTKA, Jiří; DVORÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 44.

⁶³⁸ Tamtéž, s. 44.

⁶³⁹ Tamtéž, s. 44.

⁶⁴⁰ Tamtéž, s. 44.

⁶⁴¹ Tamtéž, s. 44.

⁶⁴² Tamtéž, s. 44.

⁶⁴³ Tamtéž, s. 45.

⁶⁴⁴ Tamtéž, s. 45.

Pořadatel nebo zprostředkovatel zájezdu jsou povinni postupiteli sdělit skutečné náklady spojené s postoupením smlouvy a tyto náklady postupiteli doložit.⁶⁴⁵ Náklady nesmějí být nepřiměřené a nesmějí překročit náklady skutečně vynaložené na postoupení smlouvy.⁶⁴⁶ Náklady, které vzniknou v souvislosti se změnou zákazníka mohou být např. náklady požadované subdodavatelem za změnu jména zákazníka, zrušení přepravního dokladu a vystavení nového, vyřízení změny ubytování či náklady související se změnou pojištění.⁶⁴⁷

Dle odstavce 4 § 2532 občanského zákoníku platí, že zájmy pořadatele na řádné úhradě ceny zájezdu jsou chráněny solidární povinností postupitele a postupníka k úhradě ceny zájezdu. Postupitel a postupník jsou zavázáni společně a nerozdílně k zaplacení doplatku ceny zájezdu, totéž platí i pro jakékoli dodatečné náklady, které pořadatel v souvislosti se změnou v osobě zákazníka vzniknou.⁶⁴⁸ Obecně dle § 1898 občanského zákoníku platí, že okamžikem účinnosti postoupení smlouvy vůči postoupené straně se postupitel osvobozuje od svých povinností v rozsahu postoupení. Ovšem v případě postoupení smlouvy o zájezdu tomu tak není a postupitel zůstává společně a nerozdílně spolu s postupníkem zavázán k zaplacení doplatku ceny zájezdu a nákladů souvisejících se změnou zákazníka. Je tomu tak z důvodu ochrany pořadatele, který nemůže ovlivnit změnu v osobě zákazníka.⁶⁴⁹ Pořadatel si může vybrat, po kom bude požadovat zaplacení ceny zájezdu a případných nákladů.⁶⁵⁰

3.1.8. Odstoupení od smlouvy

Odstoupení od smlouvy je jedním z právních institutů, které zařazujeme do kategorie jiných způsobů zániku závazků než splněním. Lze totiž rozlišovat mezi zánikem závazku splněním, kdy závazek zaniká splněním dluhu či instituty nahrazujícími splnění, nebo zánikem závazku bez jeho splnění.⁶⁵¹ Též můžeme rozlišovat, zda závazek zaniká jednostranným právním jednáním, jako je např. odstoupení od smlouvy, nebo dvoustranným právním jednáním (např. narovnání).⁶⁵²

⁶⁴⁵ § 2532 odst. 3 občanského zákoníku.

⁶⁴⁶ § 2532 odst. 3 písm. a) občanského zákoníku.

⁶⁴⁷ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 44.

⁶⁴⁸ § 2532 odst. 4 občanského zákoníku.

⁶⁴⁹ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 45.

⁶⁵⁰ § 1872 občanského zákoníku.

⁶⁵¹ TINTĚRA, Tomáš; PODRAZIL, Petr; PETR, Pavel. *Základy závazkového práva.* Praha: Leges, 2016, 1. díl. 288 s. ISBN 978-80-7502-124-3. S. 136.

⁶⁵² Tamtéž, s. 136.

Občanský zákoník obsahuje v ustanoveních § 2001 až § 2005 obecnou právní úpravu odstoupení od smlouvy. Ovšem u smlouvy o zájezdu existují speciální ustanovení odstoupení od smlouvy o zájezdu před zahájením zájezdu, a to v § 2533 až § 2536a občanského zákoníku. Tato ustanovení upravují podmínky odstoupení od smlouvy zákazníkem, ale též pořadatelem, a s tím související následky. Údaj o možnosti odstoupení od smlouvy o zájezdu před zahájením zájezdu proti zaplacení přiměřeného odstupného zároveň patří, dle § 2528 odst. 1 písm. f) občanského zákoníku, mezi povinné náležitosti potvrzení o zájezdu.

Obecně platí, že odstoupením od smlouvy se závazek ruší od počátku.⁶⁵³ U smlouvy o zájezdu zaniká povinnost pořadatele poskytnout zájezd a povinnost zákazníka uhradit cenu zájezdu. Odstoupit od smlouvy lze, ujedná-li si to strany nebo stanoví-li tak zákon.⁶⁵⁴ Je tomu tak z důvodu, že odstoupení narušuje zásadu *pacta sunt servanda*⁶⁵⁵, proto je nutné toto právo sjednat (v takovém případě je odstoupení využitím sjednaného obsahu závazku) nebo je stanoveno právním předpisem (pak je využitím práva, které se stalo obsahem závazku tím, že dohodou nebyla vyloučena dispozitivní ustanovení zákona).⁶⁵⁶ Zároveň platí, že odstoupením od smlouvy zanikají v rozsahu jeho účinků práva a povinnosti stran.⁶⁵⁷ Tím nejsou dotčena práva třetích osob nabytá v dobré víře.⁶⁵⁸ Odstupující strana je povinna druhé straně odstoupení od smlouvy doručit.⁶⁵⁹ Účinky odstoupení od smlouvy nastávají až v okamžiku, kdy měl adresát možnost se s ním seznámit, tedy v okamžiku, kdy došlo odstoupení od smlouvy do dispozice adresáta.⁶⁶⁰ Co se týká formy odstoupení od smlouvy, ta v občanském zákoníku u úpravy zájezdu, ani v obecné úpravě odstoupení od smlouvy, stanovena není.⁶⁶¹ Lze tedy odstoupit od smlouvy i v jiné formě, než jakou má samotná smlouva.⁶⁶² Existují však i názory, že by odstoupení od smlouvy mělo být učiněno v písemné formě vzhledem k tomu, že se jedná o spotřebitelskou smlouvu, a to s odkazem na extenzivní výklad § 564 občanského zákoníku.⁶⁶³

⁶⁵³ § 2004 odst. 1 občanského zákoníku.

⁶⁵⁴ § 2001 občanského zákoníku.

⁶⁵⁵ „Dohody mají (musí) být dodržovány.“ Přeloženo dle: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. In: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 17. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembqhf64zrguxhayldorqv643vzn2f643foj3gc3teme>

⁶⁵⁶ RABAN, Přemysl et al. *Občanské právo hmotné. Relativní majetková práva*. Brno : Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2013, 476 s. ISBN 978-80-87713-10-5. S. 114.

⁶⁵⁷ § 2005 odst. 1 občanského zákoníku.

⁶⁵⁸ § 2005 odst. 1 občanského zákoníku.

⁶⁵⁹ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 47.

⁶⁶⁰ Tamtéž, s. 47.

⁶⁶¹ Tamtéž, s. 47.

⁶⁶² PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2696.

⁶⁶³ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 47.

Občanský zákoník nejdříve upravuje odstoupení od smlouvy zákazníkem. Zákazník může dle § 2533 odst. 1 občanského zákoníku od smlouvy odstoupit kdykoli bez uvedení důvodu, ovšem pořadatel smí odstoupit jen tehdy, jestliže byl zájezd zrušen či porušil-li zákazník svou povinnost. Právo zákazníka odstoupit kdykoli je vyváženo jeho povinností uhradit odstupné (storno poplatek).⁶⁶⁴ Jak bylo řečeno výše, zákazník může odstoupit od smlouvy před zahájením zájezdu též v případě nepřijetí návrhu změny podmínek smlouvy nebo ceny zájezdu dle § 2531 odst. 2 občanského zákoníku a dále postupem dle § 2535 občanského zákoníku, nastaly-li v místě určení nevyhnutelné a mimořádné okolnosti, které mají významný dopad na plnění zájezdu. Dle § 2543 odst. 2 občanského zákoníku platí, že odstoupí-li zákazník od smlouvy, nejsou tím dotčeny jeho nároky na náhradu škody a újmy za narušení dovolené.

Přadatel může dle § 2533 odst. 1 občanského zákoníku odstoupit od smlouvy pouze tehdy byl-li zájezd zrušen, anebo porušil-li zákazník svou povinnost. V právní úpravě zájezdu se setkáme s dvěma důvody zrušení zájezdu, a to brání-li v plnění závazku nevyhnutelné a mimořádné okolnosti (§ 2536 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku) a není-li dosaženo minimální počet účastníků (§ 2536 odst. 1 písm. a) občanského zákoníku). Co se týká porušení povinnosti zákazníkem, může se jednat o situaci, kdy zákazník neuhradí cenu zájezdu nebo její doplatek, a to ani přes výzvu, nebo se nedostaví k odjezdu na stanovené místo a ve stanoveném termínu, či nerespektuje pokyny průvodce, dopravce nebo jiné pověřené osoby i přes napomenutí.⁶⁶⁵

Po novele občanského zákoníku účinné od 1. 7. 2018 nalezneme v občanském zákoníku ustanovení týkající se odstupného, které hraří zákazník, a náhradu škody, ke které je povinen pořadatel.⁶⁶⁶ Nárok na náhradní zájezd byl vypuštěn, setkáme se s ním ovšem fakultativně v § 2531 odst. 3 v souvislosti s jinou změnou závazku ze smlouvy.⁶⁶⁷

U odstupného dle odstavce 2 § 2533 občanského zákoníku je třeba rozlišovat, zda bylo odstupné ujednáno ve smlouvě, či nikoli. Právní úprava odstupného u smlouvy o zájezdu je speciální úpravou odstupného zakotveného v § 1992 občanského zákoníku, dle kterého právo na jeho zaplacení vzniká, když si jej strany ujednají.⁶⁶⁸ U odstupného týkající se smlouvy o zájezdu se ovšem předpokládá i situace, kdy odstupné není výslovně sjednáno ve smlouvě.⁶⁶⁹

⁶⁶⁴ Tamtéž, s. 46.

⁶⁶⁵ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 303.

⁶⁶⁶ ŠVESTKA, Jirí; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 47.

⁶⁶⁷ Tamtéž, s. 47.

⁶⁶⁸ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2697.

⁶⁶⁹ Tamtéž, s. 2697.

Určujícím prvkem odstupného, jež bylo sjednáno, je jeho přiměřenost, která se odvíjí od doby mezi okamžikem odstoupení od smlouvy a okamžikem zahájení zájezdu s ohledem na očekávané úspory nákladů a na příjmy z náhradního využití služeb cestovního ruchu.⁶⁷⁰ Výše odstupného v případě, kdy není sjednáno, odpovídá ceně zájezdu snížené o úspory nákladů a o příjmy z náhradního využití služeb cestovního ruchu.⁶⁷¹

Zákazník má též právo na zdůvodnění výše odstupného, jestliže o to požádá.⁶⁷²

Od 1. 7. 2018 má zákazník možnost odstoupit od smlouvy po zahájení zájezdu bez nutnosti zaplacení odstupného, a to dle § 2537 odst. 4 občanského zákoníku, jedná-li se o podstatnou vadu zájezdu.

Ustanovení § 2534, jež bylo do občanského zákoníku vloženo novelou, zákonem č. 111/2018 Sb., stanoví povinnost pořadatele vrátit bez zbytečného odkladu, nejpozději do 14 dnů po ukončení závazku ze smlouvy, veškeré platby uhrazené zákazníkem nebo v jeho prospěch, odstoupil-li zákazník od smlouvy dle § 2531 odst. 2 občanského zákoníku, to znamená v situaci, kdy se zvýšila cena zájezdu o více než 8 %, anebo došlo k podstatné změně některé z hlavních náležitostí zájezdu uvedených v § 2527 občanského zákoníku nebo nemůže-li pořadatel změnit zvláštní požadavky zákazníka, které přijal dle § 2528 odst. 1 písm. h) občanského zákoníku. Zda bude pořadatel povinen k náhradě škody, se posoudí přiměřeně aplikací uvedených ustanovení týkajících se náhrady škody, jež jsou speciální právní úpravou náhrady škody z porušení smlouvy o zájezdu (§ 2542 až § 2544a občanského zákoníku).⁶⁷³ Přiměřeně se však aplikuje i ustanovení § 2918 občanského zákoníku (poměrné snížení náhrady škody při spoluzavinění poškozeného) a § 2913 odst. 2 občanského zákoníku (vyloučení náhrady škody z důvodu mimořádné nepředvídatelné a nepřekonatelné překážky - vyšší moci).

Existují situace, kdy zákazníkovi nevzniká povinnost v případě odstoupení od smlouvy hradit odstupné. Jedná se o situaci uvedenou v § 2531 odst. 2 občanského zákoníku, ale též se tak stane v případě, vyskytnou-li se před zahájením zájezdu nevyhnutelné a mimořádné okolnosti. Takové okolnosti navíc musí nastat v místě určení cesty nebo pobytu nebo jeho bezprostředním okolí a mít významný dopad na poskytování zájezdu nebo na přepravu osob do místa určení cesty nebo pobytu.⁶⁷⁴ Nevyhnutelné a mimořádné okolnosti lze označit za případy

⁶⁷⁰ § 2533 odst. 2 občanského zákoníku.

⁶⁷¹ § 2533 odst. 2 občanského zákoníku.

⁶⁷² § 2533 odst. 2 občanského zákoníku.

⁶⁷³ ŠVESTKA, Jirí; DVORÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 49.

⁶⁷⁴ § 2535 občanského zákoníku.

vis maior, tj. vyšší moc.⁶⁷⁵ Pořadatel v zásadě odpovídá za to, co spadá do jeho sféry vlivu (např. výběr subdodavatelů, destinace, dopravních prostředků a další).⁶⁷⁶ Průběh zájezdu ovšem může být narušen vnějšími událostmi, které nelze rozumně přičítat k tíži pořadatele.⁶⁷⁷ Dle preambule směrnice č. 2015/2302 a jejího bodu 31 se za nevyhnutelné a mimořádné okolnosti považuje „např. válečný konflikt, jiné závažné bezpečnostní problémy jako je terorismus, významná rizika pro lidské zdraví, například výskyt ohniska závažného onemocnění v cestovní destinaci, nebo přírodní katastrofy, jako například záplavy, zemětřesení či povětrnostní podmínky, jež znemožňují bezpečně se dopravit do místa určení, jak bylo dohodnuto ve smlouvě.“

V případě odstoupení od smlouvy zákazníkem z důvodu mimořádné okolnosti je pořadatel povinen vrátit zákazníkovi veškeré uhrazené platby za zájezd, nemá však právo na náhradu škody.⁶⁷⁸

Důvodová zpráva k zákonu č. 111/2018 Sb. uvádí k ustanovení § 2535 občanského zákoníku v bodě 36 příklad s leteckým zájezdem spojeným s prohlídkou muzeí. Dojde-li k teroristickému útoku v destinaci, kam letecký zájezd směřuje a v důsledku toho k uzavření letiště a muzeí, má zákazník právo odstoupit od smlouvy, má právo na vrácení veškerých plateb a v takovém případě neplatí odstupné.⁶⁷⁹ Dojde-li k teroristickému útoku v destinaci, kam letecký zájezd směřuje a nezpůsobí-li uzavření letiště ani muzeí, má zákazník právo odstoupit od smlouvy, nemá však právo na vrácení ceny zájezdu a platí odstupné.⁶⁸⁰ Koukneme-li se však do čl. 12 odst. 2 směrnice č. 2015/2302 má mít cestující právo ukončit smlouvu v případě nevyhnutelných a mimořádných okolností, které mají výrazný dopad na poskytování souborných služeb nebo na přepravu osob do destinace, a to bez nutnosti zaplacení storno poplatku. Též ustanovení § 2535 občanského zákoníku výslovně uvádí spojení „*bez zaplacení odstupného*“. Později v této diplomové práci bude popsáno, jak významnou roli toto ustanovení v době koronavirové pandemie sehrálo.

⁶⁷⁵ ŠVESTKA, Jiří; DVORÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 76.

⁶⁷⁶ Tamtéž, s. 76, 77.

⁶⁷⁷ Tamtéž, s. 77.

⁶⁷⁸ § 2535 in fine občanského zákoníku.

⁶⁷⁹ K části čtvrté. K bodu 36 (§ 2534 – § 2536 občanského zákoníku) důvodová zpráva k zákonu č. 111/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. [online]. [Cit. dne 17. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqge4f6mjrgfpwi6q&groupIndex=0&rowIndex=0>

⁶⁸⁰ Tamtéž.

Jak bylo řečeno výše, pořadatel může odstoupit od smlouvy, jestliže byl zájezd zrušen nebo zákazník porušil svou povinnost.⁶⁸¹ Ustanovení § 2536 občanského zákoníku poté upřesňuje dva případy, kdy pořadatel může odstoupit od smlouvy, a to pro zrušení zájezdu z důvodu nedosažení minimálního počtu zákazníků, jímž bylo uspořádání zájezdu podmíněno, a pro zrušení zájezdu z důvodu nevyhnutelných a mimořádných okolností. Nejnižší počet osob nutný k uskutečnění zájezdu a lhůta, během níž může pořadatel odstoupit od smlouvy, musí být uvedeny v potvrzení o zájezdu.⁶⁸² Pořadatel může v zásadě zrušit zájezd kdykoli, zákon pouze více rozvádí tyto dva případy.⁶⁸³

Ke zrušení zájezdu může dojít i neformálně.⁶⁸⁴ Teprve až odstoupení od smlouvy, které je právním jednáním, ruší smlouvu od počátku a v rozsahu odstoupení zanikají práva a povinnosti stran.⁶⁸⁵

Novelou č. 111/2018 Sb., v souladu se směrnicí č. 2015/2302 (čl. 12 odst. 3 písm. a)), byly do odstavce 1 písm. a) § 2536 občanského zákoníku vloženy lhůty, do kdy má pořadatel oznámit zákazníkovi zrušení zájezdu z důvodu nedosažení minimálního počtu zákazníků.⁶⁸⁶ Délka lhůt se odvíjí od počtu dnů, kolik měla cesta trvat. Pořadatel může odstoupit od smlouvy i po uplynutí těchto lhůt, avšak vystavuje se povinnosti nahradit vzniklou škodu.⁶⁸⁷ V případě zrušení zájezdu z důvodu nevyhnutelných a mimořádných okolností, musí pořadatel oznámit zákazníkovi zrušení zájezdu bez zbytečného odkladu před zahájením zájezdu.⁶⁸⁸

V obou případech uvedených v § 2536 občanského zákoníku, kdy pořadatel může odstoupit od smlouvy, vrací pořadatel zákazníkovi veškeré uhrazené platby za zájezd, není však povinen zákazníkovi nahradit škodu.⁶⁸⁹

Obdobně jako ustanovení § 2534 občanského zákoníku, tak i § 2536a občanského zákoníku upravuje vrácení plateb, kdy pořadatel při odstoupení od smlouvy vrátí bez zbytečného odkladu, nejpozději do 14 dnů po ukončení závazku ze smlouvy, veškeré platby uhrazené zákazníkem nebo v jeho prospěch za zájezd. Před novelou provedenou zákonem č. 374/2022 Sb. § 2534 občanského zákoníku uváděl lhůtu 14 dnů od odstoupení od smlouvy,

⁶⁸¹ § 2533 odst. 1 občanského zákoníku.

⁶⁸² § 2528 odst. 1 písm. d) občanského zákoníku.

⁶⁸³ ŠVESTKA, Jirí; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 50.

⁶⁸⁴ Tamtéž, s. 50.

⁶⁸⁵ Tamtéž, s. 50.

⁶⁸⁶ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2699.

⁶⁸⁷ ŠVESTKA, Jirí; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 50.

⁶⁸⁸ § 2536 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku.

⁶⁸⁹ § 2536 odst. 2 občanského zákoníku.

nicméně novela toto právě mění a uvádí lhůtu v § 2534 občanského zákoníku do souladu s pojmoslovím v ustanovení § 2536a občanského zákoníku, tedy 14 dnů po ukončení závazku ze smlouvy.⁶⁹⁰

V případech, kdy podle zákona vzniká právo na odstupné za předčasné ukončení závazku ze smlouvy, je pořadatel oprávněn odstupné od vrácené částky odečíst.⁶⁹¹ Veškerými platbami se má na mysli ne jen cena zájezdu, ale i další platby, např. příplatky za vyšší standard.⁶⁹² Pořadatel vrací platby, které uhradil zákazník, ale i ty, které uhradila třetí osoba v jeho prospěch (např. zakoupení zájezdu pro rodinného příslušníka).⁶⁹³

Lhůta pro vrácení plateb činí nejvýše 14 dnů po ukončení závazku. Za den ukončení závazku se považuje den, kdy odstoupení od smlouvy došlo do sféry dispozice druhé strany, tedy jí bylo doručeno.⁶⁹⁴

Dle ustanovení § 2543 odst. 2 občanského zákoníku platí, že odstoupí-li zákazník od smlouvy nebo uplatní právo z vady zájezdu, není tím dotčeno jeho právo na náhrady podle odst. 1 téhož ustanovení. To ustanovení znovu připomíná, že odstoupení od smlouvy o zájezdu zákazníkem ani uplatnění práv z vad nevylučuje jeho právo na náhradu škody a újmu za narušení zájezdu (viz kapitola 3.1.10.3. Ztráta radosti z dovolené této diplomové práce).

3.1.9. Vady zájezdu

Pořadatel zájezdu je povinen poskytnout zákazníkovi zájezd za podmínek uvedených ve smlouvě a v kvalitě a rozsahu ve smlouvě ujednaném. Jestliže pořadatel nesplní tuto svou základní povinnost, spojuje s tímto jednáním občanský zákoník právní mechanismy ochrany zákazníka.⁶⁹⁵ Neodpovídá-li plnění zájezdu tomu, co bylo ujednáno ve smlouvě, je zájezd vadný. Slovy § 2537 odst. 1 občanského zákoníku „*Zájezd má vadu, není-li některá ze služeb cestovního ruchu zahrnutých do zájezdu poskytována v souladu se smlouvou.*“

⁶⁹⁰ K části druhé. 125. bod (§ 2534 občanského zákoníku) důvodové zprávy k zákonu č. 374/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 20. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgizf6mzxgrpwi6q&rowIndex=0>

⁶⁹¹ § 2536a občanského zákoníku.

⁶⁹² ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 51.

⁶⁹³ Tamtéž, s. 51.

⁶⁹⁴ Tamtéž, s. 52.

⁶⁹⁵ Tamtéž, s. 52.

Právní úprava vad zájezdu je v občanském zákoníku zakotvena v ustanovení § 2537 až § 2540 a je speciální úpravou k obecné úpravě vadného plnění v občanském zákoníku (§ 1914 a n.).

Podkladem pro tuto úpravu jsou ustanovení ve směrnici č. 2015/2302, jež v článku 13 stanoví pravidla pro vady zájezdu, která jsou v českém právním řádě zakotvena v ustanoveních v § 2537 až § 2540 občanského zákoníku.⁶⁹⁶ V článku 14 jsou poté pravidla pro náhradu škody, která jsou v občanském zákoníku zakotvena v ustanoveních § 2542 až § 2544a.⁶⁹⁷ Pro směrnici je určující odpovědnost pořadatele za poskytování cestovních služeb zahrnutých ve smlouvě o souborných službách pro cesty, a to bez ohledu na to, zda pořadatel poskytuje služby sám nebo prostřednictvím jiných poskytovatelů cestovních služeb. V praxi neplní pořadatel své povinnosti sám, nýbrž právě prostřednictvím dalších osob, ať již se jedná o dodavatele, zaměstnance, zprostředkovatele a další. Nicméně vzhledem k tomu, že je to právě pořadatel, jež se zavázal poskytnout zákazníkovi zájezd řádně, bude i pouze on nést nepříznivé následky za neplnění svých povinností těmito dalšími osobami. Tato odpovědnost pořadatele vůči zákazníkovi za splnění povinností ze smlouvy o zájezdu je vyjádřena v § 2542 odst. 1 občanského zákoníku. A v souladu s § 2549 občanského zákoníku nelze tuto povinnost vyloučit ani dohodou, resp. by se k takovému ujednání nepřihlíželo.

Již z výše citovaného ustanovení § 2537 odst. 1 občanského zákoníku vyplývá, co se rozumí vadou zájezdu. Vada zájezdu představuje rozpor se smlouvou, kvůli kterému není některá ze služeb cestovního ruchu poskytována tak, jak bylo ujednáno. Rozpor se smlouvou je třeba vykládat extenzivněji a může se jednat též o rozpor s ustanoveními uvedenými ve všeobecných obchodních podmínkách či v potvrzení o zájezdu, v katalogu, v předmluvních informacích (byť jsou poskytovány před uzavřením smlouvy, dle bodu 26 preambule a článku 6 směrnice č. 2015/2302 jsou však závazné) nebo v informacích poskytnutých před odjezdem na zájezd, ačkoliv jsou poskytovány po uzavření smlouvy.⁶⁹⁸

Obecně lze vady dělit do dvou kategorií, a to na vady podstatné a nepodstatné. Koukneme-li se však na právní úpravu zájezdu do občanského zákoníku, podstatné vady zájezdu definovány nejsou.

Kdy se jedná o podstatnou či nepodstatnou vadu občanský zákoník přímo neuvádí. Jistým vodítkem však může být ustanovení § 2002 odst. 1 občanského zákoníku, které uvádí

⁶⁹⁶ Tamtéž, s. 52, 53.

⁶⁹⁷ Tamtéž, s. 53.

⁶⁹⁸ Tamtéž, s. 53.

porušení smlouvy podstatným či nepodstatným způsobem.⁶⁹⁹ Aplikujeme-li toto na zájezd, může se o podstatnou vadu jednat tehdy, když by zákazník již při uzavírání smlouvy vnímal porušení základního účelu zájezdu či jeho hlavních parametrů.⁷⁰⁰ Směrnice č. 2015/2302 v čl. 13 odst. 5 uvádí situaci, kdy nelze poskytnout podstatnou část cestovních služeb v souladu se smlouvou.⁷⁰¹ Oproti tomu v odst. 6 téhož článku se hovoří o vadách, které významně ovlivňují poskytování souborných služeb. Občanský zákoník však obě tyto situace řadí do kategorie podstatných vad. Tato transpoziční nepřesnost má poté za následek, že právo zákazníka odstoupit od smlouvy je spojeno s každou podstatnou vadou a to i právě vadou, která se netýká podstatné části zájezdu, ale významně ovlivňuje poskytování zájezdu.⁷⁰² Mezi nepodstatné vady zájezdu poté řadíme všechny ostatní případy. Takové vady narušují průběh zájezdu, nikoli však jeho celek.⁷⁰³

U nepodstatných vad je pořadatel povinen sjednat nápravu vad vytknutých zákazníkem, a to v přiměřené lhůtě určené zákazníkem, a pokud tak neučiní, musí strpět, že zákazník sjedná nápravu sám a může požadovat náhradu nezbytných nákladů.⁷⁰⁴ U podstatných vad je pořadatel povinen nabídnout zákazníkovi vhodné náhradní řešení, aby poskytování služeb cestovního ruchu mohlo pokračovat, pokud možno ve stejné či vyšší jakosti, než jaká byla sjednána ve smlouvě.⁷⁰⁵ Pořadatel má však v souvislosti s výskytem vad u zájezdu i další povinnosti⁷⁰⁶:

- a) povinnost zajistit na své náklady přepravu zákazníka na místo odjezdu, popřípadě na ujednané místo⁷⁰⁷,
- b) nést vyšší náklady spojené se zajištěním pokračování zájezdu⁷⁰⁸,
- c) poskytnout zákazníkovi slevu z ceny zájezdu⁷⁰⁹,
- d) strpět ukončení smlouvy ze strany zákazníka⁷¹⁰, nebo
- e) nahradit škodu, přičemž náhrada by se měla vztahovat také na nemotné škody (újma za narušení dovolené).⁷¹¹

⁶⁹⁹ Tamtéž, s. 54.

⁷⁰⁰ Tamtéž, s. 54.

⁷⁰¹ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 306.

⁷⁰² Tamtéž, s. 306.

⁷⁰³ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 54.

⁷⁰⁴ § 2537 odst. 2, 4 občanského zákoníku.

⁷⁰⁵ § 2538 odst. 1 občanského zákoníku.

⁷⁰⁶ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 317.

⁷⁰⁷ § 2539 odst. 1 občanského zákoníku.

⁷⁰⁸ § 2538 odst. 1 občanského zákoníku.

⁷⁰⁹ § 2540 odst. 1 občanského zákoníku.

⁷¹⁰ § 2537 odst. 4 občanského zákoníku.

⁷¹¹ § 2543 odst. 1 občanského zákoníku.

Aby mohla být vada účinně odstraněna či jiným způsobem vyřešena, musí ji zákazník vytknout pořadateli bez zbytečného odkladu.⁷¹²

Nejvyšší soud se ve svém rozhodnutí 32 Cdo 2484/2012 vyjadřuje k pojmu „bez zbytečného odkladu“ a uvádí, že *„jde o neurčitou lhůtu, jejíž podstatu vymezuje již její slovní vyjádření. Z časového určení „bez zbytečného odkladu“ je třeba dovodit, že jde o velmi krátkou lhůtu, již je míněno bezodkladné, neprodlené, bezprostřední či okamžité jednání směřující ke splnění povinnosti či k učinění právního úkonu či jiného projevu vůle, přičemž doba trvání lhůty bude záviset na okolnostech konkrétního případu.“*⁷¹³

Důvodová zpráva k občanskému zákoníku k ustanovení § 2533 až § 2540 uvádí, že *„kdy je vada vytknuta bez zbytečného odkladu, záleží na okolnostech. Obecně jde o povinnost reagovat tak rychle, jak je to za dané situace technicky a organizačně možné. Zpravidla bude zapotřebí vadu vytknout již na místě (pokud např. v hotelovém pokoji neteče voda, cestující nedostal v rozporu se smlouvou oběd, fakultativní výlet odpadl, ač byl zaplacen apod.), aby pořadatel měl možnost zajistit nápravu. Mohou však nastat i výjimečné situace, kdy to nebude možné, např. když se vada objeví na samém konci zájezdu a zástupce pořadatele již nebude přítomen. Tehdy bude lhůta dodržena i při vytknutí vady po skončení zájezdu.“*⁷¹⁴

Dle bodu 34 preambule směrnice č. 2015/2302 *„by měl mít cestující povinnost informovat pořadatele bez zbytečného prodlení, s ohledem na okolnosti daného případu, o jakémkoli neplnění smluvních podmínek, jež zaznamenává v průběhu poskytování cestovní služby zahrnuté ve smlouvě o souborných službách pro cesty. Pokud tak neučiní, může to být zohledněno při stanovování vhodné výše slevy nebo náhrady škody, pokud by takové oznámení škodě zabránilo nebo ji snížilo.“*

V kontextu zájezdu, který trvá dny, maximálně týdny, tak lze dovodit, že lhůta bude činit hodiny, maximálně dny a vždy je nutné ji vykládat podle konkrétního případu, tady *ad hoc*.⁷¹⁵

⁷¹² § 2537 odst. 2 občanského zákoníku.

⁷¹³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2013, sp. zn. 32 Cdo 2484/2012. Citováno z: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. 2. vydání.* Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 57, 68.

⁷¹⁴ ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou.* 1. vydání. Ostrava : Sagit, 2012, 1118 s. ISBN 978-80-7208-922-2. S. 921.

⁷¹⁵ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. 2. vydání.* Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 57.

Před novelou č. 111/2018 Sb. měl pořadatel právo označit reklamaci učiněnou po měsíční lhůtě, jež byla stanovena pro uplatnění reklamace, jako opožděnou.⁷¹⁶ Občanský zákoník z roku 1964 upravoval tříměsíční lhůtu, ta však s účinností občanského zákoníku byla zrušena.⁷¹⁷ Lze se tedy domnívat, že současná právní úprava je vůči zákazníkovi nejpřísnější, jelikož předchozí měsíční lhůta od skončení zájezdu bude zřejmě delší, než lhůta „bez zbytečného odkladu“.⁷¹⁸

Občanský zákoník nestanoví žádné formální požadavky na vytknutí vad zájezdu. Jedná se však o právní jednání, které by jako takové mělo obsahovat údaj, komu je vytknutí vady určeno, označení vady a její specifikaci, dodatečnou přiměřenou lhůtu k nápravě vady a též by bylo žádoucí označit, čeho se zákazník v reklamaci domáhá.⁷¹⁹

Údaj, že zákazník musí v souladu s § 2537 odst. 2 občanského zákoníku vytknout vadu zájezdu a údaje o dostupných vnitřních postupech vyřizování stížností, je povinnou náležitostí smlouvy o zájezdu, resp. potvrzení o zájezdu.⁷²⁰ Některé cestovní kanceláře vydávají pro zpřehlednění postupu u reklamace tzv. reklamační řády, které ovšem nesmí omezovat práva zákazníka přiznaná na základě zákona.⁷²¹

Zákazník spolu s vytknutím vady zájezdu určí přiměřenou lhůtu, ve které je pořadatel povinen odstranit vadu, ledaže pořadatel odmítne vadu odstranit nebo je zapotřebí okamžité nápravy.⁷²² Přiměřenost lhůty je nutno poměřovat s ohledem na povahu poskytované služby a na oprávněné zájmy zákazníka.⁷²³ Celkově je lhůta limitována maximálně do skončení zájezdu.⁷²⁴ Lhůtu není nutno stanovit, jestliže pořadatel odmítne vadu odstranit, např. není-li schopen zajistit náhradní plnění.⁷²⁵ V takovém případě je zřejmé, že svou povinnost nesplní a není nezbytně nutné čekat na marné uplynutí lhůty.⁷²⁶ Přiměřenou lhůtu není nutné stanovit ani v situaci, která vyžaduje okamžitou nápravu (např. příliv a odliv u památky, u které jsou tyto

⁷¹⁶ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 319.

⁷¹⁷ Tamtéž, s. 319.

⁷¹⁸ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2701.

⁷¹⁹ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 57.

⁷²⁰ § 2528 odst. 1 písm. k), m) občanského zákoníku.

⁷²¹ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 57.

⁷²² § 2537 odst. 2 občanského zákoníku.

⁷²³ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 57.

⁷²⁴ Tamtéž, s. 57.

⁷²⁵ Tamtéž, s. 57.

⁷²⁶ Tamtéž, s. 57.

přírodní úkazy jedinečné a dotváří celkovou památku, či východ slunce pro fotografování a další).⁷²⁷

Nejen zákazník, jež zájezd zakoupil, je oprávněn provést reklamaci, ale též osoba, v jejíž prospěch byl zájezd zakoupen. Odmítnutí reklamacie osobě, v jejíž prospěch byl zájezd zakoupen, je dle Nejvyššího správního soudu omezením práv zákazníka.⁷²⁸

Zákazník má právo vytknout vadu rovněž prostřednictvím zprostředkovatele prodeje zájezdu. Je-li v místě delegát, tedy pracovník cestovní kanceláře, lze vadu vytknout i vůči němu.⁷²⁹ Veškeré lhůty navázané na vytknutí vady jsou zachovány také doručením zprostředkovateli.⁷³⁰

Pořadatel by měl reklamaci vyhodnotit a vadu odstranit. Lze tak učinit několika způsoby, např. tím, že zajistí celou chybějící službu, odstraní vadné aspekty poskytované služby, doplní službu či chybějící věc.⁷³¹ Pořadatel nemusí vadu odstranit, jestliže to není možné, např. z objektivních důvodů, nejsou-li k dispozici náhradní zařízení nebo náhradní služby v okolí.⁷³² Další výjimka z povinnosti pořadatele odstranit vadu představuje situaci, kdy by odstranění vady vyžadovalo nepřiměřené náklady s ohledem na rozsah vady a hodnotu dotčených služeb cestovního ruchu (např. zajištění vyhovujícího hotelu, které by bylo spojeno s dopravními náklady, ovšem nepřiměřenými k ceně ubytování nebo ceně zájezdu).⁷³³ Pokud by takový náklad představoval nepoměrnou výhodu, jež by vznikla účastníkovi zájezdu odstraněním vady, pak by takové odstranění vady bylo zneužitím práva.⁷³⁴

Občanský zákoník v odstavci 4 § 2537 občanského zákoníku upravuje situaci, kdy pořadatel neodstraní vady v přiměřené lhůtě k tomu určené zákazníkem. V takovém případě je zákazník oprávněn k využití svépomoci a odstranit vadu sám, tedy zajistit náhradní výkon řádného plnění vlastními prostředky.⁷³⁵ Zákazník může sjednat nápravu vadného plnění za

⁷²⁷ Tamtéž, s. 58.

⁷²⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19.8.2010, čj. 1 As 46/2010 - 79, č. 2161/2010 Sb. Citováno z: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 58.

HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář.* 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 939 a

HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 273, 274.

⁷²⁹ Tamtéž, s. 58.

⁷³⁰ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2702.

⁷³¹ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 58.

⁷³² Tamtéž, s. 58.

⁷³³ Tamtéž, s. 58, 59.

⁷³⁴ Tamtéž, s. 59.

⁷³⁵ Tamtéž, s. 59.

podmínky, že pořadatel neodstraní vadu ani v zákazníkem určené přiměřené dodatečné lhůtě, anebo není v situaci, kdy není nutné dodatečnou lhůtu určovat.⁷³⁶ Odstraní-li zákazník vadu sám, má právo požadovat náhradu nezbytných nákladů. Před novelou č. 111/2018 Sb. zákon hovořil o „účelně vynaložených nákladech“. Vzhledem k tomu, že se důvodová zpráva k této změně nevyjadřuje, lze se domnívat, že účelem této změny bylo sladění evropské a národní terminologie. Směrnice č. 2015/2302 hovoří o nezbytných nákladech.⁷³⁷

Nezbytnými náklady lze rozumět takové náklady, jejichž vynaložení sleduje původní cíl (účel) zájezdu, tedy dosažení zvláštního zájmu zákazníka. Např. se může jednat o zajištění náhradní dopravy přiměřeným automobilem, nikoli luxusním vozem. Vždy se ale posuzuje, zda je náhradní plnění, vzhledem k lokalitě, vůbec možné.⁷³⁸ Např. jestliže mělo být zajištěno ubytování v novomanželském apartmá a na ostrově se nachází jen dva hotely, z nichž jeden je tříhvězdičkový (původně sjednaný, ovšem nevyhovující) a druhý je pětihvězdičkový (navržený jako náhradní), je žádoucí jako náhradní ubytování zvolit pětihvězdičkový hotel.⁷³⁹

U vad, které jsou podstatné, má pořadatel povinnost strpět odstoupení zákazníka od smlouvy bez zaplacení odstupného a dle § 2539 odst. 1 občanského zákoníku požadovat rovnocennou přepravu do místa odjezdu nebo do jiného místa, na němž se smluvní strany dohodnou.

Směrnice č. 2015/2302 uvádí ve svém čl. 13 odst. 6, že *„pokud neplnění smluvních podmínek výrazně ovlivňuje poskytování souborných služeb a pořadatel nezjednal nápravu v přiměřené lhůtě stanovené cestujícím, může cestující smlouvu o souborných službách procesty ukončit bez zaplacení storno poplatku a případně v souladu s čl. 14 žádat o slevu, náhradu škody nebo obojí.“* Případ, kdy cestující může žádat slevu a současně náhradu škody, není vyloučen.⁷⁴⁰ Ostatně z ustanovení § 2542 odst. 2 občanského zákoníku vyplývá, že vytkli-li zákazník pořadateli vadu dle § 2537 odst. 2 občanského zákoníku a neodstraní-li ji pořadatel, má zákazník právo na náhradu škody. Z ustanovení § 2540 odst. 1 občanského zákoníku vyplývá, že v takovém případě, kdy má zájezd vadu a zákazník ji vytkne dle § 2537 odst. 2 občanského zákoníku, má zákazník právo na slevu z ceny ve výši přiměřené rozsahu a trvání vady. Vzhledem k tomu, že odstavec 2 téhož ustanovení stanoví jedinou výjimku pro promlčecí

⁷³⁶ Tamtéž, s. 59.

⁷³⁷ Tamtéž, s. 59.

⁷³⁸ Tamtéž, s. 59.

⁷³⁹ Tamtéž, s. 59.

⁷⁴⁰ Tamtéž, s. 59.

lhůtu, lze se přiklonit k názoru, že nárok na slevu není vyloučen a zákazník může požadovat slevu z ceny zájezdu, tak i náhradu škody.⁷⁴¹

Právě spory ohledně nároků z vad zájezdu se dostávají nejčastěji před soud. Je-li však vada uplatněna včas a požadována sleva, je možné se této slevy domáhat soudní cestou, a to i s případnými přidruženými náklady, jako jsou zmíněné nezbytné náklady, náhrada škody a odčinění újmy.

Judikatura českých soudů dokresluje, jaké případy lze považovat v praxi za vadné plnění zájezdu. Lze uvést pár příkladů z rozhodovací praxe soudů.

Za porušení povinnosti cestovní kanceláře zajistit zájezd řádně dovedl Nejvyšší soud i situaci, kdy cestovní kancelář nezajistí, aby v průběhu ubytování (během noci) byla kola zákazníků cyklistického zájezdu zajištěna proti poškození a odcizení.⁷⁴²

Vadu zájezdu rovněž představuje faktické nezajištění bezpečného návratu účastníků zájezdu.⁷⁴³

Dle nálezu Ústavního soudu⁷⁴⁴ lze rovněž za vadu považovat situaci, kdy cestovní kancelář nezajistí stravování formou all inclusive, které bylo ujednáno. Z nálezu vyplývá, že „pokud stěžovatelka ve svém katalogu zájezdů nabízela za příslušný příplatek k ceně zajistit pro své zákazníky stravování formou „all inclusive“, přičemž v něm současně vymezila rozsah i obsah této služby, měl každý ze zákazníků stěžovatelky, který na tuto nabídku přistoupil, nárok na její bezvýjimečné plnění. Povinnost zajistit smluvně zajištěnou službu odpovídající kvality leží vždy na cestovní kanceláři, která je povinna reagovat na stížnosti zákazníků na neplnění objednaných služeb v odpovídající kvalitě v průběhu zájezdu.“

Z rozsudku Nejvyššího soudu ve věci 33 Cdo 3661/2013⁷⁴⁵ vyplývá, že vadou je též situace, jestliže ubytování, které bylo nabízeno jako klidné, je postiženo nadměrným hlukem z aut a motocyklů a z nedalekých diskoték, přestože zákazníci byli ujištěni cestovní kanceláří o tom, že objednané apartmány jsou klidným místem pro rodinnou dovolenou. Ve skutečnosti

⁷⁴¹ Tamtéž, s. 59, 60.

⁷⁴² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2006, sp. zn. 33 Odo 852/2005, uveřejněný pod číslem 63/2008 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 307.

⁷⁴³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2007, sp. zn. 30 Cdo 3577/2006. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 307.

⁷⁴⁴ Usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 6. 2011, sp. zn. III.ÚS 1445/11. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 307.

⁷⁴⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2013, sp. zn. 33 Cdo 3661/2013. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 307.

bylo však ubytování vystaveno nadměrnému nočnímu hluku, který byl způsoben průjezdem a parkováním aut z nedalekých diskoték. Rozsudek uvádí, že „cestovní kancelář je povinna informovat zákazníka pravdivě o charakteru poskytovaného ubytování, základní popis ubytování (poloha, kategorie, stupeň vybavenosti a hlavní charakteristické znaky) musí být součástí cestovní smlouvy nebo katalogu, je-li na něj v cestovní smlouvě odkázáno. Neshodují-li se poskytnuté informace se skutečností, jedná se ze strany cestovní kanceláře o porušení povinnosti vyplývající z cestovní smlouvy zajistit zájezd (ubytování) řádně.“ Ačkoliv se případ týkal cestovní smlouvy, je plně použitelný i pro smlouvu o zájezdu.

Ve věci 33 Cdo 1959/2017⁷⁴⁶ si smluvní strany smlouvy o zájezdu sjednaly ubytování ve dvou dvoulůžkových pokojích s tím, že jeden z nich bude opatřen přistýlkou. Rodina však po příjezdu do cílové destinace byla ubytována v jednom rodinném čtyřlůžkovém pokoji s přistýlkou. Zákazník ihned po příjezdu reklamoval ubytování u delegátky, avšak cestovní kancelář nápravu nesjednala. Zákazník tak sepsal žádost o kompenzaci ve výši 10 000 Kč, kterou předal cestovní kanceláři prostřednictvím delegátky. Vedení hotelu však zákazníkovi sdělilo, že cestovní kancelář již při rezervaci pobytu potvrdila ubytování ve čtyřlůžkovém pokoji, ta však o tomto zákazníka neinformovala. Nejvyšší soud v tomto usnesení dovodil, že poskytnutí jiného typu pokoje je vadou zájezdu. Nejvyšší soud se též vyjadřuje k otázce aplikovatelnosti tzv. kompenzační tabulky. Soud zmiňuje tzv. frankfurtskou tabulku slev, která byla vydána v roce 1985 24. komorou Zemského soudu ve Frankfurtu a vyzdvihuje její orientační a podpůrný charakter při přiznávání slev ze zájezdu.

Též zahraniční judikatura sehrává v upřesňování vad zájezdu stěžejní roli, a to zejména německá a rakouská judikatura. Přínosem celé oblasti práva cestovního ruchu jsou výše zmíněné kompenzační tabulky, tzv. Frankfurtské tabulky slev, vytvořené výše uvedenou 24. komorou Zemského soudu ve Frankfurtu nad Mohanem v roce 1985. U tohoto soudu docházelo k vysokému počtu sporů z titulu cestovních smluv, neboť k okresnímu soudu v Bad Homburgu spadala místní příslušnost cestovní kanceláře Thomas Cook AG.⁷⁴⁷ Frankfurtská tabulka označuje nejčastější nedostatky při plnění závazků vyplývajících ze smlouvy o zájezdu, má však při přiznávání slev ze zájezdu pouze orientační charakter. Při posuzování důvodnosti nároku, eventuálně jeho výše, může být Frankfurtská tabulka jistým vodítkem. Dle názoru

⁷⁴⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2018, sp. zn. 33 Cdo 1959/2017. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 307.

⁷⁴⁷ Náhrady škod. *Frankfurtská tabulka*. [online]. [Cit. dne 19. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://nahradyskod.cz/frankfurtska-tabulka/>

Nejvyššího soudu je použitelná zejména v situaci, kdy se cestovní kancelář se zákazníkem, který uplatnil nároky vyplývající z porušení cestovní smlouvy (smlouvy o zájezdu), vyrovnává mimosoudně.⁷⁴⁸

Účelem této kompenzační tabulky je sjednocení nároků poškozených klientů. Frankfurtská tabulka je rozdělena do čtyř částí podle druhu reklamované služby, a to ubytování, stravování, doprava a ostatní vady, a obsahuje vybrané nejběžnější nedostatky a vady zájezdů, k nimž jsou přiřazeny procentuální sazby slev z ceny zájezdu, případně z ceny jednoho dne dovolené.⁷⁴⁹ Při určování výše slevy dle Frankfurtské tabulky se berou v potaz pouze závažné nedostatky, nikoli menší vady a soudy vždy přihlíží k intenzitě vady na základě každého jednotlivého případu.⁷⁵⁰ Tabulka není pro německé soudy a cestovní kanceláře právně závazná, má však v praxi nezanedbatelný orientační přínos při řešení reklamace kvality služeb poskytovaných v rámci zájezdů.⁷⁵¹ Pro úplnost je Frankfurtská tabulka uvedena v příloze č. 1 této diplomové práce.⁷⁵²

Z Frankfurtské tabulky vychází tzv. ITQ kodex (International Travel Quality Standard), který je východiskem pro výpočet reklamačních náhrad uplatňovaných vůči cestovním kancelářím, které mají sjednáno pojištění profesní odpovědnosti.⁷⁵³ Některé české cestovní kanceláře k tomuto kodexu dobrovolně přistupují. Jedná se např. o cestovní kancelář Blue Style a.s., Canaria Travel CZ s.r.o., ESO travel a.s., MARCO POLO INTERNATIONAL spol. s.r.o. a další.⁷⁵⁴ Dobrovolné přistoupení a dodržování ITQ kodexu neznamena však, že by zákazník neměl možnost požadovat vyšší slevu z ceny zájezdu, než je uvedeno v ITQ kodexu, budou-li k tomu podmínky dány. Cestovní kanceláře tedy nemohou omezit výši případné slevy a určení konkrétní výše slevy hodnotí vždy soud podle obecného kritéria, tedy podle rozsahu a trvání vady, eventuálně s ohledem na všechny okolnosti daného případu.⁷⁵⁵

⁷⁴⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2016, sp. zn. 33 Cdo 747/2015, uveřejněný pod číslem 58/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 308, 323.

⁷⁴⁹ Náhrady škod. *Frankfurtská tabulka*. [online]. [Cit. dne 19. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://nahradyskod.cz/frankfurtska-tabulka/>

⁷⁵⁰ HLUCHÁŇOVÁ, Vlasta. Sdružení obrany spotřebitelů. *Frankfurtská tabulka slev*. Ze dne 16. 4. 2014. [online]. [Cit. dne 19. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.asociace-sos.cz/frankfurtska-tabulka-slev/>

⁷⁵¹ FÜHRICH, Ernst. *Basiswissen Reiserecht: Grundriss des Reisevertrags - und Individualreiserechts*. 4., überarbeitete Auflage. München: Vahlen, 2018, 346 s. ISBN 978-3-8006-5221-1. S. 100, 101.

⁷⁵² Evropské spotřebitelské centrum pro ČR. *Frankfurtská tabulka slev*. [online]. [Cit. dne 25. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://evropskyspotrebitel.cz/wp-content/uploads/2017/08/frankfurtska-tabulka.pdf>

⁷⁵³ Náhrady škod. *Frankfurtská tabulka*. [online]. [Cit. dne 19. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://nahradyskod.cz/frankfurtska-tabulka/>

⁷⁵⁴ Evropská pojišťovna. *Pojištěné cestovní kanceláře. Profesionální odpovědnost – ITQ Standard*. [online]. [Cit. dne 18. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www ervpojistovna.cz/cs/ck-s-pojistenim-itq-standardu>

⁷⁵⁵ ŠVESTKA, Jiří; DVORÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 66.

Obdobou Frankfurtské tabulky jsou tzv. Vídeňské tabulky slev (něm. *Wiener Liste*), které představují přehled soudních rozhodnutí rakouských soudů k otázkám vad zájezdu a především slev poskytnutých nebo neposkytnutých v jednotlivých případech.⁷⁵⁶

Od Frankfurtské tabulky je nutné odlišovat Kemptenskou tabulku slev, která uvádí přehled důležitých soudních rozhodnutí v Německu za posledních 20 let a vedle Frankfurtské tabulky představuje podstatný zdroj pro stanovení výše slev z ceny zájezdu v případě jeho vad. Kemptenská tabulka slev byla vytvořena prof. Ernstem Fühlichem, který ji na webové stránce www.reiserecht-fuehrich.de pravidelně aktualizuje.⁷⁵⁷ Tabulka uvádí vady zájezdu a rozděluje je do jednotlivých skupin. Nejdříve uvádí vady vznikající před zahájením zájezdu, poté během dopravy autobusem, letadlem či vlakem, dále vady týkající se ubytování, okolí v zájezdové destinaci či poskytování služeb a nakonec vady vznikající u zvláštních cest (studijní, jazykové, lyžařské cesty a další). Po každé skupině vad či kapitole následuje krátké shrnutí.⁷⁵⁸ Sleva za jednotlivé vady je vyjádřena v procentech a snížení se vztahuje na celkovou cenu zájezdu, není-li uvedeno jinak.

Kompenzační tabulky tak souvisí s problematikou práva na slevu, které je dalším z nároků zákazníka při vadném plnění povinností ze smlouvy o zájezdu. Právo na slevu u smlouvy o zájezdu je zakotveno v ustanovení § 2540 občanského zákoníku a jeho základním kritériem pro stanovení výše slevy je rozsah a trvání vady.⁷⁵⁹ Zákazník má právo na slevu, vytkl-li vadu bez zbytečného odkladu v souladu s § 2537 odst. 2 občanského zákoníku. Povinnost zákazníka uplatnit nárok u pořadatele je první podmínkou úspěšného přiznání nároku na slevu.⁷⁶⁰ Slevu nelze požadovat, pokud pořadatel zajistí nápravu okamžitě. Povinnost vytknout vadu bez zbytečného odkladu vychází ze směrnice č. 2015/2302 čl. 13 odst. 2, dle kterého „cestující pořadatele bez zbytečného prodlení a při zohlednění příslušných okolností uvědomí o neplnění smluvních podmínek, které při poskytování cestovních služeb zahrnutých do smlouvy o souborných službách pro cesty zaznamenaná.“⁷⁶¹

⁷⁵⁶ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 311.

⁷⁵⁷ FÜHRICH, Ernst. *Basiswissen Reiserecht: Grundriss des Reisevertrags - und Individualreiserechts*. 4., überarbeitete Auflage. München: Vahlen, 2018, 346 s. ISBN 978-3-8006-5221-1. S. 100, 101.

⁷⁵⁸ Reiserecht prof. Dr. Fühlich. Das Reiserechts-Portal von Prof. Dr. Ernst Fühlich. *Kemptener Reisemängeltabelle März 2022*. [online]. [Cit. dne 19. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://reiserechtfuehrich.com/kemptener-reisemaengeltabelle-april-2021/>

⁷⁵⁹ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 65.

⁷⁶⁰ Tamtéž, s. 65.

⁷⁶¹ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2705.

Vytknutí vady či reklamace vady zákazníkem nemusí dle občanského zákoníku být učiněno písemně.⁷⁶² Lze jej však důrazně doporučit.⁷⁶³ Naopak pořadatel je povinen v souladu s § 19 odst. 2 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, zákazníkovi vydat písemné potvrzení o tom, kdy zákazník právo uplatnil, co je obsahem reklamace a jaký způsob vyřízení reklamace zákazník požaduje.⁷⁶⁴

Právě výše zmíněné kompenzační tabulky, které stanoví seznam vad služeb s přiřazením výše slevy, jsou pro určení rozsahu plnění slev pro praxi stěžejní.⁷⁶⁵

Novela č. 111/2018 Sb. prodlužuje lhůtu pro uplatnění nároku na slevu na 2 roky.⁷⁶⁶ Tento požadavek vychází ze směrnice č. 2015/2302 z čl. 14 odst. 6. Tato minimální lhůta se uplatní i pro náhradu škody. Před touto novelou právní úprava požadovala, aby bylo právo na slevu uplatněno u pořadatele zájezdu nejpozději do 1 měsíce po skončení zájezdu, jinak se promlčelo.⁷⁶⁷

Dle § 629 odst. 1 občanského zákoníku je obecná promlčecí lhůta pro majetková práva, i pro slevu, 3 roky.⁷⁶⁸ Je možné si sjednat smluvně promlčecí lhůtu delší, nicméně je-li takto ujednána kratší či delší lhůta v neprospěch zákazníka, nepřihlíží se k tomu.⁷⁶⁹ Není-li tedy sjednána ve smlouvě o zájezdu jiná promlčecí lhůta (musí být alespoň dvouletá)⁷⁷⁰, právo na slevu se promlčuje v obecné tříleté promlčecí lhůtě.⁷⁷¹

3.1.9.1. Podstatné vady zájezdu

Co se rozumí podstatnými vadami bylo vymezeno výše. Postup pořadatele při výskytu těchto vad je popsán v ustanovení § 2538 občanského zákoníku. Objeví-li se po odjezdu podstatná vada u zájezdu, nabídne pořadatel bez dodatečných nákladů vhodné náhradní řešení. Vhodným náhradním řešením lze rozumět i nabídku náhradních služeb nižší kvality, která je

⁷⁶² Tamtéž, s. 2705.

⁷⁶³ Tamtéž, s. 2705.

⁷⁶⁴ § 19 odst. 1 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele ze dne 16. prosince 1992. In: *Sbírka zákonů* 31. 12. 1992, roč. 1992, částka 130.

⁷⁶⁵ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2706.

⁷⁶⁶ ŠVESTKA, Jirí; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 67.

⁷⁶⁷ Tamtéž, s. 67.

⁷⁶⁸ Tamtéž, s. 67.

⁷⁶⁹ § 630 občanského zákoníku.

⁷⁷⁰ § 2540 odst. 2 občanského zákoníku.

⁷⁷¹ ŠVESTKA, Jirí; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 67.

spojena se slevou z ceny zájezdu nebo poskytnutí služeb vyšší kvality.⁷⁷² Jestliže tuto nabídku zákazník akceptuje, dochází ke změně v obsahu závazku a zájezd pokračuje za nově dojednaných podmínek, nebo zákazník navrhané náhradní řešení odmítne.⁷⁷³ Je-li vhodné náhradní řešení akceptováno, vypořádá se případný rozdíl v ceně služeb. Pořadatel není oprávněn požadovat doplatek ceny, zajistí-li služby vyšší kvality. Jakost je vždy třeba poměřovat s jakostí uvedenou ve smlouvě o zájezdu. Náhradní řešení může zákazník odmítnout pouze tehdy, není-li srovnatelné s tím, co bylo ve smlouvě ujednáno, nebo není-li poskytnutá sleva přiměřená.⁷⁷⁴ Zákon explicitně neřeší, na rozdíl od ustanovení § 2539 odst. 1 občanského zákoníku, co se stane, jestliže zákazník odmítne náhradní řešení k pokračování zájezdu.⁷⁷⁵ Koukneme-li se do čl. 13 odst. 6 bod 2 směrnice č. 2015/2302 je zde uvedeno, že pokud není možné nabídnout náhradní řešení nebo pokud cestující navrhané náhradní řešení odmítne, má cestující právo na snížení ceny, náhradu škody nebo obojí bez ukončení smlouvy o souborných službách pro cesty.⁷⁷⁶ Ustanovení není výslovně do zákona promítnuto, uvedená práva lze nicméně dovodit z § 2540 odst. 1 a z § 2542 odst. 2 občanského zákoníku.⁷⁷⁷

Je-li součástí zájezdu doprava, pořadatel v případě dle § 2537 odst. 4 občanského zákoníku poskytne zákazníkovi bez zbytečného odkladu a bez dodatečných nákladů pro zákazníka rovnocennou přepravu do místa odjezdu, nebo do jiného místa, na němž se smluvní strany dohodly.⁷⁷⁸ Směrnice č. 2015/2302 nicméně spojuje zajištění repatriace s případy, kdy neplnění smluvních podmínek výrazně ovlivňuje poskytování souborných služeb, a to pouze v případech, kdy zákazník ukončí smlouvu (odstoupí) z důvodu, že pořadatel nezjednal nápravu neplnění smlouvy v přiměřené lhůtě stanovené cestujícím, anebo v případě, kdy zákazník odmítne náhradní řešení v případě podstatných vad zájezdu anebo není-li takové řešení možné.⁷⁷⁹ Z čl. 13 odst. 6 též směrnice tedy vyplývá, že je pořadatel povinen zajistit repatriaci zákazníka při výskytu podstatných vad, bez ohledu na to, zda zákazník od smlouvy odstoupí či ne.⁷⁸⁰ Avšak z § 2537 odst. 4 občanského zákoníku, na který § 2539 odst. 1 občanského zákoníku odkazuje, je přeprava zpět vázána na odstoupení od smlouvy při výskytu podstatných

⁷⁷² Tamtéž, s. 61.

⁷⁷³ Tamtéž, s. 61.

⁷⁷⁴ § 2538 odst. 3 občanského zákoníku.

⁷⁷⁵ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 61.

⁷⁷⁶ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2703.

⁷⁷⁷ Tamtéž, s. 2703.

⁷⁷⁸ § 2539 odst. 1 občanského zákoníku.

⁷⁷⁹ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 63.

⁷⁸⁰ Tamtéž, s. 63.

vad. Takový výklad je však jistým omezením oproti směrnici č. 2015/2302. Proto je dle některých odborníků žádoucí aplikovat povinnost repatriace i na případy, kdy zákazník odmítne náhradní řešení podstatných vad zájezdu dle § 2538 odst. 3 občanského zákoníku, přičemž s odkazem na text směrnice nedochází k ukončení smlouvy.⁷⁸¹

Poskytnutá přeprava zpět musí být rovnocenná, mělo by se jednat o dopravu alespoň stejné kategorie a kvality a zároveň by měla být poskytnuta bez zbytečného odkladu.⁷⁸² Tuto podmínku je vždy nutné posuzovat jednotlivě v návaznosti na konkrétní případ, a bez dodatečných nákladů. Pořadatel přepraví zákazníka na místo odjezdu nebo na místo, na kterém se dohodli na své náklady.⁷⁸³ Jestliže by se zákazník dopravil na místo odjezdu na své náklady, vznikl by mu nárok následně požadovat po pořadateli vrácení takto vynaložených nákladů.⁷⁸⁴

Jestliže v důsledku nevyhnutelných a mimořádných okolností nemůže pořadatel zajistit návrat zákazníka v souladu se smlouvou, nese pořadatel náklady na nezbytné ubytování, pokud možno v rovnocenné kategorii, a to nejvýše za tři noci na jednoho zákazníka.⁷⁸⁵ Jak bylo uvedeno výše nevyhnutelnými a mimořádnými okolnostmi se ve smyslu směrnice č. 2015/2302 rozumí situace, již strana, která se jí dovolává, ji nemůže ovlivnit a jejímž důsledkům nelze zabránit ani přijetím veškerých přiměřených opatření.⁷⁸⁶ Dle bodu 31 směrnice č. 2015/2302 se může jednat např. o válečný konflikt, závažné bezpečnostní problémy jako terorismus, významná rizika pro lidské zdraví, přírodní katastrofy a další. Důvodová zpráva k zákonu č. 111/2018 Sb. uvádí jako příklad nevyhnutelné a mimořádné okolnosti situaci, kdy dojde v důsledku rozšíření sopečného popílku k uzavření leteckého prostoru a zákazník uvízne v destinaci. V takovém případě ponese pořadatel náklady na nezbytné ubytování nejvýše po dobu třech dnů.⁷⁸⁷ V těchto případech, kdy dochází k modifikaci povinnosti pořadatele poskytnout zájezd, je pořadatel povinen zajistit primárně bezpečí pro zákazníka, jeho přepravu zpět do místa zájezdu a není-li to možné, tak je povinen právě zajistit alespoň nezbytné

⁷⁸¹ Tamtéž, s. 63.

⁷⁸² PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2704.

⁷⁸³ Tamtéž, s. 2704.

⁷⁸⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. 33 Cdo 4661/2010. Citováno z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2704.

⁷⁸⁵ § 2539 odst. 2 občanského zákoníku.

⁷⁸⁶ Čl. 3 odst. 12 směrnice č. 2015/2302.

⁷⁸⁷ Bod 38, § 2537 až 2539 občanského zákoníku z důvodové zprávy k zákonu č. 111/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. [online]. [Cit. dne 17. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqge4f6mjrgfpwi6q&groupIndex=0&rowIndex=0>

ubytování a pomoc v nouzi.⁷⁸⁸ Požadavek na ubytování v rovnocenné kategorii je vždy nutno chápat v kontextu místa výskytu nevyhnutelné a mimořádné okolnosti.⁷⁸⁹

Cílem tohoto ustanovení upravující ubytování a přepravu v případech, kdy v destinaci nastanou nevyhnutelné a mimořádné okolnosti, je zpřesnění odpovědnosti pořadatele, a to tak, že pořadatel nese náklady na nezbytné ubytování nejvýše za tři noci na jednoho zákazníka.⁷⁹⁰

Jsou-li však v právních předpisech Evropské unie o právech cestujících vztahujících se k příslušnému dopravnímu prostředku stanovena pro návrat delší období, uplatní se tato delší období.⁷⁹¹ Obecně platí, že prakticky ve všech unijních nařízeních upravujících práva cestujících je zakotvena povinnost dopravce poskytnout cestujícím pomoc včetně zajištění ubytování. Jedná se primárně o nařízení č. 261/2004⁷⁹², nařízení č. 1107/2006⁷⁹³, nařízení č. 1177/2010⁷⁹⁴, nařízení č. 181/2011⁷⁹⁵ a nařízení č. 1371/2007⁷⁹⁶.⁷⁹⁷ Ve všech těchto unijních předpisech je povinnost dopravce zajistit zákazníkovi nezbytné ubytování omezena na období nikoli delší než 3 noci.

⁷⁸⁸ ŠVESTKA, Jiří; DVORÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 64.

⁷⁸⁹ Tamtéž, s. 64.

⁷⁹⁰ Bod 38, § 2537 až 2539 občanského zákoníku z důvodové zprávy k zákonu č. 111/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. [online]. [Cit. dne 17. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqge4f6mjrgfpwi6q&groupIndex=0&rowIndex=0>

⁷⁹¹ § 2539 odst. 2 občanského zákoníku.

⁷⁹² Celým názvem: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 (konsolidovaný text). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 24. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A02004R0261-20050217>

⁷⁹³ Celým názvem: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2006 ze dne 5. července 2006 o právech osob se zdravotním postižením a osob s omezenou schopností pohybu a orientace v letecké dopravě (konsolidovaný text). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 24. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A02006R1107-20060815>

⁷⁹⁴ Celým názvem: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1177/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o právech cestujících při cestování po moři a na vnitrozemských cestách a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 25. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:32010R1177>

⁷⁹⁵ Celým názvem: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 181/2011 ze dne 16. února 2011 o právech cestujících v autobusové a autokarové dopravě a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 25. 3. 2022]. Dostupné na WWW: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2011.055.01.0001.01.CES

⁷⁹⁶ Celým názvem: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1371/2007 ze dne 23. října 2007 o právech a povinnostech cestujících v železniční dopravě (konsolidovaný text). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 25. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A02007R1371-20091203>

⁷⁹⁷ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2704.

Toto omezení výše nákladů se netýká osob, které je nutno z důvodu jejich zdravotního stavu chránit po delší dobu, a to dobu nezbytně nutnou.⁷⁹⁸ To jsou zejména osoby s omezenou schopností pohybu a osoby, které je doprovázejí, těhotné ženy a nezletilé bez doprovodu, jakož i osoby, které potřebují zvláštní lékařskou pomoc, sdělili-li své zvláštní potřeby pořadateli alespoň čtyřicet osm hodin předem.⁷⁹⁹

Z odstavce 4 ustanovení § 2539 občanského zákoníku vyplývá, že se může pořadatel zprostit své povinnosti zajistit nezbytné ubytování, pokud zprošťující důvod svědčí i příslušnému dopravci podle předpisů EU. Nebude-li však dopravce povinnosti zproštěn, nezproští se ani pořadatel zájezdu.⁸⁰⁰

3.1.9.2. Pomoc v nesnázích

Pomoc v nesnázích je zakotvena v § 2541 občanského zákoníku a odpovídá znění článku 16 směrnice č. 2015/2302 a v ní upravené povinnosti poskytnout pomoc.⁸⁰¹ Tento článek je formulován širěji než původní čl. 5 odst. 2 směrnice č. 90/314/EHS, dle kterého byli organizátor, prodejce nebo poskytovatel povinni poskytnout zákazníkovi pomoc v nesnázích v případech, kdy 1. neplnění nebo nesprávné plnění zájezdu lze přičíst třetí osobě, která není spojena s poskytováním smluvně sjednaných služeb, a nedostatky jsou nepředvídatelné a nepřekonatelné, nebo 2. nedostatky v plnění nebo nesprávné plnění zájezdu způsobila vyšší moc nebo událost, kterou organizátor nebo prodejce nebo poskytovatel služeb přes řádnou péči nemohli předpokládat ani ji překonat.⁸⁰² Dle směrnice č. 2015/2302 má pořadatel povinnost pomoci v obtížích vždy, a to i v situacích, kdy nemá vůči zákazníkovi povinnost k náhradě škody. Ukázkovým příkladem je čl. 13 odst. 7 směrnice č. 2015/2302.⁸⁰³

Přadatel je dle občanského zákoníku (§ 2541) povinen poskytnout pomoc zákazníkovi, který se po zahájení zájezdu ocitne v nesnázích, a to z jakéhokoliv důvodu,

⁷⁹⁸ § 2539 odst. 3 občanského zákoníku.

⁷⁹⁹ Tamtéž.

⁸⁰⁰ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 64.

⁸⁰¹ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2706.

⁸⁰² Tamtéž, s. 2706.

⁸⁰³ Bod 41, § 2541 občanského zákoníku z důvodové zprávy k zákonu č. 111/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. [online]. [Cit. dne 17. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxys.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqge4f6mjrgfpwi6q&groupIndex=0&rowIndex=0>

nehledě na to, zda se do situace dostal vlastní či cizí vinou. Anebo očitne-li se zákazník v situaci dle § 2539 odst. 2 občanského zákoníku, kdy v důsledku nevyhnutelných a mimořádných okolností pořadatel nemůže zajistit návrat zákazníka v souladu se smlouvou a nese náklady na nezbytné ubytování. Pomoc v nesnázích by měla být pořadatelem poskytnuta neprodleně. Forma poskytnutí pomoci v nesnázích může být různá. Pořadatel např. sdělí informace o zdravotních službách, místních úřadech a konzulární pomoci, pomůže zprostředkovat komunikaci na dálku nebo pomůže najít náhradní cestovní řešení.⁸⁰⁴ Její rozsah vždy záleží na konkrétních okolnostech.⁸⁰⁵

Kontaktní údaje na osobu, která zákazníkovi umožní urychleně pořadatele kontaktovat a účinně s ním komunikovat, požádat o pomoc, očitne-li se zákazník v nesnázích, nebo vytknout vadu zájezdu, jsou povinnými náležitostmi potvrzení o zájezdu dle § 2528 odst. 1 písm. j) občanského zákoníku.

Pořadatel se nemůže smluvně z odpovědnosti poskytnout pomoc v nesnázích vyvázat.⁸⁰⁶

Z usnesení Nejvyššího soudu 33 Cdo 4661/2010⁸⁰⁷ vyplývá, že pouhé doporučení cestovní kanceláře, aby se rodina s malým dítětem ubytovaná v Řecku v lokalitě, kde náhle vypukl požár, vrátila do hotelu a využila nabízených výletů, nepředstavuje poskytnutí rychlé pomoci.

Pořadatel v zásadě poskytuje pomoc v nesnázích bez jakýchkoliv poplatků. Jestliže si však zákazník zavínil své nesnáze sám, může pořadatel za poskytnutí pomoci vyžadovat přiměřenou náhradu skutečně vynaložených nákladů.⁸⁰⁸ Tento požadavek vychází ze směrnice č. 2015/2302, podle kterého si pořadatel může za svou pomoc účtovat přiměřený poplatek, způsobil-li cestující obtíže úmyslně nebo z nedbalosti. Takový poplatek nesmí přesáhnout skutečné náklady, které pořadatel vynaložil.⁸⁰⁹

⁸⁰⁴ § 2541 odst. 1 občanského zákoníku.

⁸⁰⁵ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2706.

⁸⁰⁶ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 69.

⁸⁰⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. 33 Cdo 4661/2010. Citováno z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2706.

⁸⁰⁸ § 2541 odst. 2 občanského zákoníku.

⁸⁰⁹ Čl. 16 směrnice č. 2015/2302.

3.1.10. Náhrada škody

Náhrada škody u zájezdu je upravena v ustanoveních § 2542 až § 2544a občanského zákoníku. Tato ustanovení provádí články uvedené ve směrnici č. 2015/2302 v kapitole IV upravující kvalitu poskytování služeb, slevu a náhradu škody. Na otázky, které nejsou upraveny v této části občanského zákoníku, se použije obecná úprava v hlavě III Závazky z deliktů, v díle 1 Náhrada majetkové a nemajetkové újmy (§ 2894 až § 2971), která se uplatní na majetkovou a rovněž i na nemajetkovou újmu.⁸¹⁰ Je třeba připomenout, že újmy a nedostatky související s vadným poskytováním služeb a narušení jejich kvality spadají pod vady zájezdu (kapitola 3.1.9. této diplomové práce).

3.1.10.1. Liberační důvody aneb jak se může pořadatel zprostit povinnosti k náhradě škody

Stěžejní ustanovení § 2542 odst. 2 občanského zákoníku hovoří o tom, že zákazník má právo na náhradu škody, vytkl-li pořadateli vadu dle § 2537 občanského zákoníku a pořadatel vadu neodstranil. Tento paragraf (§ 2542 občanského zákoníku) sice hovoří o náhradě škody, je však třeba do tohoto termínu zahrnout i jiné druhy újmy, např. nemateriální. Odpovědnost pořadatele zahrnuje povinnost pořadatele hradit škodu, ale též nemajetkovou újmu vzniklou porušením závazků vyplývajících z uzavřené smlouvy o zájezdu.⁸¹¹

Přadatel zájezdu nese za porušení smlouvy o zájezdu objektivní odpovědnost, tedy je odpovědný za výsledek bez ohledu na zavinění.⁸¹² Důvod, proč tomu tak je, je pro zákazníka zcela praktický. Služby cestovního ruchu jsou totiž poskytovány celou řadou subjektů, ať již se jedná o dopravce, hoteliéry, průvodce či překladatele.⁸¹³ Aby se zákazník nedostal do tíživé situace a nemusel složitě uplatňovat svá práva, často u subjektu, který se již po návratu ze zájezdu domů nachází v cizí zemi, proto byl zvolen princip jediného odpovědného subjektu vůči zákazníkovi zájezdu.⁸¹⁴ Členské státy však podle směrnice č. 2015/2302 mohou zavést

⁸¹⁰ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2707.

⁸¹¹ Tamtéž, s. 2707.

⁸¹² Tamtéž, s. 2707.

⁸¹³ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 71.

⁸¹⁴ Tamtéž, s. 71.

ustanovení, kdy vedle pořadatele bude za řádné plnění zájezdu odpovídat i prodejce.⁸¹⁵ Takovou osobou však nikdy nebude koncový poskytovatel služby.⁸¹⁶ Zvláštní právní předpis může založit možnost zákazníka uplatnit vady zájezdu přímo vůči poskytovateli těchto služeb a to mimo režim směrnice č. 2015/2302.⁸¹⁷ Takovým právním předpisem je například nařízení č. 261/2004 upravující pravidla náhrad a pomoci cestujícím při odepření nástupu na palubu, zrušení letu nebo významného zpoždění letu.⁸¹⁸ Soudní dvůr Evropské unie byl několikrát požádán vnitrostátními soudy o výklad tohoto nařízení, a to z důvodu zajištění jednotného uplatňování výkladu nařízení. Je tedy třeba zmínit, že judikatura týkající se výkladu nařízení č. 261/2004 je v tomto ohledu velmi přínosná a zajímavá. I samotný Soudní dvůr Evropské unie na svých internetových stránkách uvádí výčet důležitých judikátů týkající se výkladu onoho nařízení.⁸¹⁹ Lze zmínit např. rozsudek ve věci C-315/15 *Marcela Pešková a Jiří Peška v. Travel Service, a.s.*, jehož předmětem byla žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Obvodním soudem pro Prahu 6, a dle kterého Soudní dvůr došel k závěru, že střet letounu s ptákem je mimořádnou okolností, která může leteckého dopravce zprostit povinnosti k náhradě škody v případě významného zpoždění letu.⁸²⁰

Objektivní odpovědnost pořadatele zájezdu však není absolutní.⁸²¹ Pořadatel se může povinnosti k náhradě zprostit, prokáže-li některý z liberačních důvodů uvedených v § 2918, jde-li o přičitatelnost škody zákazníkovi, a § 2913 odst. 2 občanského zákoníku, jde-li o nevyhnutelné a mimořádné okolnosti. Třetí liberační důvod je speciálně zakotven v odst. 3 § 2542 občanského zákoníku.⁸²²

⁸¹⁵ Čl. 13 směrnice č. 2015/2302.

⁸¹⁶ ŠVESTKA, Jiří; DVORÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 71.

⁸¹⁷ Tamtéž, s. 72.

⁸¹⁸ Tamtéž, s. 72.

⁸¹⁹ Soudní dvůr Evropské unie. *Soudní dvůr a práva cestujících v letecké dopravě*. 10/2017. [online]. [Cit. dne 30. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2019-07/qd-04-17-650-cs-n.pdf>

⁸²⁰ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 4. května 2017, ve věci Marcela Pešková a Jiří Peška v. Travel Service, a.s. (C-315/15). In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 30. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:62015CJ0315>. Citováno též z: Soudní dvůr Evropské unie. *Soudní dvůr a práva cestujících v letecké dopravě*. 10/2017. [online]. [Cit. dne 30. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2019-07/qd-04-17-650-cs-n.pdf>

⁸²¹ ŠVESTKA, Jiří; DVORÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 74.

⁸²² K bodům 42 až 45, § 2542 až § 2544a občanského zákoníku z důvodové zprávy k zákonu č. 111/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. [online]. [Cit. dne 17. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqge4f6mjrgfpwi6q&groupIndex=0&rowIndex=0>

Odpovědnost pořadatele je dle § 2542 odst. 1 občanského zákoníku pojata široce, jelikož, jak bylo uvedeno výše, pořadatel odpovídá též za splnění povinností ze smlouvy bez ohledu na to, kdo jednotlivé služby cestovního ruchu poskytuje. Charakteristickým znakem pro zájezd je, že tvoří kombinaci služeb cestovního ruchu, které v zásadě poskytují osoby odlišné od pořadatele.⁸²³ Takto odpovídá pořadatel např. za škodu způsobenou při dopravě či ubytování. Problematickými se v tomto smyslu poté stávají tzv. fakultativní výlety.⁸²⁴ Otázkou odpovědnosti za škodu způsobenou v rámci fakultativního výletu na zájezdu se zabýval Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí 30 Cdo 1845/2013⁸²⁵. V daném případě se zákazníci (žalobci) zúčastnili v roce 2005 na základě uzavřené tehdejší cestovní smlouvy s cestovní kanceláří (žalovanou) FISCHER, a.s., zájezdu do Taby v Egyptě. Na místě si od cestovní kanceláře zakoupili jednodenní výlet autobusem do Káhiry. Během přepravy najel autobus velkou rychlostí na písčnou dunu a při nárazu utrpěla cestující (první žalobkyně) velmi bolestivé zranění páteře s následným ochrnutím dolní poloviny těla. Touto havárií autobusu došlo k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv zákaznice. Zákaznici nebyla následně zabezpečena ani dostatečná lékařská pomoc. Vzhledem k tomu, že výlet prodal zákazníci delegát pořadatele zájezdu a na příjmovém dokladu o zaplacení výletu bylo logo pořadatele zájezdu, byl pořadatel uznán odpovědným za tuto nehodu.

Vzhledem k tomu, že za řádné plnění povinností ze zájezdu vždy odpovídá pořadatel, musí mít pořadatel možnost regresně postihnout osobu, která skutečně způsobila poskytnutí vadného plnění zákazníkovi a požadovat náhradu takto vynaložených nákladů.⁸²⁶ Právní úprava zájezdu v občanském zákoníku sice ustanovení týkající se regresního nároku pořadatele neobsahuje, nicméně se v takovém případě aplikuje obecná úprava o náhradě škody, která v ustanovení § 2917 občanského zákoníku hovoří o tom, že „*kdo je povinen k náhradě škody způsobené jinou osobou, má proti ní postih*“.⁸²⁷ Pořadatel a poskytovatelé služeb si samozřejmě mohou upravit podrobnější podmínky postihu dohodou mezi nimi.⁸²⁸ Upravit si strany mohou i promlčecí lhůtu regresního postihu za podmínek uvedených v § 630 občanského zákoníku, jelikož regresní nárok má povahu nároku na náhradu škody a promlčí se v tříleté tzv. subjektivní

⁸²³ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2707.

⁸²⁴ Tamtéž, s. 2707.

⁸²⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2013, sp. zn. 30 Cdo 1845/2013. Citováno z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2708.

⁸²⁶ ŠVESTKA, Jirí; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 73.

⁸²⁷ Tamtéž, s. 73.

⁸²⁸ Tamtéž, s. 73.

promlčecí lhůtě (§ 629 odst. 1 občanského zákoníku), anebo v desetileté tzv. objektivní promlčecí lhůtě (§ 629 odst. 2 občanského zákoníku).

Směrnice č. 2015/2302 uvádí v čl. 14 odst. 3 důvody, kdy nárok na náhradu škody cestujícímu nevzniká, a to pokud pořadatel prokáže, že neplnění smluvních podmínek:

- a) „lze přičíst cestujícímu,
- b) lze přičíst třetí straně, která se nepodílí na poskytování cestovních služeb zahrnutých do smlouvy o souborných službách pro cesty, a nebylo je možné předvídat ani odvrátit, nebo
- c) vzniklo v důsledku nevyhnutelných a mimořádných okolností.“

V občanském zákoníku není legislativní zakotvení těchto tzv. liberačních důvodů zcela zřejmé, byť návrh novely č. 111/2018 Sb. počítal s jejich upřesněním. V tomto rozsahu však novela nebyla schválena.⁸²⁹ Je třeba vycházet, jak bylo naznačeno výše, z § 2542 občanského zákoníku, ale též z dalších ustanoveních o náhradě škody, a to z § 2918 a § 2913 odst. 2 občanského zákoníku.

První liberační důvod, kdy se nárok na náhradu škody zákazníkovi poměrně snižuje, je začleněn do § 2918 občanského zákoníku. Podle tohoto ustanovení platí, že jestliže škoda vznikla nebo byla zvětšena následkem okolností, které se přičítají zákazníkovi, povinnost pořadatele nahradit škodu se poměrně sníží. Povinnost pořadatele nahradit škodu není zcela vyloučena, pouze se poměrně snižuje. Cestovní kancelář ovšem neponese odpovědnost za škodu, jestliže jsou nedostatky v plnění povinností ze smlouvy na straně zákazníka (např. zmeškal-li fakultativní výlet).⁸³⁰ Jestliže se však okolnosti, které jdou k tíži jedné či druhé strany, podílí na škodě jen zanedbatelným způsobem, škoda se nedělí.⁸³¹

Zvláštní kategorii zájezdů vytváří zájezdy se zvýšeným rizikem, může se jednat např. o sportovní akce zahrnující výstupy do hor, do těžce přístupných terénů apod.⁸³² U takových typů zájezdu se může cestovní kancelář zprostit odpovědnosti za škodu, jestliže neporušila žádné jiné své povinnosti (např. bezpečnostní) a zákazník se spolupodílel na vzniku škody.⁸³³ Jako další zvláštní typ zájezdů lze zmínit zájezdy, u kterých zákazník sehrává aktivní roli, např. při

⁸²⁹ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2708.

⁸³⁰ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 75.

⁸³¹ Tamtéž, s. 75.

⁸³² Tamtéž, s. 75.

⁸³³ Tamtéž, s. 75.

sportovních akcích, které nemusí být nezbytně nebezpečné, ale pořadatel nemůže, ani nemá možnost, ovlivnit chování zákazníka.⁸³⁴ Povinností pořadatele zůstává zajistit bezpečnost při takových aktivitách, nicméně odpovědnosti se zprostit, jestliže prokáže, že původem škody je ono aktivní jednání zákazníka, např. jeho neobratné jednání.⁸³⁵

Jako druhý liberační důvod se uvádí situace, kdy neplnění smluvních podmínek vzniklo v důsledku nevyhnutelných a mimořádných okolností, tedy případů *vis maior*, tj. z důvodu vyšší moci. Poukazem na tyto okolnosti se může pořadatel odpovědnosti zprostit (liberovat se).⁸³⁶ Pro vyšší moc je charakteristické, že se musí jednat o objektivně nepředvídatelnou a objektivně neodvratitelnou okolnost, nezávislou na osobě, která se vyšší moci dovolává.⁸³⁷ Toto lze dovodit z ustanovení § 2913 odst. 2 občanského zákoníku. Podle tohoto ustanovení se lze povinnosti k náhradě zprostit, prokáže-li se, že ve splnění povinnosti ze smlouvy dočasně nebo trvale zabránila mimořádná nepředvídatelná a nepřekonatelná překážka vzniklá nezávisle na vůli škůdce. Překážka vzniklá ze škůdcových osobních poměrů nebo vzniklá až v době, kdy byl škůdce s plněním v prodlení, ani překážka, kterou byl škůdce povinen podle smlouvy překonat, ho však povinnosti nahradit škodu nezprostit. Je-li o předvídatelných rizicích zákazník informován (např. období dešťů) a toto riziko vědomě přijme, nemůže se později vyšší moci dovolávat.⁸³⁸ I z tohoto důvodu je důležitý rozsah informací, které si smluvní strany sdělily před uzavřením smlouvy. Pořadatel sbírá a vyhodnocuje informace o případných rizicích a dalších aspektech, které by mohly mít vliv na řádné poskytnutí služeb. Chybí-li u dané situace prvek neodvratitelné události, nelze v takovém případě o vyšší moci hovořit.⁸³⁹

To, zda určitá událost skutečně splňuje podmínky vyšší moci, je třeba posuzovat vždy individuálně dle konkrétního případu. Pořadatel zájezdu vždy odpovídá za vady, které se vyskytnou ve sféře jeho vlivu (např. výběr subdodavatelů, destinací, dopravních prostředků apod.).⁸⁴⁰ Je tomu tak z důvodu, a jak již bylo řečeno výše, pořadatel využívá služeb řady různých poskytovatelů a je povinen průběžně sledovat jejich finanční situaci, solventnost a komunikovat s nimi, neboť svěruje své zákazníky do rukou těchto poskytovatelů a odpovídá jim za splnění povinností ze smlouvy o zájezdu.

⁸³⁴ Tamtéž, s. 76.

⁸³⁵ Tamtéž, s. 76.

⁸³⁶ Tamtéž, s. 77.

⁸³⁷ Tamtéž, s. 77.

⁸³⁸ Tamtéž, s. 77, 78.

⁸³⁹ Tamtéž, s. 77, 78.

⁸⁴⁰ Tamtéž, s. 77.

Je třeba též zmínit, že mezi skutečností vyšší moci a následkem musí být příčinná souvislost. Nelze se dovolávat situace jako vyšší moci, např. postižení letiště živelní pohromou, měla-li být doprava zajištěna autobusem.⁸⁴¹

Třetím liberačním důvodem uvedeným v občanském zákoníku v § 2542 odst. 3 je situace, kdy lze třetí straně, která se nepodílí na poskytování služeb cestovního ruchu zahrnutých do zájezdu, přičíst porušení smluvní povinnosti, a nebylo možné je předvídat nebo odvrátit. Dle judikatury Nejvyššího soudu se však tento důvod neuplatní na škodu způsobenou na věcech vnesených do hotelového pokoje, kdy v rámci zájezdu cestovní kancelář poskytla ubytovací služby prostřednictvím subdodavatele. V takovém případě odpovídá svému zákazníkovi cestovní kancelář za vzniklou škodu.⁸⁴² Obdobně tomu tak je i v případě krádeže kol v průběhu zájezdu. Jestliže se jedná o cyklistický zájezd, při kterém účastníci používají vlastní jízdní kola, patří mezi povinnosti cestovní kanceláře zajistit, aby v průběhu ubytování byla tato kola zajištěna proti poškození a odcizení. Nesplnění této povinnosti je nutno považovat za porušení smluvní povinnosti.⁸⁴³

Musí se tedy vždy jednat o jednání třetí osoby, která není spojena s poskytováním služeb.

Obecně vždy platí, že chce-li se pořadatel zprostit odpovědnosti z určitého liberačního důvodu, nebo chce-li alespoň snížit odškodnění, musí prokázat existenci liberačního důvodu. Poškozený oproti tomu musí prokázat, že ke škodě došlo právě z důvodu porušení povinností vyplývajících ze smlouvy o zájezdu.⁸⁴⁴

Shrneme-li podmínky pro vznik povinnosti náhrady škody, jedná se o tři základní nezbytné podmínky, a to vznik škody, její vytknutí a včasné neodstranění vady.⁸⁴⁵ Pořadatel odpovídá za škodu, i přestože nebylo porušení povinnosti před vznikem škody vytknuto.⁸⁴⁶ V takovém případě, vycházíme-li z bodu 34 preambule směrnice č. 2015/2302⁸⁴⁷, lze však vzít

⁸⁴¹ Tamtéž, s. 78.

⁸⁴² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2016, sp. zn. 25 Cdo 3283/2014, uveřejněný pod číslem 85/2017 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní. Citováno z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2708.

⁸⁴³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2006, sp. zn. 33 Odo 852/2005, uveřejněný pod číslem 63/2008 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní. Citováno z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2708.

⁸⁴⁴ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2708.

⁸⁴⁵ Tamtéž, s. 2709.

⁸⁴⁶ Tamtéž, s. 2709.

⁸⁴⁷ „Cestující by měl mít povinnost informovat pořadatele bez zbytečného prodlení, s ohledem na okolnosti daného případu, o jakémkoli neplnění smluvních podmínek, jež zaznamenává v průběhu poskytování cestovní služby

v potaz situaci, kdy není vada oznámena či není řešena.⁸⁴⁸ Toto může mít vliv na stanovení vhodné výše slevy či náhrady škody.

Směrnice č. 2015/2302 v čl. 14 odst. 6 zavádí pravidlo, že promlčecí lhůta ohledně nároků zákazníka na náhradu škody nesmí být kratší než dva roky.⁸⁴⁹ Toto pravidlo bylo transponováno do § 2542 odst. 4 občanského zákoníku, a to tak, že jde-li o právo zákazníka na náhradu škody, nepřihlíží se k ujednání kratší než dvouleté promlčecí lhůty. Lze tedy vycházet z toho, že obecné promlčecí lhůty škodních nároků se aplikují a to zejména tehdy, chtějí-li si strany sjednat kratší promlčecí lhůtu.⁸⁵⁰ V takovém případě musí respektovat zmíněnou minimální dvouletou promlčecí lhůtu.⁸⁵¹ Ustanovení § 2542 odst. 4 občanského zákoníku tedy zejména slouží jako pojistka proti neúměrnému smluvnímu zkrácení promlčecích lhůt.⁸⁵²

Pravidlo o zachování nároků na náhradu škody a z vad zájezdů, jsou-li uplatněny u pořadatele či přímo u prodejce zájezdu, zakotvené v čl. 15 směrnice č. 2015/2302, bylo transponováno do občanského zákoníku pouze v souvislosti s uplatněním vad zájezdu, kdy podle § 2537 odst. 2 občanského zákoníku má zákazník právo vytknout vadu rovněž prostřednictvím zprostředkovatele prodeje zájezdu.⁸⁵³ Ohledně nároků na náhradu škody a jejich uplatnění u pořadatele či zprostředkovatele zákon nic nestanoví.⁸⁵⁴ Na nároky na náhradu škody zmíněné pravidlo tedy nelze vztáhnout, a tak pro účely zachování nároků na náhradu škody vedle jejich uplatnění u pořadatele musí být žaloba podána ve dvouleté lhůtě u soudu.⁸⁵⁵

Lze tedy shrnout, že právní řád počítá s důvody, které mají za následek zbavení se odpovědnosti na straně pořadatele, odvolá-li se pořadatel na tyto liberační důvody, nicméně nezbavují pořadatele dalších povinností, jako je např. povinnost poskytnout zákazníkovi slevu z ceny zájezdu, pomoc v nesnázích či zajistit dopravu zpět na místo odjezdu nebo na jiné místo návratu.

zahrnuté ve smlouvě o souborných službách pro cesty. Pokud tak neučiní, může to být zohledněno při stanovování vhodné výše slevy nebo náhrady škody, pokud by takové oznámení škodě zabránilo nebo ji snížilo.“

⁸⁴⁸ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2709.

⁸⁴⁹ Tamtéž, s. 2709.

⁸⁵⁰ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 81.

⁸⁵¹ Tamtéž, s. 81.

⁸⁵² Tamtéž, s. 81.

⁸⁵³ Tamtéž, s. 81.

⁸⁵⁴ Tamtéž, s. 81.

⁸⁵⁵ Tamtéž, s. 81.

3.1.10.2. Co všechno je pořadatel povinen nahrazovat?

Za obecné předpoklady vzniku odpovědnostního závazku k náhradě škody se považují existence protiprávního jednání, vznik škody a příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním a vzniklou škodou. Tyto předpoklady platí i v případě zájezdu. Protiprávním jednáním se má na mysli zejména porušení smluvní povinnosti. Může se jednat o jakékoli porušení povinnosti pořadatele vyplývající ze smlouvy o zájezdu, ale také ze zákona, včetně porušení prevenčních povinností, povinností odborné péče či porušení bezpečnostních pravidel.⁸⁵⁶ Škoda, přesněji řečeno újma, do které řadíme i pojem škoda ve smyslu materiální škody, může nabývat různých forem.

Občanský zákoník obecně v ustanovení § 2894 stanoví povinnost nahradit jinému újmu. Újmou se má na mysli újma na jmění – majetková újma (škoda), a dále nemajetková újma, např. újma na zdraví. V souvislosti s plněním zájezdu je tedy možné odlišit újmu na majetku zákazníka – majetkovou škodu, nemajetkovou újmu v podobě újmy na životě a zdraví zákazníka a nemajetkovou újmu v podobě újmy za narušení dovolené.⁸⁵⁷

Pojem škoda zahrnuje skutečnou škodu (*damnum emergens*) a ušlý zisk (*lucrum cessans*). Skutečná škoda poté představuje snížení majetku poškozeného (např. ztráta zavazadel zákazníka), ušlý zisk je to, o co se nezvýšil majetek poškozeného tak, jak by se zvýšil, kdyby ke škodnému zásahu nedošlo (např. ušlá mzda z důvodu pozdního návratu z dovolené).⁸⁵⁸ Taková škoda se nahrazuje uvedením do předešlého stavu, není-li to dobře možné, anebo žádá-li o to poškozený, hradí se škoda v penězích.⁸⁵⁹

Nemajetková újma představuje újmu, která se projeví v psychické sféře člověka. Taková újma se odčiňuje přiměřeným zadostiučiněním. Zadostiučinění se poskytuje v penězích, nezajistí-li jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy.⁸⁶⁰ Zatímco majetková škoda se hradí vždy, nemajetková újma se hradí jen v případě, bylo-li tak ujednáno či stanoví-li tak zákon (např. § 2543 odst. 1 občanského zákoníku).⁸⁶¹

Nemajetkovou újmu v souvislosti se zájezdem je možno tedy, jak bylo naznačeno výše, vnímat ve dvou rovinách, a to jako újmu způsobenou na zdraví a jako zvláštní druh nemateriální újmy - újmu za narušení dovolené (více v kapitole 3.1.10.3. Ztráta radosti z dovolené této

⁸⁵⁶ Tamtéž, s. 84.

⁸⁵⁷ Tamtéž, s. 85.

⁸⁵⁸ Tamtéž, s. 86.

⁸⁵⁹ § 2951 odst. 1 občanského zákoníku.

⁸⁶⁰ § 2951 odst. 2 občanského zákoníku.

⁸⁶¹ § 2894 odst. 2 občanského zákoníku.

dipломové práce). Nemajetková újma v podobě újmy na zdraví či životě zákazníka se v občanském zákoníku řadí do kategorie náhrad při újmě na přirozených právech (část čtvrtá, hlava III, díl 1, oddíl 3, pododdíl 2 občanského zákoníku). Při vzniku újmy na přirozeném právu (újma na zdraví a životě zákazníka) se nahrazuje škoda i nemajetková újma, včetně nemajetkové újmy za duševní útrapy.⁸⁶²

Je třeba mít dále na paměti, že pro vznik povinnosti k náhradě škody je nezbytná existence příčinné souvislosti (kauzálního nexu) mezi zmíněným protiprávním jednáním a škodou.⁸⁶³

3.1.10.3. Ztráta radosti z dovolené

Ztráta radosti z dovolené neboli újma za narušení z dovolené patří k nejcitlivějším prvkům právní úpravy cestovního ruchu.⁸⁶⁴

Z ustanovení upravujícího újmu za narušení dovolené v § 2543 občanského zákoníku je zřejmé, že odpovědnost pořadatele zahrnuje povinnost nahradit zákazníkovi nejen majetkovou, ale též nemajetkovou újmu, včetně právě újmy za narušení dovolené. Občanský zákoník užívá pojmu *újma za narušení dovolené*, na rozdíl od mezinárodně vžitého výrazu *ztráta radosti z dovolené*. Jak bylo řečeno výše, již při přípravách občanského zákoníku, zákona č. 89/2012 Sb., patřila tato problematika mezi nejspornější otázky, a to společně s pojetím zvířete jako věci či tradičním principem *SUPERFICIES SOLO CEDIT*.⁸⁶⁵ Zvolený výraz narušení dovolené působí méně emotivně.⁸⁶⁶

Povinnost odčinit jinému nemajetkovou újmu musí být výslovně ujednána nebo tak musí stanovit zvlášť zákon.⁸⁶⁷ A toto právě činí v rámci smlouvy o zájezdu ustanovení § 2543 občanského zákoníku.

Pojetí újmy za narušení dovolené v občanském zákoníku vychází z nizozemského občanského zákoníku, jakož i dalších úprav ve státech EU (např. německý občanský zákoník

⁸⁶² ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 86.

⁸⁶³ Tamtéž, s. 91.

⁸⁶⁴ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch.* 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 121.

⁸⁶⁵ Tamtéž, s. 121.

⁸⁶⁶ K § 2542 až § 2544 důvodové zprávy k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Vydáno dne 18. 5. 2011. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [online]. [Cit. dne 27. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgez6obz15shultdmeyq&rowIndex=0#>

⁸⁶⁷ § 2894 odst. 2 občanského zákoníku.

či rakouský zákon na ochranu spotřebitelů).⁸⁶⁸ Výslovnou úpravu újmy za narušení dovolené nalezneme také v Belgii, Dánsku či Estonsku, naopak v jiných zemích (např. Itálie, Španělsko, Maďarsko, Rumunsko, Velká Británie aj.) přiznává náhradu za újmu z narušení dovolené judikatura.⁸⁶⁹

Náhrada za ztrátu radosti z dovolené neboli újma za narušení dovolené (*loss of enjoyment of the holiday, Entgang von Urlaubsfreude*) je v Evropské unii v rámci služeb cestovního ruchu institutem zcela běžným.⁸⁷⁰

Jak bylo řečeno výše přelomovým rozhodnutím v oblasti ztráty radosti z dovolené bylo rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ve věci *Simone Leitner, C-168/00*⁸⁷¹, jehož závěry byly převzaty do směrnice č. 2015/2302. Toto rozhodnutí uznává existenci práva zákazníka na náhradu újmy na zdraví (v daném případě duševní útrapy spojené s nakažlivou nemocí), včetně nemajetkové újmy v podobě ztráty požitku z dovolené.

Rodina Leitner si zakoupila zájezd v Turecku, avšak pár dní po příjezdu se u dcery Simone Leitner objevily příznaky salmonelózy pocházející z jídla podávaného v klubu. Nemoc trvala po celou dobu dovolené, a tak rodina měla zkaženou dovolenou. Po konci dovolené zaslala Simone Leitner prostřednictvím svých rodičů stížnost cestovní kanceláři, na kterou však nebylo reagováno, a tak podala proti cestovní kanceláři TUI žalobu na náhradu újmy vzniklé pobytem v Turecku. Soud prvního stupně ji však pouze přiznal náhradu za fyzické útrapy a bolestné (*Schmerzensgeld*) a zamítl nárok na náhradu nemateriální újmy za ztrátu požitku ze zkaženého zájezdu s odkazem na to, že rakouské právo náhradu škody takové povahy nezná. Evropský soudní dvůr se poté zabýval otázkou, zda pojem „škody, které vyplývají pro spotřebitele z neplnění nebo nesprávného plnění smlouvy“ (čl. 5 odst. 2 směrnice č. 90/314/EHS), lze vztáhnout i na nemajetkovou újmu. Explicitně totiž původní směrnice č. 90/314/EHS náhradu nemajetkové újmy neupravovala. Evropský soudní dvůr nakonec dospěl k názoru, že směrnice č. 90/314/EHS přiznává spotřebiteli právo na náhradu nemajetkové újmy spočívající v neplnění, resp. vadném plnění služeb zájezdu.

⁸⁶⁸ K § 2542 až § 2544 důvodové zprávy k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Vydáno dne 18. 5. 2011. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [online]. [Cit. dne 27. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgez6obz15shultdmeyq&rowIndex=0#>

⁸⁶⁹ Tamtéž.

⁸⁷⁰ Tamtéž.

⁸⁷¹ Celým názvem: Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. 3. 2002, ve věci Simone Leitner proti TUI Deutschland GmbH & Co. KG (C-168/00). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 11. 12. 2021]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62000CJ0168>. Citováno též z: PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 136.

Směrnice č. 2015/2302 už s tímto institutem počítá. V čl. 14 odst. 2 směrnice č. 2015/2302 je uvedeno, že pořadatel poskytne cestujícímu přiměřenou náhradu za veškerou škodu, která cestujícímu vznikla v důsledku neplnění smluvních podmínek. Dle bodu 34 preambule této směrnice by se náhrada měla vztahovat též na nehmotné újmy, např. na zkažený zážitek z cesty či pobytu v důsledku podstatných problémů při poskytování příslušných cestovních služeb. Dle důvodové zprávy k občanskému zákoníku však platí, že právo na náhradu za narušení dovolené vznikne jen v případě, kdy účelem zájezdu je skutečně dovolená a odpočinek cestujícího.⁸⁷² Nikoli v případech, kdy účelem zájezdu není rekreace, ale školení nebo účast na konferenci.⁸⁷³ Odpočinkový účel nemá ani zahraniční školní pobyt.⁸⁷⁴ V takových případech nedochází k narušení dovolené jako takové, tudíž ani náhrada za její ztrátu není možná.⁸⁷⁵

Tento institut vychází z přesvědčení, které je sdíleno řadou členských států EU, a to, že význam roční dovolené stále roste. Dovolená je součástí soukromí jednotlivce, je to čas vyhrazený odpočinku a strávený obvykle s těmi nejbližšími osobami.⁸⁷⁶ Proto ztrátu nebo podstatné narušení času na dovolenou lze považovat za narušení práva na soukromý život, ale také i práva na rodinný život.⁸⁷⁷ Předmětem ochrany tohoto institutu je tedy narušení odpočinkového účelu zájezdu⁸⁷⁸, zejména, dle důvodové zprávy k občanskému zákoníku, jde-li o člověka, který se živí vlastní prací.⁸⁷⁹ Následkem narušení odpočinkového účelu zájezdu může totiž být zklamání, frustrace, podráždění či strádání zákazníka.⁸⁸⁰

⁸⁷² K § 2542 až § 2544 důvodové zprávy k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Vydáno dne 18. 5. 2011. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [online]. [Cit. dne 27. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgez6obzl5shuldmeyq&rowIndex=0#>

⁸⁷³ Tamtéž.

⁸⁷⁴ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2711.

⁸⁷⁵ K § 2542 až § 2544 důvodové zprávy k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Vydáno dne 18. 5. 2011. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [online]. [Cit. dne 27. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgez6obzl5shuldmeyq&rowIndex=0#>

⁸⁷⁶ ŠVESTKA, Jirí; DVORÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 87.

⁸⁷⁷ Tamtéž, s. 87.

⁸⁷⁸ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2711.

⁸⁷⁹ K § 2542 až § 2544 důvodové zprávy k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Vydáno dne 18. 5. 2011. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [online]. [Cit. dne 9. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgez6obzl5shuldmeyq&rowIndex=0#>

⁸⁸⁰ PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2711.

Ustanovení § 2543 odst. 1 občanského zákoníku uvádí demonstrativně případy, kdy je možné přiznat náhradu újmy za narušení dovolené, a to zejména byl-li zájezd zmařen nebo podstatně zkrácen.

Zájezd je zmařen, není-li vůbec realizován (např. zákazník nemůže odletět kvůli stávce dopravce), dokončen nebo není-li uskutečněn jeho hospodářský účel. Za podstatné zkrácení zájezdu lze považovat případ, kdy není poskytnuta některá z hlavních služeb (např. ubytování), dochází k opakujícím se či trvajícím vadám nebo ke kumulaci menších vad, které však ve svém souhrnu narušují zájezd podstatným způsobem.⁸⁸¹

Náhradu je však možné přiznat i v dalších případech. Například pokud rekreatanti uvízli několik dní na letišti nebo byli ubytováni v nevyhovujícím hotelu. Naopak by se náhrada této újmy neměla vztahovat na banální případy, jako například hodinové zpoždění letu.⁸⁸²

Případy, kdy vzniká nárok na odčinění újmy za narušení dovolené osvětluje soudní praxe. Lze připomenout výše zmiňovaný rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 3661/2013⁸⁸³, kdy zákazník zakoupil pro svou rodinu zájezd na řecký ostrov Kalymnos. Destinace byla cestovní kanceláří v katalogu popsána jako klidná, přesto po dobu trvání dovolené byl v ubytovacím zařízení v nočních hodinách hluk způsobovaný auty a motocykly, které projížděly po přilehlé silnici přímo pod okny pokojů zákazníka k nedalekým diskotékám. Nejvyšší soud uvádí, že *„pokud zajištěné ubytování neodpovídalo popisu uvedenému v katalogu (a ani v cestovní smlouvě) a žalovaná nezajistila na své náklady nápravu (klidné ubytování, jak deklarovala ve svém katalogu) vznikl žalobci nárok na vrácení rozdílu v ceně poskytovaných služeb (§ 852k odst. 3 občanský zákoník z roku 1964), popř. – při splnění obecných předpokladů vzniku odpovědnosti žalované za škodu, tedy protiprávního úkonu žalované (poskytnutí nesprávných informací o charakteru ubytování), vzniku škody (ztráta požitku žalobce z dovolené) a příčinné souvislosti mezi vzniklou škodou a protiprávním úkonem žalované (kdyby žalovaná poskytla žalobci správné informace o poskytnutém ubytování, žalobce by nepřistoupil k uzavření cestovní smlouvy a nedošlo by ke ztrátě jeho požitku z dovolené spočívající v nedostatku spánku z důvodu nadměrného nočního hluku) – nárok na náhradu škody z důvodu ztráty požitku z dovolené (§ 852i odst. 1 občanský zákoník z roku*

⁸⁸¹ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 89.

⁸⁸² Náhrada újmy. *Újma za narušení dovolené.* [online]. [Cit. Dne 9. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/index.php/nahrada-ujmy/konkretni-zmeny/ujma-za-naruseni-dovolene>

⁸⁸³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2013, sp. zn. 33 Cdo 3661/2013. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 307 a PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2711.

1964).“ Tento právní názor je plně využitelný i v podmínkách stávající právní úpravy občanského zákoníku podle § 2543.

Nemateriální újma za narušení dovolené byla též odčiněna ve zmiňovaném případě týkajícím se neposkytnutí ujednané přistýlky.⁸⁸⁴ Smluvní strany si sjednaly ubytování ve dvou dvoulůžkových pokojích s tím, že jeden z nich bude opatřen přistýlkou, nicméně v cílové destinaci byla rodina ubytována v jednom rodinném čtyřlůžkovém pokoji s přistýlkou. Žalobce – zákazník sice ihned po příjezdu ubytování reklamoval u delegátky, náprava však sjednána nebyla. Později žalobce zjistil, že cestovní kanceláři již při rezervaci pobytu bylo potvrzeno ubytování ve čtyřlůžkovém pokoji, cestovní kancelář to však zákazníkovi nesdělila. Odvolací soud v tomto případě nakonec shledal za přiměřenou žalobcem požadovanou úhradu nemateriální újmy ve výši 15 000 Kč odpovídající 20 % z ceny zájezdu.

Zahraniční judikatura zabývající se otázkou odčinění újmy za narušení dovolené je v tomto ohledu značně bohatá. Lze zmínit případ, který řešil Spolkový soudní dvůr v Německu⁸⁸⁵, kdy rodina byla ubytována v jiném hotelu vzdáleném zhruba 70km od původního hotelu. Soud shledal nárok na odčinění újmy za narušení dovolené. Obdobně se tak stalo v případě, kdy si zákazníci koupili dvoutýdenní zájezd na ostrov Maledivy, avšak týden před odletem jim pořadatel oznámil, že jimi vybraný hotel je plný a nabídl jim náhradní zájezd na jiný maledivský ostrov, ten však nebyl dle zákazníků rovnocenný a zákazníci od smlouvy odstoupili.⁸⁸⁶

Co se týká stanovení výše nároku na odčinění nemajetkové újmy v podobě narušení dovolené, nestanoví směrnice č. 2015/2302, ani příslušná právní úprava v občanském zákoníku

⁸⁸⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2018, sp. zn. 33 Cdo 1959/2017. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 307 a PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2711.

⁸⁸⁵ Bundesgerichtshof Urt. v. 23. 9. 1982, Az.: VII ZR 22/82. *Buchung einer Pauschalreise; Anspruch auf Ersatz für vertane Urlaubszeit; Schadensersatzanspruch bei Vereitelung einer Reise*. In: *Wolters Kluwer Online*. [online]. [Cit. dne 9. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://research.wolterskluwer-online.de/document/ae5e2c3f-2092-48c5-88e8-102ad0b1c777>. Citováno též z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 395.

⁸⁸⁶ Bundesgerichtshof Urt. v. 11. 1. 2005, Az.: X ZR 118/03. *Entschädigungsanspruch wegen Vereitelung einer Reise aufgrund fehlender Unterbringungsmöglichkeiten des Kunden durch den Reiseveranstalter am gebuchten Urlaubsort; Rechtsfolgen der Ablehnung eines nicht gleichwertigen Ersatzangebots des Reiseveranstalters; Darlegungslast bezüglich der Voraussetzungen einer unzulässigen Rechtsausübung; Berechnung der Höhe einer Entschädigung wegen nutzlos aufgewendeter Urlaubszeit; Ausschluss eines Entschädigungsanspruchs bei Weiterarbeit und Ersatzurlaub; Einkommen des Reisenden als Maßstab für die Höhe einer Entschädigung*. In: *Wolters Kluwer Online*. [online]. [Cit. dne 9. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://research.wolterskluwer-online.de/document/986e7d11-49b3-4e16-9d42-ee3833896c23>. Citováno též z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 395.

podrobná kritéria.⁸⁸⁷ A tak by měla být náhrada této újmy zejména přiměřená okolnostem případu.⁸⁸⁸ Zohledněny by přitom měly být okolnosti zájezdu jako je např. cena, účel i osobní význam pro rekreaanta.⁸⁸⁹ V úvahu lze také vzít vedle způsobu, intenzity a trvání narušení zájezdu, též stupeň zavinění či již zaplacené vyrovnání.⁸⁹⁰ Z rozsudku Nejvyššího soudu vyplývá, že porušení povinnosti cestovní kanceláře musí dosáhnout takové intenzity, že je způsobilé objektivně znepříjemnit pobyt.⁸⁹¹ Nárok na odčinění nemajetkové újmy se tedy nemůže vztahovat na bagatelní nebo méně podstatné vady či porušení povinností ze smlouvy.⁸⁹²

Dle ustanovení § 2543 odst. 2 občanského zákoníku, a též jak bylo řečeno v kapitole 3.1.8. této diplomové práce platí, že odstoupení od smlouvy o zájezdu zákazníkem ani uplatnění práv z vad nevylučuje jeho právo na náhradu škody a újmy za narušení zájezdu. Toto ustanovení je třeba číst v kontextu s dalšími ustanoveními týkající se odstoupení od smlouvy a které jsou vůči němu speciální (např. § 2531 odst. 2, § 2535 občanského zákoníku aj., viz kapitola 3.1.8. Odstoupení od smlouvy této diplomové práce).⁸⁹³ Z uvedeného vyplývá, že odstoupí-li zákazník od smlouvy o zájezdu dle § 2533 odst. 1 občanského zákoníku, tedy před zahájením zájezdu, nárok na náhradu škody mu nevzniká, neboť odstupuje z důvodů na své straně.⁸⁹⁴ Jinak tomu je, odstupuje-li od smlouvy postupem dle § 2531 odst. 2 občanského zákoníku, tedy z důvodů na straně pořadatele. Účelem náhrady škody v takovém případě je kompenzovat zákazníkovi nepříjemnosti spojené se zrušenou dovolenou.⁸⁹⁵ Odstoupí-li zákazník dle § 2535 občanského zákoníku, tedy z důvodu výskytu nevyhnutelných a mimořádných okolností, zákazník v takovém případě právo na náhradu škody nemá. V případě, že se u zájezdu vyskytne podstatná vada, může zákazník bez zaplacení odstupného odstoupit od smlouvy (§ 2537 odst. 4 občanského zákoníku). Po zahájení zájezdu lze vzít v úvahu nároky za jakýkoliv druh újmy, tj. majetková škoda, újma na zdraví a újma za narušení dovolené.⁸⁹⁶

⁸⁸⁷ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 90.

⁸⁸⁸ Tamtéž, s. 90.

⁸⁸⁹ Náhrada újmy. *Újma za narušení dovolené.* [online]. [Cit. Dne 9. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/index.php/nahrada-ujmy/konkretni-zmeny/ujma-za-naruseni-dovolené>

⁸⁹⁰ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 90.

⁸⁹¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2016, sp. zn. 33 Cdo 747/2015, uveřejněný pod číslem 58/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní. Citováno z: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 90.

⁸⁹² ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 90.

⁸⁹³ Tamtéž, s. 91.

⁸⁹⁴ Tamtéž, s. 91.

⁸⁹⁵ Tamtéž, s. 91.

⁸⁹⁶ Tamtéž, s. 91.

3.1.10.4. Omezení náhrady škody

Již směrnice č. 90/314/EHS počítala s možností limitace náhrady škody u zájezdu, kterou členské státy mohly, avšak fakultativně, zavést do svých právních řádů. Omezení náhrady škody dle směrnice č. 2015/2302 bylo v českém právním řádě transponováno do ustanovení § 2544 občanského zákoníku. Je třeba připomenout obecné pravidlo zakazující omezit právo slabší strany na náhradu jakékoliv újmy zakotvené v § 2898 občanského zákoníku.⁸⁹⁷ Ustanovení § 2544 občanského zákoníku je však k tomuto obecnému pravidlu speciálním ustanovením, a proto se § 2898 občanského zákoníku v tomto případě aplikovat nebude. Směrnice č. 2015/2302 hovoří nejen o omezení výše náhrady škody, ale rovněž o omezení „podmínek náhrady škody“.⁸⁹⁸ Základním důvodem, proč se možnost limitace náhrady škody zavedla, je skutečnost, že samotný pořadatel zájezdu má vůči zákazníkovi povinnost plné náhrady škody. Poskytovatel služby, u kterého však skutečně vznikla škoda, se na základě mezinárodních smluv může vůči pořadateli dovolávat omezení náhrady škody.⁸⁹⁹ Taková situace vytváří nerovnováhu mezi povinnostmi pořadatele zájezdu poskytnout zákazníkovi náhradu škody v plné výši a možností poskytovatele služeb dovolávat se limitace náhrady škody vyplývajících z mezinárodních smluv.⁹⁰⁰

Z čl. 14 odst. 4 směrnice č. 2015/2302 lze vyčíst tři různé způsoby limitace náhrady škody, kterých se může pořadatel dovolávat.⁹⁰¹ A to mezinárodních smluv, kterými je Evropská unie vázána, mezinárodních smluv, kterými Evropská unie vázána není a ostatních smluvních omezení. Upravuje-li mezinárodní smlouva, kterou je Evropská unie vázána, omezení rozsahu náhrady škody nebo podmínky vzniku odpovědnosti pro poskytovatele služeb, vztahují se též omezení i na pořadatele.⁹⁰² Omezení je dáno bez ohledu na to, zda si jej strany sjednají. Vyplývá-li limitace náhrady škody u zájezdu, kterou má platit poskytovatel služby, z mezinárodní smlouvy, kterou Evropská unie vázána není, mohou členské státy odpovídajícím

⁸⁹⁷ Tamtéž, s. 94.

⁸⁹⁸ K bodům 42 až 45 (§ 2542 až 2544a občanského zákoníku) z důvodové zprávy k zákonu č. 111/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. [online]. [Cit. dne 10. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqge4f6mjrgfpwi6q&groupIndex=0&rowIndex=0>

⁸⁹⁹ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. 2.* vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 94.

⁹⁰⁰ Tamtéž, s. 94.

⁹⁰¹ Tamtéž, s. 94.

⁹⁰² Čl. 14 odst. 4 směrnice č. 2015/2302.

způsobem omezit výši náhrady škody, kterou má platit pořadatel.⁹⁰³ Volba prostředku regulace je ponechána na členských státech, ať již bude učiněno ze zákona či smluvně.⁹⁰⁴ V ostatních případech může být náhrada škody, kterou má pořadatel platit, omezena smluvně, avšak toto omezení se nesmí týkat újmy na zdraví, úmyslně způsobené škody ani škody z nedbalosti a výše náhrady škody musí činit alespoň trojnásobek celkové ceny za souborné služby.⁹⁰⁵

Před novelou občanského zákoníku, zákonem č. 111/2018 Sb., obsahoval občanský zákoník řešení, které umožňovalo náhradu škody vyplývající z mezinárodních smluv. Bylo jej však třeba sjednat smluvně, jelikož taková možnost nevyplývala přímo ze zákona.⁹⁰⁶ Po zmiňované novele občanského zákoníku lze shledat v § 2544 dvě kategorie limitace náhrady škod u zájezdu. Zaprvé umožňuje-li mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, omezení výše náhrady škody, hradí pořadatel škodu jen do výše tohoto omezení. Podmínky limitace, jakožto i její rozsah, jsou zcela určeny mezinárodní smlouvou. V takovém případě omezení náhrady škody u zájezdu vzniká automaticky a není třeba jej sjednávat nadto smluvně.⁹⁰⁷ Druhou kategorií limitace náhrady škod u zájezdu dle občanského zákoníku (§ 2544 2. věta občanského zákoníku) může být limitace sjednaná smluvně. Nelze však předem vyloučit ani omezit povinnost pořadatele k náhradě zaviněné škody nebo újmy způsobené na zdraví, anebo k ujednání o nižším rozsahu náhrady újmy, než činí trojnásobek celkové ceny zájezdu.⁹⁰⁸

Důvodová zpráva k zákonu č. 111/2018 Sb. uvádí mezinárodní smlouvy, kterými je Evropská unie, tedy i Česká republika vázána. U letecké přepravy stanoví limity náhrady škody Montrealská úmluva o sjednocení některých pravidel pro mezinárodní leteckou dopravu z roku 1999⁹⁰⁹. Na evropské úrovni se aplikuje nařízení č. 2027/97⁹¹⁰, které vychází z Montrealské úmluvy a vztahuje se na mezinárodní i vnitrostátní leteckou dopravu. Aplikuje se i nařízení č. 261/2004⁹¹¹, které stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké

⁹⁰³ Tamtéž.

⁹⁰⁴ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 94.

⁹⁰⁵ Čl. 14 odst. 4 směrnice č. 2015/2302.

⁹⁰⁶ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 94, 95.

⁹⁰⁷ Tamtéž, s. 95.

⁹⁰⁸ § 2544 občanského zákoníku.

⁹⁰⁹ Úmluva o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké přepravě ze dne 28. května 1999. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 10. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A22001A0718%2801%29>

⁹¹⁰ Celým názvem: Nařízení Rady (ES) č. 2027/97 ze dne 9. října 1997 o odpovědnosti leteckého dopravce v případě nehod. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 10. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:31997R2027>

⁹¹¹ Celým názvem: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu,

dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů. Pro námořní dopravu se použije Athénská úmluva o přepravě cestujících a jejich zavazadel po moři z roku 1974⁹¹² a na evropské úrovni nařízení č. 392/2009⁹¹³ a nařízení č. 1177/2010⁹¹⁴. V železniční dopravě stanoví limity náhrady škody Úmluva o mezinárodní železniční přepravě z roku 1980 (COTIF)⁹¹⁵ a v Evropské unii nařízení č. 1371/2007⁹¹⁶. Česká republika je také vázána Úmluvou Evropské hospodářské komise OSN o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční přepravě cestujících a zavazadel z roku 1973 (CVR)⁹¹⁷, na evropské úrovni se uplatní v této oblasti nařízení č. 181/2011⁹¹⁸.

§ 2544a občanského zákoníku upravuje souběh nároků zákazníka. Právo zákazníka na náhradu škody a na poskytnutí slevy nevylučuje jeho práva jako cestujícího vyplývající z, v předchozím odstavci zmíněných, přímo použitelných předpisů Evropské unie a mezinárodních smluv. I směrnice č. 2015/2302 v bodě 36 své preambule uvádí, že by se směrnice „neměla dotknout práv cestujících na uplatnění nároků podle této směrnice ani podle jiných příslušných právních předpisů Unie či mezinárodních úmluv, cestující tudíž mají nadále možnost vznést nárok vůči pořadateli, dopravci nebo jiné odpovědné osobě či případně několika osobám. Je třeba upřesnit, že s cílem zabránit nadměrné náhradě škody by se náhrady

zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 (konsolidovaný text). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 24. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A02004R0261-20050217>

⁹¹² Athénská úmluva o přepravě cestujících a jejich zavazadel po moři ze dne 13. prosince 1974. [online]. [Cit. dne 10. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201463/volume-1463-I-24817-English.pdf>

⁹¹³ Celým názvem: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 392/2009 ze dne 23. dubna 2009 o odpovědnosti dopravců k cestujícím po moři v případě nehod (konsolidovaný text). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 10. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02009R0392-20190726>

⁹¹⁴ Celým názvem: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1177/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o právech cestujících při cestování po moři a na vnitrozemských cestách a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 10. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:32010R1177>

⁹¹⁵ Celým názvem: Úmluva o mezinárodní železniční přepravě ze dne 9. května 1980 (COTIF). [online]. [Cit. dne 10. 11. 2022]. Dostupné na WWW: https://otif.org/fileadmin/user_upload/otif_verlinkte_files/07_veroeff/01_COTIF_80/cotif-1980-e.PDF

⁹¹⁶ Celým názvem: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1371/2007 ze dne 23. října 2007 o právech a povinnostech cestujících v železniční dopravě (konsolidovaný text). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 10. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A02007R1371-20091203>

⁹¹⁷ Celým názvem: Úmluva Evropské hospodářské komise OSN o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční přepravě cestujících a zavazadel ze dne 1. března 1973. [online]. [Cit. dne 11. 10. 2022]. Dostupné na WWW: https://treaties.un.org/doc/Treaties/1994/04/19940412%2005-26%20AM/Ch_XI_B_26p.pdf

⁹¹⁸ Celým názvem: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 181/2011 ze dne 16. února 2011 o právech cestujících v autobusové a autokarové dopravě a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 10. 11. 2022]. Dostupné na WWW: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2011.055.01.0001.01.CES

škody nebo slevy poskytnuté na základě této směrnice měly odečítat od náhrad škod nebo slev poskytnutých na základě jiných příslušných právních předpisů Unie či mezinárodních úmluv.“ Aby se tedy zamezilo nadměrnému odškodnění zákazníků, a tím i zatížení pořadatele a poskytovatele služeb, např. letecké společnosti, je třeba odečíst výši náhrady škody nebo slevy vyplácených dle zvláštního předpisu od náhrady škody nebo slevy poskytnutých zákazníkovi pořadatelem ze smlouvy o zájezdu.⁹¹⁹ V praxi pořadatel zájezdu doplatí zákazníkovi částku nad rámec toho, co obdržel od poskytovatele služeb.⁹²⁰

3.1.11. Zahraniční školní pobyt

Občanský zákoník ve svém ustanovení § 2545 definuje zahraniční školní pobyt jako „*pobyt žáka u hostitelské rodiny v jiném státě spojený s pravidelnou návštěvou školy ujednaný alespoň na dobu tří měsíců*“. Zahraniční školní pobyty mají svá specifika. Jedná se o obvykle časově delší pobyty, kdy zákazník – žák pobývá v hostitelské rodině v cizí zemi, která vytváří žákovi podmínky pro studium.⁹²¹ Takový pobyt, a jak jej definuje i český zákonodárce, se od klasického zájezdu liší zvláštním účelem, zvláštním druhem ubytování, výlučně zahraničním cílem cesty a stanovenou minimální délkou trvání.⁹²² Zvláštní účel spočívá v návštěvě školy.⁹²³ Školou se patrně rozumí subjekt, který uskutečňuje vzdělávání ve smyslu § 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání⁹²⁴. Právní úprava zahraničního školního pobytu v občanském zákoníku nestanoví žádné formální požadavky, např. požadavek akreditace příslušnými orgány.⁹²⁵ Ubytování musí být realizováno v hostitelské rodině, to znamená, že se právní úprava zahraničního školního pobytu nevztahuje na pobyty na internátě, kolejích či v penzionu.⁹²⁶ Cílem cesty musí být zahraničí a pobyt musí trvat minimálně tři měsíce.⁹²⁷ Důvodová zpráva k občanskému zákoníku⁹²⁸ též uvádí, že

⁹¹⁹ ŠVESTKA, Jirí; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 97.

⁹²⁰ Tamtéž, s. 97.

⁹²¹ Tamtéž, s. 97.

⁹²² HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 331.

⁹²³ Tamtéž, s. 331, 332.

⁹²⁴ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ze dne 24. září 2004. In: *Sbírka zákonů* 10. 11. 2004, roč. 2004, částka 190.

⁹²⁵ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 332.

⁹²⁶ Tamtéž, s. 332.

⁹²⁷ Tamtéž, s. 332.

⁹²⁸ K § 2545 až § 2547 občanského zákoníku z důvodové zprávy k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Vydáno dne 18. 5. 2011. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [online]. [Cit. dne

zahraniční školní pobyty mají svá specifika, zejména jedná-li se o potřebu vyšší ochrany žáka a o možnost odstoupit od smlouvy ještě před zahájením pobytu bez povinnosti platit odstupné i v jiných případech než stanoví obecná úprava.

Právní úprava zahraničního školního pobytu je zakotvena v občanském zákoníku od 1. 1. 2014. Zajímavostí však je, že podle Evropského soudního dvora ve věci *AFS Intercultural Programs Finland ry* (C-237/97)^{929, 930} taková cesta není soubornou službou ve smyslu směrnice č. 90/314/EHS. Takový přístup potvrzuje i nynější čl. 3 odst. 1 písm. b) směrnice č. 2015/2302, který z definice cestovní služby vylučuje ubytování, které neslouží účelům bydlení. Takovým je dle bodu 17 preambule této směrnice i ubytování při dlouhodobých jazykových kurzech.

Přestože Evropský soudní dvůr nepovažuje zahraniční školní pobyty za zájezdy, český zákonodárce tento smluvní typ v občanském zákoníku zakotvil, čímž je zřejmé, že takové pobyty za druh zájezdu považuje.⁹³¹ A proto, není-li stanoveno jinak, se na ně aplikuje právní úprava v § 2521 a násl. občanského zákoníku. Zvolený přístup je tedy přísnější než vyžaduje unijní právo.

Zájezdem se může stát i jiný než v § 2545 občanského zákoníku popsáný pobyt, splní-li požadavky zájezdu dle § 1b zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.⁹³²

Český zákonodárce se tak inspiroval právní úpravou zahraničního školního pobytu v německém občanském zákoníku (*Bürgerliches Gesetzbuch*) obsaženou v § 6511, od 1. 7. 2018 se jedná o § 651u.⁹³³ Německá právní úprava byla převzata do českého občanského zákoníku

11. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgez6obz15shuldmeyq&rowIndex=0#>

⁹²⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. února 1999, ve věci *AFS Intercultural Programs Finland ry* (C-237/97). In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [online]. [Cit. dne 11. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:61997CJ0237>. Citováno též z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2682 a

Ministerstvo pro místní rozvoj. *Zájezd, spojené cestovní služby – Modelové příklady*. [online]. [Cit. dne 7. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://mmr.cz/cs/caste-dotazy/cestovni-ruch/zajezd.-spojene-cestovni-sluzby---modelove-priklad>

⁹³⁰ Dle názoru Evropského soudního dvora pobyty spočívající ve výměně studentů v trvání od 6 měsíců do 1 roku, jejichž účelem je zapojení studentů do výuky ve škole v hostitelské zemi a seznámení se s místními lidmi a kulturou, s čímž souvisí, že student pobývá v hostitelské rodině jako její člen, nejsou zájezdem ve smyslu směrnice č. 90/314/EHS.

⁹³¹ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021 1564 s., ISBN 978-80-7598-955-0. S. 98.

⁹³² HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 332.

⁹³³ MEIER, Patrick a kol. *BGB Reisevertrag §§ 651a – 651y. Grosskommentar*. München : C. H. Beck, 2018, 962 s. ISBN 978-3-406-71336-1. S. 534 a násl

prakticky doslovně, což s sebou přineslo i negativní důsledky v podobě převzetí nedostatků.⁹³⁴ Typickým příkladem je otázka, kdy může od smlouvy odstoupit jeho pořadatel.⁹³⁵ Dle obecné právní úpravy by mohl pořadatel od smlouvy o zahraničním školním pobytu odstoupit pouze, pokud by žák porušil svou povinnost nebo by zájezd z vyjmenovaných důvodů zrušil. Dle Dvořákové a Králové je však třeba se ptát, co se stane, nenajde-li pořadatel pro žáka vhodnou rodinu. Je to důvod k odstoupení? A jaký má být rozsah informací, které má pořadatel ve smlouvě či v potvrzení o zájezdu uvést s ohledem na skutečnost, že pořadatel obvykle nejdříve nemá konkrétní informace o rodině, která bude žáka ubytovávat.⁹³⁶ Další spornou otázkou je, do jaké míry se bude obecná právní úprava smlouvy o zájezdu aplikovat na zahraniční školní pobyt kratší než 3 měsíce.⁹³⁷ Někteří odborníci⁹³⁸ jsou názoru, že i na zahraniční školní pobyt kratší než 3 měsíce může dopadnout obecná úprava smlouvy o zájezdu, jde-li o kombinaci služeb cestovního ruchu dle § 2521 občanského zákoníku, resp. § 1b zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu nebo si aplikaci obecné úpravy mohou strany sjednat.

Stranami smlouvy o zahraničním školním pobytu budou pořadatel a zákazník – žák. Za nezletilého žáka budou smlouvu sjednávat jeho zákonní zástupci.⁹³⁹

Pořadatel má vedle povinností vyplývajících z obecných ustanovení o smlouvě i tyto další povinnosti⁹⁴⁰:

- „zajistit žákovi vhodné ubytování v hostitelské rodině⁹⁴¹,
- zajistit dohled nad žákem,
- zajistit péči o žáka podle obvyklých poměrů v zemi školního pobytu,
- vytvořit žákovi předpoklady, aby mohl pravidelně navštěvovat školu a
- připravit žáka náležitě na pobyt“ (dle § 2546 občanského zákoníku zejména 14 dní před zahájením pobytu informovat žáka o jménu a adrese hostitele a o jménu a adrese pověřené osoby v zemi školního pobytu).

⁹³⁴ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 332.

⁹³⁵ Tamtéž, s. 332.

⁹³⁶ Tamtéž, s. 332.

⁹³⁷ Tamtéž, s. 332.

⁹³⁸ Tamtéž, s. 332, 333.

⁹³⁹ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 99.

⁹⁴⁰ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 333.

⁹⁴¹ „Vhodným ubytováním v hostitelské rodině se rozumí běžný standard pro střední třídu v dané zemi, který může být odlišný od běžného standardu střední třídy v ČR. Na podstatné rozdíl od běžného standardu v ČR by měl být zákazník upozorněn.“, Citováno z: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 979.

Žák je oproti tomu povinen poskytnout pořadateli součinnost při plnění jeho povinností.⁹⁴² Což zahrnuje povinnost navštěvovat školu, ale též zúčastnit se rodinného života v hostitelské rodině. Lze proto po žákovi spravedlivě požadovat např. podíl na domácích pracích.⁹⁴³

Právní úprava zahraničního školního pobytu rozšiřuje na rozdíl od běžné smlouvy o zájezdu okruh situací, kdy má zákazník právo odstoupit od smlouvy, a také situace, kdy může odstoupit bez povinnosti platit pořadateli odstupné.⁹⁴⁴ V jakých situacích pořadatel nemá právo na odstupné nalezneme v § 2546 občanského zákoníku. Zákazník je oprávněn odstoupit od smlouvy bez nutnosti úhrady odstupného, jestliže mu pořadatel nesdělil ani v předstihu dvou týdnů jméno a adresu hostitele, u něhož bude žák po příjezdu ubytován a jméno a adresu pověřené osoby (koordinátora) v zemi školního pobytu.⁹⁴⁵ Pořadatel nemá právo na odstupné, pokud žáka na pobyt náležitě nepřipravil.⁹⁴⁶ Za přípravu na pobyt lze považovat splnění informačních povinností ohledně pobytu, hostitelské rodiny, systému vzdělávání v cizí zemi apod.⁹⁴⁷

Obecná právní úprava odstupného je zakotvena v ustanovení § 1992 občanského zákoníku, která vychází z předpokladu, že si tak strany ujednaly. Totéž platí i dle obecné úpravy smlouvy o zájezdu dle § 2533 občanského zákoníku. Zaplacením odstupného se závazek ruší jako při odstoupení od smlouvy, tedy od samotného počátku. Výši odstupného právní úprava zahraničního školního pobytu neupravuje, avšak analogicky k ustanovení § 2533 občanského zákoníku by měla být sjednána jako přiměřená.⁹⁴⁸

Zákazník má právo odstoupit od smlouvy o zahraničním školním pobytu kdykoli v průběhu školního pobytu bez udání důvodu. V takovém případě náleží pořadateli ujednaná odměna snižená o ušetřené náklady. Pořadatel je povinen zajistit opatření nutná k dopravě žáka zpět a zákazník uhradí zvýšené náklady s tím spojené.⁹⁴⁹ Odstoupí-li však zákazník od smlouvy pro porušení pořadatelovy povinnosti (např. pořadatel nezajistil odpovídající hostitelskou rodinu, odpovídající ubytování či péči), nemá pořadatel právo na výše uvedená plnění.⁹⁵⁰

⁹⁴² HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 333.

⁹⁴³ Tamtéž, s. 333.

⁹⁴⁴ Tamtéž, s. 333.

⁹⁴⁵ § 2546 odst. 1 písm. a), b) občanského zákoníku.

⁹⁴⁶ § 2546 odst. 2 občanského zákoníku.

⁹⁴⁷ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 99, 100.

⁹⁴⁸ Tamtéž, s. 100.

⁹⁴⁹ § 2547 odst. 1 občanského zákoníku.

⁹⁵⁰ § 2547 odst. 2 občanského zákoníku.

Německá judikatura k vadám zahraničního školního pobytu a nárokům z nich je velmi bohatá. Vzhledem k doslovnému převzetí německé právní úpravy zahraničního školního pobytu do občanského zákoníku se tak lze této judikatury dovolávat. Lze tak zmínit rozhodnutí, kdy se úplnou hostitelskou rodinou rozumí rodina tvořená oběma rodiči.⁹⁵¹ Vadou pobytu též je, jestliže žák, který odjel do USA učit se anglicky, je umístěn do rodiny, která hovoří pouze španělsky.⁹⁵² Jako vadou pobytu odůvodňující odstoupení od smlouvy bez nutnosti platit odstupné bylo shledáno i riziko nákazou malárií.⁹⁵³ Co se týká nároků žáka, který odstoupil od smlouvy z důvodů na straně pořadatele, vychází německá judikatura z přesvědčení, že v takovém případě žák nemá právo na náhradu újmy z narušení dovolené, jelikož účelem pobytu není dovolená, nýbrž návštěva školy.⁹⁵⁴

3.1.12. Společná ustanovení - § 2548, § 2549 občanského zákoníku

Na závěr části čtvrté občanského zákoníku, hlavy II, dílu 6, tedy na závěr právní úpravy zájezdu v občanském zákoníku, jsou obsažena dvě důležitá ustanovení. Do společných ustanovení této právní úpravy se nově promítla i novela provedená zákonem č. 374/2022 Sb., která ruší § 2549a občanského zákoníku.

§ 2548 občanského zákoníku vymezuje, jak bylo řečeno v kapitole 3.1.1.1. této diplomové práce, negativní definici zájezdu. § 2549 upravuje postup v případě odchýlných smluvních ujednání. Je třeba mít na paměti, že smlouva o zájezdu je i smlouvou spotřebitelskou⁹⁵⁵, stojí-li proti sobě pořadatel a zákazník v postavení spotřebitele, a je třeba k ní takto přistupovat. Není možné sjednat ve smlouvě ujednání, která se odchyľují od části čtvrté občanského zákoníku, hlavy II a dílu 6, a jsou v neprospěch zákazníka. K takovým

⁹⁵¹ Rozhodnutí LG Berlin ze dne 3. 6. 2004, RRa 2005, 71, rozhodnutí LG Berlin ze dne 19. 4. 2004, RRa 2005, 227. Rozhodnutí AG Köln, RRa 2006, 178. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 334.

⁹⁵² Rozhodnutí OLG Köln ze dne 26. 2. 1998, sp. zn. 1 U 94/97. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 334.

⁹⁵³ Rozhodnutí OLG Köln ze dne 3. 9. 2007, sp. zn. 16 U 11/07. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 334.

⁹⁵⁴ Rozhodnutí LG Berlin, RRa 2005, 227, 229. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 335.

⁹⁵⁵ K tomuto názoru se ve své rozhodovací praxi přiklonil i Nejvyšší soud (např. v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2013, sp. zn. 33 Cdo 3661/2013. Citováno z: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 17, nebo v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2018, sp. zn. 33 Cdo 715/2017, uveřejněný pod číslem 100/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 274)

ujednáním se nepřihlíží a nevyvolávají žádné právní účinky. To platí i v případě, že se zákazník vzdá zvláštního práva, které mu zákon poskytuje. Naproti tomu ujednání ve prospěch zákazníka, tedy rozšiřující jeho ochranu, možná jsou. Ustanovení § 2549 občanského zákoníku po novele provedené zákonem č. 374/2022 Sb. je tedy relativně kogentní, a to ve prospěch zákazníka.

Zákon č. 374/2022 Sb. ruší § 2549a občanského zákoníku, podle kterého se dříve k ujednáním omezujícím nebo vylučujícím zvláštní práva stanovená k ochraně zákazníka nepřihlíželo. Dle důvodové zprávy k tomuto zákonu, a jak je možné si povšimnout i z obsahu uvedených ustanovení, byla ustanovení § 2549 a § 2549a občanského zákoníku před novelou duplicitní, proto zákonodárce ruší § 2549a občanského zákoníku a jeho obsah uvádí již jen v jednom ustanovení (§ 2549 občanského zákoníku).⁹⁵⁶

Je třeba mít dále na paměti, že limitaci smluvní volnosti obsahují i obecná ustanovení občanského zákoníku o ochraně spotřebitele. Např. § 1812 odst. 2 občanského zákoníku, dle kterého se nepřihlíží k ujednáním odchylným se v neprospěch spotřebitele od ustanovení zákona stanovených k ochraně spotřebitele.

⁹⁵⁶ 126. a 127. bod (§ 2549, §2549a občanského zákoníku) důvodové zprávy k zákonu č. 374/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 20. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgizf6mzxgrpwi6q&rowIndex=0>

4. Zákon č. 185/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu – tzv. Lex Voucher

Již 31. prosince 2019 byly v Číně ve městě Wu-chan, v provincii Chu-pej, evidovány případy neobvyklých zápalů plic z neznámých příčin. 5. ledna 2020 poprvé informovala Světová zdravotnická organizace (WHO) o vypuknutí nemoci o novém typu viru a o situaci ve Wu-chanu. 13. ledna se případy nového koronaviru potvrdili již i v Thajsku.⁹⁵⁷ Dne 21. ledna 2020 vydala Světová zdravotnická organizace (WHO) první oficiální zprávu o výskytu koronaviru (2019-nCoV), podle které bylo ke dni 20. ledna 2020 zjištěno 278 případů nákazy v Číně, 2 v Thajsku, 1 v Japonsku a 1 v Koreji.⁹⁵⁸ V březnu 2020 byla celosvětová situace již natolik vážná (118 000 případů ve 114 státech, 4 291 obětí), že jej předseda WHO označil za pandemii.⁹⁵⁹

Více jak dva roky se celý svět potýkal a stále ještě k dnešnímu dni potýká s dopady epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 (dále jen jako „koronavirus“). Tato epidemie měla obrovské ekonomické dopady, které částečně ještě trvají.

Státy rychle přijímaná opatření, která byla reakcí na rozšiřující se epidemii, často omezovala volný pohyb osob, ať už se jednalo o znovuzavedení hraničních kontrol, zákazy vstupu nebo opuštění země či o celonárodní karanténu spočívající ve vnitrostátním omezení občanů. Dne 12. března 2020 vydala vláda ČR usnesení č. 194⁹⁶⁰, kterým podle čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky⁹⁶¹, vyhlásila pro území České republiky z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru nouzový

⁹⁵⁷ World Health Organization. *Archived: WHO Timeline – COVID-19*. Ze dne 27. dubna 2020. [online]. [Cit. dne 14. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.who.int/news/item/27-04-2020-who-timeline---covid-19>

⁹⁵⁸ World Health Organization. *Novel Coronavirus (2019-nCoV). Situation Report – 1. 21. January 2020*. [online]. [Cit. dne 14. 11. 2022]. Dostupné na WWW: https://web.archive.org/web/20200129025723/https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200121-sitrep-1-2019-ncov.pdf?sfvrsn=20a99c10_4

⁹⁵⁹ World Health Organization. *WHO Director General's opening remarks at the media briefing on COVID – 19. 11. March 2020*. [online]. [Cit. dne 14. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>

⁹⁶⁰ Usnesení vlády České republiky č. 194 ze dne 12. března 2020. In: *Sbírka zákonů* 12. 3. 2020, roč. 2020, částka 30.

⁹⁶¹ Celým názvem: Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky ze dne 22. dubna 1998. In: *Sbírka zákonů* 29. 5. 1998, roč. 1998, částka 39.

stav a podle zákona č. 240/2000 Sb.⁹⁶² nařídila pro řešení dané situace vydání dalších krizových opatření, která měla být upřesněna. Česká republika však v zavádění extenzivních omezení volného pohybu nebyla osamocena a obdobná opatření postupně přijímaly i další státy.

Odvětví cestovního ruchu se podílí na hrubém domácím produktu Evropské unie z 10 % a zaměstnává podle odhadu kolem 12,3 milionu lidí.⁹⁶³ Jedná se tedy v Evropské unii o značně velké odvětví. A tak v důsledku epidemie a s tím souvisejícími opatřeními států, byla tato oblast výrazně negativně zasažena. Dopad zdravotní krize byl tak výrazný, že v roce 2020 poklesl celkový počet turistických cest na celém světě oproti roku 2019 až o 71 %, v Evropě poté o 66 %.⁹⁶⁴ V Evropské unii počet pobytů cizinců v ubytovacích zařízeních poklesl v roce 2020 o 52 % v porovnání s rokem 2019.⁹⁶⁵ V České republice dosáhl počet hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních v roce 2020 10,8 milionu, což je o 11,2 milionu méně než v roce 2019 (pokles o 51 %).⁹⁶⁶ Též počet delších i kratších cest občanů ČR se v roce 2020 oproti roku 2019 snížil o více než 30 %, výrazně byly omezeny cesty do zahraničí.⁹⁶⁷ Z těchto dat vyplývá, jak velký vliv měla koronavirová krize na cestovní ruch. V důsledku postupně přijímaných opatření jednotlivými státy EU, která omezovala volný pohyb osob, ale i v důsledku obav z nákazy, nemohla řada cestovních kanceláří realizovat své plánované zájezdy.

Právní úprava smlouvy o zájezdu v občanském zákoníku ukládá pořadateli povinnost, nemůže-li zájezd poskytnout, vrátit zákazníkovi platby přijaté za neuskutečněné zájezdy nejpozději do 14 dnů po ukončení závazku ze smlouvy.⁹⁶⁸ V podmínkách globální pandemie dodržení této lhůty nešlo po pořadatelích, obvykle cestovních kancelářích, požadovat, neboť by náhlé vrácení plateb za neuskutečněné zájezdy mohlo vést k úpapkům cestovních kanceláří, což by mělo negativní dopad na celé odvětví cestovního ruchu. Navíc je třeba mít na paměti, že přijaté platby od zákazníků cestovní kancelář v zásadě užívá a financuje jimi dále služby od poskytovatelů (např. dopravce, ubytovatel a další).

⁹⁶² Celým názvem: Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) ze dne 28. června 2000. In: *Sbírka zákonů* 9. 8. 2000, roč. 2000, částka 73.

⁹⁶³ PERNICE, Davide. Fakta a čísla o Evropské unii. Evropský parlament. *Cestovní ruch*. 03/2022. [online]. [Cit. dne 14. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/126/tourism>

⁹⁶⁴ United Nations World Tourism Organization. *International tourism and Covid-19*. [online]. [Cit. dne 14. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.unwto.org/tourism-data/international-tourism-and-covid-19>

⁹⁶⁵ Eurostat. *EU tourism halved in 2020*. Ze dne 15. 3. 2021. [online]. [Cit. dne 14. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20210315-2>

⁹⁶⁶ Český statistický úřad. *Cestovní ruch – 4. čtvrtletí 2020*. [online]. [Cit. dne 14. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.czso.cz/csu/czso/cristovni-ruch-4-ctvrtleti-2020>

⁹⁶⁷ Český statistický úřad. *Počet cest občanů do ciziny meziročně klesl o dvě třetiny*. [online]. [Cit. dne 14. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.czso.cz/csu/xc/pocet-cest-ceskych-obcanu-do-ciziny-mezirocne-klesl-o-dve-tretiny>

⁹⁶⁸ § 2536a občanského zákoníku.

Na tuto obtížnou situaci i pod tlakem cestovních kanceláří bylo třeba reagovat. Ministerstvo pro místní rozvoj tak připravilo návrh zákona o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu. Primárním cílem návrhu bylo rychle reagovat na bezprecedentní situaci, do které se cestovní kanceláře dostaly, a zabránit tak hromadnému úpadku řady cestovních kanceláří, na druhou stranu vzít v potaz též finanční potřeby zákazníků.⁹⁶⁹

Přijatý zákon se stal významným z důvodu ne jen materie, kterou upravuje, ale též, že se jedná historicky o teprve druhý speciální zákon k právní úpravě cestovního ruchu v ČR, po klíčovém zákoně č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. Význam tohoto zákona spočívá též v rychlosti jeho přijetí. 12. března 2020, jak bylo uvedeno výše, byl vyhlášen nouzový stav, 6. dubna schválila návrh zákona vláda, 9. dubna poslanecká sněmovna ve stavu tzv. legislativní nouze. Dne 16. dubna návrh projednal a schválil Senát. Zákon byl vyhlášen ve Sbírce zákonů pod číslem 185/2020 a účinnosti nabyt již 24. dubna.⁹⁷⁰ Legislativní proces tohoto zákona byl ve srovnání s běžným legislativním procesem velmi krátký a patří v tomto smyslu k nejkratším v české historii. Ministerstvo pro místní rozvoj a vláda užívaly k označení tohoto zákona označení Lex Voucher. Tento název se ustálil pro zákon i ve sdělovacích prostředcích a je užit i v této diplomové práci.

4.1. Popis právní úpravy Lex Voucheru

Lex Voucher je v porovnání s jinými zákony kratší a obsahuje celkem 10 paragrafů. To však nic nemění na jeho významu v řešení dopadů epidemie koronaviru na cestovní ruch. Předmět právní úpravy je vymezen v § 1 Lex Voucheru:

„Tento zákon upravuje některá opatření v oblasti cestovního ruchu v souvislosti s epidemií koronaviru označovaného jako SARS CoV-2.“

Z tohoto ustanovení je zřejmé, že zákon byl reakcí na koronavirovou pandemii. Krizová opatření přijímaná nejen v České republice se v důsledku epidemie výrazně dotkla výjezdového

⁹⁶⁹ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 35.

⁹⁷⁰ Parlament České republiky. Poslanecká sněmovna 2017 – 2021. *Sněmovní tisk 820. Vl.n.z.o opatření ke zmírnění dopadů SARS CoV-2 na cestovní ruch*. [online]. [Cit. dne 14. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.psp.cz/sqw/text/historie.sqw?o=8&t=820>

a příjezdového cestovního ruchu, a jak uvádí důvodová zpráva k Lex Voucheru, koronavirová pandemie v podstatě znemožnila pořádání zájezdů.⁹⁷¹

V roce 2019 vytvořil turismus 165 mld. Kč, což je 2,9 % HDP národního hospodářství.⁹⁷² Zaměstnával 240 tisíc osob, resp. 4,47 % z celkové zaměstnanosti.⁹⁷³ V turismu pracoval každý dvaadvacátý Čech.⁹⁷⁴ Příjmy z cestovního ruchu v pandemickém roce 2020 dosáhly 84 mld. Kč, což je pokles o 50 %. Ekonomický pokles v cestovním ruchu byl v důsledku epidemie ohromný. Aby se právě předešlo hromadným úpadkům cestovních kanceláří, kterým v souvislosti s epidemií chyběly likvidní finanční prostředky, byl přijat Lex Voucher. Který si mimo jiné za cíl kladl i pozitivní oživení podnikatelského prostředí a zachování zaměstnanosti v oblasti cestovního ruchu.⁹⁷⁵

V době přípravy zákona Lex Voucher bylo v ČR ke dni 3. dubna 2020 provozováno 841 cestovních kanceláří. Což je o 15 méně subjektů než před vyhlášením nouzového stavu.⁹⁷⁶ Zůstává však otázkou, jaký skutečný důvod stojí za výmazem těchto kanceláří ze seznamu a kolik jich skutečně bylo předtím aktivních. Ke dni 29. 5. 2020 evidovalo Ministerstvo pro místní rozvoj již jen 788 aktivních cestovních kanceláří, důvody k výmazu ze seznamu cestovních kanceláří však mohly být různé, řada z nich však mohla mít souvislost s koronavirovou pandemií a zejména nejistým výhledem podnikání do budoucna.⁹⁷⁷

Jaký vliv měla koronavirová pandemie na působení cestovních kanceláří i co do jejich počtu na českém trhu a jak tento vývoj ovlivnil právě Lex Voucher je zhodnoceno v kapitole 4.1.9. Problematické aspekty Lex Voucheru a jeho zhodnocení této diplomové práce.

⁹⁷¹ K § 1 důvodové zprávy k zákonu č. 185/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu. In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 15. 11. 2022]. Dostupné na WWW: https://www.aspi.cz/products/lawText/7/277910/1/2#pa_1

⁹⁷² Ministerstvo pro místní rozvoj v ČR. *Statistiky cestovního ruchu aktuálně zveřejněné v únoru/březnu 2021*. [online]. [Cit. dne 15. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/informace-udalosti/statistiky-cestovniho-ruchu-aktualne-zverejnene-v>

⁹⁷³ Tamtéž.

⁹⁷⁴ Tamtéž.

⁹⁷⁵ Obecná část důvodové zprávy k zákonu č. 185/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu. In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 15. 11. 2022]. Dostupné na WWW: https://www.aspi.cz/products/lawText/7/277910/1/2#pa_1

⁹⁷⁶ Tamtéž.

⁹⁷⁷ DVOŘÁKOVÁ, Klára; FRÝBOVÁ, Alice. *Lex voucher. Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 72 s. ISBN 978-80-7400-792-7. S. 6.

4.1.1. Působnost Lex Voucheru

§ 2 Lex Voucheru stanoví jeho věcnou působnost a to tak, že se zákon použije na zájezdy s termínem zahájení od 20. února 2020 do 31. srpna 2020. Datum uzavření smlouvy není relevantní. Věcná působnost zákona je tedy vymezena z hlediska typu služeb cestovního ruchu a termínu jejich poskytnutí. Lex Voucher se použije ze všech služeb cestovního ruchu nebo z jejich kombinací výhradně na zájezdy (k pojmu zájezd viz kapitola 2.3.1. Vymezení klíčových pojmů v zákoně č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu této diplomové práce). Lex Voucher se nepoužije na vztahy mezi zákazníkem a cestovní kanceláří ze smluv o jednotlivých službách cestovního ruchu (např. prodej ubytování, zajištění letenky), ani na vztahy ze smluv, které dávají vzniknout spojeným cestovním službám.⁹⁷⁸ Nebude se aplikovat ani na vztahy mezi poskytovatelem jednotlivých služeb a zákazníkem. Naproti tomu se však bude Lex Voucher aplikovat na zájezdy, které měly termín zahájení před nabytím účinnosti zákona.⁹⁷⁹

Dle důvodové zprávy k Lex Voucheru vláda zvolila tento termín zahájení zájezdů ne jen s ohledem na vývoj epidemiologické situace v České republice, ale také s ohledem na mezinárodní vývoj. Přestože byl nouzový stav v České republice vyhlášen 12. března 2020, přibližně již od 20. února 2020 docházelo k rozšíření onemocnění na území Itálie, což mělo významný negativní vliv na trh zájezdů v České republice. Konec období zahájení zájezdů stanovil zákonodárce na 31. srpna 2020 vzhledem k očekávání, že dopady pandemie budou přetrvávat delší dobu.

Účinnost Lex Voucheru je upravena v § 10 a byla zvolena tak, aby se dostalo rychlého řešení situace pořadatelů zájezdů. Proto byl zvolen nejzazší možný termín, a to termín vyhlášení zákona. Zákon byl vyhlášen ve Sbírce zákonů dne 24. dubna 2020 a v tento den nabyl též účinnosti. Jedná se tedy o příklad retroaktivního neboli zpětného působení práva. Teorie práva rozlišuje dva druhy retroaktivity – pravou a nepravou. Pravá retroaktivita spočívá v tom, že účinnost právního předpisu začne dříve než jeho platnost, takže se použije pozdějšího zákona na případy, které se staly již v minulosti. Pravá retroaktivita tedy znamená, že se podle v současnosti platné a účinné právní úpravy posuzují právní vztahy, které se uskutečnily dříve. Nepravá retroaktivita oproti tomu znamená, že vznik a platnost právních vztahů se posuzuje podle dříve platných norem, avšak obsah právních vztahů se posuzuje podle normy účinné

⁹⁷⁸ Tamtéž, s. 8.

⁹⁷⁹ Tamtéž, s. 8.

v době, kdy se o těchto právních vztazích rozhoduje.⁹⁸⁰ V případě Lex Voucheru se právě jedná o zmíněnou nepravou retroaktivitu. Dle názoru Ústavního soudu patří princip zákazu retroaktivity právních norem (zejména zmiňované pravé retroaktivity) k základním principům vymežující kategorii právního státu, neboť tento akcent vyvěrá z požadavku právní jistoty.⁹⁸¹

4.1.2. § 3 Lex Voucheru – ochranná doba

Ochrannou dobou dle Lex Voucheru (§ 3) je třeba rozumět dobu, o kterou se odkládá povinnost pořadatele zájezdu vrátit zákazníkovi jím uhrazené platby dle § 2536a občanského zákoníku. Ochranná doba je nejdůležitějším opatřením, kterým zákonodárce pomáhá cestovním kancelářím překonat tíživou situaci nastalou v důsledku koronavirové pandemie. Základní podmínkou tohoto ustanovení je, že peněžitý dluh pořadatele vůči zákazníkovi vznikl v důsledku odstoupení zákazníka od smlouvy o zájezdu dle § 2535 občanského zákoníku nebo následkem zrušení zájezdu pořadatelem s odkazem na § 2536 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku.⁹⁸² Pořadatel tak může svůj peněžitý dluh přeměnit na poukaz na zájezd. Zánikem závazku se pro účely § 3 Lex Voucheru mají na mysli právě tyto dvě zmíněné situace odstoupení od smlouvy o zájezdu (§ 2535 a § 2536 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku).⁹⁸³ V okamžiku ukončení závazku ze smlouvy se z veškerých plateb uhrazených zákazníkem nebo v jeho prospěch za zájezd stává peněžitý dluh vůči zákazníkovi, nicméně dle § 2536a občanského zákoníku je pořadatel povinen tyto platby v případě odstoupení od smlouvy vrátit bez zbytečného odkladu, nejpozději do 14 dnů po ukončení závazku ze smlouvy. A to

⁹⁸⁰ GERLOCH, A. *Teorie práva*. 7. vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2017. 335 s. ISBN 978-80-7380-652-1. S. 101, 102.

⁹⁸¹ Z nálezu Ústavního soudu ze dne 13. 6. 2002, sp. zn. III. ÚS 611/01. In: *Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu*, roč. 2002, svazek 26, č. 75, s. 253 vyplývá: „K základním principům vymežující kategorii právního státu, kterým je i Česká republika (srov. čl. 1 Ústavy), patří princip ochrany důvěry občanů v právo a s tím související princip zákazu zpětné účinnosti (retroaktivity) právních norem. Přestože zákaz retroaktivity právních norem je v čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod výslovně upraven jen pro oblast trestního práva (podle uvedeného ustanovení trestnost činu se posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán, a pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější), je nutno z čl. 1 Ústavy dovodit působení tohoto zákazu i pro další odvětví práva (srov. nálezu Ústavního soudu ze dne 4. 2. 1997 publikovaný pod číslem 63/1997 Sb.). Akcent kladený na zákaz zpětné účinnosti právních norem jako na jeden ze základních prvků právního státu pramení z požadavku právní jistoty. Zákaz retroaktivity spočívá v tom, že podle současné právní normy zásadně není možné posoudit lidské chování, právní skutečnosti či právní vztahy, jež se uskutečnily dříve, než právní norma nabyla účinnosti.“

Citováno z: SELUCKÁ, Markéta a kol. *Covid-19 a soukromé právo. Otázky a odpovědi*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 103 s. ISBN 978-80-7400-808-5. S. 72.

⁹⁸² DVOŘÁKOVÁ, Klára; FRÝBOVÁ, Alice. *Lex voucher. Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 72 s. ISBN 978-80-7400-792-7. S. 13.

⁹⁸³ Tamtéž, s. 16.

v pandemických podmínkách nebylo pro cestovní kanceláře zcela možné. Lex Voucher pamatuje ještě na další způsob zániku zájezdu, a to v důsledku odstoupení od smlouvy o zájezdu dle § 2533 občanského zákoníku. O tom pojednává § 7 Lex Voucheru (viz kapitola 4.1.6. Poukaz dle § 7 Lex Voucheru této diplomové práce).

Z § 2535 občanského zákoníku vyplývá, že *„zákazník má právo odstoupit od smlouvy před zahájením zájezdu bez zaplacení odstupného, jestliže v místě určení cesty nebo pobytu nebo jeho bezprostředním okolí nastaly nevyhnutelné a mimořádné okolnosti, které mají významný dopad na poskytování zájezdu nebo na přepravu osob do místa určení cesty nebo pobytu.“* Pandemie koronaviru ve vztahu k zájezdům, které byly zakoupeny před jejím vypuknutím zcela jistě je mimořádnou a nepředvídatelnou okolností, nicméně dle komentářové literatury⁹⁸⁴, aby výskyt koronaviru zakládal právo zákazníka odstoupit od smlouvy o zájezdu bez povinnosti platit odstupné dle § 2535 občanského zákoníku je třeba, aby se vyskytoval v místě určení cesty nebo pobytu nebo jeho bezprostředním okolí a zároveň měl významný dopad na poskytování zájezdu nebo na přepravu osob do místa určení. Subjektivní obava z nákazy koronavirem není bez dalšího důvodem pro odstoupení od smlouvy o zájezdu dle § 2535 občanského zákoníku. Komentářová literatura⁹⁸⁵ v souvislosti s § 2535 občanského zákoníku rozlišuje tři různé situace, které se mohou v praxi objevit. Jednoznačné situace, ve kterých se aplikuje § 2535 občanského zákoníku. Jsou to situace, kdy celá země, do které zájezd směřoval, je uzavřena, hotely, lyžařská střediska jsou uzavřena, letecká spojení jsou zrušena apod. Další situace, které mohou nastat, již nevedou k aplikaci § 2535 občanského zákoníku či § 2536 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku zcela jednoznačně. Jsou jimi situace, kdy pořadatel sice může zájezd poskytnout a je schopen tak učinit, nicméně nastane určitá nemožnost na straně zákazníka, např. země, ve které zákazník dlouhodobě pobývá, mu brání ve vycestování nebo země, kam zájezd směřuje, brání v souvislosti s pandemií ve vstupu turistů z určitých zemí nebo jejich vstup podmiňuje karanténou apod. Otázkou tedy zůstává, zda by měl pořadatel zájezdu nést následky, i přestože zájezd poskytnout může. Komentářová literatura⁹⁸⁶ se v tomto případě přiklání k názoru, že by se na takové situace měly aplikovat obecné principy smluvního práva a jejich ustanovení. Konkrétně se poté jedná o ustanovení § 1765 občanského zákoníku, ve kterém je upravena podstatná změna okolností. Toto ustanovení uvádí, že *„dojde-li ke změně okolností tak podstatné, že změna založí v právech a*

⁹⁸⁴ DVOŘÁKOVÁ, Klára; FRÝBOVÁ, Alice. *Lex voucher. Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 72 s. ISBN 978-80-7400-792-7. S. 19.

⁹⁸⁵ Tamtéž, s. 19.

⁹⁸⁶ Tamtéž, s. 21.

povinnostech stran zvláště hrubý nepoměr znevýhodněním jedné z nich buď neúměrným zvýšením nákladů plnění, anebo neúměrným snížením hodnoty předmětu plnění, má dotčená strana právo domáhat se vůči druhé straně obnovení jednání o smlouvě, prokáže-li, že změnu nemohla rozumně předpokládat ani ovlivnit a že skutečnost nastala až po uzavření smlouvy, anebo se dotčené straně stala až po uzavření smlouvy známou.“ Dotčená strana musí uplatnit právo na obnovení jednání o smlouvě v přiměřené lhůtě, co změnu okolností musela zjistit. Má se za to, že tato lhůta činí dva měsíce.⁹⁸⁷ Strany by se tak v rámci obnoveného jednání mohly dohodnout např. na změně smlouvy formou přesunu termínu a dalších pro ně schůdných způsobů řešení.

Třetí případ, který může nastat, je situace, kdy pořadatel nemůže zájezd poskytnout, avšak zákazník jej současně z důvodů na jeho straně nemůže čerpat. Zde je třeba se i s ohledem na ochranu spotřebitele přiklonit k názoru, že jakmile není pořadatel schopen poskytnout službu z důvodu mimořádných a nepředvídatelných okolností, má zákazník právo odstoupit od smlouvy dle § 2535 občanského zákoníku, bez ohledu na to, že by se zájezdu z důvodu na jeho straně nemohl stejně zúčastnit.⁹⁸⁸

Ustanovení § 2536 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku upravuje případ, kdy pořadatel z důvodu vyšší moci nemůže zájezd uskutečnit. Podmínkou tedy je, že pořadatel v plnění „brání nevyhnutelné a mimořádné okolnosti a zrušení zájezdu oznámil zákazníkovi bez zbytečného odkladu ještě před zahájením zájezdu.“ Pořadatel je tak povinen dle uvedeného ustanovení vrátit zákazníkům veškeré platby, které od nich přijal, není však povinen k náhradě škody.

Spornou se v praxi stala otázka, k jakému okamžiku je třeba posuzovat podmínky odůvodňující odstoupení od smlouvy. Řada zákazníků totiž začala v nouzovém stavu odstupovat od smluv o zájezdu s termínem zahájení za dva i více měsíců.⁹⁸⁹ Je tedy třeba rozlišit situaci, kdy zákazník odstoupí od smlouvy v situaci, kdy není ještě zcela zjevné, zda pro mimořádné okolnosti nebude možno zájezd v destinaci poskytnout. Taková situace neodůvodňuje odstoupení od smlouvy dle § 2535 občanského zákoníku a pořadatel tak má právo účtovat si odstupné a na žádost zákazníka vydat poukaz dle § 7 Lex Voucheru.⁹⁹⁰ Odlišný postup je nicméně v situaci, kdy pro mimořádné okolnosti nelze zjevně zájezd poskytnout.

⁹⁸⁷ § 1766 odst. 2 občanského zákoníku.

⁹⁸⁸ DVOŘÁKOVÁ, Klára; FRÝBOVÁ, Alice. *Lex voucher. Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 72 s. ISBN 978-80-7400-792-7. S. 22.

⁹⁸⁹ Tamtéž, s. 22.

⁹⁹⁰ Tamtéž, s. 22.

V takovém případě zákazník má právo na odstoupení od smlouvy dle § 2535 občanského zákoníku.⁹⁹¹ Pořadatel tak má povinnost vrátit zákazníkovi zaplacenou cenu zájezdu, to však může oddálit právě využitím ochranné doby dle Lex Voucheru a vydat zákazníkovi poukaz na zájezd dle § 3 Lex Voucheru. Obdobný postup je v situaci dle § 2536 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku. Jediným časovým limitem je doba zahájení zájezdu.⁹⁹²

Dle § 3 odst. 2 Lex Voucheru platí, že ochranná doba počíná běžet dnem doručení poukazu na zájezd a končí dnem 31. srpna 2021, neskončí-li podle Lex Voucheru dříve. Právní úprava Lex Voucheru nevyklučuje odlišný postup. Smluvním stranám samozřejmě nebrání se společně dohodnout na změně termínu zájezdu nebo na vystavení poukazu na zájezd odlišných od podmínek dle Lex Voucheru nebo na jakékoliv jiné alternativě, na které se strany dohodnou. Teprve vydáním poukazu na zájezd a jeho doručením zákazníkovi za podmínek dle Lex Voucheru se pořadatel dostává do režimu Lex Voucheru a začíná běžet ochranná doba podle tohoto zákona.⁹⁹³

Jak bylo řečeno výše ochranná doba končí dnem 31. srpna 2021, neskončí-li podle Lex Voucheru dříve. Zákonodárce tak poskytuje pořadatelům dostatečně dlouhou dobu na překonání tíživé situace, na druhou stranu je zákazníkovi poskytnuta dostatečně dlouhá doba, aby mohl poukaz na zájezd vyčerpat.⁹⁹⁴ Před tímto datem může ochranná doba skončit, využije-li zákazník poukaz na zájezd, tedy uzavře smlouvu o zájezdu (§ 6 odst. 4 Lex Voucheru), dále odmítnutím poukazu na zájezd osobou dle § 3 odst. 3 Lex Voucheru (§ 5 Lex Voucheru) a dále ochranná doba končí též, jestliže pořadatel nenabídl zákazníkovi náhradní zájezd do 30 dnů ode dne, kdy zákazník požádal pořadatele o nabídku náhradního zájezdu (§ 6 odst. 3 Lex Voucheru).⁹⁹⁵

Zmíněný § 3 odst. 3 Lex Voucheru vymezuje osoby, které mají právo odmítnout poukaz na zájezd. Jedná se o výjimku z pravidla nuceného přijetí poukazu.⁹⁹⁶ Důvodová zpráva k tomuto zmiňuje, že „návrh chrání zvláště zranitelné skupiny zákazníků, u nichž lze očekávat, že opatření související s pandemií mohou mít negativní vliv na jejich již tak tíživou ekonomickou nebo sociální situaci.“ Tito zákazníci tak mají právo poukaz na zájezd pořadateli vrátit a

⁹⁹¹ Tamtéž, s. 23.

⁹⁹² Tamtéž, s. 23.

⁹⁹³ Tamtéž, s. 23, 24.

⁹⁹⁴ K § 3 důvodové zprávy k zákonu č. 185/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu. In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 15. 11. 2022]. Dostupné na WWW: https://www.aspi.cz/products/lawText/7/277910/1/2#pa_1

⁹⁹⁵ DVOŘÁKOVÁ, Klára; FRÝBOVÁ, Alice. *Lex voucher. Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 72 s. ISBN 978-80-7400-792-7. S. 24.

⁹⁹⁶ Tamtéž, s. 24.

jednostranným prohlášením tak ukončit běh ochranné doby.⁹⁹⁷ Opět jim tedy vznikne nárok na vrácení jimi uhrazených plateb za zájezd a pořadatel je tak povinen v souladu s § 2536a občanského zákoníku tyto platby vrátit bez zbytečného odkladu, nejpozději do 14 dnů od odmítnutí poukazu. Rozhodným časovým okamžikem, ke kterému se posuzuje příslušnost ke skupině zvláště zranitelných osob, je doručení oznámení pořadatele o využití ochranné doby.⁹⁹⁸ Zvláště zranitelná osoba musí být o možnosti odmítnout poukaz poučena.⁹⁹⁹ Poukaz na zájezd odmítnout může, ale nemusí. Pokud tak zvláště zranitelná osoba neučiní a poukaz na zájezd neodmítne, zůstává ve stejném režimu jako ostatní zákazníci, kteří zvláště zranitelnými osobami nejsou.¹⁰⁰⁰

Zvláště zranitelnou osobou dle § 3 odst. 3 Lex Voucheru, a tedy osobou, která může odmítnout poukaz na zájezd, je:

- a) „držitel průkazu osoby se zdravotním postižením (§ 34 zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů)¹⁰⁰¹,
- b) osoba vedená v evidenci úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání (§ 24 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti)¹⁰⁰²,
- c) osoba těhotná,
- d) osoba čerpající mateřskou nebo rodičovskou dovolenou (§ 195 a § 196 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce)^{1003,1004},

⁹⁹⁷ K § 3 důvodové zprávy k zákonu č. 185/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu. In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 15. 11. 2022]. Dostupné na WWW: https://www.aspi.cz/products/lawText/7/277910/1/2#pa_1

⁹⁹⁸ § 3 odst. 3 Lex Voucheru.

⁹⁹⁹ § 8 Lex Voucheru.

¹⁰⁰⁰ DVOŘÁKOVÁ, Klára; FRÝBOVÁ, Alice. *Lex voucher. Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 72 s. ISBN 978-80-7400-792-7. S. 25.

¹⁰⁰¹ § 34 zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů ze dne 13. října 2011. In: *Sbírka zákonů* 14. 11. 2011, roč. 2011, částka 115 zní: „Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením má osoba starší 1 roku s tělesným, smyslovým nebo duševním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, které podstatně omezuje její schopnost pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra.“

¹⁰⁰² § 24 zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti ze dne 13. května 2004. In: *Sbírka zákonů* 23. 7. 2004, roč. 2004, částka 143 zní: „Uchazečem o zaměstnání je fyzická osoba, která požádá o zprostředkování vhodného zaměstnání krajskou pobočku Úřadu práce, v jejímž územním obvodu má bydliště, a při splnění zákonem stanovených podmínek je krajskou pobočkou Úřadu práce zařazena do evidence uchazečů o zaměstnání.“

¹⁰⁰³ § 195 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce ze dne 21. dubna 2006. In: *Sbírka zákonů* 7. 6. 2006, roč. 2006, částka 84 zní: „V souvislosti s porodem a péčí o narozené dítě přísluší zaměstnankyni mateřská dovolená po dobu 28 týdnů, porodila-li zároveň dvě nebo více dětí, přísluší jí mateřská dovolená po dobu 37 týdnů.“

¹⁰⁰⁴ § 196 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce ze dne 21. dubna 2006. In: *Sbírka zákonů* 7. 6. 2006, roč. 2006, částka 84 zní: „K prohloubení péče o dítě je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnankyni a zaměstnanci na jejich žádost rodičovskou dovolenou. Rodičovská dovolená přísluší matce dítěte po skončení mateřské dovolené a otci od narození dítěte, a to v rozsahu, o jaký požádají, ne však déle než do doby, kdy dítě dosáhne věku 3 let.“

- e) *osoba starší 65 let* (osoba, která ke dni zániku smlouvy dosáhla věku alespoň 65 let a jeden den),
- f) *osamělý rodič pečující o nezaopatřené dítě* (§ 7 odst. 7 a § 11 odst. 1, 2 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře)^{1005,1006},
- g) *zaměstnanec, který ke dni doručení oznámení pořadatele o využití ochranné doby nemohl po dobu nejméně 30 dnů konat práci pro jiné překážky na straně zaměstnavatele podle § 208 a § 209 zákoníku práce*^{1007,1008},

¹⁰⁰⁵ § 7 odst. 7 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře ze dne 26. května 1995. In: *Sbírka zákonů* 14. 7. 1995, roč. 1995, částka 31 zní: „*Za osamělého rodiče se pro účely tohoto zákona považuje rodič, který je svobodný, ovdovělý nebo rozvedený, pokud nežije s druhem. K druhovi (družce) se jako ke společně posuzované osobě přihlíží, jen žije-li s oprávněnou osobou (§ 7 odst. 1 téhož ustanovení) nebo s osobou uvedenou v odstavci 2 téhož ustanovení alespoň tři měsíce. Za osamělého rodiče se nepovažuje rodič, který žije v registrovaném partnerství.*”

¹⁰⁰⁶ § 11 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře ze dne 26. května 1995. In: *Sbírka zákonů* 14. 7. 1995, roč. 1995, částka 31 zní: „*Za nezaopatřené dítě se pro účely tohoto zákona považuje dítě do skončení povinné školní docházky, a poté nejdéle však do 26. roku věku, jestliže*

- a) *se soustavně připravuje na budoucí povolání (§12 až 15 téhož zákona), nebo*
- b) *se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, anebo*
- c) *z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost.*“

§ 11 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře ze dne 26. května 1995. In: *Sbírka zákonů* 14. 7. 1995, roč. 1995, částka 31 zní: „*Po skončení povinné školní docházky se do 18. roku věku považuje za nezaopatřené dítě také dítě, které je vedeno v evidenci krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání a nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci.*“

¹⁰⁰⁷ § 208 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce ze dne 21. dubna 2006. In: *Sbírka zákonů* 7. 6. 2006, roč. 2006, částka 84 zní: „*Nemohl-li zaměstnanec konat práci pro jiné překážky na straně zaměstnavatele, než jsou uvedeny v § 207 téhož zákona, přísluší mu náhrada mzdy nebo platu ve výši průměrného výdělku, to neplatí, bylo-li uplatněno konto pracovní doby (§ 86 a § 87 téhož zákona).*”

¹⁰⁰⁸ § 209 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce ze dne 21. dubna 2006. In: *Sbírka zákonů* 7. 6. 2006, roč. 2006, částka 84 zní: „*O jinou překážku v práci na straně jiného zaměstnavatele, než uvedeného v § 109 odst. 3 téhož zákona, jde také tehdy, kdy zaměstnavatel nemůže přidělovat zaměstnanci práci v rozsahu týdenní pracovní doby z důvodu dočasného omezení odbytu jeho výrobků nebo omezení poptávky po jím poskytovaných službách.*”
 § 209 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce ze dne 21. dubna 2006. In: *Sbírka zákonů* 7. 6. 2006, roč. 2006, částka 84 zní: „*Upraví-li v případech podle odstavce 1 téhož ustanovení dohoda mezi zaměstnavatelem a odborovou organizací výši poskytované náhrady mzdy, která přísluší zaměstnanci, musí náhrada mzdy činit nejméně 60 % průměrného výdělku, nepůsobí-li u zaměstnavatele odborová organizace, může být dohoda nahrazena vnitřním předpisem.*”

- h) škola nebo školské zařízení, které jsou zapsány do rejstříku škol a školských zařízení (§ 7 odst. 3, 5, 6 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon))^{1009,1010,1011}.“

4.1.3. Poukaz na zájezd

Ustanovení § 4 Lex Voucheru uvádí minimální formální náležitosti poukazu na zájezd. Vystavení poukazu na zájezd dle tohoto ustanovení slouží k odložení vrácení plateb uhrazených zákazníkem nebo v jeho prospěch za zájezd. Využití ochranné doby dle § 3 Lex Voucheru závisí na rozhodnutí pořadatele. Pokud se tak pořadatel rozhodne a ochrannou dobu využije, musí tento krok oznámit zákazníkovi písemnou formou a vystavit mu poukaz na zájezd nejméně v hodnotě veškerých plateb uhrazených zákazníkem nebo v jeho prospěch za zájezd. Veškerými platbami bude v praxi 100 % celkové ceny zájezdu nebo jen záloha ve výši x % z celkové ceny zájezdu.¹⁰¹² To však nebrání tomu, aby pořadatel vystavil poukaz na zájezd v hodnotě vyšší, než činí jeho dluh vůči zákazníkovi. Poukaz na zájezd musí být platný po celou dobu ochranné doby, a to proto, aby jej mohl zákazník po dobu trvání ochranné doby vyčerpat za náhradní zájezd. Ochranná doba končí dnem 31. srpna 2021, neskončí-li dle Lex Voucheru dříve. Případy, kdy se tak může stát, byly uvedeny v předchozí kapitole (4.1.2. § 3 Lex Voucheru – ochranná doba) této diplomové práce. Poukaz na zájezd tedy nemůže být vystaven na delší dobu platnosti než je zmíněné srpnové datum. Takový postup by byl v neprospěch zákazníka.¹⁰¹³

¹⁰⁰⁹ § 7 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ze dne 24. září 2004. In: *Sbírka zákonů* 10. 11. 2004, roč. 2004, částka 190 zní: „*Druhy škol jsou mateřská škola, základní škola, střední škola (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště), konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky. Ministerstvo stanoví prováděcím právním předpisem typy škol podle jejich zaměření pro účely jejich označování.*“

¹⁰¹⁰ § 7 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ze dne 24. září 2004. In: *Sbírka zákonů* 10. 11. 2004, roč. 2004, částka 190 zní: „*Druhy školských zařízení jsou zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, školská poradenská zařízení, školská zařízení pro zájmové vzdělávání, školská účelová zařízení, školská výchovná a ubytovací zařízení, zařízení školního stravování, školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školská zařízení pro preventivně výchovnou péči. Členění školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školských zařízení pro preventivně výchovnou péči stanoví zvláštní právní předpis.*“

¹⁰¹¹ § 7 odst. 6 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ze dne 24. září 2004. In: *Sbírka zákonů* 10. 11. 2004, roč. 2004, částka 190 zní: „*Podmínkou výkonu činnosti školy nebo školského zařízení je zápis do školského rejstříku.*“

¹⁰¹² DVOŘÁKOVÁ, Klára; FRÝBOVÁ, Alice. *Lex voucher. Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 72 s. ISBN 978-80-7400-792-7. S. 34.

¹⁰¹³ Tamtéž, s. 34.

§ 4 odst. 3 Lex Voucheru dále uvádí náležitosti, které musí poukaz na zájezd obsahovat, a to zejména „peněžní částku odpovídající hodnotě veškerých plateb uhrazených zákazníkem za zájezd, obchodní firmu nebo název nebo jméno a příjmení pořadatele, jeho identifikační číslo osoby a adresu sídla a datum začátku a konce platnosti poukazu na zájezd.“ Vedle těchto povinných údajů obsahuje poukaz obvykle též číslo poukazu, identifikaci zákazníka, informaci o přenositelnosti nebo nepřenositelnosti poukazu a razítko a podpis pořadatele.¹⁰¹⁴

Poukaz na zájezd předá pořadatel zákazníkovi v listinné podobě. Lex Voucher nicméně uvádí výjimku, kdy může být poukaz předán v elektronické podobě, a to jestliže byla původní smlouva o zájezdu uzavřena prostředky komunikace na dálku nebo s tím zákazník vyslovil souhlas.¹⁰¹⁵ Komentářová literatura¹⁰¹⁶ spatřuje v této výjimce jistou nesystémovost, neboť pořadatel musí sice oznámení o využití ochranné doby zaslat zákazníkovi písemně, ale poukaz na zájezd poté může za určitých podmínek předat v elektronické podobě. Z praxe lze poté usoudit, že poukaz na zájezd, byla-li smlouva o zájezdu uzavřena prostředky komunikace na dálku nebo s tím zákazník souhlasí, bude zaslán především na jeho emailovou adresu.¹⁰¹⁷

Přadatel, který je cestovní kancelář, je povinen dle § 6 odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu, sjednat pojištění záruky pro případ úpadku nebo bankovní záruku pro případ úpadku (více viz kapitola 2. 3. 2. Pojištění cestovních kanceláří této diplomové práce). Totéž vyžaduje Lex Voucher pro poukaz na zájezd. § 4 odst. 5 Lex Voucheru uvádí, že „poukaz na zájezd musí být zajištěn pro případ úpadku pořadatele podle zákona upravujícího některé podmínky podnikání a výkon některých činností v oblasti cestovního ruchu.“ V praxi se může vyskytnout situace, že pořadatel namísto jednoho poukazu vydá dva poukazy a to jeden na zájezd bez letenky a druhý na letenku, a to z toho důvodu, že sama přepravní společnost vrátila cestovní kanceláři pouze poukaz na jméno cestujícího nikoli cenu letenky. V takovém případě se vyžaduje, aby oba poukazy byly zajištěny pro případ úpadku.¹⁰¹⁸

¹⁰¹⁴ Tamtéž, s. 35.

¹⁰¹⁵ § 4 odst. 4 Lex Voucheru.

¹⁰¹⁶ DVOŘÁKOVÁ, Klára; FRÝBOVÁ, Alice. *Lex voucher. Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 72 s. ISBN 978-80-7400-792-7. S. 33.

¹⁰¹⁷ Tamtéž, s. 37.

¹⁰¹⁸ Tamtéž, s. 35.

4.1.4. Odmítnutí poukazu na zájezd

Jak bylo uvedeno v kapitole 4. 1. 2. této diplomové práce mají osoby uvedené v § 3 odst. 3 Lex Voucheru právo odmítnout poukaz na zájezd (§ 5 Lex Voucheru). Tyto zvláště zranitelné osoby, jak bylo uvedeno výše, tak musí splňovat podmínky § 3 odst. 3 Lex Voucheru ke dni uplatnění ochranné doby pořadatelem, nikoli ke dni odmítnutí poukazu. Jiné než zvláště zranitelné osoby nemají právo poukaz odmítnout. Odmítnutí poukazu na zájezd se děje oznámením pořadateli, přičemž zákon neuvádí, jakou formou se tak má stát. Lze tedy mít za to, že tak lze učinit ústně, písemně či elektronickou poštou.¹⁰¹⁹ Odmítnutí je účinné doručením projevu vůle do sféry pořadatele.¹⁰²⁰ Současně s odmítnutím poukazu je zákazník dle § 3 odst. 3 Lex Voucheru povinen pořadateli vrátit vydaný poukaz na zájezd. Lze tak mít za to, že tato povinnost se vztahuje k listinným poukazům, neboť u poukazů v elektronické podobě splnění této povinnosti nelze po zákazníkovi požadovat.¹⁰²¹

Lex Voucher k odmítnutí nicméně neuvádí žádnou lhůtu, ve které by měl a mohl zákazník (zvláště zranitelná osoba) poukaz odmítnout. To však nebrání pořadatelům, aby tak učinili za účelem zajištění právní jistoty a předvídatelnosti sami a informovali o ní zákazníka v rámci poučení (§ 8 Lex Voucheru).¹⁰²² Je však třeba mít na paměti, že takto stanovená lhůta musí být přiměřená. V posuzování přiměřenosti lze vycházet jak z ustanovení § 2536a občanského zákoníku, dle kterého pořadatel vrátí zákazníkovi při odstoupení od smlouvy veškeré platby uhrazené zákazníkem nebo v jeho prospěch za zájezd bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 14 dnů po ukončení závazku ze smlouvy,¹⁰²³ anebo se lze též inspirovat ustanovením § 2531 odst. 2 občanského zákoníku, podle kterého může zákazník odmítnout změnu zájezdu a odstoupit od smlouvy ve lhůtě nikoliv kratší 5 dnů. Za přiměřenou lhůtu pro odmítnutí poukazu by tak šlo považovat obě varianty, ačkoliv se liší.

V souvislosti s ustanovením § 5 Lex Voucheru je třeba si uvědomit, jaký zákazník uvedený na smlouvě má vlastně právo vydaný poukaz odmítnout. Vymezení pojmu zákazník nalezneme v § 4 odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti

¹⁰¹⁹ Tamtéž, s. 42.

¹⁰²⁰ § 570 odst. 1 občanského zákoníku.

¹⁰²¹ DVOŘÁKOVÁ, Klára; FRÝBOVÁ, Alice. *Lex voucher. Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 72 s. ISBN 978-80-7400-792-7. S. 43.

¹⁰²² SELUCKÁ, Markéta a kol. *Covid-19 a soukromé právo. Otázky a odpovědi*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 103 s. ISBN 978-80-7400-808-5. S. 68.

¹⁰²³ Tamtéž, s. 68.

cestovního ruchu.¹⁰²⁴ Obdobně tak činí směrnice č. 2015/2302 ve svém čl. 3 odst. 6.¹⁰²⁵ K samotnému pojmu zákazník více v podkapitole 3.1.2.1. Zákazník v třetí části této diplomové práce. V kontextu zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a směrnice č. 2015/2302 tak lze dle Selucké a Veverkové¹⁰²⁶, ale i dalších odborníků¹⁰²⁷, rozlišit tři druhy zákazníků, a to:

1. osobu (objednatele), která uzavřela s cestovní kanceláří smlouvu o zájezdu a má povinnost zaplatit cenu zájezdu,
2. osobu, v jejíž prospěch byla tato smlouva uzavřena, sama o sobě však není stranou smlouvy (spolucestující) a
3. osobu, na kterou byla smlouva o zájezdu postoupena v souladu s § 2532 občanského zákoníku.

V odborné literatuře zaznívají názory¹⁰²⁸, že všechny tyto skupiny zákazníků je třeba považovat za zákazníka ve smyslu Lex Voucheru. Což je názor, který není třeba zpochybňovat. Na co však existují různé názory je skutečnost, že nelze pojem zákazníka v případě práva na odmítnutí poukazu zvláště zranitelným zákazníkem zužovat jen na objednatele (osobu, která uzavřela s cestovní kanceláří smlouvu o zájezdu). Česká obchodní inspekce k tomuto uvádí, že *„ochranná doba má účinky jen vůči tomu zákazníkovi, kterému vznikl nárok na vrácení plateb za zájezd. Tímto zákazníkem je zpravidla ten zákazník, který je stranou smlouvy o zájezdu a za zájezd uhradil jeho cenu. Příslušnost k vymezené zvláště chráněné skupině je tedy třeba zkoumat ve vztahu k zákazníkovi, kterému vzniklo právo na vrácení plateb přijatých za zájezd. Pokud takový zákazník spadá do jedné ze zvláště chráněných skupin, může poukaz odmítnout jako celek a cestovní kancelář by mu měla celou finanční částku, na niž by měl jinak právo, vyplatit bez zbytečného odkladu v penězích. Pokud je naopak zákazníkem, kterému vzniklo*

¹⁰²⁴ § 4 zákona č. 159/1999 Sb. ze dne 30. června 1999, o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů* 23. 7. 1999, roč. 1999, částka 53 zní: „Zákazníkem je osoba, která má v úmyslu uzavřít nebo uzavře s cestovní kanceláří smlouvu o zájezdu nebo spojených cestovních službách, nebo osoba, v jejíž prospěch byla některá z těchto smluv uzavřena, anebo osoba, které byla smlouva postoupena.“

¹⁰²⁵ Čl. 3 odst. 6 směrnice č. 2015/2302 zní: „Cestujícím je každá osoba, která má v úmyslu uzavřít smlouvu v oblasti působnosti této směrnice nebo má právo cestovat na základě takovéto smlouvy.“

¹⁰²⁶ SELUCKÁ, Markéta a kol. *Covid-19 a soukromé právo. Otázky a odpovědi*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 103 s. ISBN 978-80-7400-808-5. S. 54.

¹⁰²⁷ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 273.

¹⁰²⁸ SELUCKÁ, Markéta a kol. *Covid-19 a soukromé právo. Otázky a odpovědi*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 103 s. ISBN 978-80-7400-808-5. S. 54.

*právo na vrácení plateb, osoba, která do jedné ze zvláště chráněných skupin nespadá, nemůže poukaz odmítnout, byť by např. mezi chráněné osoby spadal jeden ze spolucestujících, kterému však právo na vrácení peněz nevzniklo.”*¹⁰²⁹ Tento názor se objevuje i v metodických informacích Ministerstva pro místní rozvoj k Lex Voucheru.¹⁰³⁰

Je tedy zřejmé, že názor na to, zda lze odmítnout poukaz na zájezd, je-li zvlášť zranitelnou osobou spolucestující, se liší. Lze se však přiklonit k názoru, že pojem zákazník by neměl být zužován v neprospěch slabší smluvní strany tím, že by se za zákazníka v případě odmítnutí poukazu zvlášť zranitelnou osobou považoval pouze objednatel.

4.1.5. Náhradní zájezd

Dle § 6 Lex Voucheru má zákazník, kterému byl vystaven poukaz na zájezd, právo po dobu trvání ochranné doby požádat pořadatele, aby mu nabídl náhradní zájezd a to stejné nebo vyšší jakosti, než jaká byla sjednána v původní smlouvě o zájezdu. Záleží však na zákazníkovi, zda se na pořadatele v průběhu trvání ochranné doby obrátí. Pořadatel jej k tomuto kroku nesmí nutit. V případě, že zákazník nevyčerpá poukaz na zájezd, ať už z důvodu, že se na pořadatele zákazník neobrátil s žádostí o nabídku náhradního zájezdu nebo se s pořadatelem na náhradním zájezdu nedohodl, musí pořadatel vrátit zákazníkovi veškeré uhrazené platby za původní zájezd, nejpozději však do 14 dnů od skončení ochranné doby.¹⁰³¹

Využitím poukazu na zájezd se tedy má na mysli uzavření smlouvy o zájezdu, jejímž předmětem je náhradní zájezd. Samotná realizace náhradního zájezdu však může započít později, a to i po termínu 31. srpna 2021.

Jestliže se zákazník po dobu trvání ochranné doby obrátí na pořadatele s žádostí o nabídku náhradního zájezdu, je pořadatel povinen nabídnout zákazníkovi náhradní zájezd do 30 dnů ode dne, kdy zákazník o nabídku náhradního zájezdu požádal.¹⁰³² Nepodá-li pořadatel v této lhůtě

¹⁰²⁹ Česká obchodní inspekce. *Kdo může voucher odmítnout*. Ze dne 23. 4. 2020. [online]. [Cit. dne 16. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.coi.cz/faq/kdo-muze-voucher-odmitnout/>

¹⁰³⁰ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Informace k zákonu o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu („Lex Voucher“)*. Ze dne 30. 4. 2020. [online]. [Cit. dne 18. 11. 2022]. Dostupné na WWW: https://www.mmr.cz/getmedia/6faa60f7-844b-4f5b-b298-1740963416d5/MMR_24675_2020_54_MI_185_1.pdf.aspx?ext=.pdf

¹⁰³¹ § 6 odst. 5 Lex Voucheru.

¹⁰³² § 6 odst. 3 Lex Voucheru.

nabídku náhradního zájezdu, ochranná doba končí, a to předčasně. Původní peněžitý dluh pořadatele se tak vůči zákazníkovi stává splatným.^{1033,1034}

Náhradní zájezd musí být dle § 6 odst. 1 Lex Voucheru stejné nebo vyšší jakosti, než jaká byla sjednána v původní smlouvě o zájezdu. Pro určení vlastností zájezdu a jejich posouzení tak bude určující původní smlouva o zájezdu nebo potvrzení o zájezdu, které ji nahrazuje, dále nabídka zájezdu v online nebo papírovém katalogu či nabídka připravena na míru a také všeobecné obchodní podmínky.¹⁰³⁵ Vlastnosti zájezdu tak mohou být určující pro posouzení, zda je náhradní zájezd stejné nebo vyšší jakosti, než byla ujednána v původní smlouvě. Zda je náhradní zájezd skutečně stejné nebo vyšší jakosti je však třeba posoudit vždy individuálně vzhledem ke konkrétnímu případu.¹⁰³⁶

Co se týká doplatku ceny náhradního zájezdu platí, že je-li navrhovaný náhradní zájezd stejné jakosti, nesmí pořadatel od zákazníka nad rámec poukazu na zájezd požadovat doplacení případného rozdílu v ceně oproti původní smlouvě o zájezdu. Je-li však navrhovaný náhradní zájezd vyšší jakosti, je zákazník povinen zaplatit rozdíl v ceně jen tehdy, jestliže pořadatel zákazníkovi nabídl současně také zájezd stejné jakosti a zákazník této nabídky nevyužil.¹⁰³⁷

4.1.6. Poukaz dle § 7 Lex Voucheru

Poukaz podle § 7 Lex Voucheru je samostatným právním institutem a je třeba jej důkladně odlišovat od poukazu na zájezd dle § 4 Lex Voucheru. Poukaz dle § 4 Lex Voucheru slouží k odvrácení plateb pořadatelem, zatímco poukaz dle § 7 Lex Voucheru je vydáván na žádost zákazníka a představuje plnění nad rámec povinností ze skončené smlouvy o zájezdu. Postup dle § 7 Lex Voucheru by měl vést k větší motivaci zákazníků vracet se k pořadatelům zájezdu a nakupovat od nich služby i v budoucnu. Z tohoto důvodu se na poukaz dle tohoto ustanovení neaplikují § 3 až § 6 Lex Voucheru s výjimkou § 4 odst. 4 a 5, dle kterých je třeba poukaz zákazníkovi předat v listinné podobě, v elektronické podobě je možné poukaz předat pouze, byla-li původní smlouva o zájezdu uzavřena prostředky komunikace na dálku nebo s tím

¹⁰³³ § 6 odst. 3 Lex Voucheru.

¹⁰³⁴ DVOŘÁKOVÁ, Klára; FRÝBOVÁ, Alice. *Lex voucher. Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 72 s. ISBN 978-80-7400-792-7. S. 46.

¹⁰³⁵ Tamtéž, s. 44.

¹⁰³⁶ Tamtéž, s. 45.

¹⁰³⁷ § 6 odst. 2 Lex Voucheru.

zákazník vyslovil souhlas.¹⁰³⁸ Zároveň platí, že poukaz musí být zajištěn pro případ úpadku (viz § 7 odst. 5 Lex Voucheru a § 4 odst. 5 Lex Voucheru).

Poukaz dle § 7 Lex Voucheru se aplikuje v těch případech, kdy zákazník odstoupil od smlouvy dle § 2533 občanského zákoníku (např. bez uvedení jakéhokoliv důvodu) a zaplatil odstupné (též tzv. storno poplatek). Už tato skutečnost odlišuje poukaz dle § 7 Lex Voucheru od poukazu dle § 4, neboť se § 4 Lex Voucheru aplikuje v důsledku odstoupení od smlouvy o zájezdu zákazníkem dle § 2535 občanského zákoníku, a to pro mimořádné a nepředvídatelné okolnosti bez povinnosti platit pořadateli odstupné, nebo na odstoupení od smlouvy pořadatelem dle § 2536 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku.

Je třeba mít na paměti, že odstupné musí být sjednáno vždy v přiměřené výši. Na žádost zákazníka pořadatel výši odstupného odůvodní.¹⁰³⁹ Je-li výše odstupného odůvodněna skutečnými náklady pořadatele, nese pořadatel důkazní břemeno k prokázání jejich výše a toho, že tyto náklady byly nebo budou skutečně a účelně vynaloženy.¹⁰⁴⁰

Ustanovení § 7 Lex Voucheru tedy předpokládá situace, ke kterým může v období mezi 20. únorem 2020 a 31. srpnem 2021 dojít, a to, že zákazník odstoupí od smlouvy o zájezdu dle § 2533 občanského zákoníku a zaplatí odstupné. Obvykle je postup takový, že zákazník nejdříve zaplatil zálohu na zájezd, tato záloha se poté započte na uhrazené odstupné.¹⁰⁴¹ Pokud je odstupné vyšší než zaplacená záloha, je zákazník povinen doplatit částku do výše sjednaného odstupného.¹⁰⁴² Je-li naopak odstupné nižší než zaplacená záloha, je pořadatel povinen vrátit zákazníkovi částku převyšující odstupné.¹⁰⁴³ Právě v takovém případě odstoupení zákazníka od smlouvy o zájezdu může zákazník žádat od pořadatele, aby mu vydal poukaz na zájezd, a to v hodnotě minimálně 10 % z výše odstupného. Dle svého uvážení může pořadatel vydat i poukaz vyšší hodnoty.

Postup pořadatele týkající se poukazu dle § 7 Lex Voucheru je povinný.¹⁰⁴⁴ Ustanovení jde ve prospěch zákazníka a je jeho volbou, zda o vydání poukazu pořadatele dle tohoto ustanovení požádá. O tomto právu však musí být zákazník pořadatelem poučen (§ 8 Lex

¹⁰³⁸ § 7 odst. 5 Lex Voucheru.

¹⁰³⁹ § 2533 odst. 2 občanského zákoníku.

¹⁰⁴⁰ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Informace k zákonu o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu („Lex Voucher“)*. Ze dne 30. 4. 2020. [online]. [Cit. dne 18. 11. 2022]. Dostupné na WWW: https://www.mmr.cz/getmedia/6faa60f7-844b-4f5b-b298-1740963416d5/MMR_24675_2020_54_MI_185_1.pdf.aspx?ext=.pdf

¹⁰⁴¹ DVOŘÁKOVÁ, Klára; FRÝBOVÁ, Alice. *Lex voucher. Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 72 s. ISBN 978-80-7400-792-7. S. 48.

¹⁰⁴² Tamtéž, s. 48.

¹⁰⁴³ Tamtéž, s. 48.

¹⁰⁴⁴ Tamtéž, s. 48.

Voucheru). Zákon nestanoví zvláštní formální či jiné náležitosti žádosti zákazníka o vydání poukazu. Jedná se tedy o jednostranné právní jednání, na které se aplikují obecné náležitosti projevu vůle dle § 545 a násl. občanského zákoníku.¹⁰⁴⁵

Poukaz je pořadatel povinen vydat zákazníkovi do 14 dnů ode dne, kdy zákazník pořadatele požádal o jeho vydání.¹⁰⁴⁶ § 7 odst. 2 Lex Voucheru dále stanoví lhůtu pro požádání o poukaz, a to do 3 měsíců ode dne zániku smlouvy o zájezdu. Smlouva zaniká doručením oznámení o odstoupení od smlouvy pořadateli. Komentářová literatura^{1047,1048} nastiňuje v tomto ohledu problém retroaktivity zákona. Za vhodnější by považovala lhůtu určenou od poučení zákazníka o jeho právu požádat o vydání poukazu dle § 8 Lex Voucheru. A to z toho důvodu, že stane-li se, že smlouva zanikla k 1. březnu 2020, zaniká právo na požádání o vydání poukazu 1. června 2020. Lex Voucher je však účinný od 24. dubna 2020, tedy pořadatel poučí zákazníka o jeho právu až po tomto datu. Zákazník má tak na rozhodování zhruba měsíc, namísto uvedených 3 měsíců, proto by bylo vhodnější, počítala-li by se lhůta právě od poučení. Minimální doba platnosti poukazu je 12 měsíců ode dne jeho vydání. Po skončení platnosti poukazu není pořadatel povinen jej přeměnit na peníze jako tomu je u poukazu dle § 4 Lex Voucheru.¹⁰⁴⁹

§ 7 odst. 4 Lex Voucheru též stanoví minimální náležitosti poukazu, a to „peněžní částku odpovídající hodnotě odstupného, obchodní firmu nebo název nebo jméno a příjmení pořadatele, jeho identifikační číslo osoby a adresu sídla a datum začátku a konce platnosti poukazu na zájezd.”

4.1.7. Poučení zákazníka dle Lex Voucheru

Zákonodárce zakotvil v samostatném paragrafu (§ 8 Lex Voucheru) povinnost pořadatele poučit zákazníka o jeho právech vyplývajících z Lex Voucheru. Právní úpravu smlouvy o

¹⁰⁴⁵ Tamtéž, s. 49.

¹⁰⁴⁶ § 7 odst. 1 Lex Voucheru.

¹⁰⁴⁷ DVOŘÁKOVÁ, Klára; FRÝBOVÁ, Alice. *Lex voucher. Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 72 s. ISBN 978-80-7400-792-7. S. 49.

¹⁰⁴⁸ SELUCKÁ, Markéta; VEVERKOVÁ, Svatava. *Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu (Lex voucher): Komentář*. § 7. K odst. 2. I. Bod 151. In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 20. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/297/1/2#>

¹⁰⁴⁹ DVOŘÁKOVÁ, Klára; FRÝBOVÁ, Alice. *Lex voucher. Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 72 s. ISBN 978-80-7400-792-7. S. 50.

zájezdu provází poměrně široká předsmulvná informační povinnost. Zde se však jedná o povinnost následnou. Právní úprava Lex Voucheru přímo nevyjmenovává práva zákazníka, o kterých je třeba jej poučit. Lze však dovodit, že se bude jednat zejména o poučení při skončení smlouvy o zájezdu dle § 2535 a § 2536 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku, kdy pořadatel oznámí zákazníkovi, že využívá ochranné doby dle Lex Voucheru a vydává poukaz na zájezd, dále pořadatel poučí zákazníka o jeho právu odmítnout poukaz, jedná-li se o zákazníka jako zvlášť zranitelnou osobu dle § 3 odst. 3 Lex Voucheru.¹⁰⁵⁰ Je třeba poučit zákazníka i o jeho právu požádat o náhradní zájezd stejné nebo vyšší jakosti po dobu ochranné doby. O další nezbytné poučení půjde, jestliže zákazník odstoupí od smlouvy o zájezdu dle § 2533 občanského zákoníku a vznikne mu tak dle Lex Voucheru právo požádat pořadatele o poukaz v hodnotě nejméně 10 % zaplaceného odstupného.¹⁰⁵¹ Zákazníka je třeba též nutně poučit o tom, že jeho právo zanikne, jestliže jej nerealizuje do 3 měsíců ode dne zániku smlouvy o zájezdu, tedy ode dne odstoupení zákazníka od smlouvy. Lze tedy shrnout, že poučovací povinnost pořadatele se váže zejména na § 3 Lex Voucheru, a to využití ochranné doby pořadatelem, a na vystavení poukazu na zájezd dle § 4 Lex Voucheru, a § 7 Lex Voucheru, vystavení poukazu v hodnotě nejméně 10 % zaplaceného odstupného. V prvním případě poučuje pořadatel zákazníka o jeho právech nejpozději spolu s vydáním poukazu na zájezd, ve druhém případě se tak děje nejpozději v okamžiku, kdy účtuje zákazníkovi odstupné.¹⁰⁵²

Přadatel zájezdu poučí zákazníka písemně o jeho právech vyplývajících z Lex Voucheru, a to jasným, srozumitelným a zřetelným způsobem.¹⁰⁵³ Obdobnou formulaci nalezneme v ustanovení § 1811 odst. 1 občanského zákoníku, dle kterého platí, že „*veškerá sdělení vůči spotřebiteli musí podnikatel učinit jasně a srozumitelně v jazyce, ve kterém se uzavírá smlouva.*”

Z judikatury Nejvyššího soudu¹⁰⁵⁴ vyplývá, že právní úkon je nesrozumitelný, jestliže nelze zjistit, jaký obsah jím měl být vlastně vyjádřen. Právní úkon je neurčitý tehdy, je-li vyjádření projevu vůle sice po jazykové stránce srozumitelné, avšak nejednoznačný a tím i neurčitý je jeho věcný obsah (má věcné nedostatky).

¹⁰⁵⁰ Tamtéž, s. 55.

¹⁰⁵¹ Tamtéž, s. 55.

¹⁰⁵² Tamtéž, s. 53.

¹⁰⁵³ § 8 Lex Voucheru.

¹⁰⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2017, sp. zn. 28 Cdo 3461/2015. Citováno z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 1907.

Aby bylo poučení srozumitelné a jasné pro člověka (zákazníka) průměrného rozumu (§ 4 odst. 1 občanského zákoníku), musí být psáno prostým a jednoduchým jazykem.¹⁰⁵⁵ Poučení musí být čitelné, aby byl seznatelný jeho obsah. Obsah nesmí být prezentován matoucím způsobem, důležitá sdělení (zde poučení) se nesmí nacházet v okrajových částech dokumentu, nesmí být schována v částech, kam systematicky nepatří, text nesmí obsahovat skryté odkazy na podmínky mimo vlastní text sdělení.¹⁰⁵⁶ Smluvní ujednání musí mít dostatečnou velikost písma, nesmí být ve výrazně menší velikosti než okolní text, nesmí být umístěna v oddílech, které způsobují dojem nepodstatného charakteru.¹⁰⁵⁷

Lex Voucher dále vyžaduje, aby bylo poučení zákazníkovi sděleno písemně. Písemná forma je definována v § 561 a násl. občanského zákoníku.

4.1.8. Společné ustanovení dle Lex Voucheru a jeho účinnost

Společné ustanovení dle Lex Voucheru nalezneme v § 9, podle kterého se nepřihlíží k ujednáním, která omezují nebo vylučují zvláštní práva stanovená Lex Voucherem k ochraně zákazníka. Užitý výraz „nepřihlíží se“ svědčí o tzv. zdánlivosti právního jednání. Právní jednání, k němuž se nemá přihlížet, neexistuje, je toliko zdánlivé. Vady způsobující zdánlivost právního jednání jsou natolik zásadní, že vadnému jednání nelze přiznat právní relevanci. V těchto případech jde zejména o závadu v povaze, účelu, cíli právního jednání. Takové právní jednání nemělo být podle zákonodárcovy vůle vůbec učiněno. I přestože důvodová zpráva k Lex Voucheru hovoří o absolutní neplatnosti § 9, lze se vzhledem k užitému výrazu („nepřihlíží se“) a s tímto výrazem v odborné literatuře¹⁰⁵⁸ jednoznačně spojené zdánlivosti takového jednání, domnívat, že následkem omezujících a vylučujících ujednání ve smyslu § 9 Lex Voucheru, bude skutečně zdánlivost.

¹⁰⁵⁵ DVOŘÁKOVÁ, Klára; FRÝBOVÁ, Alice. *Lex voucher. Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 72 s. ISBN 978-80-7400-792-7. S. 54.

¹⁰⁵⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 6. 2009, sp. zn. I. ÚS 342/09. In: *Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu*, roč. 2009, svazek 53, č. 144, s. 765. Citováno též z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 1907.

¹⁰⁵⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 3512/11. In: *Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu*, roč. 2013, svazek 71, IV. díl, č. 183, s. 201. Citováno též z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 1907.

¹⁰⁵⁸ DVOŘÁK, Jan; ŠVESTKA, Jiří; ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. 436 s. ISBN 978-80-7552-187-3. S. 187.

§ 9 Lex Voucheru hovoří o ujednáních, která omezují nebo vylučují zvláštní práva. Komentářová literatura¹⁰⁵⁹ v tomto smyslu, poukazuje na skutečnost, že výraz ujednání je spojován s dohodou stran. Vzhledem k tomu, že může být poukaz na zájezd vydán bez dohody se zákazníkem, má se za to, že dané ustanovení míří zejména na podmínky použitelnosti poukazu, které pořadatelé stanoví nad rámec minimálních obsahových náležitostí dle § 4 Lex Voucheru, a dále na obsah nové smlouvy o zájezdu, jejíž předmětem je náhradní zájezd ve smyslu § 6 Lex Voucheru.

Ustanovení § 9 Lex Voucheru je relativně kogentní povahy, a to z toho důvodu, že se nepřihlíží k ujednáním, která omezují nebo vylučují zvláštní práva stanovená Lex Voucherem, a to k ochraně zákazníka. Z tohoto vyplývá, že ujednání ve prospěch zákazníka však možná jsou.¹⁰⁶⁰

Lex Voucher, jak bylo uvedeno výše, nabývá účinnosti nejzazšího možného termínu, a to z důvodu rychlého řešení ekonomické situace pořadatelů zájezdu, tedy v den vyhlášení zákona (24. dubna 2020). Zvolením tohoto způsobu nabytí účinnosti a zároveň určením působnosti Lex Voucheru na zájezdy s termínem zahájení od 20. února 2020 do 31. srpna 2020 (§2 Lex Voucheru) dochází v praxi k různým situacím, u kterých tato právní úprava může působit výkladové nejasnosti. Vzhledem k nejasnému vývoji koronavirové krize a k vyhlášení nouzového stavu v ČR ke dni 12. března 2020 docházelo v praxi k situacím, kdy se pořadatel dohodl se zákazníkem, a to ještě před účinností Lex Voucheru, na jiném řešení. Nejčastěji se mohlo jednat o změně termínu zájezdu, vystavení poukazu podle jiných pravidel než dle Lex Voucheru či na částečném vrácení peněz a ve zbytku vystavení poukazu apod.¹⁰⁶¹ Vždy se však musely smluvní strany na takovém postupu dohodnout. Pozdější nabytí účinnosti Lex Voucheru se však nedotýká práv a povinností, jež jsou obsahem dohod uzavřených před nabytím jeho účinnosti. Takové dohody ale nesměly zkracovat práva zákazníka (zejména spotřebitele) a být vůči němu nemravné, to znamená, je třeba, aby obstály v testu vyváženosti práva a povinností zákazníka.¹⁰⁶²

Účinky Lex Voucheru nastávají až od 24. dubna 2020, tedy od nabytí účinnosti zákona, a nepůsobí vzhledem k výše uvedené nepravé retroaktivitě zpětně. Obdobně tak platí v situaci,

¹⁰⁵⁹ DVOŘÁKOVÁ, Klára; FRÝBOVÁ, Alice. *Lex voucher. Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 72 s. ISBN 978-80-7400-792-7. S. 56.

¹⁰⁶⁰ Tamtéž, s. 56, 57.

¹⁰⁶¹ Tamtéž, s. 57.

¹⁰⁶² SELUCKÁ, Markéta; VEVERKOVÁ, Svatava. *Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu (Lex voucher): Komentář*. § 9. III. Bod 184. In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 20. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/297/1/2#>

kdy zákazník odstoupí od smlouvy o zájezdu ještě před účinností Lex Voucheru. Práva zákazníka se tak řídí občanským zákoníkem, to znamená, že okamžikem dojití odstoupení od smlouvy do sféry vlivu pořadatele vzniká zákazníkovi právo na vrácení všech finančních prostředků ve lhůtě 14 dnů. Právo tak zákazníkovi již vzniklo a pozdější právní úprava dle Lex Voucheru nemůže takto vzniknuvší právo pomocí pravé retroaktivity změnit.¹⁰⁶³

V praxi se též můžeme setkat se situací, kdy cestovní kancelář vystavila poukaz na zájezd před účinností Lex Voucheru po dohodě se zákazníkem a může se tak vyskytnout otázka, zda má cestovní kancelář povinnost po účinnosti Lex Voucheru takový poukaz transformovat do podoby odpovídající znění Lex Voucheru. Cestovní kanceláři po účinnosti Lex Voucheru taková povinnost uložena není, může se však po dohodě se zákazníkem na takové transformaci dohodnout.¹⁰⁶⁴

4.1.9. Problematické aspekty Lex Voucheru a jeho zhodnocení

Přijátá právní úprava dle Lex Voucheru byla rychlou reakcí na nelehkou situaci, ve které se v souvislosti s koronavirovou krizí ocitlo celé odvětví cestovního ruchu. Účelem zákona bylo pomoci smluvním stranám smlouvy o zájezdu dostat určitého způsobu řešení v ocitnuvší se situaci. Zákon se zaměřil na řešení situace, kdy pořadatel musí podle § 2536a občanského zákoníku při odstoupení od smlouvy vrátit bez zbytečného odkladu, nejpozději do 14 dnů po ukončení závazku ze smlouvy, veškeré platby uhrazené zákazníkem nebo v jeho prospěch za zájezd, v případech stanovených občanským zákoníkem pak snížené o odstupné za předčasné ukončení závazku ze smlouvy. Museli-li by cestovní kanceláře dostat svých zákonných povinností a hromadně vracet tyto platby, ohrozil by takový postup celé odvětví cestovního ruchu. Lex Voucher tak měl předejít masivnímu ukončení činností řady cestovních kanceláří. Na druhou stranu tento způsob řešení koronavirových důsledků, a to prostřednictvím vydání poukazu na zájezd, byl podroben řadě kritických názorů, a to i ze strany Evropské unie.

Lze však shrnout, že Lex Voucher se aplikuje pouze na zájezdy a zavádí dvě základní opatření k podpoře cestovního ruchu. Prvním opatřením je možnost pořadatele využít institutu ochranné doby dle § 3 Lex Voucheru a s tím souvisejícího poukazu na zájezd dle § 4 Lex Voucheru. Ochranná doba a poukaz na zájezd se uplatní, jestliže zákazník odstoupil od smlouvy

¹⁰⁶³ SELUCKÁ, Markéta *a kol.* *Covid-19 a soukromé právo. Otázky a odpovědi.* 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 103 s. ISBN 978-80-7400-808-5. S. 72.

¹⁰⁶⁴ Tamtéž, s. 74.

dle § 2535 občanského zákoníku, anebo odstoupil od smlouvy pořadatel dle § 2536 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku. Druhým opatřením je úprava dle § 7 Lex Voucheru, a to možnost vystavit poukaz, odlišný však od poukazu dle § 3, o jehož vystavení musí zákazník požádat, bylo-li mu účtováno odstupné.

Kritických aspektů ve vztahu k Lex Voucheru je však více a v následujících řádcích budou postupně probrány. Nejdříve se diplomová práce zaměří na konkrétní aspekty vyplývající z právní úpravy Lex Voucheru, které jsou označovány či brány za kritické a v samostatné podkapitole poté bude popsána problematika slučitelnosti Lex Voucheru s právem EU (viz podkapitola 4.1.9.2. Problematika slučitelnost Lex Voucheru s právem EU této diplomové práce), jež byla v minulosti též kritizována.

Z pohledu existence cestovních kanceláří a jejich množství si však nelze nevšimnout, že Lex Voucher v tomto smyslu svého účelu dostal a podpoře cestovního ruchu napomohl. Toto potvrzují též slova prezidenta Asociace českých cestovních kanceláří a agentur Ing. Romana Škrabánka: „*Bez tohoto zákona a bez pomoci státu by podnikatelé v cestovním ruchu neměli šanci přežít.*“¹⁰⁶⁵ Lze však vycházet i ze statistických údajů, podle kterých, jak bylo řečeno výše, na českém trhu v době přípravy Lex Voucheru působilo 841 subjektů (ke dni 3. 4. 2020), v současné době působí na českém trhu 569 cestovních kanceláří (ke dni 16. 2. 2023)¹⁰⁶⁶. Přestože od března 2020 ukončilo činnost více jak 270 subjektů, ve většině případů se jednalo o řádné ukončení či přerušování činnosti. Úpadek vyhlásilo za toto období zhruba 21 subjektů a nadále vznikají nové cestovní kanceláře a agentury. Úplný návrat cestovního ruchu na předpandemická čísla lze ovšem dle prognóz očekávat v roce 2024.¹⁰⁶⁷

Prvním a často zmiňovaným kritickým bodem ve vztahu k Lex Voucheru je jeho retroaktivita. Jak ale již bylo vysvětleno výše, zákonodárce zřejmě zamýšlel tzv. nepravou retroaktivitu. K tomuto názoru se přiklání i komentářová literatura.^{1068,1069} Lex Voucher tak

¹⁰⁶⁵ BLAHUŠ, Petr. Hovoříme s prezidentem Asociace českých cestovních kanceláří a agentur Ing. Romanem Škrabánkem. *Bez „Lex Voucher“ by došlo k velkému množství úpadků cestovek a podnikatelé v cestovním ruchu by nepřežili.* In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 20. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/309453/1/2?vtextu=lex%20voucher#lema0>

¹⁰⁶⁶ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Seznam cestovních kanceláří k 16. 2. 2023.* [online]. [Cit. dne 24. 2. 2023]. Dostupné na WWW: [https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/seznam-cestovnich-kancelari/seznam-cestovnich-kancelari-\(1\)](https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/seznam-cestovnich-kancelari/seznam-cestovnich-kancelari-(1))

¹⁰⁶⁷ BLAHUŠ, Petr. Hovoříme s prezidentem Asociace českých cestovních kanceláří a agentur Ing. Romanem Škrabánkem. *Bez „Lex Voucher“ by došlo k velkému množství úpadků cestovek a podnikatelé v cestovním ruchu by nepřežili.* In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 20. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/309453/1/2?vtextu=lex%20voucher#lema0>

¹⁰⁶⁸ DVOŘÁKOVÁ, Klára; FRÝBOVÁ, Alice. *Lex voucher. Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Komentář.* 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 72 s. ISBN 978-80-7400-792-7. S. 60.

¹⁰⁶⁹ SELUCKÁ, Markéta; VEVERKOVÁ, Svatava. *Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu (Lex voucher): Komentář.* § 10. I. Bod

mění práva a povinnosti smluvních stran již vzniknuvších právních vztahů, ale teprve od své účinnosti. Jestliže by došlo k odstoupení od smlouvy o zájezdu před účinností Lex Voucheru a pořadatel by nesplnil svou povinnost dle § 2536a občanského zákoníku (nevrátil by veškeré platby uhrazené zákazníkem nebo v jeho prospěch za zájezd nejpozději do 14 dnů po ukončení závazku ze smlouvy), dostal by se pořadatel do prodlení. Dle zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu se tak pořadatel - cestovní kancelář dokonce dopouští přestupku, nevrátí-li zákazníkovi platby dle § 2536a občanského zákoníku.¹⁰⁷⁰ Kdyby následně pořadatel již dle účinného Lex Voucheru oznámil, že využívá institutu ochranné doby a vydá poukaz dle § 4, jednalo by se v takovém případě o pravou retroaktivitu, která je však vzhledem k principu právního státu a s tím souvisejícím principem právní jistoty a ochrany práv nabytých nepřijatelná. Zavedením přechodných ustanovení v Lex Voucheru tak mohl zákonodárce vyřešit některé nejasné otázky související s retroaktivitou zákona.

Lex Voucher dále vyžaduje, aby oznámení o využití ochranné doby (§ 4 odst. 1) a poučení o právech zákazníka bylo učiněno písemně (§ 8). Písemná forma je definována v § 561 a násl. občanského zákoníku. Aby právní jednání v písemné formě bylo platné, je nezbytný podpis jednajícího. Podpis může být nahrazen mechanickými prostředky tam, kde je to obvyklé.¹⁰⁷¹ Poukaz na zájezd lze předat zákazníkovi v elektronické podobě, byla-li původní smlouva o zájezdu uzavřena prostředky komunikace na dálku nebo s tím zákazník vyslovil souhlas.¹⁰⁷² Někteří odborníci¹⁰⁷³ dovozují, že zákonodárce měl na mysli místo elektronické podoby podobu textovou. Podle právní úpravy smlouvy o zájezdu totiž platí, že „*pořadatel vydá zákazníkovi při uzavření smlouvy či bezprostředně po jejím uzavření doklad o smlouvě (potvrzení o zájezdu) v textové podobě*“.¹⁰⁷⁴ § 1819 občanského zákoníku (před novelou provedenou zákonem č. 374/2022 Sb.) zněl: „*Textová podoba je zachována, jsou-li údaje poskytnuty takovým způsobem, že je lze uchovat a opakovaně zobrazovat.*“ Podle této právní úpravy smlouvy o zájezdu tak platilo, že neexistuje-li smlouva o zájezdu v listinné podobě,

185. In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 20. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/297/1/2#>

¹⁰⁷⁰ § 10b odst. 4 písm. c) zákona č. 159/1999 Sb. ze dne 30. června 1999, o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů* 23. 7. 1999, roč. 1999, částka 53.

¹⁰⁷¹ § 561 odst. 1 občanského zákoníku.

¹⁰⁷² § 4 odst. 4 Lex Voucheru.

¹⁰⁷³ DVOŘÁKOVÁ, Klára; FRÝBOVÁ, Alice. *Lex voucher. Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 72 s. ISBN 978-80-7400-792-7. S. 37.

¹⁰⁷⁴ § 2525 odst. 1 občanského zákoníku.

vydá pořadatel zákazníkovi potvrzení o zájezdu v textové podobě. (K ustanovení § 1819 po novele učiněné zákonem č. 374/2022 Sb. více v kapitole 3. Právní úprava smlouvy o zájezdu v občanském zákoníku.) Textově znamená i uchováno a zobrazeno v počítači, tabletu, mobilním telefonu apod.¹⁰⁷⁵ Za určitých podmínek může textovou podobu splnit i internetová stránka.¹⁰⁷⁶ Odborníci tedy poukazují na nesrovnalost, že lze poukaz na zájezd za určitých podmínek předat v elektronické podobě, poučení k poukazu však musí být písemné, a tak písemnou formu poučení relativizují.¹⁰⁷⁷ S tímto názorem se však nelze plně ztotožnit a písemná forma poučení dle § 8 Lex Voucheru by měla být zachována. K tomuto doporučení Komise (EU) 2020/648 ze dne 13. května 2020 o poukazech nabízených cestujícím jako alternativa k vrácení peněz za zrušené souborné cestovní a přepravní služby a v souvislosti s pandemií COVID-19 uvádí, že by poukazy měly být vystavovány na trvalém nosiči, jako je email nebo papír.¹⁰⁷⁸ Je třeba mít na paměti, že právní úprava dle Lex Voucheru byla aplikována před novelou občanského zákoníku provedenou zákonem č. 374/2022 Sb., která mění ustanovení § 1819 občanského zákoníku a s tím definici textové podoby.

Třetím úskalím Lex Voucheru je problematika zvláště zranitelných osob zmíněných v § 3 odst. 3 Lex Voucheru a zejména otázka, zda je právo na odmítnutí poukazu zachováno i v případě, je-li touto osobou spolucestující. Blížeji se tomuto věnuje kapitola 4.1.4. Odmítnutí poukazu na zájezd. Vzhledem k účelu zakotvené úpravy chránit tyto zvláště zranitelné osoby a vnést určitý sociální aspekt do Lex Voucheru se lze přiklonit k názoru, že právo na odmítnutí poukazu, je-li spolucestující osoba dle § 3 odst. 3 Lex Voucheru, by mělo být uchováno. A to i přestože z odborných kruhů zaznívají odlišné názory.

Jistou zvláštností Lex Voucheru též může být skutečnost, že v zákoně není upravena lhůta, do kdy musí pořadatel oznámit zákazníkovi využití ochranné doby. Primárně platí, že dojde-li k odstoupení od smlouvy o zájezdu, bude se postupovat dle ustanovení § 2536a občanského zákoníku, podle kterého musí být veškeré platby vráceny nejpozději do 14 dnů po ukončení závazku ze smlouvy. Teprve až když se pořadatel rozhodne a písemně oznámí zákazníkovi, že využívá ochranné doby a vystaví mu poukaz na zájezd, bude se dále postupovat

¹⁰⁷⁵ HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 252.

¹⁰⁷⁶ Tamtéž, s. 253.

¹⁰⁷⁷ DVOŘÁKOVÁ, Klára; FRÝBOVÁ, Alice. *Lex voucher. Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 72 s. ISBN 978-80-7400-792-7. S. 54.

¹⁰⁷⁸ Doporučení Komise (EU) 2020/648 ze dne 13. května 2020 o poukazech nabízených cestujícím jako alternativa k vrácení peněz za zrušené souborné cestovní a přepravní služby a v souvislosti s pandemií Covid-19. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 22. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A32020H0648>

dle speciální právní úpravy podle Lex Voucheru. Lze se však přiklonit k názoru, že zákonodárce nezakotvil lhůtu pro oznámení využití ochranné doby pořadatelem záměrně, protože záleží na samotném rozhodnutí pořadatele a jeho současné situaci, a teprve po jejím zhodnocení si pořadatel zvolí, zda bude pro něho vhodné tohoto institutu využít.

Je třeba mít stále na paměti bezprecedentnost situace, ve které Lex Voucher vznikl. Přestože lze vnímat kritické aspekty v této právní úpravě, např. co se týká slučitelnosti s právem EU (k tomu blíže viz kapitola 4.1.9.2. Problematika slučitelnosti Lex Voucheru s právem EU), kdy Evropská unie vnímala poukazy jako určitou alternativu k vrácení peněz, pokud to cestující dobrovolně akceptoval a za splnění určitých podmínek, je třeba na druhou stranu vnímat i pozitivní odezvu na Lex Voucher z podnikatelského prostředí a obecně z prostředí cestovního ruchu. Toto prostředí je specifické způsobem, jakým funguje, a to zejména předplácením jednotlivých služeb od poskytovatelů (např. dopravce, ubytovatel a další). A právě i na tuto skutečnost musel návrh nové právní úpravy reagovat. Samozřejmě, že členské státy EU přicházely s různými vlastními způsoby řešení, ať již se jednalo o mechanismus poukazů s určitou odlišností v nastavení parametrů (např. Belgie, Francie, Portugalsko), další země přijaly právní rámec, na základě kterého mohli zákazníci žádat o peněžní plnění po uplynutí lhůty 180 dní od odstoupení od smlouvy (Polsko, Litva) či od ukončení mimořádných opatření (Chorvatsko), pokud zákazník nevyužil nabídku poukazu na zájezd, částka poté musela být vrácena zákazníkovi ve lhůtě 14 dnů, v Dánsku oproti tomu zavedli určitou formu státní podpory v podobě státní půjčky, jejímž účelem bylo zajistit pořadatelům dostatečnou likviditu pro případné škody na trhu cestovních služeb.¹⁰⁷⁹

Český Lex Voucher zakomponoval do právní úpravy sociální aspekt, a to nemalou skupinu zvláště zranitelných osob a jejich právo na odmítnutí poukazu na zájezd. Mohli bychom říci, že Lex Voucher byl v kontextu doby, ve které vznikl, uspokojivým řešením co do vyvážení proti sobě stojících zájmů zákazníků a pořadatelů, byť co se týká otázky jeho slučitelnosti s právem EU bychom v Evropské unii jistě našli lepší řešení (např. dobrovolné poukazy na zájezd v Německu, kdy se podle německé právní úpravy zákazník mohl rozhodnout, zda poukaz na zájezd přijme či nikoli).¹⁰⁸⁰

¹⁰⁷⁹ NEUŽILOVÁ, Lenka. TTG – vše o cestovním ruchu. *Roman Škrabánek: Cílem nás všech je, aby zákazník neztratil důvěru ve svou cestovní kancelář.* Ze dne 30. 4. 2020. [online]. [Cit. dne 25. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www.ttg.cz/roman-skrabane-k-cilem-nas-vsech-je-aby-zakaznik-neztratil-duveru-ve-svou-cestovni-kancelar/>

¹⁰⁸⁰ Die Bundesregierung. Unterstützung für Reisebranche. *Freiwillige Gutscheinelösung bei abgesagten Pauschalreisen.* Ze dne 18. 8. 2020. [online]. [Cit. dne 25. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/suche/reisebranche-gutscheinloesung-1755506>

4.1.9.1. Krátká reflexe judikatury k Lex Voucheru v době koronavirové pandemie

Právní úprava Lex Voucheru byla od vypuknutí koronavirové pandemie řešena doposud na úrovni obecných soudů. Z judikatury zřetelně vyplývá, že Lex Voucher byl nezbytnou a rychlou reakcí na situaci, v jaké se celý moderní svět doposud ještě neocítl. Často je v soudních rozhodnutích zmiňována bezprecedentnost situace, což lze usuzovat i z některých postojů a postupů smluvních stran akcentovaných smluv o zájezdu. Do doby přijetí Lex Voucheru je zmiňováno dokonce jakési právní vakuum, kdy nebylo jednoznačně patrné, jakým způsobem mají dotčené subjekty nastalou situaci řešit.¹⁰⁸¹

Tato podkapitola vychází z některých soudních rozhodnutích z období koronavirové pandemie, které jsou všechny přehledně označeny v seznamu použitých zdrojů této diplomové práce. Z judikatury je patrné, že se snažila často vypořádat s řadou obecných otázek, které byly odborníky právě v souvislosti s posuzováním Lex Voucheru a jeho problematickými aspekty kritizovány. Jedná se např. o často zmiňovanou otázku, zda lze odmítnout poukaz na zájezd, je-li zvláště zranitelnou osobou dle § 3 odst. 3 Lex Voucheru spolucestující. S tímto se musel ve svém rozsudku vypořádat Obvodní soud pro Prahu 4.¹⁰⁸² V daném případě zvláště zranitelnou osobou byla matka na rodičovské dovolené, která však nebyla smluvní stranou smlouvy o zájezdu, ale pouze spolucestující osobou. Žalovaná (zde pořadatel zájezdu) odstoupila od smlouvy o zájezdu za účinnosti Lex Voucheru a nabídla žalobcům (manžel, který uzavřel smlouvu o zájezdu a manželka na rodičovské dovolené) poukaz na zájezd. Ti však poukaz odmítli. Soud se tak musel vypořádat s argumentací ze strany žalované a to, že dle stanoviska Ministerstva pro místní rozvoj ČR a stanoviska České obchodní inspekce (viz blíže kapitola 4.1.4. Odmítnutí poukazu na zájezd této diplomové práce) se oprávnění odmítnout poukaz na zájezd posuzuje výlučně ve vztahu k objednateli. Soud však zdůraznil, že tento institut odmítnutí poukazu na zájezd určitou skupinou osob je projevem úmyslu zákonodárce nalézt kompromisní a vzájemně vyvážené řešení vzniklé mimořádné situace a Lex Voucher tak „*lze považovat za snahu zákonodárce v kontextu evropského právního prostoru nalézt rovnocenný*

¹⁰⁸¹ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 5. 5. 2021, sp. zn. 30 C 69/2021-47. Citováno z: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=njztombtha2dix3kovzs2mi>

¹⁰⁸² Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 12. 2. 2021, sp. zn. 51 C 143/2020-50. Citováno z: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=njztomzqu3dix3kovzs2mi&groupIndex=0&rowIndex=0>

*přístup k účastníkům zájezdu i k cestovním kancelářím tak, aby byla poskytnuta dílčí ochrana, jak cestovním kancelářím, a to alespoň částečně a po uvedené ochrannou dobu, tak i cestujícím jako spotřebitelům, zvláště pak tedy kategoriím chráněných osob uvedených v ustanovení § 3 odst. 3 Lex Voucheru.*¹⁰⁸³ V daném případě se tak soud přiklonil k názoru, že výjimka z povinnosti přijmout poukaz na zájezd, tedy možnost jej odmítnout, by měla být aplikována, a to, i když osoba zvlášť zranitelná je spolucestujícím. K námitce žalované ohledně stanovisek Ministerstva pro místní rozvoj a České obchodní inspekce soud uvádí, že je vázán dle čl. 95 Ústavy při rozhodování zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu. Interpretační stanoviska orgánů státní správy tak pro soud nejsou nijak právně závazná a soud není povinen se jimi řídit.

Z judikatury řešené v době koronavirové pandemie a vztahující se k Lex Voucheru též vyplývá, že se soudy dále musely vypořádat se základními pojmy týkající se smlouvy o zájezdu a vyložit je v kontextu speciální právní úpravy dle Lex Voucheru a v kontextu koronavirové pandemie. Takto se soudy musely zabývat s pojmem „nevyhnutelné a mimořádné okolnosti“ ve smyslu ustanovení § 2535 občanského zákoníku či s pojmem „bezprostřední okolí“ ve smyslu téhož ustanovení. V dalším soudním rozhodnutí¹⁰⁸⁴ bylo najisto potvrzeno, jak tak činí i odborná literatura, že se Lex Voucher skutečně aplikuje jen na zájezdy, nikoli na jednotlivé typy služeb cestovního ruchu. Objednávka ubytování učiněná prostřednictvím rezervačního systému jednoho konkrétního poskytovatele ubytování aspekty zájezdu nespĺňuje.

Nevyhnutelné a mimořádné okolnosti ve smyslu § 2535 občanského zákoníku je vždy třeba posuzovat ve vztahu ke konkrétnímu případu. Tomu tak bylo i v rozhodnutí Městského soudu v Brně ze dne 19. 11. 2021.¹⁰⁸⁵ V daném případě žalobce (zákazník) uzavřel v lednu roku 2021 smlouvu o zájezdu, přičemž v následujícím měsíci doporučilo Ministerstvo zahraničních věcí ČR cestovat do dané destinace pouze v nezbytných případech, mezi něž nepatří cestování za účelem turistiky. Obdobně tak informovala i ambasáda dané destinace, a to, že došlo k rapidnímu zhoršení epidemiologické situace. Na konci února roku 2021 tak žalobce odstoupil od smlouvy o zájezdu, s odvoláním právě na nevyhnutelné a mimořádné okolnosti v souvislosti s koronavirovou pandemií ve smyslu ustanovení § 2535 občanského zákoníku. Žalobce

¹⁰⁸³ Tamtéž, bod 20.

¹⁰⁸⁴ Rozsudek Okresního soudu ve Zlíně ze dne 14. 12. 2021, sp. zn. 35 C 218/2021-33. Citováno z: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=njztsmjzhe4tkx3kovzq>

¹⁰⁸⁵ Celým názvem: Rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 19. 11. 2021, sp. zn. 47 C 156/2021-78. Citováno z: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=njzmqjxha4dkx3kovzq&groupIndex=0&rowIndex=0>

odstoupil od smlouvy den před zahájením zájezdu, žalovaný (pořadatel) tak již neměl možnost prodat zájezd komukoliv jinému. Lze však dospět k otázce, zda se skutečně v situaci, kdy je celý svět sužován koronavirovou pandemií, jednalo o zmiňované okolnosti a žalobce tak platně odstoupil od smlouvy o zájezdu dle § 2535 občanského zákoníku. Podle názoru soudu „nevyhnutelné a mimořádné okolnosti“ ve smyslu § 2535 občanského zákoníku implikují nepředvídatelnost situace. Mělo by se tedy jednat o takové okolnosti, které jsou v době uzavření smlouvy o zájezdu objektivně nepředvídatelné. Soudní rozhodnutí porovnává dvě situace, kdy zákazník odstoupí od smlouvy bez zaplacení odstupného kvůli okolnosti vzniklé až po uzavření smlouvy o zájezdu a kterou nemohl v době uzavření smlouvy objektivně předvídat. Toto se javí jako spravedlivé. Avšak nelze říci to samé, jestliže by zákazník mohl odstoupit od smlouvy o zájezdu bez zaplacení odstupného, kdy uzavřel smlouvu v době, kdy relevantní okolnost již existovala a nebo ještě neexistovala, ale zákazník mohl předvídat, že nastane. Jestliže příslušná okolnost, kvůli které zákazník odstoupí od smlouvy, existuje již v době uzavření smlouvy, lze takovou okolnost těžko označit za mimořádnou či nevyhnutelnou. A to proto, že zákazník se jí může vyhnout neuzavřením smlouvy. Samotné soudní rozhodnutí poté poukazuje na další rozsudky, které zastávají obdobný výklad ustanovení § 2535 občanského zákoníku.^{1086, 1087, 1088, 1089} V daném případě tedy bylo odstoupení od smlouvy o zájezdu posouzeno jako běžné odstoupení od smlouvy dle § 2533 občanského zákoníku, a to s povinností zaplatit žalovanému (pořadateli) odstupné.

¹⁰⁸⁶ Z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 17. 6. 2021, sp. zn. 43 C 90/2021-35 vyplývá: „Ustanovení § 2535 občanského zákoníku upravuje specifické právo zákazníka odstoupit od smlouvy o zájezdu pro mimořádné a nepředvídatelné okolnosti. Všechny uvedené podmínky v tomto zákonném ustanovení musí být splněny současně.“ Citováno z: Rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 19. 11. 2021, sp. zn. 47 C 156/2021-78.

¹⁰⁸⁷ Z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. 8. 2021, sp. zn. 75 C 48/2021 vyplývá: „Jinými slovy vydání opatření Ministerstva zdravotnictví by mohlo být důvodem pro odstoupení od smlouvy podle § 2535 občanského zákoníku, pokud by však současně v místě určení nastaly nevyhnutelné a mimořádné okolnosti, které by měly významný dopad na poskytnutí zájezdu či na přepravu a současně by takové okolnosti nastaly v době po uzavření smlouvy o zájezdu (neboť jinak by nebylo splněno kritérium nepředvídatelnosti, které dle teologického výkladu § 2535 občanského zákoníku musí být v případě aplikace tohoto ustanovení splněno).“ Citováno z: Rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 19. 11. 2021, sp. zn. 47 C 156/2021-78.

¹⁰⁸⁸ Z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 5. 5. 2021, sp. zn. 8 C 193/2020-109 vyplývá: „Pro posouzení věci též není bez významu, že žalobkyně uzavřela cestovní smlouvu v době, kdy nebyl obecně sdílený předpoklad vzniku celosvětové pandemie onemocnění Covid-19. Žalobkyně tedy nemohla očekávat, že plánované absolvování zájezdu bude spojeno nejen s výše popsányými zdravotními riziky, ale též s nařízenými restriktivními opatřeními, která nepochybně mají vliv na kvalitu a šíři celkového prožitku ze zájezdu.“ Citováno z: Rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 19. 11. 2021, sp. zn. 47 C 156/2021-78.

¹⁰⁸⁹ Z rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 28. 6. 2022, sp. zn. 40 C 176/2021 vyplývá: „Zánik práva zákazníka odstoupit od smlouvy o zájezdu bez povinnosti zaplatit odstupné dle § 2535 občanského zákoníku je tedy nutno vázat na okamžik, kdy lze odhadnout se značnou mírou pravděpodobnosti, že mimořádné okolnosti budou trvat a významně ovlivní zájezd nebo dopravu do místa konání.“ Citováno z: Rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 19. 11. 2021, sp. zn. 47 C 156/2021-78.

V jiném rozhodnutí Městského soudu v Brně ze dne 4. 2. 2021¹⁰⁹⁰ byla řešena otázka bezprostředního okolí ve smyslu § 2535 občanského zákoníku a bylo soudem dovozeno, že tento pojem je naplněn, i když se koronavirové epicentrum v daném případě nachází 150km od zájezdové destinace. Samozřejmě, jak soud uvádí, je třeba vždy tento pojem vykládat v návaznosti na individuální skutkové okolnosti a vzít v potaz několik dalších aspektů. V daném případě lze však z rychlosti a intenzity šíření nákazy dovodit, že se ohnisko pandemie koronaviru vyskytovalo v bezprostředním okolí zájezdové destinace.

Z judikatury týkající se Lex Voucheru v době koronavirové pandemie vyplývá, jak nelehká tato situace byla pro obě smluvní strany smluv o zájezdu. Je možné si povšimnout dezorientace smluvních stran v právní úpravě (např. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12. 1. 2022 či rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 5. 5. 2021)^{1091,1092}, a to zejména v době, kdy Lex Voucher nenabyl ještě účinnosti, avšak problémy s konáním zájezdů v důsledku šíření koronavirové nákazy již kulminovaly. Soudy se však snažily zodpovědět otázky, které působily výkladové problémy a dostát tak účelu Lex Voucheru, ale samozřejmě též ochrany práv smluvních stran smlouvy o zájezdu. Vyjasnění některých pojmů je nápomocné i pro budoucí řešení případných sporů týkajících se nejenom Lex Voucheru.

¹⁰⁹⁰ Celým názvem: Rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 4. 2. 2021, sp. zn. 52 C 155/2020-72. Citováno z: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=njztmnztheztgx3kovzs2mi&groupIndex=0&rowIndex=0>

¹⁰⁹¹ Dle rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 12. 1. 2022, sp. zn. 72 Co 371/2021-75 pořadatel neodstoupil řádně od smlouvy o zájezdu, chtěl však poté nesprávně využít ochranné doby dle Lex Voucheru. Citováno z: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=njzmqmrrg44tex3kovzq&groupIndex=0&rowIndex=0>

¹⁰⁹² Dle rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 5. 5. 2021, sp. zn. 30 C 69/2021-47 zákazník odstoupil od smlouvy o zájezdu před účinností Lex Voucheru a cestovní kancelář tak chtěla nesprávně využít ochranné doby, přestože žalobkyni nenabídla na její výzvu náhradní zájezd. Citováno z: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=njzombtha2dix3kovzs2mi>

4.1.9.2. Problematika slučitelnosti Lex Voucheru s právem EU

Z odborných kruhů často zaznívala kritika Lex Voucheru pro jeho rozpor s evropským právem.¹⁰⁹³ Dle některých odborníků¹⁰⁹⁴ přenáší Lex Voucher riziko podnikání do jisté míry na spotřebitele, kdy zákazník, rozhodne-li se pořadatel využít ochranné doby dle § 3 Lex Voucheru, musí v podstatě přijmout mu nabízený poukaz na zájezd. Zajímavým návrhem, který zaznívá z odborných kruhů je, že toto nevyvážené rozložení rizika mezi podnikatelem (pořadatelem) a spotřebitelem (zákazníkem) by však mohlo být zhojeno, jestliže by deponovaná částka byla pořadatelem později vrácena i s úrokem.¹⁰⁹⁵ Existují však i názory, dle kterých Lex Voucher v rozporu s právem EU není, i když se tak dle izolovaného jazykového výkladu může zdát, že je.¹⁰⁹⁶ Je třeba mít na paměti jedinečnost situace, kterou koronavirová pandemie přinesla a se kterou nepočítala ani sama směrnice č. 2015/2302. Pokud bychom vycházeli čistě z jazykového výkladu článku 12 směrnice č. 2015/2302 (zejména odst. 2, 3 a 4)¹⁰⁹⁷ a to k tomu

¹⁰⁹³ Např. SELUCKÁ, Markéta a kol. *Covid-19 a soukromé právo. Otázky a odpovědi*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 103 s. ISBN 978-80-7400-808-5. S. 68,

SELUCKÁ, Markéta; VEVERKOVÁ, Svatava. *Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu (Lex voucher): Komentář*. In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 20. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/297/1/2#>

¹⁰⁹⁴ SELUCKÁ, Markéta; VEVERKOVÁ, Svatava. *Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu (Lex voucher): Komentář*. In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 20. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/297/1/2#>

¹⁰⁹⁵ SELUCKÁ, Markéta. *Poukaz na zájezd dle „Lex Voucher“ a ty jiné*. In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 22. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/302230/1/2?vtextu=lex%20voucher#lema0>

¹⁰⁹⁶ KRÁL, Richard. *Ke slučitelnosti „Lex Voucher“ s právem EU*. *Jurisprudence* 3/2020. Časopis Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Ročník 2020. Číslo 3. S. 40 a násl. ISSN 1802-3843. [online]. [Cit. dne 22. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.jurisprudence.cz/cz/casopis/ke-slucitelnosti-lex-voucher-s-pravem-eu-m-434.html>

¹⁰⁹⁷ Čl. 12, odst. 2, 3 a 4 směrnice č. 2015/2302 zní:

Odst. 2: „Bez ohledu na odstavec 1 má cestující právo ukončit smlouvu o souborných službách pro cesty před zahájením poskytování souborných služeb bez zaplacení storno poplatku, jestliže v destinaci nebo jejím bezprostředním okolí nastaly nevyhnutelné a mimořádné okolnosti, které mají výrazný dopad na poskytování souborných služeb nebo na přepravu osob do destinace. V případě ukončení smlouvy o souborných službách pro cesty podle tohoto odstavce má cestující nárok na vrácení veškerých uskutečněných plateb ve prospěch souborných služeb, avšak nemá nárok na dodatečné odškodnění.”

Odst. 3: „Pořadatel může smlouvu o souborných službách pro cesty ukončit a vrátit cestujícímu veškeré platby uskutečněné ve prospěch souborných služeb, avšak není povinen poskytnout dodatečné odškodnění, jestliže:

a) počet osob přihlášených k souborným službám je nižší než minimální počet stanovený ve smlouvě a pořadatel oznámí ukončení smlouvy cestujícímu ve smluvně stanovené lhůtě, avšak nejpozději:

i) 20 dní před zahájením poskytování souborných služeb v případě cest trvajících déle než šest dní,

ii) sedm dní před zahájením poskytování souborných služeb v případě cest trvajících dva až šest dní,

iii) 48 hodin před zahájením poskytování souborných služeb v případě cest trvajících méně než dva dny nebo

b) mu v plnění smlouvy brání nevyhnutelné a mimořádné okolnosti a o ukončení smlouvy uvědomí cestujícího bez zbytečného odkladu ještě před zahájením poskytování souborných služeb.”

Odst. 4: „Pořadatel vrátí veškeré platby podle odstavců 2 a 3, nebo v případě použití odstavce 1 vrátí veškeré platby uskutečněné cestujícím nebo v jeho prospěch na souborné služby, snížené o přiměřené storno poplatky. Tyto

za situace, kdy se celý svět prakticky uzavřel, mohl by se tak dle některých odborníků¹⁰⁹⁸ dostat takový výklad do rozporu nejen s principem proporcionality, na kterém je směrnice č. 2015/2302 postavena, ale též s jejím účelem. Z bodu 5 preambule směrnice č. 2015/2302 vyplývá, že jejím účelem je též správně nastavit „*rovnováhu mezi vysokou úrovní ochrany spotřebitele a konkurenceschopností podniků.*“ Vezmeme-li tedy v potaz bezprecedentnost situace a skutečnost, že Lex Voucher nezbavuje zákazníky jejich práva na vrácení peněz, nýbrž pouze odsouvá termín jejich navrácení a též skutečnost, že samotný Lex Voucher zakotvuje sociální aspekt a myslí na ty nejzranitelnější osoby ve společnosti prostřednictvím možnosti odmítnout poukaz zvláště zranitelnými osobami dle § 3 odst. 3 Lex Voucheru, lze uvažovat o tom, že Lex Voucher v rozporu s právem EU není. Evropská unie však k vydávání poukazů ve smyslu českého Lex Voucheru, tedy s nutností jej přijmout, zaujala jiné stanovisko.

Již 19. března 2020 zveřejnila Komise EU na svých internetových stránkách neformální pokyny k uplatňování směrnice č. 2015/2302 v souvislosti s koronavirovou pandemií.¹⁰⁹⁹ Tyto pokyny zdůrazňují právo cestujícího na vrácení veškerých úhrad v případě zrušení smlouvy o souborných službách pro cesty z důvodu nevyhnutelných a mimořádných okolností, a to nejpozději do 14 dnů od ukončení smlouvy. Dne 13. května 2020 vydala Komise EU doporučení o poukazech nabízených cestujícím jako alternativa k vrácení peněz za zrušené souborné cestovní a přepravní služby a v souvislosti s pandemií Covid-19.¹¹⁰⁰ Již ze samotného názvu tohoto doporučení je možné si povšimnout, že nabízené poukazy mají být v oblasti cestovního ruchu pouhou alternativou k vrácení peněz, nikoli možností za toto vrácení. Evropská komise v tomto doporučení popisuje náročnost koronavirové pandemie a její dopady na oblast cestovního ruchu a cestování v Unii. Dále upozorňuje na existenci právní úpravy dle směrnice č. 2015/2302 (čl. 12 odst. 4), která stanoví, že je-li cesta se soubornými službami zrušena v důsledku „nevyhnutelných a mimořádných okolností“, mají cestující právo na vrácení veškerých uskutečněných plateb ve prospěch souborných služeb bez zbytečného

platby musí být cestujícímu vráceny bez zbytečného prodlení a v každém případě do 14 dnů po ukončení smlouvy o souborných službách pro cesty.”

¹⁰⁹⁸ KRÁL, Richard. *Ke slučitelnosti „Lex Voucher“ s právem EU*. Jurisprudence 3/2020. Časopis Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Ročník 2020. Číslo 3. S. 40 a násl. ISSN 1802-3843. [online]. [Cit. dne 22. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.jurisprudence.cz/cz/casopis/ke-sluचितelnosti-lex-voucher-s-pravem-eu-m-434.html>

¹⁰⁹⁹ European Commission. Information on the Package Travel Directive in connection with the Covid-19. 19. 3. 2020. [online]. [Cit. dne 22. 11. 2022]. Dostupné na WWW: https://commission.europa.eu/system/files/2020-03/coronavirus_info_ptd_19.3.2020.pdf

¹¹⁰⁰ Celým názvem: Doporučení Komise (EU) 2020/648 ze dne 13. května 2020 o poukazech nabízených cestujícím jako alternativa k vrácení peněz za zrušené souborné cestovní a přepravní služby a v souvislosti s pandemií Covid-19. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 22. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A32020H0648>

prodlení a v každém případě do 14 dnů po ukončení smlouvy. Pořadatel může v této souvislosti nabídnout cestujícímu náhradu ve formě poukazu, avšak tato možnost nezabavuje cestujícího práva na vrácení peněz. Komise tedy připomíná, že cestující má mít možnost volby mezi náhradou ve formě vrácení peněz a náhradou ve formě poukazu. Dle Komise tak dopravce nebo pořadatel může nabídnout cestujícím jako alternativu k vrácení peněz poukaz, došlo-li k zrušení smlouvy o souborných službách pro cesty ze strany dopravce nebo pořadatele (čl. 12 odst. 3 a 4 směrnice č. 2015/2302) po 1. březnu 2020 v souvislosti s koronavirovou pandemií, pokud to cestující dobrovolně akceptuje. Z tohoto vyplývá, že pokud cestující s vydáním poukazu nesouhlasí, nemůže jej pořadatel nutit k jeho přijetí. Komise dále doporučuje zvýšit atraktivitu poukazů, aby byly ze strany cestujících přijímány, a to např. vystavováním poukazů s vyšší hodnotou či zajištěním silné ochrany před platební neschopností pořadatelů.

Podle zprávy Komise EU ze dne 26. 2. 2021¹¹⁰¹ přijalo v pandemické době 15 členských států EU zvláštní právní úpravy, které umožnily pořadatelům vydávat poukazy za zrušené zájezdy namísto vrácení peněz nebo umožnily vracet peníze až po uplynutí 14denní lhůty. Což Komise považuje za rozporné s čl. 12. odst. 2, 3 písm. b) a odst. 4 směrnice č. 2015/2302. Upozorňuje též na článek 4 téže směrnice, který upravuje úroveň harmonizace směrnice, podle kterého členské státy nesmějí v rámci svého vnitrostátního práva ponechat v platnosti ani zavádět ustanovení odchylná od této směrnice, včetně více či méně přísných ustanovení, za účelem zajištění odlišné úrovně ochrany cestujícího, pokud není v této směrnici stanoveno jinak (tzv. maximální harmonizace). V souvislosti s tímto Komise zahájila řízení proti 11 členským státům (Česká republika, Slovensko, Itálie, Portugalsko, Francie, Kypr, Chorvatsko, Polsko, Litva, Řecko, Bulharsko). Též Česká republika byla ze strany Komise EU kritizována za přijetí právní úpravy dle Lex Voucheru a bylo proti ní zahájeno řízení pro porušení smlouvy. Dle Komise taková právní úprava oslabuje práva spotřebitelů a je v rozporu s právní úpravou směrnice č. 2015/2302 a jejím základním principem, čímž je ochrana spotřebitele, zejména poté s výše zmiňovaným čl. 12 odst. 2, 3 písm. b) a odst. 4 směrnice č. 2015/2302. Proti potenciální žalobě Evropské komise na ČR se ohradila Asociace českých cestovních kanceláří a agentur, pro kterou představují poukazy na zájezdy jedinou účinnou pomoc cestovním kancelářím od počátku krize, jelikož činnost cestovních kanceláří byla zcela paralyzována a dle názoru asociace Evropská komise v takto těžké době neposkytla návrh evropského funkčního

¹¹⁰¹ European Commission. *Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the application of the Directive (EU) 2015/2302 of the European Parliament and of the Council on package travel and linked travel arrangements. 26. 2. 2021 COM(2021) 90 final.* In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 22. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0090&rid=1>

řešení.¹¹⁰² Asociace oproti tomu vyzdvihuje sociální aspekt Lex Voucheru a skutečnost, že poukazy dle Lex Voucheru jsou zajištěny pro případ úpadku pořadatele.¹¹⁰³

K říjnu 2020 však bylo řízení proti České republice a dalším státům (Řecko, Francie, Polsko, Portugalsko, Itálie) ukončeno.¹¹⁰⁴ A to z důvodu, že státy buď problematickou právní úpravu zrušily nebo již skončila či odpadl předmět úpravy.

K dnešnímu dni (23. 1. 2023) vede Komise EU řízení proti Slovensku kvůli slovenskému způsobu řešení pandemické situace. Slovensko v době koronavirové pandemie přijalo zákon č. 136/2020 Z.z.¹¹⁰⁵. Tento zákon představuje novelu zákona č. 170/2018 Z.z., o zájezdech, spojených službách cestovního ruchu, niektorých podmienkach podnikania v cestovnom ruchu a o zmene doplnení niektorých zákonov¹¹⁰⁶, která do tohoto profesního zákona zakotvuje § 33a s označením „*Prechodné ustanovenia súvisiace s mimoriadnou situáciou týkajúcou sa ochorenia COVID-19*“. Podle zmiňovaného zákona č. 136/2020 Z.z. cestovní kancelář navrhne cestujícímu změnu smlouvy o zájezdě anebo nepřijme-li tuto navrhnutou změnu cestující, zašle cestovní kancelář cestujícímu oznámení o náhradním zájezdě. Slovensko tedy touto cestou zavádí koncept tzv. oznámení o náhradním zájezdu. V odstavci 4 článku I zákona č. 136/2020 Z.z. je obdobně jako v českém Lex Voucher zakotven sociální aspekt, neboť jsou v tomto odstavci uvedeny osoby, které mohou zaslané oznámení o náhradním zájezdě odmítnout. Zajímavostí oproti českému Lex Voucheru je, že se tento zákon přímo vyjadřuje k možnosti odmítnout oznámení o náhradním zájezdě, je-li tzv. zvlášť zranitelnou osobou spolucestující. Odstavec 5 článku I tohoto zákona tak uvádí, že ten, kdo původní smlouvu o zájezdě uzavřel a je-li některá ze spolucestujících osob zvlášť zranitelnou osobou, může odmítnout náhradní zájezd pouze částečně. Zákon také odlišně oproti české

¹¹⁰² ŠKRABÁNEK, Roman. Asociace českých cestovních kanceláří a agentur. *AČCKA se ohrazuje proti potenciální žalobě Evropské komise na ČR, poukazy na zájezdy jsou jedinou účinnou pomocí*. Ze dne 21. 5. 2020. [online]. [Cit. dne 25. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www.accka.cz/stranky/o-nas/novinky-z-deniaccka/accka-se-ohrazuje-proti-potencialni-zalobe-evropske-komise-na-cr-poukazy-na-zajezdy-jsou-jedinou-ucinnou-pomoci-2565>

¹¹⁰³ Tamtéž.

¹¹⁰⁴ European Commission. *October infringements package : key decisions*. [online]. [Cit. dne 22. 11. 2022]. Dostupné na WWW: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/inf_20_1687

¹¹⁰⁵ Celým názvem: Zákon č. 136/2020 Z.z. z 20. mája 2020, ktorým sa dopľňa zákon č. 170/2018 Z.z. o zájezdoch, spojených službách cestovního ruchu, niektorých podmienkach podnikania v cestovnom ruchu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 119/2019 Z.z. In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 22. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.aspi.sk/products/lawText/1/94037/1/2>

¹¹⁰⁶ Celým názvem: Zákon č. 170/2018 Z.z. z 15. mája 2018 o zájezdoch, spojených službách cestovního ruchu, niektorých podmienkach podnikania v cestovnom ruchu a o zmene doplnení niektorých zákonov. In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 25. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www.aspi.sk/products/lawText/1/90325/1/2/zakon-c-170-2018-zz-o-zajezdoch-spojnych-sluzbach-cestovneho-ruchu-niektorich-podmienkach-podnikania-v-cestovnom-ruchu-a-o-zmene-a-doplneni-niektorich-zakonov>

právní úpravě uvádí přesnou formu dokladu, kterým se zákazník prokáže, zda spadá do některé skupiny zvlášť zranitelných osob. Podle odstavce 7 článku I tohoto zákona je cestovní kancelář povinna dohodnout se s cestujícím na náhradním zájezdě nejpozději do 31. srpna 2021. Jestliže se cestovní kancelář nedohodne s cestujícím na poskytnutí o náhradním zájezdu do 31. srpna 2021, platí, že odstoupila od smlouvy o zájezdu a je povinna cestujícímu vrátit veškeré platby, které přijala na základě této smlouvy, a to bezodkladně, nejpozději však do 14. září 2021.

Komise EU v slovenské právní úpravě shledává rozpor s právem EU, a to právě s čl. 12 odst. 2, 3 písm. b) a odst. 4 ve spojení s čl. 4 směrnice č. 2015/2302.¹¹⁰⁷ Komise EU zaslala Slovensku v říjnu roku 2020 k tomuto rozporu své odůvodněné stanovisko. Slovensko tak na toto reagovalo návrhem změny své legislativy, nicméně na konci března 2021 slovenské úřady informovaly Komisi EU, že návrh novely přijat nebyl, ale že bude zahájen nový legislativní proces. K červnu 2021 Slovensko nezměnilo svou právní úpravu, kterou shledává Komise EU za rozpornou s evropským právem, a tak se Komise rozhodla obrátit na Soudní dvůr Evropské unie, aby byla práva spotřebitelů v oblasti souborných služeb pro cesty opět zajištěna.¹¹⁰⁸

¹¹⁰⁷ Žaloba Soudního dvora Evropské unie podaná dne 27. srpna 2021 ve věci Evropská komise v. Slovenská republika (C-540/21). [online]. [Cit. Dne 23. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=package%2Btravel%2Bdirective&docid=248014&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1630970>

¹¹⁰⁸ European Commission. *Refund for cancelled travel during the pandemic : Commission decided to refer SLOVAKIA to the Court of Justice*. 9. 6. 2021. [online]. [Cit. dne 23. 11. 2022]. Dostupné na WWW: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_1830

5. Závěr

Diplomová práce se ve svých čtyřech částech věnovala podrobně právní úpravě smlouvy o zájezdu a s tím souvisejícími dalšími tématy jako je např. cestovní ruch, jeho vývoj, prameny práva cestovního ruchu a další.

První část diplomové práce se zaměřuje právě na zmiňovaný cestovní ruch, tradici a vývoj právní úpravy cestovního ruchu, co cestovní ruch jako takový znamená, prameny práva cestovního ruchu, systém právní úpravy cestovního ruchu v České republice a na vývoj smlouvy o zájezdu a její předchůdkyni - cestovní smlouvu. Počátky cestovního ruchu, zejména prvních obchodních cest, lze vysledovat již v 13. století, nicméně během let se cestovní ruch proměňoval a dostal své dnešní podoby až zejména v druhé polovině 20. století. V České republice se cestovní ruch rozvíjel zejména po roce 1989. Pořádání zájezdů v České republice má v porovnání s jinými zeměmi, zejména západními, vlivem politického vývoje sice kratší historii, můžeme však zaznamenat v takto krátkém čase některé turbulentní změny, které celé odvětví cestovního ruchu významně ovlivnily a formulovaly. Např. skutečnost, že se cestovní kancelář stala v roce 1995 volnou živností a negativní důsledky s tímto spojené, které se projeví v sezóně 1997. První část diplomové práce se také zabývá prameny práva cestovního ruchu, které nalezneme jak na evropské, mezinárodní, tak na vnitrostátní úrovni, a dále se zabývá systematizací právní úpravy cestovního ruchu. Lze však shrnout, že prameny práva cestovního ruchu vychází z různých právních odvětví s často i odlišnými tradicemi. Významným krokem v oblasti právních předpisů cestovního ruchu jistě bude zmiňovaný zákon o podpoře cestovního ruchu. Jak bylo v této části diplomové práce řečeno, vláda si ve svém programovém prohlášení klade za cíl představit zákon o cestovním ruchu. Důsledkem dosavadní absence tohoto zákona je, že neexistuje žádný právní rámec pro řízení cestovního ruchu v České republice a vzhledem k tomuto nejsou vymezeny role jednotlivých účastníků, způsob financování rozvoje turistických destinací a další.¹¹⁰⁹ Toto by však měl zákon o cestovním ruchu změnit a dle slov ministra pro místní rozvoj Ivana Bartoše přinést vyšší efektivnost a koordinovanost aktivit a zlepšit systémové řízení.¹¹¹⁰ Do budoucna tedy jistě bude zajímavé sledovat vývoj této právní úpravy a jak bude její obsah pojat. Prozatím se konaly tzv.

¹¹⁰⁹ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Kulatý stůl k zákonu o cestovním ruchu*. Ze dne 17. 5. 2022. [online]. [Cit. dne 31. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://mmr.cz/cs/ostatni/web/novinky/kulaty-stul-k-zakonu-o-cestovnim-ruchu>

¹¹¹⁰ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Příprava nového zákona o cestovním ruchu tématem dnešního Kulatého stolu Ministerstva pro místní rozvoj*. Ze dne 31. 1. 2023. [online]. [Cit. dne 31. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www.mmr.cz/cs/ostatni/web/novinky/priprava-noveho-zakona-o-cestovnim-ruchu-tematem-d>

kulaté stoly k zákonu o cestovním ruchu, a to v květnu 2022¹¹¹¹ a v lednu 2023¹¹¹². Zároveň byla při Ministerstvu pro místní rozvoj zřízena interní pracovní skupina zabývající se přípravou zákona, která je složena ze zaměstnanců ministerstva, zástupců analytického útvaru Úřadu vlády ČR a odborné veřejnosti, a která se schází pravidelně od srpna 2022.¹¹¹³

Druhá část diplomové práce se zaměřuje na právní předpisy upravující zájezd, a to jak na evropské, tak i na vnitrostátní úrovni. Na evropské úrovni se jedná zejména o směrnici o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy (90/314/EHS) a směrnici o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách (2015/2302). Diplomová práce popisuje také základní charakteristiku směrnice č. 90/314/EHS, i přestože byla již nahrazena novou směrnicí č. 2015/2302, a to z toho důvodu, že tato směrnice byla prvním právním aktem na evropské úrovni zabývající se zájezdy a dalšími souvisejícími službami a přispěla k zakotvení původní cestovní smlouvy do českého právního řádu. Předmětem právní úpravy dle směrnice č. 90/314/EHS bylo sblížení právních a správních předpisů členských států o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy prodávaných nebo nabízených k prodeji na území Společenství. Právní úpravu, kterou členské státy dle této směrnice zakotvily do svých vnitrostátních právních řádů, zcela jistě vedla k většímu sblížení právních řádů členských států, na druhé straně byla směrnice č. 90/314/EHS postavena na tzv. minimální harmonizaci uvedené v článku 8¹¹¹⁴ a po uplynutí pár let a vzhledem k technologickému vývoji a přijetí určitých judikatorních závěrů, které právní úpravu dle směrnice vykládaly (např. rozsudek Evropského soudního dvora *Simone Leitner*, C-168/00), byla potřeba přijmout novou právní úpravu. A takovou byla právě směrnice č. 2015/2302. Právní úprava dle směrnice č. 2015/2302 je obsáhlejší, zvyšuje úroveň ochrany spotřebitele, reflektuje důležité judikatorní závěry a technologický pokrok, jež byl za roky od přijetí směrnice č. 90/314/EHS dosažen, zejména různé internetové obchodní techniky týkající se nákupu služeb cestovního ruchu, také zavádí zcela novou definici spojených cestovních služeb. Podstatou těchto služeb je zejména skutečnost, že cestovní kancelář jednotlivé služby cestovního ruchu zprostředkovává a s jednotlivými poskytovateli služeb se tak uzavírají samostatné smlouvy. Poskytovatel poté

¹¹¹¹ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Kulatý stůl k zákonu o cestovním ruchu*. Ze dne 17. 5. 2022. [online]. [Cit. dne 31. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://mmr.cz/cs/ostatni/web/novinky/kulaty-stul-k-zakonu-o-cestovnim-ruchu>

¹¹¹² Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Příprava nového zákona o cestovním ruchu tématem dnešního Kulatého stolu Ministerstva pro místní rozvoj*. Ze dne 31. 1. 2023. [online]. [Cit. dne 31. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www.mmr.cz/cs/ostatni/web/novinky/priprava-noveho-zakona-o-cestovnim-ruchu-tematem-d>

¹¹¹³ Tamtéž.

¹¹¹⁴ Čl. 8 směrnice č. 90/314/EHS zní: „Členské státy mohou v oblasti působnosti této směrnice přijmout nebo zachovat přísnější předpisy na ochranu spotřebitele.“

také výlučně odpovídá za jejich řádné poskytnutí.¹¹¹⁵ Odlišná je také terminologie, kterou směrnice č. 2015/2302 na rozdíl od směrnice č. 90/314/EHS užívá. Směrnice č. 2015/2302 pracuje s pojmy „cestující“ (v směrnici č. 90/314/EHS je užit pojem „spotřebitel“) a také „obchodník“ či „pořadatel“ (v směrnici č. 90/314/EHS se jedná o „organizátora“ či „prodejce“).

Podrobněji je v této části diplomové práce také popsán zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu, vznik tohoto zákona a klíčové pojmy v tomto zákoně uvedené, zejména vymezení pozitivní a negativní definice zájezdu a další podstatné subjekty či instituty. Opět se do této právní úpravy významně promítá evropská právní úprava pocházející ze zmiňovaných směrnic č. 90/314/EHS a č. 2015/2302. Tato část se také zabývá jednotlivými službami cestovního ruchu a uvádí pár praktických příkladů týkajících se kombinací služeb cestovního ruchu, které mohou dát vzniknout zájezdu. Opětovně se také vyjadřuje ke spojeným cestovním službám. Je třeba také zmínit, a jak tak činí i tato část, jeden z nejdůležitějších subjektů cestovního ruchu, a tím je cestovní kancelář. Jen ta smí nabízet a prodávat zájezdy. Cestovní agentura oproti tomu nesmí organizovat zájezdy, může je však za cestovní kanceláře prodávat. Příjemcem služeb cestovního ruchu je zákazník, jak jej vymezuje tato část diplomové práce. Významná část je také věnována zajištění pro případ úpadku cestovních kanceláří v České republice, kdy v této oblasti mají silné postavení zejména pojišťovny, jelikož jednou z podmínek získání koncese pro provozování živnosti cestovní kanceláře je předložení dokladu o získání pojištění. Pojištění záruky pro případ úpadku však nemusí být jedinou formou zajištění cestovní kanceláře pro případ úpadku, jelikož cestovní kancelář může také mít sjednanu bankovní záruku pro případ úpadku. Podstatným krokem v této oblasti bylo zavedení garančního fondu, kterému se také tato část diplomové práce věnuje.

Druhá část diplomové práce také vymezuje povinnosti cestovních kanceláří, zejména z pohledu zákona č. 159/1999 Sb. Jak toto vymezení dokládá, jedná se o velmi široký rozsah povinností, které musí cestovní kancelář plnit. Lze zmínit zejména diskutovanou širokou informační povinnost cestovní kanceláře před učiněním závazné objednávky zájezdu či uzavřením smlouvy o zájezdu. Na tomto místě bychom ale mohli vznést otázku, zda není příliš široká informační povinnost vůči zákazníkovi k jeho samotnému neprospěchu, je-li zákazník

¹¹¹⁵ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Co je považováno za spojené cestovní služby (SCS)?* [online]. [Cit. dne 31. 1. 2023]. Dostupné na WWW: [https://www.mmr.cz/cs/caste-dotazy/cestovni-ruch/co-je-povazovano-za-spojene-cestovni-sluzby-\(scs\)](https://www.mmr.cz/cs/caste-dotazy/cestovni-ruch/co-je-povazovano-za-spojene-cestovni-sluzby-(scs))

informacemi zcela zahlcen. A zda v takovém případě původní účel široké informační povinnosti je skutečně naplněn a informace předána zákazníkovi.

Třetí část diplomové práce se široce zabývá právní úpravou smlouvy o zájezdu v občanském zákoníku a metodou analýzy a popisu zkoumá obsah této úpravy a její jednotlivé instituty, které jsou vymezeny postupně dle pořadí, v jakém jsou uvedeny v občanském zákoníku. Tato část je sice pojata značně popisně, na druhou stranu je zde právní úprava smlouvy o zájezdu v občanském zákoníku popsána svědomitě a z úhlu pohledu odborné literatury, což je pro její pochopení zcela nezbytné. Pro začátek této části je připomenuto, že smlouva o zájezdu je v běžných případech uzavírána jako smlouva spotřebitelská, což s sebou přináší řadu specifíků, která jsou v této části diplomové práce také nastíněna. Třetí část diplomové práce také navazuje v jistých ohledech na druhou část práce, případně některé stěžejní pojmy doplňuje (např. vymezení zákazníka a pořadatele). Jsou zde popsána také ustanovení o odstoupení od smlouvy o zájezdu, která sehrála důležitou roli v pandemické době, jak je později popsáno ve čtvrté části diplomové práce. Třetí část se také věnuje poměrně širokému tématu, a to jsou vady zájezdu. Toto téma by jistě vystačilo jako samostatné téma diplomové práce, jelikož je problematika vad zájezdu dotvářena široce českou i zahraniční judikaturou (zejména německou a rakouskou judikaturou). Je tak třeba připomenout, a toto akcentuje i tato část práce, že pořadatel zájezdu nese odpovědnost za řádné splnění povinností ze smlouvy o zájezdu bez ohledu na to, zda služby poskytuje sám či prostřednictvím jiných poskytovatelů cestovních služeb. Pořadatelova odpovědnost za porušení smlouvy o zájezdu je objektivní, nikoli však absolutně, jelikož se pořadatel může zprostit povinnosti k náhradě škody prokázáním z některých v této části uvedených liberačních důvodů. Lze tak shrnout, že v odborných kruzích v zásadě panuje na právní úpravě smlouvy o zájezdu, tak, jak jí vymezuje občanský zákoník, shoda.

Do třetí části diplomové práce se promítá i novela občanského zákoníku provedená zákonem č. 374/2022 Sb., která mění některé atributy právní úpravy smlouvy o zájezdu, zásadním způsobem však zasahuje i do spotřebitelských práv zakotvených v občanském zákoníku. Novela uvádí právní úpravu smlouvy o zájezdu do souladu s evropskou právní úpravou, odstraňuje některé nesrovnalosti (např. zavádí do ustanovení § 2531 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku tzv. nevýznamnou změnu, namísto předchozí nepodstatné změny, která mohla být mylně spojována s podstatnými a nepodstatnými náležitostmi smlouvy, dále upřesňuje, jaké údaje se stávají obsahem smlouvy (§ 2524 odst. 2 občanského zákoníku) a ruší některá ustanovení (§ 2530 odst. 3 občanského zákoníku, dále 5. odstavec § 2531 občanského zákoníku a § 2549a občanského zákoníku). Právní úprava smlouvy o zájezdu je tak s účinností

od 6. ledna 2023 zakotvena v občanském zákoníku v ustanovení § 2521 až § 2549 (část čtvrtá, hlava II, díl 6 občanského zákoníku).

Čtvrtá část diplomové práce se poté věnuje novější právní úpravě, a to zákonu č. 185/2020 Sb., přezdívanému také jako Lex Voucher, jak bylo uvedeno výše. Tento zákon je výjimečný tím, že se jedná historicky o druhý speciální zákon k právní úpravě cestovního ruchu v České republice a samozřejmě také svým dopadem na oblast cestovního ruchu, kdy se zákon snažil řešit následky vzniklé koronavirovou pandemií. Tato část práce podrobně popisuje obsah Lex Voucheru, důvody, které vedly k jeho vzniku, jeho působnost a samozřejmě základní instituty, které zákon zavádí jako je ochranná doba dle § 3 Lex Voucheru a s tím související poukaz na zájezd dle § 4 Lex Voucheru, anebo poukaz na zájezd dle § 7 Lex Voucheru. Zákon je třeba vnímat v kontextu evropských právních aktů tak, jak činí čtvrtá část této práce, a také v kontextu celé mimořádné situace, kterou koronavirus nastolil. Čtvrtá část se také věnuje problematickým aspektům Lex Voucheru, jeho zhodnocení, a to i právě s ohledem na jeho problematiku slučitelnosti s právem Evropské unie. Do budoucna bude jistě přínosné sledovat postup Evropského soudního dvora v řízení proti Slovensku kvůli jeho způsobu řešení v době koronavirové pandemie, a to výše zmíněnému zákonu č. 136/2020 Z.z., a jak se vypořádá s touto právní úpravou. Jak bylo řečeno výše vydala Komise EU doporučení o poukazech nabízených cestujícím jako alternativu k vrácení peněz za zrušené souborné cestovní a přepravní služby a v souvislosti s pandemií Covid-19¹¹¹⁶, nelze však zcela v hodnocení slučitelnosti takové právní úpravy s právem EU opomíjet argumenty týkající se proporcionality směrnice č. 2015/2302 a bodu 5 preambule, dle kterého je účelem směrnice nastavit správně „*rovnováhu mezi vysokou úrovní ochrany spotřebitele a konkurenceschopností podniků*“.

Lze tak shrnout, že by si Lex Voucher stanovil ambiciózní cíle, jako je např. zachování zaměstnanosti v cestovním ruchu, jeho základnímu cíli, a to předejít hromadnému úpadku cestovních kanceláří však dostál. V roce 2020 bylo v cestovním ruchu zaměstnáno kolem 222 000 osob.¹¹¹⁷ Vlivem snížené poptávky byla ale řada pracovníků nucena změnit svou profesi a přejít do jiného odvětví. Oficiální čísla seznamu cestovních kanceláří, který vede Ministerstvo pro místní rozvoj ČR sice dokazují, že skutečně došlo od doby vypuknutí pandemie k poklesu v počtu cestovních kanceláří, na druhou stranu k masivním úpadkům

¹¹¹⁶ Celým názvem: Doporučení Komise (EU) 2020/648 ze dne 13. května 2020 o poukazech nabízených cestujícím jako alternativa k vrácení peněz za zrušené souborné cestovní a přepravní služby a v souvislosti s pandemií Covid-19. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 22. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A32020H0648>

¹¹¹⁷ Český statistický úřad. *Modul zaměstnanosti v cestovním ruchu*. [online]. [Cit. dne 6. 2. 2023]. Dostupné na WWW: https://www.czso.cz/csu/czso/modul_zamestnanosti_cestovniho_ruchu

cestovních kanceláří na jaře roku 2020 nedocházelo a cestovní kanceláře nastalou situaci s důstojností a za pomoci právě Lex Voucheru zvládly. I během psaní této diplomové práce se počet cestovních kanceláří uváděných v jejich seznamu měnil, což dokazuje, jak velký vliv koronavirová pandemie na oblast cestovního ruchu měla, a že se stále tato oblast s jeho dopady potýká. Podle dat Světové organizace cestovního ruchu (*UNWTO – United Nations World Tourism Organization*) lze v roce 2023 očekávat oživení cestovního ruchu a mezinárodní příjezdy turistů by mohly dosáhnout 80 až 95 % úrovně před pandemií.¹¹¹⁸ Lex Voucher je tak třeba skutečně vnímat jako zvláštní zákon přijatý v situaci, se kterou ani sama směrnice č. 2015/2302 ne zcela počítala a z nedostatků a nesrovnalostí, které se v úpravě objevily a na které čtvrtá část diplomové práce poukazuje, je třeba se do budoucna poučit.

Na úplný závěr této práce bych ještě dodala, že jsem se pokusila též kontaktovat některé cestovní kanceláře a obeslala je s mnou vytvořeným dotazníkem týkajícím se praktických otázek ohledně Lex Voucheru (viz příloha č. 2 této diplomové práce). Aby odpovědi na tento dotazník byly o situaci cestovních kanceláří a jejich působení v koronavirové době vypovídající, kontaktovala jsem celkově 80 cestovních kanceláří, nejprve emailovou formou, poté jsem všechny kontaktovala i telefonicky. Mým záměrem tak bylo získat informace alespoň od 10 % všech cestovních kanceláří. Cestovní kanceláře jsem si našla v jejich seznamu, který vede Ministerstvo pro místní rozvoj.¹¹¹⁹ Navíc jsem se snažila získat informace regionálně, to znamená, že jsem si v každém kraji našla 5 až 7 cestovních kanceláří a těm poté zaslala email s prosbou o vyplnění mého dotazníku. Zhruba po třech týdnech jsem se pokusila spojit ještě se všemi cestovními kancelářemi telefonicky a poprosila je o vyplnění mého dotazníku. Bohužel se mi však dostalo k dnešnímu dni (3. 3. 2023) pouze 9 odpovědí. Jsem si tedy plně vědoma, že 9 cestovních kanceláří a jejich zkušenost s koronavirovou pandemií a Lex Voucherem představuje pouze určitý minoritní názor a nelze tedy jejich závěry z vyplnění dotazníku zcela paušalizovat. Považuji však za důležité na tomto místě uvést některé z odpovědí. Celkově jsem obdržela vyplněný dotazník od cestovních kanceláří z Ústeckého (1 cestovní kancelář), Jihomoravského (1 cestovní kancelář), Olomouckého (1 cestovní kancelář), Zlínského (2 cestovní kanceláře), Pardubického (2 cestovní kanceláře) a Libereckého kraje (2 cestovní kanceláře). Dotazník (viz příloha č. 2 této diplomové práce) se skládá z 11 otázek, z toho 6

¹¹¹⁸ United Nations World Tourism Organization. *Tourism set to return to pre-pandemic levels in some regions in 2023*. Ze dne 17. 1. 2023. [online]. [Cit. dne 6. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www.unwto.org/news/tourism-set-to-return-to-pre-pandemic-levels-in-some-regions-in-2023>

¹¹¹⁹ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Seznam cestovních kanceláří k 16. 2. 2023*. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2023]. Dostupné na WWW: [https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/seznam-cestovnich-kancelari/seznam-cestovnich-kancelari-\(1\)](https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/seznam-cestovnich-kancelari/seznam-cestovnich-kancelari-(1))

otevřených a 5 uzavřených, u kterých měly cestovní kanceláře možnost vybrat odpověď. Ptala jsem se zejména na praktické otázky týkající se samotné situace v koronavirové době, jaké problémy jim koronavirová pandemie způsobila, zda si myslí, že se cestovní ruch, počet zakoupených zájezdů, vrátí v jejich cestovní kanceláři na předcovidová čísla a co obecně nového koronavirová pandemie v oblasti pořádání zájezdů přinesla. Cestovním kancelářím jsem však položila i specifické otázky týkající se přímo Lex Voucheru, zda vůbec využívaly cestovní kanceláře institutu dle § 4 Lex Voucheru – poukazu na zájezd či poukazu dle § 7 Lex Voucheru. Zaměřila jsem se ale i na problematiku aspekt Lex Voucheru, který byl zmíněn výše, a to možnost odmítnout objednatelkou poukaz dle § 4 Lex Voucheru, byl-li spolucestující tzv. zvláště zranitelnou osobou dle § 3 odst. 3 Lex Voucheru.

Cestovní kanceláře se ve vyplněných dotaznících obecně shodly na problémech, které jim koronavirová pandemie přinesla. Mezi nejčastější problémy patřilo hromadné rušení zájezdů, problémy s již uhrazenými zálohami za letenky či hotel, které ale poskytovatelé těchto služeb nechtěly vracet, faktická nemožnost realizovat zájezdy, uzavření destinací pořádaných zájezdů a obecně nejistota, která na jaře roku 2020 panovala.

Pozitivním však je, že celkově 5 cestovních kanceláří z 9 uvedlo, že zájem o cestovní ruch, resp. zakoupení zájezdu je v jejich cestovní kanceláři již stejný jako před koronavirovou pandemií.

Poukazu na zájezd dle § 4 Lex Voucheru využilo 6 z 9 cestovních kanceláří, a to v častých až velmi častých případech. Oproti tomu poukazu dle § 7 Lex Voucheru využila pouze jediná cestovní kancelář ze Zlínského kraje.

Za zajímavou bychom také mohli označit informaci, že 6 cestovních kanceláří z 9 hodnotí Lex Voucher jako správný nástroj v boji proti dopadům koronavirové pandemie a též jako pozitivní nástroj, který zachránil cestovní kanceláře od případného úpadku.

Co se týká problematiky tzv. zvláště zranitelných osob dle § 3 odst. 3 Lex Voucheru a možnosti objednatelkou odmítnout poukaz dle § 4 Lex Voucheru, je-li spolucestující právě takovou zvláště zranitelnou osobou, uvedlo celkově 8 cestovních kanceláří, že objednatel měl dle jejich postupu právo poukaz na zájezd v takovém případě odmítnout a cestovní kancelář tak uhrazenou zálohu vrátila. Což lze jistě považovat za zajímavou informaci vzhledem k názoru České obchodní inspekce a Ministerstva pro místní rozvoj k této problematice.

Koronavirová pandemie s sebou přinesla i jisté změny v chování zákazníků, jak uvádí některé odpovědi cestovních kanceláří na otázku č. 11 mého dotazníku. Zákazníci čekají s koupí zájezdu do poslední chvíle a dle názoru jedné z cestovních kanceláří ve Zlínském kraji se lidé více kloní k zájezdům s českým průvodcem a častěji řeší také záruky a pojištění. Toto

také potvrzuje cestovní kancelář z Ústeckého kraje, kdy dle její praxe klienti více žádali pojištění proti Covid-19. Některé cestovní kanceláře však poukazují na odchod mnohých zaměstnanců z cestovního ruchu, který koronavirová pandemie zapříčinila. Výrazně se také dle názoru jedné z cestovních kanceláří v Pardubickém kraji navýšil po pandemii poplatek za pojištění cestovní kanceláře proti úpadku.

Na první pohled se mohou odpovědi 9 cestovních kanceláří jevit jako vcelku pozitivní, je však třeba mít na paměti, že se jedná pouze o určitý výseč kanceláří a nelze tak na základě těchto odpovědí provést širší analýzu. I z tohoto důvodu jsem se rozhodla tento můj krok zmínit v závěru mé diplomové práce a nikoli tak v samostatné kapitole.

Diplomová práce tak široce popisuje právní úpravu smlouvy o zájezdu a závěrem také Lex Voucher. V práci byla využita řada zdrojů, za základní lze kromě citovaných právních předpisů a případných jejich důvodových zpráv označit odbornou literaturu vztahující se k cestovnímu právu a také komentářovou literaturu, která odráží názory odborníků zkoumaných právních ustanovení. Nápomocné byly i informace objevující se na internetových stránkách příslušných ministerstev. Diplomová práce využívá zejména metodu analýzy a popisnou metodu, objeví se zde i některá porovnání se zahraniční právní úpravou či judikaturou. Základním pracovním postupem v této práci však zůstává analýza a popis, jak si za svůj cíl v úvodu stanovila i tato práce a podrobně tak i činí. Lze tedy shrnout, že diplomová práce svého cíle dostála.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2015, 474 s. ISBN 978-80-7400-267-0.

HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8.

PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7.

LINDEROVÁ, Ivica. *Cestovní ruch – Základy a právní úprava*. 1. vydání. Jihlava : Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2013, 265 s. ISBN 978-80-87035-82-5.

LOCHMANNOVÁ, Alena. *Cestovní ruch*. 1. vydání. Prostějov: Computer Media s.r.o., 2015, 112 s. ISBN 978-80-7402-216-6.

RABAN, Přemysl et al. *Občanské právo hmotné. Relativní majetková práva*. Brno : Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2013, 476 s. ISBN 978-80-87713-10-5.

TINTĚRA, Tomáš; PODRAZIL, Petr; PETR, Pavel. *Základy závazkového práva*. Praha: Leges, 2016, 1. díl. 288 s. ISBN 978-80-7502-124-3.

ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vydání. Ostrava : Sagit, 2012, 1118 s. ISBN 978-80-7208-922-2.

SELUCKÁ, Markéta a kol. *Covid-19 a soukromé právo. Otázky a odpovědi*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 103 s. ISBN 978-80-7400-808-5.

JURČOVÁ, Monika; DOBROVODSKÝ, Róbert; NEVOLNÁ, Zuzana; OLŠOVSKÁ Andrea. *Právo cestovného ruchu*. 1. vydání. Bratislava : C. H. Beck, 2014. 360 s. ISBN 978-80-89603-27-5.

HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. In: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 17. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembqhfwp64zrguxhayldorqv643vnz2f643foj3gc3teme>

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2017. 335 s. ISBN 978-80-7380-652-1.

DVOŘÁK, Jan; ŠVESTKA, Jiří; ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. 436 s. ISBN 978-80-7552-187-3.

Komentářová literatura

HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8.

ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI*. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0.

PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7.

DVOŘÁKOVÁ, Klára; FRÝBOVÁ, Alice. *Lex voucher. Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 72 s. ISBN 978-80-7400-792-7.

SELUCKÁ, Markéta; VEVERKOVÁ, Svatava. *Zákon o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví*

cestovního ruchu (Lex voucher): Komentář. In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 20. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.aspi.cz/products/lawText/13/297/1/2#>

Zahraniční literatura

FÜHRICH, Ernst; STAUDINGER, Ansgar. *Reiserecht: Handbuch des Pauschalreise-, Reisevermittlungs-, Reiseversicherungs- und Individualreiserechts.* 8. neu bearbeitete Auflage. München: C.H. Beck, 2019, lxiii, 1608 s. ISBN 978-3-406-71077-3.

CHAMBELLAN, Agnieszka. *Europäisierung des Reisevertragsrechts. Die Mängelrechte des Reisenden im deutsch-polnischen Rechtsvergleich.* Tübingen : Mohr Siebeck, 2016, 237 s. ISBN 978-3-16-154059-2.

FÜHRICH, Ernst. *Basiswissen Reiserecht: Grundriss des Reisevertrags - und Individualreiserechts.* 4., überarbeitete Auflage. München: Vahlen, 2018, 346 s. ISBN 978-3-8006-5221-1.

BERGMANN, Stefanie. *Das neue Reiserecht. Die Umsetzung der EU-Pauschalreiserechtlinie.* München : C. H. Beck, 2018, 131 s. ISBN 978-3-406-72026-0.

MEIER, Patrick *a kol.* *BGB Reisevertrag §§ 651a – 651y. Grosskommentar.* München : C. H. Beck, 2018, 962 s. ISBN 978-3-406-71336-1.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

PETRÁŠ, René. *Obecné otázky právní úpravy cestovního ruchu. Tradice právní úpravy cestovního ruchu a současnost. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica 3/2016. Vol. LXII.* Univerzita Karlova. Nakladatelství Karolinum, 2016. 184 s. [online]. [Cit. dne 22. 2. 2022]. ISSN 2336-6478. Dostupné na WWW: https://www.prf.cuni.cz/sites/default/files/soubory/2020-01/Iurid_3_2016.pdf

CHALOUPKA, Radek. *Příprava zákona o podpoře rozvoje cestovního ruchu a otázky regionalizace cestovního ruchu. Příprava zákona o podpoře rozvoje cestovního ruchu a*

jeho význam v kontextu politiky cestovního ruchu v České republice. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica 3/2016. Vol. LXII*. Univerzita Karlova. Nakladatelství Karolinum, 2016. 184 s. [online]. [Cit. dne 22. 2. 2022]. ISSN 2336-6478. Dostupné na WWW: https://www.prf.cuni.cz/sites/default/files/soubory/2020-01/Iurid_3_2016.pdf

KRÁLOVÁ, Renata. Obecné otázky právní úpravy cestovního ruchu. Nová směrnice EU o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách – co je nového a co zůstává? *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica 3/2016. Vol. LXII*. Univerzita Karlova. Nakladatelství Karolinum, 2016. 184 s. [online]. [Cit. dne 27. 2. 2022]. ISSN 2336-6478. Dostupné na WWW: https://www.prf.cuni.cz/sites/default/files/soubory/2020-01/Iurid_3_2016.pdf

Ministerstvo zahraničních věcí. Aktuální doporučení a varování. Sekce *Cestujeme*. [online]. [Cit. dne 9. 1. 2023]. Dostupné na WWW: https://www.mzv.cz/jnp/cz/cestujeme/aktualni_doporuceni_a_varovani/index.html

PETRÁŠ, René. *Příprava zákona o podpoře rozvoje cestovního ruchu*. Článek ze dne 8. 1. 2015. [online]. [Cit. dne 23. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://celyoturismu.cz/priprava-zakona-o-podpore-rozvoje-cestovniho-ruchu/>

Český statistický úřad. *Kam Češi v roce 2019 ve volném čase cestovali?* [online]. [Cit. dne 24. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.czso.cz/csu/xc/kam-obyvatele-cr-v-roce-2019-ve-volnem-case-cestovali>

Český statistický úřad. *Počet cest českých občanů do ciziny meziročně klesl o dvě třetiny*. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.czso.cz/csu/xc/pocet-cest-ceskych-obcanu-do-ciziny-mezirocne-klesl-o-dve-tretiny>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Garanční fond cestovních kanceláří*. [online]. [Cit. dne 9. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/pro-profesionaly/garancni-fond-cestovnich-kancelari>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Průvodci v ČR*. [online]. [Cit. dne 4. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://mmr.cz/cs/microsites/pruvodci/pruvodci-v-cr>

Ministerstvo pro místní rozvoj. *Zájezd, spojené cestovní služby – Modelové příklady*. [online]. [Cit. dne 7. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://mmr.cz/cs/cape-dotazy/cestovni-ruch/zajezd,-spojene-cestovni-sluzby---modelove-priklad>

Náhrady škod. *Frankfurtská tabulka*. [online]. [Cit. dne 19. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://nahradyskod.cz/frankfurtska-tabulka/>

HLUCHÁŇOVÁ, Vlasta. Sdružení obrany spotřebitelů. *Frankfurtská tabulka slev*. Ze dne 16. 4. 2014. [online]. [Cit. dne 19. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.asociace-sos.cz/frankfurtska-tabulka-slev/>

Reiserecht prof. Dr. Führich. Das Reiserechts-Portal von Prof. Dr. Ernst Führich. *Kemptener Reisemängeltabelle März 2022*. [online]. [Cit. dne 19. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://reiserechtfuehrich.com/kemptener-reisemaengeltabelle-april-2021/>

Evropská pojišťovna. *Pojištěné cestovní kanceláře. Profesní odpovědnost – ITQ Standard*. [online]. [Cit. dne 18. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www.ervpojistovna.cz/cs/ck-s-pojistenim-itq-standardu>

Náhrada újmy. *Újma za narušení dovolené*. [online]. [Cit. dne 9. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/index.php/nahrada-ujmy/konkretni-zmeny/ujma-za-naruseni-dovolene>

PERNICE, Davide. Fakta a čísla o Evropské unii. Evropský parlament. *Cestovní ruch*. 03/2022. [online]. [Cit. dne 14. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/126/tourism>

World Health Organization. *Archived: WHO Timeline – COVID-19*. Ze dne 27. dubna 2020. [online]. [Cit. dne 14. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.who.int/news/item/27-04-2020-who-timeline---covid-19>

World Health Organization. *Novel Coronavirus (2019-nCov). Situation Report – 1. 21. January 2020.* [online]. [Cit. dne 14. 11. 2022]. Dostupné na WWW: https://web.archive.org/web/20200129025723/https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200121-sitrep-1-2019-ncov.pdf?sfvrsn=20a99c10_4

World Health Organization. *WHO Director General's opening remarks at the media briefing on COVID – 19. 11. March 2020.* [online]. [Cit. dne 14. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>

United Nations World Tourism Organization. *International tourism and Covid-19.* [online]. [Cit. dne 14. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.unwto.org/tourism-data/international-tourism-and-covid-19>

Parlament České republiky. Poslanecká sněmovna 2017 – 2021. *Sněmovní tisk 820. Vl.n.z.o opatření ke zmírnění dopadů SARS CoV-2 na cestovní ruch.* [online]. [Cit. dne 14. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.psp.cz/sqw/text/historie.sqw?o=8&t=820>

Eurostat. *EU tourism halved in 2020.* Ze dne 15. 3. 2021. [online]. [Cit. dne 14. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20210315-2>

Český statistický úřad. *Počet cest občanů do ciziny meziročně klesl o dvě třetiny.* [online]. [Cit. dne 14. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.czso.cz/csu/x/pocet-cest-ceskych-obcanu-do-ciziny-mezirocne-klesl-o-dve-tretiny>

Český statistický úřad. *Cestovní ruch – 4. čtvrtletí 2020.* [online]. [Cit. dne 14. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.czso.cz/csu/czso/ci/cestovni-ruch-4-ctvrtleti-2020>

Ministerstvo pro místní rozvoj v ČR. *Statistiky cestovního ruchu aktuálně zveřejněné v únoru/březnu 2021*. [online]. [Cit. dne 15. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/informace-udalosti/statistiky-cestovniho-ruchu-aktualne-zverejnene-v>

Česká obchodní inspekce. *Kdo může voucher odmítnout*. Ze dne 23. 4. 2020. [online]. [Cit. dne 16. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.coi.cz/faq/kdo-muze-voucher-odmitnout/>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Informace k zákonu o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu („Lex Voucher“)*. Ze dne 30. 4. 2020. [online]. [Cit. dne 18. 11. 2022]. Dostupné na WWW: https://www.mmr.cz/getmedia/6faa60f7-844b-4f5b-b298-1740963416d5/MMR_24675_2020_54_MI_185_1.pdf.aspx?ext=.pdf

BLAHUŠ, Petr. Hovoříme s prezidentem Asociace českých cestovních kanceláří a agentur Ing. Romanem Škrabánkem. *Bez „Lex Voucher“ by došlo k velkému množství úpadků cestovek a podnikatelé v cestovním ruchu by nepřežili*. In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 20. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/309453/1/2?vtextu=lex%20voucher#lema0>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Seznam cestovních kanceláří k 16. 2. 2023*. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2023]. Dostupné na WWW: [https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/seznam-cestovnich-kancelari/seznam-cestovnich-kancelari-\(1\)](https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/seznam-cestovnich-kancelari/seznam-cestovnich-kancelari-(1))

European Commission. *Information on the Package Travel Directive in connection with the Covid-19*. 19. 3. 2020. [online]. [Cit. dne 22. 11. 2022]. Dostupné na WWW: https://commission.europa.eu/system/files/2020-03/coronavirus_info_ptd_19.3.2020.pdf

European Commission. *Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the application of the Directive (EU) 2015/2302 of the European*

Parliament and of the Council on package travel and linked travel arrangements. 26. 2. 2021 COM(2021) 90 final. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 22. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0090&rid=1>

European Commission. *October infringements package : key decisions*. [online]. [Cit. Dne 22. 11. 2022]. Dostupné na WWW: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/inf_20_1687

KRÁL, Richard. *Ke slučitelnosti „Lex Voucher“ s právem EU*. Jurisprudence 3/2020. Časopis Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Ročník 2020. Číslo 3. S. 40 a násl. ISSN 1802-3843. [online]. [Cit. dne 22. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.jurisprudence.cz/cz/casopis/ke-sluचितelnosti-lex-voucher-s-pravem-eu.m-434.html>

TICHÝ, Luboš. *Kupní smlouva a spotřebitelská kupní smlouva, včetně odpovědnosti za vady*. Bulletin Advokacie. Odborný právní časopis české advokacie. Publikováno 18. 8. 2014. [online]. [Cit. dne 16. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <http://www.bulletin-advokacie.cz/kupni-smlouva-a-spotrebitelska-kupni-smlouva-vcetne-odpovednosti-za-vady>

SELUCKÁ, Markéta. *Poukaz na zájezd dle „Lex Voucher“ a ty jiné*. In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 22. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/302230/1/2?vtextu=lex%20voucher#lema0>

European Commission. *Refund for cancelled travel during the pandemic : Commission decided to refer SLOVAKIA to the Court of Justice*. 9. 6. 2021. [online]. [Cit. dne 23. 11. 2022]. Dostupné na WWW: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_1830

Vláda ČR. *Programové prohlášení vlády České republiky*. Leden 2022. [online]. [Cit. dne 24. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.vlada.cz/assets/jednani-vlady/programove-prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-Petra-Fialy.pdf>

KRÁLOVÁ, Renata; PETRÁŠ, René. *Aktuální a připravované změny české právní úpravy cestovního ruchu*. Časopis Studia Turistica 01/22. Ročník 2022. Číslo 1. 51 s. ISSN 1804-252X. [online]. [Cit. dne 24. 11. 2022]. Dostupné na WWW: https://www.studiaturistica.cz/wp-content/uploads/2022/05/studia_turistica_2022_1.pdf

Evropské spotřebitelské centrum pro ČR. *Frankfurtská tabulka slev*. [online]. [Cit. dne 25. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://evropskyspotrebitel.cz/wp-content/uploads/2017/08/frankfurtska-tabulka.pdf>

ŠKRABÁNEK, Roman. Asociace českých cestovních kancelářů a agentur. *AČCKA se ohrazuje proti potenciální žalobě Evropské komise na ČR, poukazy na zájezdy jsou jedinou účinnou pomocí*. Ze dne 21. 5. 2020. [online]. [Cit. dne 25. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www.accka.cz/stranky/o-nas/novinky-z-deni-accka/accka-se-ohrazuje-proti-potencialni-zalobe-evropske-komise-na-cr-poukazy-na-zajezdy-jsou-jedinou-ucinnou-pomoci-2565>

NEUŽILOVÁ, Lenka. TTG – vše o cestovním ruchu. *Roman Škrabánek: Cílem nás všech je, aby zákazník neztratil důvěru ve svou cestovní kancelář*. Ze dne 30. 4. 2020. [online]. [Cit. dne 25. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www.ttg.cz/roman-skrabane-cilem-nas-vsech-je-aby-zakaznik-neztratil-duveru-ve-svou-cestovni-kancelar/>

Die Bundesregierung. Unterstützung für Reisebranche. *Freiwillige Gutscheinelösung bei abgesagten Pauschalreisen*. Ze dne 18. 8. 2020. [online]. [Cit. dne 25. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/suche/reisebranche-gutscheinloesung-1755506>

Soudní dvůr Evropské unie. *Soudní dvůr a práva cestujících v letecké dopravě*. 10/2017. [online]. [Cit. dne 30. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2019-07/qd-04-17-650-cs-n.pdf>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Kulatý stůl k zákonu o cestovním ruchu*. Ze dne 17. 5. 2022. [online]. [Cit. dne 31. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://mmr.cz/cs/ostatni/web/novinky/kulaty-stul-k-zakonu-o-cestovnim-ruchu>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Příprava nového zákona o cestovním ruchu tématem dnešního Kulatého stolu Ministerstva pro místní rozvoj*. Ze dne 31. 1. 2023. [online]. [Cit. dne 31. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www.mmr.cz/cs/ostatni/web/novinky/priprava-noveho-zakona-o-cestovnim-ruchu-tematem-d>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Co je považováno za spojené cestovní služby (SCS)?* [online]. [Cit. dne 31. 1. 2023]. Dostupné na WWW: [https://www.mmr.cz/cs/caste-dotazy/cestovni-ruch/co-je-povazovano-za-spojene-cestovni-sluzby-\(scs\)](https://www.mmr.cz/cs/caste-dotazy/cestovni-ruch/co-je-povazovano-za-spojene-cestovni-sluzby-(scs))

Český statistický úřad. *Modul zaměstnanosti v cestovním ruchu*. [online]. [Cit. dne 6. 2. 2023]. Dostupné na WWW: https://www.czso.cz/csu/czso/modul_zamestnanosti_cestovniho_ruchu

United Nations World Tourism Organization. *Tourism set to return to pre-pandemic levels in some regions in 2023*. Ze dne 17. 1. 2023. [online]. [Cit. dne 6. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www.unwto.org/news/tourism-set-to-return-to-pre-pandemic-levels-in-some-regions-in-2023>

Wikipedia. Die freie Enzyklopädie. *Massentourismus*. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://de.wikipedia.org/wiki/Massentourismus>

Slovníky Lingea. On-line slovníky, překlady, gramatiky a konverzace. *Překlad slova „zájezd“*. [online]. [Cit. dne 18. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://slovníky.lingea.cz/anglicko-cesky/zajezd>

3. Seznam použitých právních předpisů a další prameny práva

Zákony

Ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb. ze dne 16. prosince 1992, Ústava České republiky. In: *Sbírka zákonů* 28. 12. 1992, roč. 1993, částka 1.

Zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. února 2012, Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů* 22. 3. 2012, roč. 2012, částka 33.

Zákon č. 159/1999 Sb. ze dne 30. června 1999, o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů* 23. 7. 1999, roč. 1999, částka 53.

Zákon č. 185/2020 Sb. ze dne 16. dubna 2020, o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu. In: *Sbírka zákonů* 24. 4. 2020, roč. 2020, částka 69.

Zákon č. 22/1997 Sb. ze dne 24. ledna 1997, o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů. In: *Sbírka zákonů* 27. 2. 1997, roč. 1997, částka 6.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání ze dne 2. října 1991 (živnostenský zákon). In: *Sbírka zákonů* 15. 11. 1991, roč. 1991, částka 87.

Zákon č. 525/2005 Sb., úplné znění zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 227/2000 Sb., zákonem č. 177/2001 Sb., zákonem č. 450/2001 Sb., zákonem č. 107/2000 Sb., zákonem č. 309/2002 Sb., zákonem č. 310/2002 Sb., zákonem č. 517/2002 Sb., zákonem č. 439/2004 Sb. a zákonem č. 480/2004 Sb.. In: *Sbírka zákonů* 13. 10. 2004, roč. 2004, částka 180.

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty ze dne 1. dubna 2004. In: *Sbírka zákonů* 23. 4. 2004, roč. 2004, částka 78.

Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích ze dne 13. prosince 1990. In: *Sbírka zákonů* 28. 12. 1990, roč. 1990, částka 92.

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele ze dne 16. prosince 1992. In: *Sbírka zákonů* 31. 12. 1992, roč. 1992, částka 130.

Zákon č. 341/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů ze dne 24. listopadu 2015. In: *Sbírka zákonů* 14. 12. 2015, roč. 2015, částka 144.

Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví) ze dne 21. prosince 1999. In: *Sbírka zákonů* 30. 12. 1999, roč. 1999, částka 112.

Zákon č. 111/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony ze dne 29. května 2018. In: *Sbírka zákonů* 15. 6. 2018, roč. 2018, částka 56.

Zákon č. 117/2020 Sb. kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony ze dne 4. března 2020. In: *Sbírka zákonů* 24. 3. 2020, roč. 2020, částka 43.

Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů ze dne 14. září 2000. In: *Sbírka zákonů* 19. 10. 2000, roč. 2000, částka 98.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce ze dne 21. dubna 2006. In: *Sbírka zákonů* 7. 6. 2006, roč. 2006, částka 84.

Zákon č. 526/1990 Sb., o cenách ze dne 27. listopadu 1990. In: *Sbírka zákonů* 21. 12. 1990, roč. 1990, částka 86.

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) ze dne 30. března 2006. In: *Sbírka zákonů* 9. 5. 2006, roč. 2006, částka 62.

Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů ze dne 17. prosince 2003. In: *Sbírka zákonů* 5. 2. 2004, roč. 2004, částka 12.

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele ze dne 16. prosince 1992. In: *Sbírka zákonů* 31. 12. 1992, roč. 1992, částka 130.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ze dne 24. září 2004. In: *Sbírka zákonů* 10. 11. 2004, roč. 2004, částka 190.

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky ze dne 22. dubna 1998. In: *Sbírka zákonů* 29. 5. 1998, roč. 1998, částka 39.

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) ze dne 28. června 2000. In: *Sbírka zákonů* 9. 8. 2000, roč. 2000, částka 73.

Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů ze dne 13. října 2011. In: *Sbírka zákonů* 14. 11. 2011, roč. 2011, částka 115.

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti ze dne 13. května 2004. In: *Sbírka zákonů* 23. 7. 2004, roč. 2004, částka 143.

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře ze dne 26. května 1995. In: *Sbírka zákonů* 14. 7. 1995, roč. 1995, částka 31.

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) ze dne 25. ledna 2012. In: *Sbírka zákonů* 22. 3. 2012, roč. 2012, částka 34.

Zákon č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb ze dne 17. června 2009. In: *Sbírka zákonů* 20. 7. 2009, roč. 2009, částka 66.

Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ze dne 30. března 2006. In: *Sbírka zákonů* 5. 5. 2006, roč. 2006, částka 61.

Zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace) ze dne 10. prosince 2003. In: *Sbírka zákonů* 23. 1. 2004, roč. 2004, částka 7.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ze dne 26. února 1964. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky* 5. 3. 1964, roč. 1964, částka 19.

Zákon č. 427/1990 Sb., o převodech vlastnictví státu k některým věcem na jiné právnické nebo fyzické osoby ze dne 25. října 1990. In: *Sbírka zákonů* 25. 10. 1990, roč. 1990, částka 73.

Zákon č. 374/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů* 7. 12. 2022, roč. 2022, částka 170.

Nařízení vlády

Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností ze dne 23. července 2008. In: *Sbírka zákonů* 14. 8. 2008, roč. 2008, částka 94.

Usnesení vlády

Usnesení vlády České republiky č. 194 ze dne 12. března 2020. In: *Sbírka zákonů* 12. 3. 2020, roč. 2020, částka 30.

Vyhlášky ministerstev

Vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 3/2021 Sb., o stanovení vzorů průkazů průvodců a údajů v nich uvedených podle jednotlivých druhů ze dne 29. prosince 2020. In: *Sbírka zákonů* 7. 1. 2021, roč. 2021, částka 1.

Vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 372/2020 Sb., o výši ročního příspěvku cestovní kanceláře do garančního fondu pro rok 2021 ze dne 10. září 2020. In: *Sbírka zákonů* 17. 9. 2020, roč. 2020, částka 151.

Vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 314/2021 Sb., o výši ročního příspěvku cestovní kanceláře do garančního fondu pro rok 2022 ze dne 23. srpna 2021. In: *Sbírka zákonů* 31. 8. 2021, roč. 2021, částka 139.

Vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 246/2019 Sb., o výši ročního příspěvku cestovní kanceláře do garančního fondu pro rok 2020 ze dne 17. září 2019. In: *Sbírka zákonů* 24. 9. 2019, roč. 2019, částka 105.

Vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 122/2018 Sb., o vzorech formulářů pro jednotlivé typy zájezdů a spojených cestovních služeb ze dne 13. června 2018. In: *Sbírka zákonů* 21. 6. 2018, roč. 2018, částka 60.

Vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území ze dne 10. listopadu 2006. In: *Sbírka zákonů* 28. 11. 2006, roč. 2006, částka 163.

Vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby ze dne 12. srpna 2009. In: *Sbírka zákonů* 26. 8. 2009, roč. 2009, částka 81.

Vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb ze dne 5. listopadu 2009. In: *Sbírka zákonů* 18. 11. 2009, roč. 2009, částka 129.

Právní akty Evropské unie

Primární právo EU

Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění) . Úřední věstník Evropské unie C 326/47. Rozesláno 26. 10. 2012. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 27. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>

Smlouva o Evropské unii (konsolidované znění). Úřední věstník Evropské unie C-326/13. Rozesláno 26. 10. 2012. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 14. 3. 2022]. Dostupné na WWW: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0008.02/DOC_1&format=PDF

Sekundární právo EU

Nařízení a směrnice

Směrnice Rady ze dne 13. června 1990 o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy (90/314/EHS). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 11. 12. 2021]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:31990L0314>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2302 ze dne 25. listopadu 2015 o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU a o zrušení směrnice Rady 90/314/EHS. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 11. 12. 2021]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A32015L2302>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 692/2011 ze dne 6. července 2011 o evropské statistice cestovního ruchu a o zrušení směrnice Rady 95/57/ES. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 22. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:192:0017:0032:CS:PDF>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/47/ES ze dne 26. října 1994 o ochraně nabyvatelů ve vztahu k některým aspektům smluv o nabytí práva k dočasnému užívání nemovitostí. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 22. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:31994L0047&from=CS>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/122/ES ze dne 14. ledna 2009 o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasném užívání ubytovacích zařízení (timeshare), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a o výměně. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 22. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:32008L0122>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/770 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 27. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32019L0770>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 25. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0083&from=CS>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/858 ze dne 30. května 2018 o schvalování motorových vozidel a jejich přípojných vozidel, jakož i systémů, konstrukčních částí a samostatných technických celků určených pro tato vozidla a o dozoru nad trhem s nimi, o změně nařízení (ES) č. 715/2007 a č. 595/2009 a o zrušení směrnice 2007/46/ES . In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 5. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A32018R0858>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 14. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R0810&from=CS>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 (konsolidovaný text). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 24. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A02004R0261-20050217>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2006 ze dne 5. července 2006 o právech osob se zdravotním postižením a osob s omezenou schopností pohybu a orientace v letecké dopravě (konsolidovaný text). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 24. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A02006R1107-20060815>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1177/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o právech cestujících při cestování po moři a na vnitrozemských cestách a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 25. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:32010R1177>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 181/2011 ze dne 16. února 2011 o právech cestujících v autobusové a autokarové dopravě a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 25. 3. 2022]. Dostupné na WWW: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2011.055.01.0001.01.CES

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1371/2007 ze dne 23. října 2007 o právech a povinnostech cestujících v železniční dopravě (konsolidovaný text). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 25. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A02007R1371-20091203>

Nařízení Rady (ES) č. 2027/97 ze dne 9. října 1997 o odpovědnosti leteckého dopravce v případě nehod. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 10. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:31997R2027>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 392/2009 ze dne 23. dubna 2009 o odpovědnosti dopravců k cestujícím po moři v případě nehod (konsolidovaný text). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 10. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02009R0392-20190726>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 9. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:32012R1215>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 24. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32006L0123>

Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 24. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:31993L0013>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/47/ES ze dne 26. října 1994 o ochraně nabyvatelů ve vztahu k některým aspektům smluv o nabytí práva k dočasnému užívání nemovitostí. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 24. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A31994L0047>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES ze dne 16. února 1998 o ochraně spotřebitelů při označování cen výrobků nabízených spotřebiteli. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 24. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:31998L0006>

Nářízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). In: EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 9. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:32008R0593>

Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/953 ze dne 14. června 2021 o rámci pro vydávání, ověřování a uznávání interoperabilních certifikátů o očkování, o testu a o zotavení v souvislosti s onemocněním COVID-19 (digitální certifikát EU COVID) za účelem usnadnění volného pohybu během pandemie COVID-19. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 11. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0953>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 14. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/ALL/?uri=CELEX:31997L0007>

Směrnice Rady ze dne 20. prosince 1985 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory (85/577/EHS). In: EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 31. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31985L0577>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/27/ES ze dne 19. května 1998 o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 31. 1. 2023].

Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:31998L0027>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 31. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31999L0044>

Doporučení a stanoviska

Doporučení Komise (EU) 2020/648 ze dne 13. května 2020 o poukazech nabízených cestujícím jako alternativa k vrácení peněz za zrušené souborné cestovní a přepravní služby a v souvislosti s pandemií Covid-19. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 22. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A32020H0648>

Doporučení Rady (EU) 2020/912 ze dne 30. června 2020 o dočasném omezení cest do EU, jež nejsou nezbytně nutné, a o možném zrušení tohoto omezení. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 11. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H0912&from=ES>

Doporučení Rady (EU) 2022/66 ze dne 17. ledna 2022, kterým se mění doporučení (EU) 2020/912 o dočasném omezení cest do EU, jež nejsou nezbytně nutné, a o možném zrušení tohoto omezení. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 11. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022H0066>

Mezinárodní úmluvy

Úmluva o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké přepravě ze dne 28. května 1999. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 10. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A22001A0718%2801%29>

Athénská úmluva o přepravě cestujících a jejich zavazadel po moři ze dne 13. prosince 1974. [online]. [Cit. dne 10. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201463/volume-1463-I-24817-English.pdf>

Úmluva o mezinárodní železniční přepravě ze dne 9. května 1980 (COTIF). [online]. [Cit. dne 10. 11. 2022]. Dostupné na WWW: https://otif.org/fileadmin/user_upload/otif_verlinkte_files/07_veroeff/01_COTIF_80/cotif-1980-e.PDF

Úmluva Evropské hospodářské komise OSN o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční přepravě cestujících a zavazadel ze dne 1. března 1973. [online]. [Cit. dne 11. 10. 2022]. Dostupné na WWW: https://treaties.un.org/doc/Treaties/1994/04/19940412%2005-26%20AM/Ch_XI_B_26p.pdf

Zahraniční právní předpisy

Slovenská republika

Zákon č. 136/2020 Z.z. z 20. mája 2020, ktorým sa doplňa zákon č. 170/2018 Z.z. o zájazdoch, spojených službách cestovného ruchu, niektorých podmienkach podnikania v cestovnom ruchu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 119/2019 Z.z. In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 22. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.aspi.sk/products/lawText/1/94037/1/2>

Zákon č. 91/2010 Z.z. z 3. marca 2010 o podpore cestovného ruchu. In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 22. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www.aspi.sk/products/lawText/1/70712/1/2>

Zákon č. 170/2018 Z.z. z 15. mája 2018 o zájazdoch, spojených službách cestovného ruchu, niektorých podmienkach podnikania v cestovnom ruchu a o zmene doplnení niektorých zákonov. In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 25. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www.aspi.sk/products/lawText/1/90325/1/2/zakon-c-170-2018-zz-o-zajazdoch->

[spojenych-sluzbach-cestovneho-ruchu-niektorych-podmienkach-podnikania-v-cestovnom-ruchu-a-o-zmene-a-doplneni-niektorych-zakonov](#)

Spolková republika Nemecko

Bürgerliches Gesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 2. Januar 2002 (BGBl. I S. 42, ber. S. 2909, 2003 I S. 738), das zuletzt durch Gesetz vom 22. 02. 2023 geändert worden ist (BGBl. I S. 51) m.W.v. 01. 01. 2023. In: *dejure.org* - Juristisches Informationsportal. [online]. [Cit. dne 24. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://dejure.org/gesetze/BGB>

4. Seznam použité judikatury

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2010, čj. 1 As 46/2010 - 79, č. 2161/2010 Sb., Citováno z:

ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0, S. 58,

HULMÁK, Milan *a kol.* *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář.* 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 939 a

HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 273, 274.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2016, čj. 7 As 15/2016-23, č. 3461/2016 Sb. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 253

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2011, čj. 7 As 61/2011 – 47. Citováno z: HULMÁK, Milan *a kol.* *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář.* 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8. S. 939 a

HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 152.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2009, sp. zn. 25 Cdo 1394/2007, uveřejněný pod číslem 59/2010 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 283.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2013, sp. zn. 33 Cdo 3661/2013. Citováno z: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 17, HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 307 a PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2711.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2012, sp. zn. 25 Cdo 271/2012, uveřejněný pod číslem 134/2012 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní. Citováno z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2684.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 25 Cdo 2496/2012. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 283.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2018, sp. zn. 25 Cdo 1214/2018. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 283.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 5. 2016, sp. zn. 23 Cdo 2221/2015, uveřejněný pod číslem 102/2017 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 430.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 12. 2013, sp. zn. 32 Cdo 2484/2012. Citováno z: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář*.

Svazek VI. 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 57, 68.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2007, sp. zn. 30 Cdo 3577/2006. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 307.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2006, sp. zn. 33 Odo 852/2005, uveřejněný pod číslem 63/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní. Citováno z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2708 a HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 307.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2018, sp. zn. 33 Cdo 1959/2017. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 307 a PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2711.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2016, sp. zn. 33 Cdo 747/2015, uveřejněný pod číslem 58/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní. Citováno z: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* 2. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2021, 1564 s. ISBN 978-80-7598-955-0. S. 90 a HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 308, 323.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. 33 Cdo 4661/2010. Citováno z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2704, 2706.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2013, sp. zn. 30 Cdo 1845/2013. Citováno z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2708.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2016, sp. zn. 25 Cdo 3283/2014, uveřejněný pod číslem 85/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní. Citováno z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 2708.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2017, sp. zn. 28 Cdo 3461/2015. Citováno z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 1907.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2018, sp. zn. 33 Cdo 715/2017, uveřejněný pod číslem 100/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 274.

Přehled citované judikatury v podkapitole 4.1.9.1. Krátká reflexe judikatury Lex Voucheru v době koronavirové pandemie

Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 5. 5. 2021, sp. zn. 30 C 69/2021-47. . Citováno z: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=njztombtha2dix3kovzs2mi>

Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 12. 2. 2021, sp. zn. 51 C 143/2020-50. Citováno z: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=njztomzqgu3dix3kovzs2mi&groupIndex=0&rowIndex=0>

Rozsudek Okresního soudu ve Zlíně ze dne 14. 12. 2021, sp. zn. 35 C 218/2021-33. Citováno z: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=njztsmjzhe4tkx3kovzq>

Rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 19. 11. 2021, sp. zn. 47 C 156/2021-78. Citováno z: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=njzmqmjxha4dkx3kovzq&groupIndex=0&rowIndex=0>

Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 17. 6. 2021, sp. zn. 43 C 90/2021-35. Citováno z: Rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 19. 11. 2021, sp. zn. 47 C 156/2021-78.

Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. 8. 2021, sp. zn. 75 C 48/2021. Citováno z: Rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 19. 11. 2021, sp. zn. 47 C 156/2021-78.

Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 5. 5. 2021, sp. zn. 8 C 193/2020-109. Citováno z: Rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 19. 11. 2021, sp. zn. 47 C 156/2021-78.

Rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 4. 2. 2021, sp. zn. 52 C 155/2020-72. Citováno z: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=njztmnztheztgx3kovzs2mi&groupIndex=0&rowIndex=0>

Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 28. 6. 2022, sp. zn. 40 C 176/2021. Citováno z: Rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 19. 11. 2021, sp. zn. 47 C 156/2021-78.

Rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 12. 1. 2022, sp. zn. 72 Co 371/2021-75. Citováno z: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2023].

Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/document-view.seam?documentId=njztqmrrg44tex3kovzq&groupIndex=0&rowIndex=0>

Nálezy a usnesení Ústavního soudu

Nález Ústavního soudu z 11. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 3512/11. In: *Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu*, roč. 2013, svazek 71, IV. díl, č. 183, s. 201. Citováno též z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 243 a PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 1907.

Nález Ústavního soudu z 18. 7. 2017, sp. zn. IV. ÚS 3092/16. In: *Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu*, roč. 2017, svazek 86, III. díl, č. 128, s. 195. Citováno též z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 430.

Nález Ústavního soudu ze dne 16. 7. 2015, sp. zn. III. ÚS 1996/13. In: *Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu*, roč. 2015, svazek 78, III. díl, č. 130, s. 57. Citováno též z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 430.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 6. 2011, sp. zn. III. ÚS 1445/11. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 307.

Nález Ústavního soudu ze dne 15. 6. 2009, sp. zn. I. ÚS 342/09. In: *Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu*, roč. 2009, svazek 53, č. 144, s. 765. Citováno též z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol.* *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7. S. 1907.

Nález Ústavního soudu ze dne 13. 6. 2002, sp. zn. III. ÚS 611/01. In: *Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu*, roč. 2002, svazek 26, č. 75, s. 253. Citováno z: SELUCKÁ,

Markéta a kol. *Covid-19 a soukromé právo. Otázky a odpovědi*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2020, 103 s. ISBN 978-80-7400-808-5. S. 72.

Judikatura Evropského soudního dvora

Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. 3. 2002, ve věci *Simone Leitner proti TUI Deutschland GmbH & Co. KG* (C-168/00). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 11. 12. 2021]. Dostupné na WWW:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62000CJ0168>. Citováno též z: PETRÁŠ, René.

Právo a cestovní ruch. 1. vydání. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7. S. 136.

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010, ve věci *Peter Pammer proti Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG* (C-585/08) a *Hotel Alpenhof GesmbH proti Oliver Heller* (C-144/09). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 7. 3. 2022]. Dostupné na WWW:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:62008CJ0585> Citováno též z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník.*

Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2682 a Ministerstvo pro místní rozvoj. *Zájezd, spojené cestovní služby – Modelové příklady*. [online]. [Cit. dne 7. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://mmr.cz/cs/cesto-dotazy/cestovni-ruch/zajezd,-spojene-cestovni-sluzby---modelove-priklad>

Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. února 1999, ve věci *AFS Intercultural Programs Finland ry* (C-237/97). In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [online]. [Cit. dne 8. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:61997CJ0237>. Citováno též z:

PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2682 a

Ministerstvo pro místní rozvoj. *Zájezd, spojené cestovní služby – Modelové příklady*. [online]. [Cit. dne 7. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://mmr.cz/cs/cesto-dotazy/cestovni-ruch/zajezd,-spojene-cestovni-sluzby---modelove-priklad>

Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. února 2012, ve věci *Jürgen Blödel – Pawlik proti HanseMercurReiseversicherung AG* (C-140/97). In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 13. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:62011CJ0134&from=C>. Citováno též z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 429.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. října 1996, ve spojených věcech *Erich Dillenkoffer, Christian Erdmann, Hans-Jürgen Schulte, Anke Heuer, Werner, Ursula a Trosten Knor proti Bundesrepublik Deutschland* (C-178/94, C-179/94, C-188/94, C-189/94 a C-190/94). In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 13. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A61994CJ0178>. Citováno též z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 429.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 10. března 2005, ve věci *easyCar (UK) Ltd proti Office of Fair Trading* (C-336/03). In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 11. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62003CJ0336>. Citováno též z: PETROV, Jan; VÝTISK, Michal; BERAN, Vladimír *a kol. Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 3276 s. ISBN 978-80-7400-747-7, S. 2683.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. července 2012, ve věci *Content Services Ltd* (C-49/11). In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 14. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62011CJ0049>. Citováno též z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 253.

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 4. května 2017, ve věci *Marcela Pešková a Jiří Peška v. Travel Service, a.s.* (C-315/15). In: *EUR-lex* [právní informační

systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. [online]. [Cit. dne 30. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:62015CJ0315> Citováno též z: Soudní dvůr Evropské unie. *Soudní dvůr a práva cestujících v letecké dopravě*. 10/2017. [online]. [Cit. dne 30. 1. 2023]. Dostupné na WWW: <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2019-07/qd-04-17-650-cs-n.pdf>

Zahraniční judikatura – Spolková republika Německo

Bundesgerichtshof Urt. v. 23. 9. 1982, Az.: VII ZR 22/82. *Buchung einer Pauschalreise; Anspruchs auf Ersatz für vertane Urlaubszeit; Schadensersatzanspruch bei Vereitelung einer Reise*. In: *Wolters Kluwer Online*. [online]. [Cit. dne 9. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://research.wolterskluwer-online.de/document/ae5e2c3f-2092-48c5-88e8-102ad0b1c777>. Citováno též z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 395.

Bundesgerichtshof Urt. v. 11. 1. 2005, Az.: X ZR 118/03. *Entschädigungsanspruch wegen Vereitelung einer Reise aufgrund fehlender Unterbringungsmöglichkeiten des Kunden durch den Reiseveranstalter am gebuchten Urlaubsort; Rechtsfolgen der Ablehnung eines nicht gleichwertigen Ersatzangebots des Reiseveranstalters; Darlegungslast bezüglich der Voraussetzungen einer unzulässigen Rechtsausübung; Berechnung der Höhe einer Entschädigung wegen nutzlos aufgewendeter Urlaubszeit; Ausschluss eines Entschädigungsanspruchs bei Weiterarbeit und Ersatzurlaub; Einkommen des Reisenden als Maßstab für die Höhe einer Entschädigung*. In: *Wolters Kluwer Online*. [online]. [Cit. dne 9. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://research.wolterskluwer-online.de/document/986e7d11-49b3-4e16-9d42-ee3833896c23>. Citováno též z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 395.

Rozhodnutí LG Berlin ze dne 3. 6. 2004, RRa 2005, 71. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 334.

Rozhodnutí LG Berlin ze dne 19. 4. 2004, RRa 2005, 227. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 334.

Rozhodnutí AG Köln, RRa 2006, 178. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 334.

Rozhodnutí OLG Köln ze dne 26. 2. 1998, sp. zn. 1 U 94/97. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 334.

Rozhodnutí OLG Köln ze dne 3. 9. 2007, sp. zn. 16 U 11/07. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 334.

Rozhodnutí LG Berlin, RRa 2005, 227, 229. Citováno z: HAVLÍČKOVÁ, Klára; KRÁLOVÁ, Renata. *Cestovní právo*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2022, 625 s. ISBN 978-80-7400-878-8. S. 335.

5. Seznam ostatních zdrojů

Důvodová zpráva k zákonu č. 185/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu. In: *ASPI* [právní informační systém]. Nakladatelství Wolters Kluwer. [online]. [Cit. dne 12. 12. 2021]. Dostupné na WWW: https://www.aspi.cz/products/lawText/7/277910/1/2#pa_1

Důvodová zpráva k zákonu č. 117/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 18. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgiyf6mjrg5pwi6q&rowIndex=0>

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. V Praze dne 23. prosince 1998. In: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 24. 2. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mjzhe4v6mjvhfpwi6q&rowIndex=0>

Stanovisko generálního advokáta ze dne 14. června 2001 ve spojených věcech *Snc proti Idealservice Srl* (C-541/99) a *Idealservice MN RE Sas proti OMAI Srl* (C-542/99). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [online]. [Cit. dne 10. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:61999CC0541>

Důvodová zpráva k zákonu č. 111/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck. [online]. [Cit. dne 17. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqge4f6mjrgfpwi6q&groupIndex=0&rowIndex=0>

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Vydáno dne 18. 5. 2011. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [online]. [Cit. dne 27. 3. 2022]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgez6obzl5shuldmeyq&rowIndex=0#>

Žaloba Soudního dvora Evropské unie podaná dne 27. srpna 2021 ve věci Evropská komise v. Slovenská republika (C-540/21). [online]. [Cit. Dne 23. 11. 2022]. Dostupné na WWW: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=package%2Btravel%2Bdirective&docid=248014&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1630970>

Důvodová zpráva k zákonu č. 374/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [právní informační systém]. [online]. [Cit. dne 20. 2. 2023]. Dostupné na WWW: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgizf6mzxgrpwi6q&rowIndex=0>

Přednáška JUDr. Renaty Králové ze dne 3. 11. 2020. Předmět *Právo a cestovní ruch*. Právnická fakulta Univerzity Karlovy.

Seznam příloh

Příloha č. 1	Frankfurtská tabulka slev
Příloha č. 2	Dotazník pro cestovní kanceláře týkající se zákona č. 185/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu, známý též pod názvem Lex Voucher

-poškození (rez, plíseň) 10-50
-hmyz

Nefunkčnost vybavení

-WC 15
-koupelna/horká voda 15
-elektřina/plyn 10-20 10
-voda 10-20
-klimatizace 5-10 Podle ročního období
-výtah Podle podlaží

Služby

25
-celkový výpadek 10-20
-nedostatečný úklid 5-10
-nedostatečné ložní prádlo/ručníky

Jiné nedostatky

5-25
-hluk během dne 10-40
-hluk v noci 5-15
-zápach

**Evropské spotřebitelské centrum při České obchodní inspekci, Štěpánská 794/44, 110 00
Praha 1; esc@coi.cz; www.evropskyspotrebitel.cz**

Evropské spotřebitelské centrum pro ČR

při České obchodní inspekci provozované za finanční účasti EU

II. Stravování

Zcela neposkytnuto	50
Jednotvárná strava	5
Nedostatek teplých jídel	10
Zkažená strava	20-30
Samoobslužný bufet namísto obsluhy	10-15
Dlouhé čekací doby	5-15
Špinavé stoly	5-10

III. Různé

Chybějící/špinavý bazén	10-20	Je-li přislíben
Chybějící sauna	5	Je-li přislíbena
Chybějící tenisový kurt	5-10	Je-li přislíben
Chybějící minigolf	3-5	Je-li přislíben
Chybějící vybavení pro surfing/potápění	5-10	Je-li přislíbeno
Chybějící hlídání dětí	5-10	Je-li přislíbeno
Nemožnost koupání v moři	10-20	Podle popisu v katalogu a možných náhradních řešení
Špinavá pláž	10-20	
Chybějící lehátka/slunečníky	5-10	Jsou-li přislíbeny
Chybějící restaurace/supermarket:		Je-li přislíbeno
-při stravě v hotelu	0-5	
-bez stravy v hotelu	10-20	
Chybějící zábava (disco, kino)	5-15	Je-li přislíbeno

IV. Doprava

Posunutí odletu o více než 4 hodiny	5	Ceny za zasažený den a každou hodinu navíc
Nižší přepravní třída	10-15	

Podstatné odchylky od běžného standardu 5-10

Chybějící transfer z letiště do hotelu

Skutečně vynaložené náklady

**Evropské spotřebitelské centrum při České obchodní inspekci, Štěpánská 794/44, 110 00
Praha 1; esc@coi.cz; www.evropskyspotrebitel.cz**

Příloha č. 2

Dotazník pro cestovní kanceláře týkající se zákona č. 185/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu, známý též pod názvem Lex Voucher:

1. Popište krátce, jaké problémy vám způsobila koronavirová pandemie? Zejména na začátku vypuknutí pandemie (únor, březen 2020).

2. Využili jste jako cestovní kancelář v koronavirové pandemii institutu dle § 4 Lex Voucheru – poukazu na zájezd, který vám umožnil využít tzv. ochranné doby a odložit vrácení platby uhrazených zákazníkem nebo v jeho prospěch za zájezd až do 31. srpna 2021?

NE	POUZE V JEDNOTLIVÝCH PŘÍPADECH (počet stačí uvést odhadem)	ČASTO (počet stačí uvést odhadem)	VELMI ČASTO (počet stačí uvést odhadem)

3. Využili jste v době koronavirové pandemie institutu dle § 7 Lex Voucheru – poukazu vydaného na žádost zákazníka nejméně v hodnotě 10 % zaplaceného odstupného?

NE	POUZE V JEDNOTLIVÝCH PŘÍPADECH (počet stačí uvést odhadem)	ČASTO (počet stačí uvést odhadem)	VELMI ČASTO (počet stačí uvést odhadem)

4. Jak jste postupovali v případě, že cestující byl tzv. zvlášť chráněnou osobou dle § 3 odst. 3 Lex Voucheru a objednatel zájezdu odmítl poukaz dle § 4 Lex Voucheru? Měl objednatel dle postupu vaší cestovní kanceláře právo odmítnout poukaz?

5. Jak jste řešili situace, kdy koronavirová pandemie se již v řadě evropských státech šířila, ale Lex Voucher nebyl stále účinný? Zejména období od února 2020 do 24. dubna 2020.

6. Jste názoru, že byl Lex Voucher zvolen jako správný nástroj v boji proti dopadům epidemie koronavirové pandemie?

ANO	POKUD NE, jaký jiný nástroj byste doporučili?
-----	---

7. Hodnotíte Lex Voucher jako pozitivní nástroj, který zachránil cestovní kanceláře od případného úpadku?

ANO	NE

8. Jak jste řešili jako cestovní kancelář zájezdy, zahájené zejména po 31. srpnu 2020, u kterých již nešlo vystavit poukaz na zájezd dle § 4 Lex Voucheru, nicméně koronavirová pandemie stále kulminovala?

--

9. Myslíte si, že se cestovní ruch, zejména počet zakoupených zájezdů ve vaší cestovní kanceláři, vrací na předcovidová čísla? Případně, kdy odhadujete, že se tak stane?

ANO, ZÁJEM JE JIŽ STEJNÝ JAKO PŘED PANDEMIÍ	STÁLE OČEKÁVÁME, ŽE ZÁJEM O KOUPI ZÁJEZDŮ POROSTE A JEJICH POČET BY SE TAK MOHL VRÁTIT NA PŘEDPANDEMICKÁ ČÍSLA V ... (prosím doplnit odhadem)	NE, ZÁJEM JE STÁLE NÍZKÝ

10. Změnili byste na právní úpravě Lex Voucheru nějaký atribut? Např. jiná doba zahájení zájezdů dle § 2 Lex Voucheru, tedy jeho působnost, jiná ochranná doba dle § 3 Lex Voucheru nebo jiná účinnost zákona dle § 10 Lex Voucheru.

11. Co přinesla koronavirová pandemie nového v oblasti pořádání zájezdů dle praxe vaší cestovní kanceláře?

Zájezd (§ 2521 - § 2549a OZ)

Abstrakt

Diplomová práce se zaměřuje na popis právní úpravy smlouvy o zájezdu v občanském zákoníku a v dalších se zájezdem souvisejících právních předpisech. Cílem práce je popsat a zanalyzovat právní úpravu smlouvy o zájezdu v občanském zákoníku a v zákoně č. 185/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 na odvětví cestovního ruchu, též označován jako tzv. Lex Voucher. Smlouva o zájezdu je stěžejním institutem právní úpravy cestovního ruchu a je do značné míry ovlivněna evropskou právní úpravou. Proto tato práce též popisuje a často odkazuje na právní úpravu dvou základních směrnic, ze kterých vychází úprava smlouvy o zájezdu v občanském zákoníku, a to, sice již zrušené, ale podstatné směrnice č. 90/314/EHS o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy, a směrnice č. 2015/2302 o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách. Vzhledem k tomu, že v posledních třech letech byl cestovní ruch výrazně zasažen koronavirovou pandemií, bylo třeba přijetí speciálního zákona, který bude upravovat postup v případě, kdy pořadatel zájezdu není, v tak neobvyklé situaci, jež koronavirová pandemie představuje, schopen navrátit zákazníkovi platby přijaté za neuskutečněné zájezdy nejpozději do 14 dnů po ukončení závazku ze smlouvy o zájezdu. Právě takovým speciálním zákonem je zmiňovaný Lex Voucher. Diplomová práce popisuje právní úpravu obsaženou v tomto zákoně, ale též jej ve svém závěru hodnotí.

Práce je rozdělena celkově do čtyř částí. Na svém začátku se práce krátce věnuje vývoji cestovního ruchu a historii smlouvy o zájezdu. Ve druhé části jsou popsány stěžejní evropské právní předpisy, zejména směrnice, ze kterých vychází současná právní úprava smlouvy o zájezdu. Tato část se též věnuje veřejnoprávní úpravě související se zájezdem, a to zákonu č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. Obsáhlá třetí část podrobně popisuje právní úpravu smlouvy o zájezdu v občanském zákoníku, a to tak, jak jsou jednotlivé instituty upraveny v občanském zákoníku, což dokládá i systematické označení jednotlivých kapitol. Ve čtvrté části se práce zaměřuje na právní úpravu obsaženou v zákoně č. 185/2020 Sb. V samotném závěru dochází práce k zhodnocení této úpravy, jež byla přijata jako rychlá reakce na řešení dopadů koronavirové pandemie v oblasti cestovního ruchu. Jsou zde uvedeny kritické aspekty z pohledu samotné právní úpravy dle Lex Voucheru, ale též z pohledu slučitelnosti s právem EU. Diplomová práce se též krátce vyjadřuje k některým soudním rozhodnutím souvisejícím s Lex Voucherem.

Klíčová slova: zájezd, smlouva o zájezdu, Lex Voucher

Package Tour (Section 2521 – 2549a of the Czech Civil Code)

Abstract

The diploma thesis focuses on the description of the legal regulation of the package tour contract in the Civil Code and other legal regulations related to the package tour. The aim of the thesis is to describe and to analyse the legal regulation of the package tour contract in the Civil Code and in Act No. 185/2020 Coll., regarding some of the measures to mitigate the effects of the coronavirus epidemic referred to as SARS CoV-2 on the tourism industry, also known as the so called Lex Voucher. The package tour contract is a key institution in the tourism legislation and is largely influenced by European legislation. Therefore this thesis also describes and often refers to the legal regulation of two basic directives, on which the regulation of the package tour contract in the Civil Code is based on. The essential directives are called Council Directive No. 90/314/EEC of 13 June 1990 on package travel, package holidays and package tours, and Directive (EU) 2015/2302 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on package travel and linked travel arrangements, amending Regulation (EC) No 2006/2004 and Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 90/314/EEC. Since the tourism industry has been significantly affected by the coronavirus pandemic in the last three years, it was necessary to adopt a special law that will regulate the procedure in a situation where the tour organiser is not able to refund the customer the payments received for unfulfilled trips no later than 14 days after termination of the obligation from the contract. The aforementioned Lex Voucher is just such a special law. The diploma thesis describes the legislation contained in this law, but also evaluates it in its conclusion.

The work is divided into four parts. At its beginning, the work briefly deals with the development of tourism and the history of the package tour contract. The second part describes key European legal regulations, especially directives, which are the basis of the current legal regulation of the package tour contract. This part also deals with public legislation related to package tour, namely Act No. 159/1999 Coll., regarding certain business conditions in the field of tourism. The comprehensive third part describes in detail the legal regulation of the package tour contract in the Civil Code, which is also evidenced by the systematic labeling of individual chapters. In the fourth part the work focuses on the legislation contained in Act No. 185/2020 Coll. In the very conclusion, the work evaluates this adjustment, which was adopted as a quick reaction to solving the effects of the coronavirus pandemic in the field of tourism. Critical aspects are presented here from the point of view of the legislation itself according to the Lex

Voucher, but also from the point of view of compatibility with EU law. The diploma thesis also briefly comments some court decisions related to the Lex Voucher.

Key words: package tour, package tour contract, Lex Voucher